گی دو موپاسان

ڕۆمان

پییر وجان

و: حەمە کەریم عارف

پێڕست

زمان کەرەستەی...   حەمەکەریم عارف
وتەیەک
پیپیروجان
فەرهەنگۆک

زمان کەرەستەی سەرەکی ئەدەبە

ن: حەمە کەریم عارف

زمان یەکێکە لە داهێنان و دەستکەوتە هەرە گرینگەکانی تیرەی بەشەرو لە گیانلەبەرەکانی دیکەی جیاکردووەتەوە، لەوساوەی کە بەشەر زمانی داهێناوە لە هەموو ئاستێکی جڤاکی و حەیاتی و فەلسەفی و هونەرییەوە، کەوتووەتە خۆ گێڕانەوەو لە گومناوی ڕزگاری بووە. دیارە ئامیان و بەردی بناغەی هونەر، کە لێرەدا ئەدەبیاتمان مەبەستە، زمانە وزمان بۆخۆی بەبەردی بناغەی ژیار و شارستانیەتی هەر کۆمەڵگەیەکی بەشەری دێتە ژماردن و..شارستانیەتیش کەلەپوور ومیراتی خەلک و خوا و کۆمەڵگەێن بەشەری جیاوازە و، یەکێکە لە دەستکەوت و تایبەتمەندیەکانی تیرەی بەشەر.. خود گێڕانەوە یان گێڕانەوە تاکو ئەمرۆش یەکێکە لە ڕەگەزە گرینگ و هەستیارەکانی ئەدەبیات، ئەدەبیاتیش بێژی نەبێژی بەشێکە لە ژیار وشارستانیەت، یانی ئەگەر نەبێت بە پڕکێشی و زێدەڕۆیی دکارم بێژم دەقی ئەدەبی، بەتایبەتی ئەدەبیاتی گێڕانەوە، وەکو دیاردەیەکی ئیستاتیکی واقیعی دەکاتە مێژوویەکی تایبەتی و هونەری، مێژوو ئەگەر ڕاستگۆیانە و بێ لایەنانە نووسرابێ، دەکاتە چیرۆکێکی ناهونەری.. بۆیە هەندێجار ئەوەی تێکستێکی ئەدەبی دەربارەی ڕەوش و حاڵ و ئەحواڵی خەڵکی سەردەمێکی دیاریکراو دەماندات، زۆر زیاترە لەوەی تۆماری مێژوو دەمانداتێ.. ئەمەش سەر بۆ ئەوە دەکێشێت کە نووسەر تەنیا لە ژێر هەژموون و کاریگەری و باندۆری کۆمەڵگەدا نییە، بەڵکو ئەویش کاریگەری و باندۆری بە سەر کۆمەڵگەوە هەیە وهەردوو لای ئەم هاوکێشەیە لە کارلێکی تەواودان.. واتە هەوڵی هونەری تەنیا کۆپی کردنی موو بە مووی واقیع و ژیان، وەکو خۆی نییە، بەڵکو هونەراندنیەتی.. بۆیە دەشێت لێکۆڵینەوەی ئەو گۆڕانکاریانەی بە سەر ئەدەبیاتی هەر کۆمەڵگەیەکدا دێت، یارمەتیدەر بێت بۆ ناسین و پەی بردن بەو گەشە ونەشە و گۆڕانانەی بەسەر کەلتوور و ژێرخانی فەرهەنگی و شارستانی ئەو کۆمەڵگایەدا هاتووە. ڕاستە ئەدەبیات لە پێناسە گشتیەکەیدا دەکاتە بەرهەمهێنانی هونەریانە و ئیستاتیکی زمان و لەزەتێکی ئیستاتیکی بە وەرگر دەبەخشێت، بەڵام هەندێ بەرهەمی ئەدەبی هەن، ئەوەندە بە قووڵی هەلومەرجی کۆمەڵایەتی و جڤاکی سەردەمی خۆیان شەن و کەو کردووە کە هەندێجار لە سەرچاوە گرینگەکانی کۆمەڵناسی زیاتر پشتیان پێدەبەسترێ و متمانەیان پێدەکرێت.. لەم بارەیەوە بالزاک و چارلز دیکنز بە نموونە دەهێنرێنەوەو دەگوترێ ئەگەر شارەزایی ونۆڕینی وردی کۆمەڵناسیان نەبوایە هەرگیز وەکو پێشەنگانی ڕۆمانی ریالیستی لە مێژوودا بە نەمری نەدەمانەوە.. بەهەرحاڵ ڕاوبۆچوونی زۆر و هەمەجۆر و تەنانەت هەڤدژیش سەبارەت بە کۆمەڵناسی ئەدەبیات و هونەر هەیە، هەندێک پێیان وایە کە " کۆمەڵناسی هونەرو ئەدەبیات، لقێکە لە زانستی کۆمەڵناسی کە لە پێکهاتە وباندۆری جڤاکی هونەر و ئەدەبیات و پەیوەندی نێوان کۆمەڵگە و هونەر دەکۆڵێتەوە. بە هەرحاڵ لەمەوە دەگەینە ئەم ئەنجامگیرییە کە دەقی ئەدەبی، چەندیش خەیاڵی بێ، ڕەگی دەچێتەوە سەر واقیع وکەم وزۆر، دوور ونزیک، ڕاستەوخۆ و

ناڕاستەوخۆ، بویەر و واریقاتی سەردەمی خۆی دەنوێنێت. واتە بەم پێیە، دەکرێ لە ڕێگەی موتالا وخوێندنەوەی دەقی ئەدەبی ڕەسەنەوە، کەم دابێژێک پەی بە مێژوو و شێوەی ژیانی خەڵکی سەردەم و قۆناغێکی دیاریکراو ببرێت... هەڵبەتە هونەر و ئەدەبیاتیش بە گوێرەی پێداویستییەکانی ژیانی بەشەر دەگۆڕێت ولە پرۆسەی گۆڕان ناخەلەسێت.. هەر لەم پێوەدانگەوە، گەلێک لە تیوریسینی ئەدەبی ئەمرۆ، پێیان وایە هەر خوێنەرێک کە دەقێ دەخوێنێتەوە وهەرجارێ کە هەمان دەق دەخوێنێتەوە، بەجۆرێکی جیاواز دەیخوێنێتەوە، چوونکە لە سایەی هەلو مەرج وزەمینەیەکی جیاوازدا دەیخوێنێتەوە، وەکو ئەوە وایە دەقێکی جیاواز بخوێنێتەوە، بەم پێیە ولەم ڕوانگەیەوە " کۆمەڵناسی دەق " وەکو لقێک لە کۆمەڵناسی ئەدەبیات دەخرێتەڕوو.. ئیدی بەمجۆرە هەندیک لە پسپۆڕان و شارەزایانی ئەم بوارە پێیان وایە کۆمەڵناسی ئەدەبیات لە چەمک و مانا گشتیەکەیدا، هاوتای " ڕەخنەی جڤاکی " دەقی ئەدەبییە و، هەندێک لە شارەزایان ڕەخنەی کۆمەلایەتی، بە لقێکی دیکەی کۆمەڵناسی ئەدەبیات دەزانن.

***

ئینسان بوونەوەرێکی بیرکەرەوە، زماندار، کۆمەلایەتی، سیاسی و ئەزموونگەرایە، هەر کاروکردەوەیەکی بەندە بە بیرکردنەوەو ئاستی هۆشیاری ئەوەوە، واتە بە شێوەیەکی گشتی بیر وکردەوە، لە یەکدی نایەنە دابڕان و هەمیشە، لە کارلێکی بەردەوامدان و یەکدی تەواو دەکەن، بیر وکردەوە پەیوەندییەکی دیالکتیکیان بەیەکەوە هەیە. بیر لە بۆتەی ئەزموون و کردەوەدا، گەشە ونەشە دەکات و دەخەملێ و بەرجەستە دەبێت وکردەوە، بە پشتیوانی بیر دەخەملێ و پێدەگات. بەرخورد و مامەڵەی بیروکردار، هۆشیاری ومەعریفەتی لێدەکەوێتەوە واتە هۆشیاری ومەعریفەت، بەرەنجامی بەرخورد و مامەڵەی دوو لایەنەی بیر وکردارە. ئینسان بە درێژایی مێژوو، دنیایەک زانست و هۆشمەندی بەدەست هێناوە و ڕۆژ بە ڕۆژیش زۆرتری کردووە و زیاتری دەکات. هۆشیاری وئاگایی لە ڕێگای پرۆسەی مەعریفەتەوە بەرجەستە دەبێت وقاڵبی خۆی وەردەگرێت، زادە وبەرەنجامی بەرخوردە لە گەڵ ژینگەی سروشتی وجڤاکی دەوروبەری مەدا. هەموو هۆشیاری و ئاگاییەکیش درەنگ یان زوو کرداری لێدەکەوێتەوە.. گوتمان مەعریفەت بەرەنجامی بەرخوردە لەگەڵ ژینگەدا، کردەوەو ئەزموون مەعریفەی لێدەکەوێتەوەو مەعریفەش، کردار (عمل) دەخەملێنێ.. بەهەرحاڵ ئینسان وەکو بوونەوەرێکی ئەزموونگەرا، هەر کەشفێکی کردووەو هەر مەعریفەتێکی پەیدا کردووە، لە باندۆری ئەزموونی ژیانی خۆی بەدەر نەبووە. بەلام ئەمە بەو مانایە نییە کە هەر تاکێک بۆ وەدەست هێنانی ئاگایی، دەبێ بەخۆی شتەکەی ئەزموون کردبێ، چونکە ئەزموونی هەر نەوەیەک، بۆ نەوەی دوای خۆی دەمێنێتەوەو دەبێ بە کەلەپووری ئەو، سەرەتای ژیانی هەر نەوەیەک، درێژەی ژیانی نەوەی پێش خۆیەتی، بۆیە ئەزموونی نەوەکانی پێشوو بە هۆی ئاوەز وئیدراکەوە، دەبێت بە ئەزموونی نەوەی ئێستا و ئیدی پێویست ناکات بۆ نموونە ئەزموونەکەی گالیلۆ دووبارە بکاتەوە.

هەڵبەتە ئاگایی یان مەعریفەت، لە میانی پرۆسەی تایبەتی خۆیەوە بەرجەستە دەبێت، فۆرمی خۆی وەردەگرێت، نەشە وگەشە دەکات و پێدەگات و بەرەبەرە لە قۆناغەکانی دواترا

کەڵەکە دەبێت و ڕەوتی خۆی وەردەگرێت و ئاگایی و مەعریفەی زانستی وهونەری لێدەکەوێتەوە.. هەر مەعریفەیەک لە دوو ڕەگەزی ئیدراکی و عاتیفی پێک دێت، واتە مەعریفە هەم ڕەنگدانەوەی واقیعی دەرەکییە وهەم ڕەنگدانەوەی باری دەروونییە. ئیدراک ڕەنگدانەوەی واقیعی دەرەکییە لە زەینی ئینساندا و، سۆز و عاتیفە ، کاردانەوەی دەروونیی مرۆڤە لە هەنبەر ئیدراکدا، پەیدا دەبێت... کەواتە مەعریفە، لە هەموو حاڵێکدا هەم هەڵگری ڕەگەزی ئیدراکیە وهەم هەڵگری ڕەگەزی عاتیفیە. دیارە هەندێجار عاتیفە بەسەر ئیدراکدا زاڵ دەبێ و هەندێجار بە پێچەوانەوە. مەعریفەش کە بە تەواوی بەرجەستەبوو و گەییە حاڵی سیستەماتیک ، سەر بۆ مەعریفەی زانستی یان هونەری دەکێشێت، واتە ئەگەر ڕەگەزی ئیدراک لە هاماجی ئاگاییدا زاڵ بێ، ئەوا مەعریفەی زانستی لێدەکەوێتەوەو، ئەگەر ڕەگەزی عاتیفی زاڵ بێ، مەعریفەی هونەری لێدەکەوێتەوە.. جۆرە مەعریفەیەکی دیکەش هەیە، کە ئەویش مەعریفەی فەلسەفییە، کە لە ڕاستیدا و بەحوکمی ئەوەی بایەخ بە هەردوو واقیعی بێرۆنی و هندوری دەدات، بە هەوێن و ئامیانی هەردوو مەعریفەی زانستی و هونەری دێتە ژماردن. بە هەرحاڵ، هەر سێ مەعریفە زانستی، هونەری و فەلسەفیەکە، بێژی نەبێژی ڕەگ وریشەیان کەم وزۆر، ڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆ دەچێتەوە سەریەک و بە ئاسانی لێکدی هاوێر ناکرێن.. چونکە لایەنی ئیدراکی و لایەنی عاتیفی بەرێژەی کەمتر یان زیاتر لە هەر بوارێکی ئەو مەعریفانەدا هەن، بۆ نموونە لایەنی ئیدراکی لە زانستە ماتماتیکییەکاندا زاڵترە تا لە بوارە زانستییەکانی دی، یان لایەنی عاتیفی لە موسیقادا زیاترە تا لە بوارە هونەرییەکانی دی.

***

هەڵبەتە هەرجۆرە هونەرێک سەرچاوەو کەرەستەی تایبەتی خۆی هەیە و، وەکو چۆن شێوەکاری سوود لە بۆیە و ڕەنگ و فلچە وەردەگرێت، وەکو چۆن هونەری پەیکەرسازی سوود لە گەچ و کانزا و کەرەستەی دیکە وەردگرێت، بەو ئاوایە کەرەستەی ئەدەبیات زمانە و، بە زمان ولە ناو زماندا بەرجەستە دەبێت و فۆرم وقاڵبی خۆی وەردەگرێت، واتە کەرەستەی ئەدەبیات زمانە... جا لە بەر ئەوەی زمان لە چاو ڕەنگ و بۆیە و گەچ و کانزا و کەرەستەێن سروشتیەوە، زندووترەو لە هزرەوە نزیکترە، دەشێت هەڵگری هەم لایەنی ئیدراکی و هەم لایەنی عاتیفی بێت. هەرکاتێ دەربڕینە ئەدەبییەکە، بە میتافۆر ،خەیاڵ، تەنز، ئەفسانەسازی، جۆرەها سۆز و گوداز بارگاوی ببێت و زیاتر بایەخ بەلایەنە سایکۆلۆژیەکان و ڕاڤە وشرۆڤەی دەروون ودیوی ناوەوە بدات، تای تەرازووی هونەر قورستر دەبێت و، هەرکاتێ دەربڕینەکە زیاتر شەقڵی دەلالەتی و سەلماندن وەربگرێت، تای تەرازووی ئیدراکی و زانستی مەعریفە بەشەریەکە قورستر دەبێت.. زمان و هزر وبیر پەیوەندییەکی دوولایەنەیان هەیە، بەڕادەیەک تێکەڵ دەبن دەشێت بگوترێ زمان، بیرێکی زندووە، زمان قاڵبی هزر وبیرە.. بە هەرحاڵ باندۆر و کاریگەری زمان بە سەر هزر و بیرەوە شتێک نییە نکۆڵی لێبکرێت و زمان خۆی لەخۆیدا کرۆک و جەوهەر وماهیەتێکی کەلتووری و فەرهەنگی هەیە وزمان خۆبەخۆ، بناغەی ئەپستمولۆجی وکەلتوور وفەرهەنگی گشتی هەر کۆمەڵگەیەکە وفاکتەرێکی هەرە سەرەکی پەیوەندی کۆمەڵایەتی هەر کۆمەڵگەیەکە، هەڵبەتە زمان تەنیا ئەوزاری پەیوەندی نییە، بەڵکو دەزگا و سازییەکی ئیدارکی و عاتیفیشە،

کۆکەرەوە و خاڵی یەکانگیری هەموو کایە ئەپستمولوجیەکانی زانست و فەلسەفە و هونەرە، دەزگای زمان بە ڕادەیەک گرینگە، دەتوانرێ بگوترێ، هیچ شتێک لە دەرێی زماندا نییە، هەربۆیەش داگیرکەرانی کورد، هەمیشە لە هەوڵی ئەوەدان زمانی کوردی کەڕەتی سفر بکەن، ئەمە جگە لە خەمساردی خۆشمان!..

دیارە هونەر، لە گۆڕانکاریە کۆمەڵایەتیە – مێژووییەکان بەدەر نییە و نابێت. توێژینەوە و زانینی گۆڕانکاریە هونەرییەکانی هەر کۆمەڵگەیەک، ڕۆڵێکی گەورە لە توێژینەوە و زانینی گۆڕانکارییە کەلتووری و فەرهەنگی و ژێرخانییەکانی ئەو کۆمەڵگایەدا دەبینێ. واتە هونەر بمانەوێ و نەمانەوێ پەیوەندییەکی نزیکی دەگەڵ کۆمەڵگەدا هەیە.. ئەو کەسانەی بانگەشەی " هونەر بۆ هونەر " دەکەن، باوەڕیان وایە هونەر نابێت هیچ ئالیگرییەکی سیاسی هەبێت وئەمانە بەو بۆچوونەی خۆیان، پەیوەندییە دیالکتیکییەکەی نێوان هونەرو کۆمەڵگە فەرامۆش دەکەن.. ئیدی هونەر بەگوێرەی پێداویستیەکانی ژیانی مرۆڤ، لە هەر قۆناغ و سەردەمێکدا گۆڕانی بەسەردا دێت. ئیدی چ هونەرمەند و چ زانا هەردووکیان بایەخ بە گۆڕان و گۆڕینی واقیع دەدەن و لە پرۆسەی گۆڕان بەدەر نین. ئەگەر زانا لەبەر ڕۆشنایی واقیعی دەروونی (هندووری) واقیعی بێرونی کەشف دەکات، ئەوا هونەر لەبەر ڕۆشنایی واقیعی بیرۆنیدا واقیعی هندووری دەناسێنێ و کەشف دەکات.. واتە هەردووکیان عەوداڵی حەقیقەت دۆزین، ئەویان عەوداڵی حەقیقەتی زانستییە ئەمیان عەوداڵی حەقیقەتی هونەری یان ئیستاتیکییە..

وەکو پێشتر ئاماژەمان کردێ، زمان کەرەستەی سەرەکی هەر بەرهەمێکی ئەدەبییە.. دیارە زمان، خۆبەخۆ بریتی نییە لە کۆمەڵێک وشە و پەیڤی بێ سنوور و بێ کۆتایی، ئەوەی بێ سنوور وبێ کۆتاییە، مانایە نەک وشە، بۆیە میتافۆر وبەکاربردنی میتافۆری، زمان لە سنووورداری دەرباز دەکات.. میتافۆر وخوازە وخواستن، بریتییە لە بەکارهێنانی وشە بۆ مانا و مەبەستێکی دی.. جا بەم پێیە ولەم پێوەدانگەوە، گەورەترین و کاریگەرترین کاری میتافۆر و خواستن، دەکاتە داهێنان و ئەفراندنی زمانێکی تازە، کە تا کەلتوور و فەرهەنگ و شارستانیەتی بەشەری ئاڵۆزتر بێت، بەگوێرەی پێداویستیە حەیاتییەکان زیاتر پەنای دەبرێتێ و پتر سوودی لێوەردەگیرێت.. هەڵبەتە میتافۆر وخواستن، شیان و توانای دەرکی مە لە دنیای دەوروبەرمان و فامکردنی مە زۆر دەوڵەمەند دەکات . پێویستە ئاماژە بۆ ئەوەش بکرێ کە میتافۆر وخواستن، لە ئەدەبیاتدا زیاتر بەکار دەبرێ تا لە کایە ئەپستمولوجیەکانی دیکە و، میتافۆر و خواستن تەنیا بەمەبەستی بەرزکردنەوەی ئاستی ئاگای ئیدراکی بەکار نایەت، بەڵکو بەمەبەستی دەربڕینی هەست و سۆز وچۆنیەتی ئیستاتیکای ئەدەبیش بەکار دەبرێت، یانی لەم حاڵەدا زمان لەوە دەرباز دەبێ کە ئەوزارێکی سادە بێت ودەبێت بە دەزگا و سازییەکی ئیدراکی و عاتیفی.. کەواتە زمان کۆمەڵێک پەیڤ و وشەێن دیاری کراوە، بەکۆمەکی میتافۆر و خواستن وخوازە، توانایەکی مانایی بێ سنوور پەیدا دەکات.

دیارە کە زمان پێش میتافۆرەو ڕەگەزێکی بونیادینی فەرهەنگی و شارستانییە. کەلتوور و شارستانیەت پوختە و کاکڵەی ژیانی کۆمەڵایەتیە و جیاوازیەکی سەرەکی نێوان ئینسان

وحەیوانە. هەندێک پێیان وایە کە زمان ئاوێنەی واقیع نمای فەرهەنگ و کەلتوور و شارستانیەتە، بەهەموو چەمک و ماناکانیەوە. بەم پێیە ئەدەبیات وەکو دیاردەیەکی فەرهەنگی کەلتووری، ئاوێنەی ئەو دنیا و واقیعەیە کە تیایدا لەدایک بووە و ئەدەبیات پایە وبنەمایەکی کۆمەڵایەتیە و، لە ڕێگەی زمانەوە، کە ئەویش دەسکەوتێکی کۆمەڵایەتیە، گوزارشت لەخۆی دەکات.. بۆیە هەندێک، بەرهەمی ئەدەبی، بە ڕەنگدانەوەیەکی واقیعی کۆمەڵایەتی نازانن بەڵکو بەجۆرە بەرهەمهێنانێکی کۆمەڵایەتی دەزانن. واتە بەرهەمی ئەدەبی، بە کۆمەکی هەندێ کەرەستەی خاوی وەکو زمان، دەقێن ئەدەبی دیکە و تەکنیکی تایبەتی، ئەو کەرەستە خاوانە دەگۆڕێ بۆ شتێکی تازە وقاڵبێکی تازەیان پێدەبەخشێت.. یانی لەم پێو دانگەوە بەڕای هەندێک لە خاوەن نەزەر و شارەزایان ناتوانرێ بەو نەفەسەوە مامەڵە دەگەڵ تێکستی ئەدەبیدا بکرێ کە ڕەنگدانەوەی واقیعی مێژووییە، چونکە زمان ناتوانێ جیهان بنوێنێتەوە، بەڵکو تەنیا دەتوانێ وەسفی جیهان بکات..

دیارە زمانیش دیاردەیەکی یەجگار ئاڵۆزە، بە گوێرەی واقیعی چینایەتی، جوگرافی، ناوچەیی، ڕەگەزی و نەژادی، پێگەی کۆمەڵایەتی و... هتد دەگۆڕێن. جا بەم پێیە ئەدەبیات ڕەنگدانەوەیەکی ڕووتی واقیعی کۆمەڵایەتی و مێژوویی نییە، بەڵکو هەر بەرهەمێکی ئەدەبی بەخۆی بویەرێکی کۆمەڵایەتیە. ئەدەبیات هەر زادەی مێژوو نییە، بەڵکو چالاکانە بەشداری لە دروستکردنی مێژووشدا دەکات.. واتە ئەدەبیات تەنیا ڕەنگدانەوەی واقیعی کۆمەڵایەتی نییە، بەڵکو خودی واقیعە. هەڵبەتە بونیادی زمانەوانی لە باندۆر و کاریگەری بونیادی کۆمەڵایەتی و هەلومەرجی مێژوویی بەدەرنییە. بۆیە هەر توێژ وچینێکی کۆمەڵایەتی شێوازی گوزارشت و دەربڕینی تایبەتی خۆی هەیە، توێژەران پێیان وایە لایەنی کەمی ئەرکی ئەدەبیات سوودمەند بوون و لەزەت بەخشینە، ئەدەبیات و خوێندنەوەی ئەدەبیات تەنیا بۆ وەخت بەسەر بردن نییە، بەڵکو پەیامە، پەیامێکی جدیە، بۆ ناساندنی ئینسان بە خودی خۆی و زەروورەتی ڕژد بوونی لە سەر ئینسانیەتی خۆی بە هەموو ئەرک و مافەکانیەوە.. ئەمەش بۆخۆی جۆرە لەزەتێکی بەسوودە، کەوایە سوودمەندی و لەزەتی ئیستاتیکی دوو ڕووی یەک دراون.. هەندێجار هەندێ دەقی ئەدەبی ڕەنگە لە زۆر سەرچاوەی دەروونناسی، کۆمەڵناسی، و مێژوویی ئاگایی و بێداری، زیاتر و واقیعی تر بەخوێنەر بدات. ماکسیم گورکی پێی وایە ئەدەبیات یارمەتی ئینسان دەدات تا خۆی باشتر بناسێت و متمانەی پتر بەخۆی پەیدا بکات. ئەدەبیات مەیلی حەقیقەت دۆزی و خەپتین دژی گەندەڵی لە بوونی خەڵکیدا بێدار دەکاتەوە، تا بتوانێت، خەسڵەتە باش و مرۆڤانیەکانی خۆی بدۆزێتەوە و بەدەست بێنێتەوە..

ئەدەبیاتی ڕەسەنی هەر سەردەمێک ڕەنگدانەوەی خولیا دەروونی وباری سایکۆلۆژی و هەوراز ونشێوە کۆمەڵایەتی – مێژووییەکانی ئەو سەردەمەیە... ئەدەبیات بە شێوەیەکی گشتی جۆرە خەباتێکە لە پێناوی بەدەست هێنانی ئاگایی و گەیشتن بە حەقیقەت، کەواتە بابەتی سەرەکی ئەدەب مرۆڤ و ئازادی مرۆڤە... مرۆڤ بە تەبیعەت دەیەوێ ئەوە نەبێت کە هەیە، بەڵکو لە هەوڵی ئەوەدایە، ئەو شتەبێ کە پێویستە ببێت. لە هەوڵی ئەوەدایە کەوشەنی ئەو واقیعە ببەزێنێت کە هەیە و بگات بە حەقیقەتی ئایدیال، بۆ ئەمەش دەبێ ڕەوش و بارودۆخە باو

وبەرقەرارەکە بگۆڕێت. ئەدەبیات لە ڕێگەی دەربڕین وگوزارشتی ئیستاتیکیەوە کار بۆ ئاگادارکردنەوەی خەڵکی دەکات، بۆیە زۆرجار دەگوترێ لەڕێگەی دەقێن ڕەسەنی ئەدەبیەوە دەکرێ، مێژوو و هەلومەرج و ڕەوشی واقیعی ژیانی خەڵکی سەردەمێکی تایبەتی بخوێنرێتەوە، هەڵبەتە ئەم شێوە گوزارشت و دەربڕینە، خۆی لە خۆیدا کارێکی کۆمەڵناسانەیە.

بەکورتی کۆمەڵناسی ئەدەبیات، بەشێکی زانستییە کە جگە لە ڕەخنەی کۆمەلایەتی ئەدەبیات کە بە توانا و ئیمکاناتێکی تایبەتیەوە هەلومەرجی کۆمەلایەتی و مێژوویی ئەو سەردەم و دەورانە دەخاتە بەر وردەبینی لێکۆڵینەوەوە، کە بەرهەمە ئەدەبیەکەی تیا خوڵقێنراوە.

***

وەکو ئاماژەمان کردێ، زمان کەرەستە و ئەوزاری سەرەکی هەر دەق و ژانرێکی ئەدەبییە. بیر، چ لە ئەدەبیات دا و چ لە هەر گوتار و نووسینێکی دیکەدا، لە ڕێگەی زمانەوە دێتە دەربڕین و دەخرێتەڕوو و خودی زمانەکەش لە میانی ئەم پرۆسە و جەریانەدا نەش ونما دەکات، پەرە دەستێنێت و دەوڵەمەند دەبێت و دەخەملێت وپوختە دەبێت.

بە هەرحاڵ، فەرهەنگ وکەلتوور وشارستانیەت وئەپستمولوجیا، یەکێکە لەو دەسکەوتە بەشەریانەی کە دنیای بەشەری و حەیوانی لێکدی جیادەکاتەوە. هەوێن و ئامیان و ڕەگەزی هەرە سەرەکی و بناغەی فەرهەنگی هەر کۆمەڵگەیەکە. ئەدەبیاتیش لە هەر دوو لایەنی هزری و هونەرییەوە، بە ڕەگەزێکی گرینگی کەلتووری و فەرهەنگی، بەتایبەتی کەلتوور و فەرهەنگی مەعنەوی، دێتە ژماردن.. جا چونکە ماک و هەوینی سەرەکی ئەدەبیات زمانە، بۆیە ئاوێتەبوونی زمان و ئەدەبیات، شوێن وپێگەیەکی زۆر گەورەی لە فەرهەنگی هەر کۆمەڵگەیەکدا هەیە.. بە هەرحاڵ زمان داهێنانێکی ئەوەندە گرینگی ژیانی تیرەی بەشەرە ڕەنگە نەبێ بە زێدەڕۆیی گەر بگوترێ، هیچ شتێک لە دەرێی زماندا نییە و تیرەی بەشەر، بە دەرەجەی یەکەم قەرزارباری زمانە... هەندێک لە زمانەوانە هاوچەرخەکان و تیۆریسێنە ئەدەبییەکان پێیانوایە زمان بە مانا فراوان و دەلالیەکانی زمان تەنیا لە کۆمەڵگادا، ئیدی لە خانەوادەوە بیگرە تا دەگاتە کۆمەڵگە بەشەرییەکان، پەیدا دەبێت ،واتە گروپێکی جڤاکی دەتوانێ نیشانە و ڕەمز و دەلالەت بە زمان ببەخشێت. تاک دەتوانێ هەندێ دەنگی بێ مانا بەرهەم بێنێ، بەلام ئەو دەنگانە تا لە بازنەی تاکایەتیدا بمێنێتەوە، مانایەکی ئەوتۆیان نابێ و بەڕەمز و نیشانە نایەنە ژماردن. واتە نیشانە و ڕەمز لە تاکایەتی وتەنیاییدا بەرهەم نایەن و تەنیا لە واقیع و ژینگەی کۆمەلایەتیدا، سیستەمی زمانەوانی پەیدا دەبێت و بەرهەم دێت، واتە زمان لە گەڵ کۆمەڵگەداو لە ناو کۆمەڵگەدا پەیدا بووە و پەیدا دەبێت. زمان، پراکتیکی ترین ئەوزارە بۆ گوێزانەوەی ئەزموونە جۆراوجۆرە هزری و کردەییەکان و کارامەترین ئەوزارە بۆ بەرخورد و مامەڵەکردن دەگەڵ دەوروبەردا، دەگەڵ سروشتی بێ گیان، گیانداران و دەگەڵ بەشەردا. کەواتە وشە بەتەنیا و لەخودی خۆیدا ناکاتە هیچ، بەڵکو لە بەکارهێناندا بایەخ و ڕەمزییەت و دەلالەت پەیدا دەکات.. بۆیە زۆرجار دەگوترێ زمان و هزر دوو ڕووی یەک دراون، نە زمانی بێ هزر هەیە و نە هزری بێ زمان هەیە... یان زمان سێبەری بیرە. هەڵبەتە زمان کەرەستەی سەرەکی

ئەدەبیاتە، وەکو چۆن بەرد و برۆنز کەرەستەی خاوی پەیکەر سازییە، ڕنگ کەرەستەی نیگارکێشیە، دەنگ کەرەستەی موزیقایە.. بەڵام دەبێ ئەوەمان لەبیر بێ کە زمان وەکو بەرد، برۆنز و ئەو جۆرە شتانە، خۆڕسک و سروشتی نییە، بەڵکو دەستکردی بەشەرە و ڕەگەزی بنەڕەتی کەلتوور و فەرهەنگە. هەڵبەتە زمانی کایە ئەپستمولوجی و مەعریفییەکان جیاوازن، بۆ نموونە زمانی ئەدەبی، زمانی ڕۆژانە و ،زمانی زانستی جیاوازن و هەر یەکێک لەو زمانانە تایبەتمەندی خۆی هەیە. بۆ نموونە زمانی زانستی بەشێوەیەکی سەرەکی دەلالەتی و نیشانەییە، بەڵام زمانی ئەدەبی مەرج نییە دەلالەتی بێ، بەڵکو دەربڕینی حاڵەت و بارە دەروونیەکانیش لە خۆ دەگرێت. زمانی ئەدەبی زیاتر گێڕانەوەییە، زیاتر بە گێڕانەوە بارگاوییە، بەشێوەیەکی گشتی دەتوانرێ بگوترێ بنیادەم دەکاتە زمان و زمان دەکاتە کۆمەڵگە. واتا وەکو پێشتر ئاماژەمان کردێ ئەدەبیات ڕەگەزێکی هەرە گرینگ و هەستیاری فەرهەنگ و کەلتووری کۆمەڵگەیە و زمانیش بەردی بناغە و ماکی فەرهەنگ و کەلتووری کۆمەڵگەیە و ئەوزارێکی هەرە سەرەکی پەیوەندی نێوان بەشەرانە..

***

هەڵبەتە پەیوەندییەکی دینامیکی و ئۆرگانیکی چالاک لە نێوان دەقی ئەدەبی، نووسەر و خوێنەردا هەیە و، ئامانجی کاری ئەدەبی ئەوەیە کە خوێنەر بکات بە شەریکی بەرهەمهێنانی دەق نەک بە بەکاربەری دەق. دیارە گوتاری نووسراو یان دەق لە ڕێگەی زمانەوە ئەنجام دەدرێت وئیدی خۆیبوونی خۆی وەردەگرێت وپەیوەندی بە نووسەرەوە نامێنێ و بەدەم ڕەوتی ڕۆژگارەوە تووشی دەبێت بەتووشی خوێنەرانی زۆر وهەمە جۆرەوە... بۆیە دەقی ئەدەبی، کە بڵاو دەبێتەوە، لە نووسەر دادەبڕیت وپەیوەندی لەگەڵ خوێنەردا پەیدا دەکات. زندوویەتی دەق بە خوێنەرەوەو دەق تەنیا لە پرۆسەی خوێندنەوەدا ولە میانی ئەزموونی خوێندنەوەی خوێنەرا، مادییەت و دەقایەتی پەیدا دەکات، دەنا لەناو ڕەفەی کتێبخاناندا، ناکاتە هیچ و بۆیە دەقی ئەدەبی بەبێ خوێنەر و لە دەرێی خوێنەردا تەنیا ڕەش کردنەوەی پەڕانە و هیچ بایەخێکی ئەدەبی نابێت. واتە بەبێ ئەم بەشدارییە ئۆرگانیکیە زندوو و بەردەوامەی خوێنەر هیچ جۆرە ئەدەبیەتێک نایەتە دی.. ڕاستە خوێنەر ئازادە لە خوێندنەوە و ڕاڤەی دەقدا، بەڵام بەو ڕادەیە ئازاد نییە کە بە کەیف و مایەشای خۆی، بەکەیفی دڵی خۆی دەقەکە ڕاڤە بکات و هەرچیەکی بوێ لە دەرێی دەقەکەوە بیهێنێ و بە نەهەق لە دەقەکەی بار بکات و بە ئیلتیزاماتێکی ئایدۆلۆژی نەگۆڕ و حوکمێکی پێشوەختەوە مامەڵە و بەرخورد دەگەڵ دەقدا بکات، خوێنەری چاک دەبێ خوێنەرێکی لیبراڵ بێ، چەند لە ڕاڤە و لێکدانەوەی دەقدا ئازادە، دەبێ ئەوەندەش نەرم بێ کە بتوانێ خۆی بگۆڕێت و دەستبەرداری هەر ئیلتیزاماتێکی ئایدۆلۆژی پێشوەختە بێت ، ڕاڤەو شرۆڤەکەی لە خودی دەقەکەوەو لە هندووری دەقەکەوە هەڵەنجێت وخوێندنەوەو ڕاڤەکەی لە لای خەڵکی دیکەش قەناعەت بەخش بێت.. بەتایبەتی دەقێک کە کراوە بێت و جۆرەها خوێندنەوە هەڵبگرێت.. بۆیە خوێندنەوە تەنیا کەشفکردن و دۆزینەوەی مانای دەق نییە، بەڵکو کاریگەری و باندۆری دەقیشە لە سەر خوێنەر. واتە لێرەدا ئەو" مەرگی نووسەر "ەی کە ڕۆڵان پارت باسی دەکات، هاوکاتە دەگەڵ لەدایکبوونی خوێنەردا. جا لێرەدا دەق خۆبەخۆ (بەدەر لە

باندۆر و کاریگەری نووسەر) دەبێت بە وار و زەمینەی نەشونمای مانایان، هەر خوێندنەوەیەک، نهێنیەکی تازەی دەق کەشف دەکات، بۆیە خوێندنەوەی دەق، هیچ کاتێک لە کۆتایی نایەت، بەتایبەتی خوێندنەوەی دەقی کراوە، کە خۆی لە خۆیدا، خەسڵەتی فرە دەنگی بەسەردا زاڵە.. و ئەدەبیات بە شێوەیەکی گشتی وەکو ڕەگەزێکی کەلتوور و شارستانیەت و فەرهەنگی کۆمەڵگەێن بەشەری، دەستکەوتێکی کۆمەلایەتییە کە کەرەستە سەرەکییەکەی زمانە، لێرەدا زمان و وشە دەکاتە قاوغ و قاڵبی بیر وهزر وهەر وشەیەک هەڵگری چەمکێکە کە زەینیەتی هاوبەشی خەڵکی کۆمەڵگەیەک بە کۆمەکی ئەو چەمکانە پەیوەندی دەگەڵ یەکدا پەیدا دەکەن.. هەڵبەتە سەبارەت بە زمان، کە دەگوترێ هیچ شتێک لە دەرێی زماندا نییە، هیچ ناکاتە زێدەگۆیی و تەنانەت خەیالیش وەکو بەشێکی گرینگ لە بونیادی هزرەوانی و هزرینی ئینسان بە جۆرێ ئاوێتەی زمانە، مەگەر بەتەنیا لە دنیای ئەپستراکتدا جیا بکرێنەوە، دەنا جیاکردنەوەیان مەیلەو مەحاڵ و مەحاڵە.. دیارە زمان تەنیا کۆمەڵێک وشە و نیشانەی ڕووت نییە، چونکە وشە لە ڕووی ژمارەوە لە هەموو زمانێکا سنووردارە، ئەوەی دەوڵەمەندی و بەرینی و بێ سنووری بە زمان دەبەخشێت واتایە.

واتە زمان لە بەکارهێنانا و بەهۆی میتافۆر و کینایە و لە ناو هونەرە ڕەوانبێژییەکاندا نەش ونما و گەشە ونەشە دەکات و تا ڕادەی بێ سنووری پەرە دەسەنێت... ئیدی خەیاڵ وەکو بەشێک لە هزر، بە کۆمەکی وێنا و ڕەمز ومیتافۆر وکینایە و درکە و، هونەرە ڕەوانبێژیەکان، بە تایبەتی کاریگەری و باندۆری خۆی لە هونەرا بە گشتی و لە ئەدەبیات بە تایبەتی دەنوێنێ و بەرجەستە دەکات.. بۆیە زمان تەنیا ئەوزارێکی پەیوەندی سادە نییە، بەڵکو هەڵگری خەون وخولیا ئەقڵی و عاتیفییە ئاڵۆزەکانی ئینسانە.. هەروەها زمان کۆمەڵێک وشەی سنووردار نییە، بەڵکو پەیوەندییەکی لە جیابوونەوە نەهاتگی ئەوتۆی دەگەڵ هزر و هزرینی ئینساندا هەیە.. کە هەندێک لە زانایان لە واری شرۆڤەی پەیوەندییەکانی نێوان زمان و ئەندێشەدا، گەیوونەتە ئەو ئەنجامگیرییەی کە ئێمەی بەشەر هێندەی بەوێنەی زهنی بیر دەکەینەوە بە وشە بیر ناکەینەوە.. واتە بەم پێیە وشە دەکاتە جۆرە ڕەمزێک وئیدی بە کۆمەکی ڕەمزکاری و میتافۆر توانای گوزارشتەوانی زمان یەجگار دەوڵەمەند دەبێت و لەڕێگەی میتافۆرەوە ڕێگەی گۆڕان و پەرەسەندن لە بەردەم زماندا دەکرێتەوە.

***

جا لێرەدا مەسەلەی فۆرم و ناوەڕۆک دێتە ئاراوە، هەڵبەتە جیاکردنەوە و هەوڵی جیاکردنەوەی ئەم دووانە لە دەقێکی ئەدەبی یان هونەریدا کارێکی بێهودە و نابەجێیە. چونکە زمان (قاڵبی گوتار) و هزر (ناوەڕۆکی گوتار) بەجۆرێ ئاوێتەی یەکدی بوون و لە پەیوەندییەکی دیالیکتیکی وەهادان کە هیچ سنوورێکیان لە نێواندا نییە و جیاکردنەوەیان هیچ مانایەکی نییە. ئەمە جگە لەوەی کە هزر وخەیاڵ، ڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆ شەقڵ و ئاراستە و بونیادێکی کۆمەلایەتی هەیە وبۆ ئەوەی دەربکەوێ و بەرجەستە ببێت، دەبێت لە قاڵبێکا بێتە داڕشتن، واتە دەبێت بێتە زمان و، شێواز پەیوەندی بە چیەتی بابەتەوە، واتە چ بابەتێک دەخاتەڕوو،

نییە، بەڵکو پەیوەندی بە چۆنیەتی وتنی بابەتەوە هەیە.. واتە لە شێوازدا گۆڕینی بابەت بۆ تیمە وناوەڕۆک مەبەستە.. واتە شێواز دەکاتە دەنگ ودەنگدانەوەی زەینی نووسەر. هەڵبەتە هەندێک لە پسپۆڕان و شارەزایانی واری ئەدەبیات قەناعەتیان وایە کە پەیوەندییەکی دیالکتیکی ئەوتۆ لە نێوان فۆرم و ناوەڕۆکدا هەیە، کە هیچیان بەبێ ئەوی دی نایەتە دی.. یانی دوو ڕووی یەک دراون، هەر ڕوویەکیان بسڕیتەوە، دراوەکە لە دراوی و لە ڕەواج دەکەوێت.. واتە لێرەدا فۆرم دالەو ناوەڕۆک مەدلوولە.. بەڵام هەندێکی دی پێیان وایە دەق زنجیرەیەک نیشانەیە کە مانا بەرهەم دێنێت . ئیدی خوێنەر خۆبەخۆ دەورو ورۆڵی ڕاڤەکار دەبینێ، ئیدی دەقی ئەدەبی چ ڕیالیستی، چ ناڕیالیستی، ئیمکانی بەرهەم هێنانی بەردەوامی مانا فەراهەم دەکات، ئەنجام خوێنەر ڕۆڵی ڕاڤەکار دەبینێ. ئەمەش خۆی لە خۆیدا ئەوە دەخوازێ کە دەق و خوێنەر لە کارلێکی جدیدا بن.. هەڵبەتە هەرمان و زندوویەتی دەقی ڕەسەن و باڵا لەوەدایە کە لە هەرکات و شوێنێکا خوێندنەوەو ڕاڤەی تازەو جیاواز هەڵدەگرێت...

بۆ زانیاری زیاتر بڕوانە:

*- زانستی ئاوەڵ واتا، دانانی د. کامل حەسەن عزیز البصیر، ئەندامی کۆڕی زانیاری عێراق، چاپخانەی کۆڕی زانیاری عێراق، 1981.

*- کندوکاوی در جامعەشناسی ادبیات، فرهنگ ارشاد، چاپ یکم، 1391 ، تهران، آگە.

*- محمد رضا شفیعی کدکنی، ادبیات فارسی از عصر جامی تا عصر ما، ترجمە حجت اللە اصیل، نشر نی، چاپ هفتم، تهران 1398.

*- زبان باز، پژوهشی دربارەی زبان و مدرنیت، داریوش آشوری، نشر مرکز، تهران، چاپ سوم 1389.

*- ساخت زبان فارسی، احمد ابومحبوب، تهران، نشر میترا، چاپ دوم، 1381.

*- مارکسیسم غربی و مکتب فرانکفورت، ترجمە رضا نجف زادە، تهران، قصیدە سرا، چاپ اول 1381.

*- علی الشوک، جولة فی اقالیم اللغة و الاسطورە، دار المدی، ط2، 1999.

*- جورج مولینیە، الاسلوبیە، ترجمە و تقدیم، د. بسام برکە، ط2، 2006، مجد المؤسسة الجامعیة للدراسات و النشر و التوزیع.

وتەیەک

ن: حەمە کەریم عارف

گی دو موپاسان، نووسەری فەرەنسایی لە 1850/8/5، لە کۆشکی " میرومانسنیل " ی هەشت کیلۆمەتری دیپ دێتە دنیاوە.لور دو موپاسان، وەکو دایکێک دەیەوێت کوڕەکەی بە دەستوور و داب ونەریتێن ئەشرافیانەی ماڵباتەکەی خۆی پەروەردە بکات.

بابی، واتە گوستاف دو موپاسان، هیچ پیشینەیەکی ئەشرافی نەبوو، یانی ئەشراف زادە نەبوو، ئیدی ژیانی خێزانداری ئەم ژن و پیاوە بەهۆی غرووری ژنەکە و سەرسەرێتی و لامێژیی نهێنی پیاوەکەوە، هەمیشە ناخۆش و بە ئاژاوە بووەو کەشێکی ئارام و ئاسوودە بۆ ئەم کوڕیژگە هەستیارە نەڕەخساوە.ئیدی بەهۆی کێشماکێش و شەڕە دەنووکی بەردەوامی ئەم دایک و باوکەوە، بەرەبەرە نیشانەێن خەمینی و ڕەشبینی لە کوڕەکەدا پەیدا دەبێت و باندۆر و کاریگەریی شەڕ و ئاژاوە و ناکۆکی بەردەوامی ئەم دایک و باوکەی تا مردن لە کۆڵ نابێتەوە.

لور دو موپاسان، لە نامەیەکیا بۆ نزیکترین دۆستی خۆی، گوستاف فلوبیر، سەبارەت بە کوڕەکەی، دەڵێت: " نە زەوقی هیچی هەیە، نە حەزی لە هیچە، نە کەس خۆش دەوێ، نە هیچ جۆرە مەیل و ئارەزوویەک، نە هیچ بەرزەفڕییەک و ئومێدوارییەک نانوێنێ. "

پێش ئەوەی گی بگاتە تەمەنی دوازدە ساڵی، باوک و دایکی لێکدی جیادەبنەوەو سەرپەرشتی کوڕەکە، بە دایکی دەسپێڕدرێت.لور دو موپاسان، کە دەیەوێ کوڕەکەی بە داب و نەریت و دەستووری ئەشرافیانەی خۆی پەروەردە بکات، فێرکردن و پەروەردەی ئەو بە کابرایەکی کەشیش دەسپێرێت. لێ ئەخلاق و خووی کومیدیانەی یارۆی کەشیش، تەنیا سەلیقە و بەهرەی تەنز و تەنزگەری لەلای موپاسان دەهاڕوژێنێت.

لە تەمەنی سیازدەساڵیدا بە ناچاری بۆ قوتابخانەی ئۆلی " ئیڤوتوت "ی دەنێرێت. ئیدی ناخۆشی بینای قوتابخانەکە و خەمئەنگێزی قوتابخانەکە هێندەی دی خەمینی و نائومێدی گی، زیاد دەکات. گی کەلەماڵی خۆیان فێری ئەوە بوو، هەموو ڕۆژێ خۆی بشوات، لێرە شتی وای بۆ نەدەلوا و ئەمەی زۆر لەبەر گران بوو. ناچار بۆ سەرگەرمکردنی خۆی، ڕووی کردە خوێندنەوەی ئەم کتێب و بەرهەمانەی کە خوێندنەوەیان لە قوتابخانەی ناڤبری قەدەغە بوو. لەژێر باندۆر و کاریگەری ڤیکتور هۆگۆدا، کەوتە نووسینی شیعرێن ڕۆمانتیکی. ئیدی لەم سەروبەندەدا زەوق و سەلیقەی ئەدەبی لەلا پەیدا بوو..

لور دوممویاسان، کوڕەکەی لە تەمەنی هەڤدە ساڵیدا، لە کاتێکا دووچاری خەمۆکی و سستی ئەعساب بووبوو، لە قوتابخانەی " ئیڤوتوت " دەردێنێت. موپاسان، دوای ئەوەی مالیجە و دەرمان دەکرێت، لە ساڵی 1868 دا دەچێتە ئامادەیی شاری ڕوین، لە 1869/10/27. بە دەرەجەی ئیمتیاز، شادەتنامەی قۆناغی دووەمی ئامادەیی لە بەشی ئەدەبیاتدا وەردەگرێت و لەهەمان شاردا ئاکنجی دەبێت.

موپاسان لە روین دا، ئاشنایەتی دەگەڵ ئەدیبێکی چل و شەش ساڵاندا، بەنێوی لویس بویە، پەیدا دەکات، ئەم شاعیر و درامانووسە کەلە ڕوین دا، سەرقاڵی کتێبفرۆشی بوو، زۆر شتی گرینگ دەربارەی هونەری نووسەراتی فێری موپاسان دەکات و نهێنی سەرکەوتنی ئەدەبی، واتەکۆڵنەدان و کاری بەردەوامی پێ دەناسێنێ.

موپاسان لەم قۆناغەدا بە کۆمەکی لویس بویە وگوستاف فلوبیر کەلە لایەکەوە نزیکترین دۆستی دایکی بوو و لایەکی دیبەوە ڕازڤان و مەحرەمی ڕازی لویس بویە بوو، دەکەوێتە خوێندنەوە و هەڵسەنگاندنی بەرهەمەکانی بالزاک و دەرس و پەندی زۆر باشیان لێوەردەگرێت و بەشێوەیەکی جدی دەست بە نووسین دەکات.

موپاسان لە ئوکتوبەری/ 1869 دا بۆ پاریس دەڕوات تا لەوێندەر و لەبەشی ماف دا درێژە بەخوێندن بدات، بەڵام بەهۆی هەڵگیرسانی شەڕی نێوان پروس و فەرەنساوە، ناچار دەڕوات بۆ عەسکەری. ئیدی لەو ژینگەیەدا، پەی بە دەسیسە و فەندەڵ فێڵی سوپاییان و سیاسەتوانانی سەربە چینە باڵاکان دەبات و ئیدی لەو ساڵانەدا، بەرەبەرە چ سەبارەت بەوان و چ سەبارەت بە جەنگ، ڕق و کینەی دەکەوێتە دڵ، کە ئەمەی زۆر بەجوانی لە بەرهەمەکانیدا هونەراندووە...

موپاسان تەمەنی لاوی لە کاروباری کارگێڕی زەوقکوژی ئەو سەردەمەدا بەسەر دەبات. هەوەڵجار لە وەزارەتی دەریاوانی و کەشتیرانی و پاشان لە وەزارەتی پەروەردە و فێرکردن دا، وەکو فەرمانبەر دامەزرا... لەم سەروبەندەدا، زۆر شتی دەربارەی ژیانی فەرمانبەران وەکو توێژێکی گەورەی وردە بورژوازی شاری، بۆ دەرکەوت و لەلا کەڵەکە بوو کە پاشان بوو بە هەوێن و ئامیانی چەندین شاکاری ئەدەبی.

بەڵام موپاسان، هەرزوو لەکارێن کارگێڕی بێزار دەبێت و ڕۆژبەڕۆژ باری دەروونی خراتر دەبێت، لە دایەرەکەی خۆیدا، خۆی بە زندانی دەزانی، لە نۆڤەمبەری 1878 دا لە نامەیەکدا بۆ فلوبیر

دەنووسێت: " ژووری کارەکەم، دۆزەخێکە لەو گۆڕە. " کەمێک دواتر و لە نامەیەکی دیدا بەمجۆرە سکالا دەباتە بەر فلوبیر: " من تا بیناقاقا لە پوخلەواتا ڕۆچووم، لە داخ و پەژارەیەکی بێ وێنەدا نقووم بووم. "

لەماوەی ئەم هەشت ساڵەدا تەنیا پەناگەی ئەو دەبێت بە سروشت و تەبیعەت، ئەم جارەیان خوو دەداتە ڕوباری سین و مەلە و مەلەوانی و بەلەمڕانی و کەپیچەک خەم و پەژارە دەروونی و سایکۆژییەکانی دەرەوێنێتەوە.... ئەم سەروبەندە دەبێتە سەرچاوەو ئیلهامبەخشی گەلێک لە چیرۆکە کورتەکانی دەربارەی بەلەمڕانی لە ڕوباری سین دا.

دیارە فلوپیر، دەورێکی یەجگار گەورە، لە پەروەردەی فیکری وئەدەبی ئەودا دەبینێ و زۆربەی هەرە زۆری چیرۆکەکانی بە فیلتەری ئەودا تێدەپەڕێت و بەچیرۆک و نووسینەکانیدا دەچێتەوە و پوختەیان دەکات. موپاسان هاندەدات کەبە زمانێکی پاک و پوختە و ڕوون و ڕەوان وسفت بنووسێت، بە کۆڕ وئەنجوومەنانی ڕۆژنامەڤانان و نووسەرانی دەناسێنێت... فلوپیر بە بەردەوامی ئەو قسەیەی شاتوبریانی بیر دەخستەوە کە: " بەهرە، جگەلە سەبر و حەوسەڵەی دوور ودرێژ هیچی دی نییە. ' هەمیشە ئامۆژگاری موپاسان دەکات کە سەرەتا، بزێوی و عەجولی و نائارامی و بێ سەبری زکماکی خۆی هێور بکاتەوە، ئەوسا لە هەنبەر دیاردە و ڕووداوەکاندا دادەنیشێت و بە وردی لێیان ورد ببێتەوە، دیقەتیان بدات. دەڵێت:

" وەکو ئەوەی بتەوێ لایەن و حاڵەتێک کە هیچکەسێکی دی تا نها نەیدیتوون و قسەی دەربارە نەکردوون، کەشف بکەیت ". فلوپیر ڕازی وەسف کردن بەمجۆرە شەرح دەکات: " ئەو شتەی دەمانەوێ باسی بکەین، جا هەرچییەک بێ، تەنیا یەک ناو هەیە بۆ دیاریکردنی. تەنها یەک فرمان بۆ خستنە جوڵانی هەیە، تەنیا یەک سیفەت هەیە بۆ وەسف کردنی. "

فلوپیر، هەمیشە ئامۆژگاری دەکرد، کە تا دەتوانێ لە هەوڵدان بەردەوام بێ و کۆڵنەدات: " هەر کەسێک کەبە جدی عەوداڵی شتێک بێت، دەیدۆزێتەوەو دەیگاتێ. " هەڵبەتە نوێئاوەرییەکانی موپاسان لە دنیای هونەری چیرۆکدا وئەو گۆڕانکاریەی لە بونیادی چیرۆکی کورتا دایهێنا، ئەنجامی ئەو هەوڵە جدی و بەردەوامانەی خۆی بوو.. فلوپیر سەبارەت بە حوزووری نووسەر لە کارە هونەریەکەیدا دەڵێت: " هونەرمەند، پێویستە لە بەرهەمەکەیدا، وەکو خودا بێ لە داهێنانەکەیدا، دەبێ لە هەموو شوێنێکا هەستی پێبکرێت بەڵام نەبینرێت. "

موپاسان، لە ژمارەیەک چیرۆکی خۆیدا، پەیرەوی ئەو ڕێنماییەی فلوپیری کردووە. پاش ئەوەی ساڵانێک لە کاری کارگێڕی دەوڵەتیدا بەسەر دەبات و پتر لە سێسەد چیرۆک و ڕۆمانان دەنووسێت و شۆرەت و ناوبانگێکی زۆر پەیدا دەکات ئیدی لە ساڵی 1891 دا بەرەبەرە نیشانەکانی دەروونپەرێشی لێ بەدیار دەکەوێت. لە مانگی 1892/1 دا، هەوڵی خۆکوژی دەدات، بەڵام سەرناگرێت ولە6 /1/ 1892دا دەخرێتە ئاسایشگەکەی دکتۆر بلانشەوە و ئیدی هەر لەوێ و لە 1893/7/6 دا لە تەمەنی چل وسێ ساڵی و لە هەڕەتی بەخششی فیلیڤانیدا کۆچی دوایی دەکات..

***

هەڵبەتە باشترین پێوەر ومیتۆد بۆ هەڵسەنگاندنی دەقی ئەدەبی. خودی دەقەکەیە کە خوێنەر لە هەر پیشداوەرییەک دوور دەخاتەوە و ناچاری دەکات هەموو توانایەکی فیلیڤانی و ئەفراندنەوانی خۆی بۆ کەشفکردنی نهێنگە تووشەکانی لایەنە ئیستاتیکی و هونەرییەکانی دەقەکە بەکار بەرێت و لە نێوەڕۆکی دەقەکە ورد بێتەوە و وەردی بداتەوەو لە دوا ئەنجامدا، بەگوێرەی توانا خوێندنەوەی بۆ بکات. بابەتی دەقی ئەدەبی هەرچییەک بێت، ئەوەی بەلای خوێنەرەوە گرینگە، چۆنیەتی گەیشتن وگەیاندنی پەیامی نووسەرە بە خوێنەر و وەرگر، جۆری تەرح کردنی بابەت و پەیامەکەیە، کە بێگومان ڕەگی دەچێتەوە سەر شێواز وستایل و بەها ئیستاتیکیەکانی دەقەکە. هەڵبەتە ئاشکرایە کە هیچ دەق و بەرهەمێک، لە بۆشاییدا چێنەبووە. لە هەل ومەرجی مێژوویی وجڤاکی خۆیدا لە دایک دەبێت. ناسنامەی خۆی وەردەگرێت، بەروار و شوێنی لە دایکبوونی دیاریی دەکرێت، ئەوسا پەساپۆرتی بەزاندن و بڕینی سنووری کات و شوێنان وەردەگرێت، کە بمانەوێ و نەمانەوێ ئەمە ڕاستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ لە دەقی ئەدەبیدا ڕەنگدەداتەوە و ناشێت دەور و باندۆر وکاریگەری کۆمەڵگەش وەکو سەرچاوەیەکی ئیلهامبەخش و گرینگی ئەدەب فەرامۆش بکرێت کە دەشێت ببێت بە ڕێنما و ڕێگوشای ناسینی دەق.

هەڵبەتە ڕەهەندێکی دیکەی هەڵسەنگاندنی دەقێکی ئەدەبی، زانینی پەیوەندی ئەو دەقەیە، بە دەقێن دیکەوە.

فلوپیر لە قسەیەکیا دەڵێت: " نووسەر نابێ لەدوای مەرگی خۆی، جگەلە بەرهەمەکانی هیچی دی بەجێ بێڵێت! "

وادیارە موپاسان، هەمان ئامۆژگاری فلوپیری مامۆستای جێبەجێ کردووە... بۆیە بەندە نامەوێ لەوەی پتر بەتانی قساندا بچم و خوێنەری هێژا لە لەزەتی خوێندنەوە بکەم، فەرموو ئێوە و دەقی ڕۆمانی (پییر وجان) کەلەو دەقانەیە کە لە پاش موپاسان بەجێ ماوە.

تێبینی: بۆ زانیاری زیاتر بڕوانە:

1 – گی دو موپاسان/ خرخەپان و چەند چیرۆکێکی دی/ وەرگێڕانی: حەمە کەریم عارف، چاپی یەکەم (2020)، دەزگای ڕۆشنبیریی جەمال عیرفان.

2 – هورلا (داستان های کوتاه) گی دو موپاسان، ترجمه: شیرین دخت دقیقیان، چاپ اول، 1373، تهران.

3 –اسفار، مجلة دوريه تعنى بالادب والفن، بغداد، 1985.

4 – مێژووی ئەدەبیاتی جیهان، ن. بوکنر، ب. تراویک، و: حەمە کەریم عارف، بەرگی دووەم، دەزگای توێژینەوە و بڵاوکردنەوەی موکریانی، هەولێر، 2008.

پییرو جان

(١)

بابە ڕۆلاند لەناکاوا هاواریکرد:- زفت.

چارەکە سەعاتێک بە بێدەنگی و بێ هیچ جووڵەیەک وەستا، چاوانی بڕیە ئاوەکە. ناوبەناو، زۆر بە ئەسپایی، پەتەکەی کە بە قوڵایی ئاوەکەدا شۆڕ بووبووەوە، بەرز دەکردەوە.

خات ڕولاند، کەلە پاشی کەشتیەکەوەو لە تەنیشت خاتوو روزمیلییەوە کەبۆ ئاهەنگی ئەم ڕاوە ماسییەیان دەعوەت کردبوو، چاوی گەرم کردبوو، لەناکاو بێدار بووەوە و ئاوڕی لای مێردەکەی دایەوە و گوتی:- ئەوە چیتە جیروم!

پیاوەکە بە تووڕەیی بەرسڤی دایەوە:

- حاڵەکەئاساییننییە،لەنیوەڕۆوەهیچمڕاونەکردووە،پێویستەلەگەڵپیاوانداڕاوبکرێت،چونکەژنـ انخاوەخاودەکەنولەمەوعیدیکەشتیەکەدوادەکەون.

کوڕەکانی ڕۆلاند، پییر وجان کەلەم بەرولەوبەری کەشتیەکە ڕۆنیشتبوون، بە دوو قۆڵی دەستیان بە پێکەنین کرد، هەریەکەیان پەتێکی ڕاویان پێ بوو و لە قامکیانەوە ئاڵاندبوو. جان گوتی:

- باوکەخێرەمجامەلەیمیوانەکەمان (روزمیلی) ناکەی!

جەنابی رولاند شڵەژا و تەوازی هێنایەوە و گوتی:

- ببورە خات روزمیلی، من ئاوام، خانمان دەعوەت دەکەم چونکە حەزدەکەم لەگەڵیاندا بم، پاشان کە دەگەمە ناو ئاو و خۆم بەسەر ئاوەوە دەبینم، خۆم لەبیر دەکەم و تەنیا بیر لە ماسی دەکەمەوە.

خات روڵاند، بە تەواوەتی بێدار بووەوە، ئەوسا بە ڕوخسارێکی میهرەبانەوە، ڕوانیە ئاسۆی دوور ودرێژی کەناراو و دەریاکە ولەبن لێوانەوە گوتی:- وێڕای ئەوەش ڕاوێکی زۆرتان کردووە.

بەڵام مێردەکەی سەرێکی لەقاند و گوتی:- نا.

لە هەمان کاتدا چاوێکی ڕەزامەندی بە سەبەتەکەدا گێڕا، ئەو ماسییانەی هەرسێ پیاوەکە ڕاویان کردبوون، هێشتا لەناو سەبەتەکەدا، بە ئاستەم دەجووڵانەوە، دەنگێکی سووک، لە پوولەکە و باڵە لینجەکانیانەوە، کەبە زەحمەت دەیان جوڵاند، و دەمیان کەلە هەوا کوشندەکەدا دادەچەقاند، دەهات. بابە رولاند، سەبەتەکەی خستە نێوان هەردوو زرانییەوە، سەبەتەکەی خوار کردەوە، ماسییە زیوینەکانی لێژ کردنەوە تا بنی سەبەتەکە بدینێ و نیگەرانی و گیانەڵڵای ماسییەکان، کە سات بەسات خێراتر دەبوو بدینێت و ئەو بۆسارده تیژه هەڵمژێ کەلە ماسییەکانەوە هەڵدەستا. لە قوڵایی سەبەتەکەوە، بۆنی ماسی تازە ڕاوکراو بەرز دەبووەوە. پیرەمێری ڕاوچی، بەجۆش و خرۆشەوە، وەکو چۆن بۆنی گوڵ هەڵدەمژن، بەو ئاوایە بۆنەکەی هەڵمژین و گوتی:- ماشەڵڵا! تازەی تازەیە.

ئەوسا درێژەی دایە و پرسی:- دکتۆر تۆ چەندت ڕاو کردووە؟

پییری کوڕە گەورەی، کە پیاوێکی سی ساڵان بوو و لاجانگەکانی وەکو لا جانگی قازیان بڕی بوو و ڕدێن و سمێڵی پاک تراشی بوو بەرسڤی دایەوە:- حەیفێ کەمە، سیان یان چوار.

باوکەکە، ئاوڕی لای کوڕی دووەمی دایەوە و گوتی:- ئەدی تۆ جان گیان؟

جان، کە کوڕێکی کەتەی قژ زەردی ڕیشن بوو و لە پییر بچووکتر بوو، بزەیەکی کرد و گوتی:- تەقریبەن بە ئەندازەی ئەوەی پییر، چوار پێنج دانە.

جووتە کوڕ، هەموو جارێک هەمان درۆیان دەکرد کە بابیانی دڵخۆش دەکرد.

بابەکە، پەتەکەی لەسەر سەوڵەکە هەڵکرد و هەردوو باسکی لەسەر سینگی تێک هاڵاندن و گوتی:

- لەمڕۆبە دواوە هەوڵدەدەم دوا نیوەڕوان ڕاوێ نەکەم، لە سەعات دە بەدواوە ڕاو تەواو دەبێت، ئەم ماسییە خوێڕیانە لە سەعات دە بەدواوە، ئیدی پەلاماری چەشە نادەن، حەز دەکەن خۆ بدەنە بەر هەتاو و بخەون.

ئەوسا، بە ڕەزامەندییەوە، ڕوانییە دەریاکەی دەوروبەری. جەنابی رولاند، پێشتر لە پاریسدا دووکانی زەڕەنگەری هەبوو، بەڵام لەبەر ئەوەی زۆری حەز لە دەریاوانی و ڕاوەماسی بوو، ئیدی خۆی لە دووکانداری دزییەوە و بەو دەرامەتە قەناعەتی کرد کە هەی بوو و ژیانێکی خاکیانەی گرتەبەر.

چوو بۆ بەندەری هاڤەر و کەشتیەکی کڕی و بوو بە دەریاوانێکی هاوی. بەڵام کوڕەکانی، پییر و جان لە پاریس مانەوە تا درێژە بە خوێندنەکەیان بدەن وخوێندن تەواو بکەن، لە کاتی پشوودا، ناوبەناو دەهاتن و بەشدارییان لە هیوایەتەکەی بابیاندا دەکرد.

پییر، کە پێنج ساڵ لە براکەی گەورەتر بوو، دوای ئەوەی خوێندنی قۆناغی ئامادەیی تەواوکرد، هەستی دەکرد، مەیلی لە کۆمەڵێک پیشەی جیاوازە، شەش دانەیانی جەڕباند، یەک لەدوای یەک جەڕباندنی و زۆر زوو لە هەرهەموویان بێزار بوو، ئیدی بیری لە کاروپیشەی تازە کردەوە. ئەنجام حەزی چووە پزیشکی و نوژداری، بەجۆش و خرۆشەوە کەوتە کارکردن، دوای چەند لێکۆڵینەوەیەکی کورت، بڕینی قۆناغە پێویستەکان، ئیدی بەشی پزیشکی تەواو کرد و وەزیر مۆڵەتنامەی دکتۆری دایێ.

کوڕێکی ڕووخۆش، زیرەک و دەم دەمی مگێز، تووندە تەبیعەت و هەڵچوو، فرە خەون و بەرزە خەیاڵ، بارگاوی بە هزرێن فەلسەفی، ئەم ئەسمەر ڕەنگ و ، جان کوڕێکی سوورەی، ئارام بوو، چەند پییر بۆغزن و ڕکونی بوو، ئەم حەلیم وهێدی بوو. بەشی مافی، بێ هیچ کۆسپێک تەواو کرد، لەو کاتەدا پییر شادەتنامەی نوژداری وەرگرت، ئەمیش شادەتنامەی مافی وەرگرت..

هەردووکیان دەگەڵ خانەوادەکەیاندا دەچوونە سەیران وگەڕان، هەردووکیان بیریان لەوە دەکردەوە، ئەگەر هەلومەرجی لەباریان بۆ هەڵبکەوێت بچنە بەندەری هاڤەر و لەوێندەر ئاکنجی ببن. بەڵام جۆرە حەسوودی و بەغیلیەکی پەنهان و گونگ باڵی بەسەردا کێشان، ڕێک لەو غیرە گونگ و ئاڵۆزە دەچوو کە ژێراوژێر و بە پەنهانی لەنێوان برایان یان خوشکاندا چێدەبێت و تا تەمەنی پێگەیشتن و پوختەبوون بە نهێنی دەمێنێتەوە و ئەوجا لە پڕێکا بە بۆنەی ژنهێنانی یەکێکیانەوە، یان شادی و بەختەوەرییەک ڕووبکاتە یەکێکیان، دەتەقێتەوە و ئاشکرا دەبێت. ئەم حەسوودی و غیرەیە، جۆرە بوغزێکی بێوەی لەنێوان جووتە برادا چێکرد. دروستە خۆشەویستیان بۆ یەکدی دەنواند، بەڵام وێڕای ئەوەش لە کەمینا بوون بۆ یەکدی. پییر، پێنج ساڵان بوو کە جان لە دایک بوو. بە دژمنایەتی حەیوانێکی چکۆلەی نازدارەوە، دەیڕوانییە

ئەم حەیوانە چکۆلەیەی دی، کەلە ناکاوا لە باوەشی دایک و باوکیا پەیدا بوو و بە سۆزەوە دەیان لاواند و گەمەیان دەگەڵ دەکرد ودەیان حوباند.

جان، لە منداڵییەوە نموونەی سۆز ومیهر و ڕەفتاری سەنگین و ئارام بوو، بەڵام پییر، هەرکە گوێی لە دایک و باوکی دەبوو کە ستایشی ئەم کوڕە کەتەیەیان دەکرد، دەهری دەبوو، توورە دەبوو، نەرم ونیانیەکەی ئەوی بە پووچەڵ، ئارامی و باشیەکەی بە گەوجاتی، سەلاری و ئاقڵیەکەی ئەوی بە ساویلکەیی دەزانی. دایک و باوکە سادەکە، کە هیوای پێگەیەکی ئابڕوومەندانەیان بۆ هەردوو کوڕەکەیان دەخواست، دڕدۆنگی گومان و دوودڵیە ناکامەکانی پییر یان لەهەنبەر بیرێن باڵا و پیشەێن گەورەدا لەبەر گران بوو و گلەییان لێدەکرد. لەوەتای گەورە بووبوو وبووبوو بە پیاو، ئیدی پێیان نەدەگوت: " تەمەشای جان بکە وچاو لەو بکە، وەکو ئەو بە " بەڵام هەرکە گوێی لێیان دەبوو دەیانگوت: " جان ئەمەی کرد، جان ئەوەی کرد " زۆر بە چاکی لە مانای ئەو وشانە و ئاماژە پەنهانەکانی ئەو وشانە حاڵی دەبوو.

دایکیان ژنێکی بە بەرنامە بوو، بورژوایەکی دەست بڵاو نەبوو، کەمێک بە سۆز و عاتیفی و، ڕوح سووک بوو، هەموو ڕۆژێک، هەڤڕکی نێوان کوڕەکانی هێور دەکردەوە، ئەو هەڤڕکییەی کەلە ئەنجامی وردە ناکۆکییانی ژیانی هاوبەشیانەوە، سەری هەڵدەدا. بەڵام لەم دواییانەدا، بویەرێکی بچووک، نیگەرانی کرد، لە ئاکامی ئەم بویەرە سادەیە ترسا، لە وەرزی زستاندا، لەو کاتەدا کە هەردوو کوڕەکەی خوێندنی زانکۆیان تەواو کرد، تووشی ژنێکی دراوسێیان بوو نێوی خاتوو روزمیلی بوو، ئەمە بێوەژنی ئەفسەرێکی دەریاوانی بوو، دوو ساڵێک بوو لە دەریادا مردبوو، ئەم بێوەژنە گەنج بوو، تەمەنی بیست وسێ ساڵان بوو، خاتوونێکی هۆشیار بوو، بە غەریزە، وەکو حەیوانێکی ڕەها ژیانی دەناسی، وەکو ئەوە بوو بویەر و ڕووداوەکان بدینێت و بخوێنێتەوە، تەحەمولیان بکات، بە ئەقڵ و ئاوەزێکی ساغڵەم حوکمیان بەسەردا بدات، ئیدی خووی بەوەوە گرت کە ئێواران سەری ئەو دراوسێ ئازیزانە بدات و چایەکیان لەگەڵدا بخواتەوە و بەدەم قسانەوە کات بەسەر بەرن. باوکە رولاند، بە حوکمی ئەوەی ڕژد بوو لەسەر ئەوەی ببێت بە دەریاوان، لە پەستا و بێ پسانەوە، هەواڵی ئەفسەرە مردووەکەی لەم ئاشنا تازەیە دەپرسی، ژنەی تاینیش، بێ هیچ دوو دڵییەک باسی مێردە ئەفسەرەکەی بۆ دەکرد، باسی سەفەر و چیرۆک و سەربردە کۆنەکانی بۆ دەگێڕایەوە، ژنێکی بە ئاوەز بوو، ژیانی خۆشدەویست و ڕێزی مردنی دەگرت.

جووتە براش کە ئەم بێوەژنە خشیک و جوانەیان لە ماڵی خۆدا بینی کەوتنە چاوبازی و ئاشقێنی لەگەڵیا، هەڵبەتە ئەمەیان لەڕووی دڵبەندییەوە نەدەکرد، بەڵکو لەڕووی هەڤڕکییەوە و بەنیازی ئەوەی، بەسەر یەکدا زاڵ بن ئەوەیان دەکرد. دایکیان کە ژنێکی پراگماتیکی بوو، لە دڵی خۆیدا، خوا خوای بوو، یەکێک لە کورەکانی، دڵی خاتوون بەدەست بێنێ، چونکە دراوسێ گەنجەکەیان دەوڵەمەند بوو. بەڵام دایکەکە حەزیدەکرد، کوڕی دووەم لەم کارە دڵگیر نەبێت.

خاتوو روزمیلی، چاوانی شین بوو، قژی لە تاجێک دەچوو کەبە کەمترین سروە با دەکەوتە سەما. جۆرە پڕکێشی و بێ پەروایی و مەیلێکی سەوداگەری بە ڕواڵەتیەوە دیاربوو، کە دەگەڵ ڕەفتاری

حەکیمانەیدا تێکی نەدەکردەوە. پێدەچوو، بەلای جان دا مایل بێ و بەلای ئەودا دایدەکێشا. چونکە تەبیعەتی جان لە تەبیعەتی ئەم دەچوو. دیارە ئەم مەیلە، لە دەم و دوویا و لە گۆڕانی دەنگیا ولە جۆری نیگا کردنەکەیا، لەو پرسیارانەدا کە ناوبەناو لە جانی دەکرد بە ئاستەم بەدیار دەکەوت. وادیار بوو گەیی بووە قەناعەت کە ڕاوبۆچوونی جان، وەکو راوبۆچوونی ئەوە و ڕاوبۆچوونی پییر، پێچەوانەی ڕای ئەوە (روزمیلی). وەختایەک روزمیلی باسی هزرە سیاسی و هونەری و فەلسەفی و ئەخلاقییەکانی جەنابی پزیشکی دەکرد، ناوبەناو دەیگوت: " پیف لە قسە بۆش وبەتاڵەکانت " هەنگێ دکتۆر قازی ئاسا تەمەشایەکی سارد و سڕی روزمیلی دەکرد، تەمەشایەک کە ئیدانەی ژن، هەموو ژنان، ئەم بوونەوەرە بەسزمانانەی دەکرد.

باوکە رولاند، پێش گەڕانەوەی کورەکانی، هەرگیز و بۆ تاقە جارێکیش ئەم بێوەژنەی بۆ ڕاوە ماسی دەعوەت نەکردبوو، چونکە قەت ژنەکەی لەگەڵ خۆیدا نەدەبرد، چونکە حەزیدەکرد سپێدە زوو، شەوەکی، دەگەڵ کاپتنی خانەنشین (بوسیر) دا، بۆ ڕاوە ماسی بڕوات . جارێک لەکاتی خێزاوی دەریاییدا تووشی ئەم کاپتنە بووبوو و، ئیدی لەو کاتەوە بووبوو بە هاوڕێی دڵسۆزی، ئیدی حەزیدەکرد دەگەڵ ئەو و دەریاوانێکی پیردا کە (جان بار) یان پێدەگوت و پاسەوانی کەشتیەکەی دەکرد، بچێتە ڕاوەماسی. ئێوارەیەکی هەفتەی ڕابردوو، لە کاتێکا خاتوو روزمیلی، لەماڵی ئەمان شێوی دەخوارد، بە رولاندی گوت:- لەوە دەچێ ڕاو زۆر خۆش بێت؟

کۆنە زەڕنگەری خانەنشین لە دڵی خۆیدا، زۆر کەیفی بەو قسەیەی یارۆی بێوەژن هات، وەکو چۆن ڕەبەنان، ئارەزوومەندی گوێگرتنن لە ئیعترافی دینداران و باوەڕداران، بەو ئاوایە هاواریکرد:- حەز دەکەی بچیتە ڕاوێ؟

- بەڵێ، زۆریش.
- سێ شەممەی داهاتوو، باشە؟
- بەڵێ، باشە.
- باشە دەتوانی سەعات پێنجی بەیانی هەستیت؟

ژنەی تاین، حەپەسا، گوتی:- نەخێر! بۆچی چییە!

ئیدی نائومێد بوو، ورەی بەردا، گومانی ئەوەی لا دروست بوو کە خاتوون دەعوەتەکەی قەبووڵ بکات، وێڕای ئەوەش لێی پرسی:- سەعات چەند دەتوانی لەماڵ وەدەر بکەوی؟

- سەعات نۆ...
- پێشتر ناتوانی ئامادەبیت؟
- نەخێر، لەوە زووتر ناتوانم، نۆش زۆر زووە.

کابرا کەوتە دوو دڵی وگومانەوە. هەڵبەتە لەم حاڵەدا هیچ شتێک ڕاو ناکات، چونکە کە هەتاو بەرز بووەوە و دنیا گەرم ببێت ئیدی ماسی ناکەوێتە تۆڕەوە. بەڵام جووتە برا یەکسەر و زوو ئامادە بوون و سەفەرەکەیان بە تەواوەتی ڕێکخست.

سێ شەممەی داهاتوو، کەشتی " مرواری " لەلای بەردە سپییەکانی کەپکی (لاهیف) لەنگەری خست و نەفەرەکانی ناوی تاوەکو نیوەڕۆ ماسییان ڕاو کرد، ئەوجا هەنۆزکێکیان دا (سەرە خەوێکیان شکاند)، پاشان دووبارە دەستیان بە ڕاوکردن کردەوە، بەبێ ئەوەی هیچ ڕاوێکیان دەست بکەوێ. وەختایەک بابە رولاند، بە درەنگەوە بۆی دەرکەوت کە خاتوو روزمیلی، حەزی لە ڕاو نییە وزیاتر گەشتە دەرياییەکەی مەبەستە تا ڕاوەماسی و کە تەمەشای کرد پەتی قولاپەکەی هیچ ناجوڵێت و هیچ ماسییەکی پێوە نەبووە، وەکو یەکێک سەبری سوابێ، بێ هیچ بیرکردنەوەیەک هاواریکرد:

" زفت! " بەتووندی و ڕوو لەو ماسیەی کە نەیتوانی بیگرێت ئەو قسەیەی کرد، هەڵبەتە هەم مەبەستی ماسییەکە بوو و هەم مەبەستی بێوەژنە خەمساردەکەش بوو. بووکێ لەگەڵ تۆمە خەسوو گوێت لێبێ.

ڕوانییە ماسییەکانی ناو سەبەتەکە، ماسییەکەی خۆی، بە جۆش و خرۆشی بابایەکی بەغیلەوە لێی ڕوانی. ئەوجا چاوی بەرەو ئاسمان هەڵبڕی، سەیری کرد هەتاو بەرەو ئاوابوون نشێو دەبێتەوە. گوتی:

- کوڕینەدەڵێن چی کەمێک بگەڕێینەوە؟

هەردووکیان پەتەکانیان هەڵکێشایەوەو، هەڵیان کردەوە و دوای ئەوەی پاکیان کردەوە، بە پارچە فلینێکیانەوە بەست و چاوەڕوانیان کرد.

رولاند هەستا، تا وەکو کاپتن، چاو بداتە ئاسۆ و گوتی:

- بایەکەی خستووە، کوڕینە دەبێ سەوڵ لێبدەین.

لە ناکاوا، باسکی بەرەو چەپ ڕاکێشا و لەسەری ڕۆیی و گوتی:

- سەیرە، سەیرە، ئەم کەشتیە لە بەندەری ساوتمبونەوە دێ.

بەسەر دەریاکەوە، کە وەکو پارچەیەکی شینباوی بێ سنووری ڕاخراو دەینواند و وەکو زێڕ و ئاگر دەدرەوشایەوە، لەو ئاستەدا کە ئەو ئاماژەی بۆ دەکرد، پەڵە هەورێکی ڕەش بۆ ئاسمانی گوڵگون بەرز بووەوە، کەشتیەکە لەژێر پەڵە هەورەکەدا بەدیار کەوت، لە دوورەوە زۆر بچووک دیاربوو. لە باشوورەوە دووکەڵێکی دیکە بەرچاو کەوت، دووکەڵێکی زۆر چڕ بوو، بەرەو لەنگەرگاکەی بەندەری هافەر دەڕۆیی، دنیا تاریک بوو، منارەکەی ئەوبەر بە ئاستەم دەبینرا، رولاند پرسی:

- باشە، ئەمڕۆ، مەوعیدی گەڕانەوەی کەشتیە نورماندییەکە نییە؟

جان بەرسڤی دایەوە:- بەڵێ باوکەگیان.

- کوا دووربینەکەم وێدە، وابزانم لەوێندەرە.

بابەکە، دووربینەکەی لە قاوغە مسینەکەی دەرهێنا، بەباشی نای بە چاویەوە و چاوی بۆ خاڵەکە گێڕا، لە ناکاوا بەدی کرد، بە خۆشحاڵییەوە گوتی:

- بەڵێ، بەڵێ، خۆیەتی، ئەوەتانێ خۆیەتی، من ئەم دوو دووکەڵکێشە دەناسمەوە. خاتوو روزمیلی دەتەوێ تەمەشا بکەیت؟

خاتوو روزمیلی دووربینەکەی وەرگرت، ڕووی کردە کەشتیە دوورەکە کە ئوقیانووسەکەی دەبڕی، نەیتوانی بە دروستی ڕووی دووربینەکەی تێبکات، هیچ شتێکی نەبینی تەنیا شیناتیەک و کۆڵکە زێڕینەیەکی بازنەیی تەواو و هەندێ شتی سەیر نەبێ کەلە خۆرگیران دەچوو و دڵ لێی تێک هەڵدەهات. دووربینەکەی بۆ گێڕایەوە و گوتی:

- قەت ڕۆژێ لە ڕۆژان نەمزانی چۆن ئەم ئامێرە بەکاربێنم، مێردەکەم بەمە تووڕە دەبوو، بەخۆی بە سەعاتان لەبەر پەنجەرەکە دەوەستا و تەمەشای ئەو کەشتیانەی دەکرد کە دەریایان دەبڕی.

باوکە رولاند، بێزار بوو، لەسەری ڕۆیی و گوتی:

- ڕەنگە عەیب لە چاوتا بێ، دەنا دووربینەکەم، دووربینە نە گاڵتە.

ئەوجا دووربینەکەی دایە ژنەکەی و پێی گوت:- دەتەوێ تەمەشا بکەیت؟

- نا، سوپاس، پێشوەختە دەزانم کە ناتوانم بەکاری بێنم.

خات رولاند، ژنێکە لە تەمەنی چل و هەشتساڵیدا، بە ڕواڵەت گەنجتر دیاربوو، لەم سەفەرەدا و لە کۆتایی ڕۆژەکەدا لەهەموو ئەوانی دی بە کەیفتر دیاربوو، قژە ڕەشەکەی خەریک بوو سپی دەبوو، سیمای هێمن و ئارام بوو، ئۆخژنی دەخستە دڵ و دەروونەوە. هەرچەندە، پییری کوڕی گوتەنی، قیمەتی پارەی دەزانی، بەڵام ئەمە نەیکردبووە کارێک خۆی لە ئەفسوونی فیلمان بێ بەش بکات. حەزی لە خوێندنەوەی چیرۆک و شیعر بوو، نەک لەبەر بەها هونەرییەکەیان، بەڵکو لەبەر ئەوەی لەزەت لە و زندە خەونە ڕۆمانسی و دەروونیانە وەربگرێت کە ئەو خوێندەوانە لە نیهادیا بێداریان دەکردەوە. هەر بەیتە شیعری بازاڕی و جەڵەبی خراپ، خۆی گوتەنی دەمارە چکۆلەی دەبزواند و کۆمەڵێک هەست و ئارەزووی پەنهان و واقیعی لەلا دەبوژاندەوە ، زۆری لەزەت لەو سۆزە پەنهانانە وەردەگرت کە بە ئاستەم دەروونیان کە وەکو سەعاتی میقات کراو میقاتکرابوو، دەشڵەقاند. لەوەتای گەیی بووە هاڤەر، خەریک بوو قەڵەو دەبوو و ئەمەی بە ئاشکرا پێوە دیاربوو، سمت و کەفەلی ئەستوور بوو، پێشتر باریک و لاواز بوو، زۆری کەیف بەم سەفەرە دەریاییە هات.

مێردەکەی پیاوێکی جینگز و شەڕانی نەبوو، بەڵام بەبێ ڕق و تووڕەبوون سەرکۆنەی دەکرد، ڕێک وەکو ئەو دووکاندارە تووڕە و تڕۆیانەی لە دووکانەکانیاندا، بە جنێوان ئەمر دەکەن. لەبەردەم بێگانان‌دا سڵی دەکردەوە، بەڵام کەلەگەڵ ماڵباتەکەیدا بوایە، دەستبەرداری ئەم سڵکردنەوەیە

دەبوو، ئیدی شێوەو شکڵێکی ترسناکی وەردەگرت، هەرچەندە بەخۆی لە هەموو خەڵکی دەترسا. بەڵام خات رولاند هەمیشە ملی بۆ دەدا، چونکە بە تەبیعەت حەزی لە قەرقەشە ودەمەقاڵە و گەنگەشەی بێهودە وبێ سوود نەبوو و، داوای هیچی لە مێردەکەی نەدەکرد. لەبەر ئەمە زۆر دەمێک بوو نەیدەوێرا داوا لە جەنابی رولاند بکات، کە دەگەڵ خۆیدا بۆ سەفەری دەریایی ببات، بۆیە ئەم دەرفەتەی قۆستەوە و بەکامی دڵ لەزەتی لەم سەفەرە دەگەمەنو تازەیە بینی و زۆری کەیف پێهات.

لەگەڵ دەستپێکی سەفەر و سەیرانەکەدا، هەم لەڕووی ئەقڵی و هەم لەڕووی جەستەییەوە، خۆی تەواو خاو کردەوە و خۆی دایە دەم نشێو بوونەوە جوانەکەی ئاوەکەوە و بیری لە هیچ شتێک نەدەکردەوە، پەتی خەیاڵی بۆ هیچ بیرەوەری و هێڤی و ئاواتێک شل نەکرد، هەستی دەکرد دڵی وەکو جەستەی دەکەوێتە سەر شتێکی نەرمی ڕەوانی بەلەزەت، دەی هەژێنێ و مەست و خەواڵووی دەکات.

کاتێ باوکە رولاند، قەراری گەڕانەوەی دا، بە کوڕەکانی گوت: " دەی بچنە جێگاکانی خۆتان و دەست بە سەوڵ لێدان بکەن ". خات رولاند بزەیەکی کرد و ڕوانیە کوڕەکانی کە چۆن چاکەتەکانیان دادەکەند و قۆڵی کراسەکانیان هەڵدەکرد.

پییر، کە لەوانی دی لە جووتە ژنەکەوە نزیکتر بوو، سەوڵەکەی لای دەستە ڕاستی هەڵگرت و "جان " ش دەستی دایە سەوڵەکەی دەستە چەپ، هەردووکیان حازر و ئامادە، چاوەڕوانی ئەوە بوون، ڕەئیس (کاپتن) پڕ بەزار هاوار بکات: " دەی بەتووندی بۆ پێشەوە. " چونکە زۆر گرینگی بە ڕێبەریەکی سیستەماتیک دەدا.

بە دوو قۆڵی و لە هەمان کاتدا و بەهەمان هێز وتواناوە، سەوڵەکانیان داهێشتە ئاوەکەوە، ئەوجا خۆیان بە پشتا برد، بە هەموو هێز و توانای خۆیانەوە کەوتنە سەوڵ لێدان و ئیدی شەڕی هێز نواندن دەستی پێکرد. کەشتیەکە بەکاوەخۆ بۆ ڕاو هاتبوو، زیاتر بایەوانەکە هەڵی گرتبوو، بەڵام بایەکەی خست، ئیدی غیرەت و دەماری پیاوەتیان جولا، هەرکەسەو هەوڵیدەدا، هێز و قوەتی خۆی بەسەر ئەوی دیدا بنوێنێت.

کە دەگەڵ بابیاندا بۆ ڕاو دەچوون، بەبێ کاپتن و زۆر بێ سەروبەرانە سەوڵیان لێدەدا، چونکە لەو کاتانەدا ڕۆلاند خەریک و خجڵی پەت و تۆڕەکان دەبوو و زۆر ئاگای لە کەشتیەکە نەدەما و ناوبەناو بە ئامادەیەک یان بە وشەیەک ئاراستەی دەکرد: " جان، سووک "، " پییر، لەزێکە " یان دەیگوت " دەی، تۆی یەکەم دەرچۆ و، تۆی دووەم تۆزێ دەست بجوڵێنە." ئەوەی کەمێک دەبیرەوە دەچوو، خەیاڵ دەبیردەوە دەبوایە بەتووندی سەوڵ لێبدات و، ئەوەی پەلەی دەکرد، دەبوو دەست سووک بکات تا کەشتیەکە بگەڕێتەوە سەر ڕێگای دروستی خۆی.

بەڵام ئەمڕۆ، ڕۆژی بازوو نواندن بوو، بازووەکانی پییر تووکن، بارک، بەڵام دەماراوی بوون. بەڵام بازووەکانی جان ئەستوور، سپی و مەیلەوپەمەیی بوون، یەکپارچە ماسوولکە بوون.

پییر، لە سەرەتاوە، زۆر بەچاکی کەوتە سەوڵ لێدان. ددانەکانی بە جیڕەوە بردبوون، تەوێڵی گرژ بووبوو، لاقەکانی درێژ کردبوون، هەردوو دەستی توونـد بە سەوڵەکەوە گرتبوون، سەوڵەکە ئەوەندە درێژ بوو، لەگەڵ هەر سەوڵ لێدانێکا کەمێک دەنەوی. کەشتی " مراوی " بەرەو کەنارەکە دەڕۆیی، باوکە رولاند لە پێشەوە دانیشتبوو، کورسییەکەی دواوەی بۆ هەردوو ژنەکە چۆڵ کردبوو، بەدەم هانکە هانکەوە گوتی: " یەکەم دەست سووک بکە، دووەم لەزێکە." یەکەم بە تووڕەییەکی دووچەنانەوە دەستی پێکرد و دووەم نەیتوانی مل بۆ ئەم ئاژۆتنە بی سەروبەرە بدات. ئەنجام ڕەئیس (کاپتن) ئەمری کرد وگوتی: " بوەستن! " هەردوو سەوڵەکە پێکەوە بەرز بوونەوە، جان، بە ئەمری باوکی ماوەیەک بە تەنیا سەوڵی لێدا. ئیدی لەم ساتەوە بەسەر براکەیدا سەرکەوت و بۆڕی پێدا، هێندەی دی گەرم بوو، هەستی بە گەرما کرد، بەڵام پییر بە تەواوی شەکەت بوو، هەناسەی تەنگ بوو، لە شەکەتیا وبەهۆی هەوڵە کوت وپڕەکەیەوە، تەواو ماندوو بوو و کەوتە هانکەهانک. باوکە رۆلاند، چوار کەڕەتی دوابەدوای یەک کەشتیەکەی ڕاگرت، تا دەرەتانی پشوویەکی بۆ بڕەخسێنێ و نەفەسێک تازە بکاتەوە و ئاراستەکە ڕاست بکاتەوە.

ئارەقە نیشەسەر تەوێڵی دکتۆر، گۆناکانی زەرد هەڵگەڕان، شەرمەزاری و تووڕەیی دایگرت، لەبن لێوانەوە گوتی:- نازانم چیمە، هەست دەکەم دڵم دێشێت. زۆر بەباشی دەستم پێکرد، کەچی پاشان بازووەکانم خاو بوونەوە.

جان لێی پرسی:- دەتەوێ هەرخۆم بە تەنیا سەوڵ لێبدەم؟

- نا سوپاس، چاک دەبم.

دایکیان، بە بێزارییەوە گوتی: - دەی پییر، ئەمە چییە؟ خۆ منداڵ نیت کوڕم.

پییر، شانەکانی هەڵتەکاندن و، دەستی بە سەوڵ لێدان کردەوە.

خاتوو روزمیلی، خۆی لە گێلی دابوو، دەتگوت نەهیچ دەبینێ و نە هیچ تێدەگات و نەهیچ دەژنەوێت. دەگەڵ هەر تەکان وجوڵەیەکی کەشتیەکەدا، سەرە زەرد و بچووکەکەی بە پشتا دەچوو، جووڵەیەکی کوت وپڕ وجوان قژەکەی بەرز دەکردەوە.

باوکە رۆلاند هاواریکرد: " تەمەشاکەن، ئەوە کەشتیەکەی میرزادە ئەلبێرتە، لە دوامانەوە دێ. " هەموو ئاوڕیان دایەوە، چاویان بە کەشتیەکی درێژی ڕووتەخت کەوت، دوو دووکەڵکێشی پێوەبوو، کە بۆ دواوە خواربوون. دوو پەروانەی زەردی خڕی پێوەبوو.

کەشتیەکەی بەندەری ساوتمبتون، بەخۆی و نەفەرەکانی سەرییەوە زۆر بلەز گەییەجێ، چەترەکانی سەری کرابوونەوە، دوو پەروانە خێراکان دەسووڕانەوە، لە ئاوەکەیان دەدا و کەفاویان دەپرژاند و گوڕیان دەدایە و لەتۆوایە پۆستەبەری خێرایە. ڕاستەوڕاست ئاوەکەی شەق دەکرد و دەبڕی، ئاوەکەی بەرز دەکردەوە و ڕوون و زوڵاڵ بەهەردوو لای کەشتیەکەدا دادەڕژا.

وەختایەک کەشتیەکە، لە کەشتی " مرواری " نزیک بووەوە، بابە رۆڵاند، کڵاوەکەی بەنیشانەی سڵاو بۆ بەرزکردەوە، جووتە ژنەکەش دەستە سڕەکانیان بۆ تەکان دا. هەندێک لە چەترەکان سڵاوەکەیان بۆ سەندنەوە، لە سەر کەشتیە گەورەکەوە جووڵەجوولیان پێکەوت، کەشتیەکە بەدەم دوور کەوتنەوەوە، دەریا ئارامەکەی شەق دەکرد و کۆمەڵێک وردە شەپۆلی لەدووی خۆی بەجێدەهێشت.

کۆمەڵێک کەشتی دیکەش دیاربوون کە دووکەڵ دای پۆشی بوون، بلەز لەهەموو لایەکەوە بەرەو لەنگەرگا سپیەکەی بەندەرەکە دەهاتن، کە وەکو زارێکی گەورە هەموو کەشتیەکانی یەک لە دوای یەک قووت دەدا. کەشتیانی ڕاو وکەشتیانی گەورەی چارۆکەدار بە بورجە سووکەڵەکانیانەوە، بەسەر ئاوەکەوە دادەخزین و کەشتیانی قاتیرەی نادیار ڕایدەکێشان، ئیدی هەموو ئەو کەشتیانە بە خێرایی یان بە هێواشی بەرەو ئەم دێوە زۆرخۆرە دادەکشان کە ناوبەناو پڕ دەبوو. ئیدی گەلە کەشتی جیاواز بەناو دەریاکە دەکەوتن. ئیدی هەر قاتیرەی دەریایی بوو کە بەپەلە و بەسەر ئوقیانووسە ڕووتەختەکەوە، لە چەپەوە بۆ ڕاست و لە ڕاستەوە بۆچەپ دەهاتن و دەچوون، کەچی کەشتیەکی چارۆکەدار لە بەندەرەکە دەردەچوو، قاتیرەیەک ڕایدەکێشا، کە هیشتا ڕاوەستابوو و چارۆکەێن سپی یان قاوەیی، کەلەبەر زەردەپەڕی ئێوارەدا، سوور دەچوونەوە و بەسەر بورجە گەورە و بچووکەکانەوە، دەشەکانەوە.

خات رولاند، بە چاوانی نیمچە نوقاوەوە و لەبن لێوانەوە گوتی:

- ئەڵڵا! ئەم دەریایە چەند جوانە!

خاتوو روزمیلی، هەناسەیەکی قووڵی، خاڵی لەهەر خەم وپەژارەیەکی هەڵکێشا وگوتی:- ڕاستە، بەڵام هەندێجار، بە تاولوکەیە.

جەنابی ڕولاند هاواریکرد:

- تەمەشاکەن، ئەوە کەشتیە نورماندییەکەیە، بەرەو دەروازەکە دێت، چەند گەورەیە! نا؟

ئەوجا بە دوور و درێژی کەوتە باسی کەناری دەریاکەی بەردەمیان. ڕولاند سەرنجی بۆ بەندەری هاڤەر ڕاکێشان کە هەردوو دەڤەری نورماندی ژوورو و ژێری لێکدی جیا دەکردەوە. لە نورماندی ژێریدا، کەنارێکی دەشتانی هەبوو لە پاوان ومێرگ وکێڵگەکانەوە تا دەریاکە نشێو دەبووەوە. کەنارەکەی نورماندی ژوورو، بەپێچەوانەوە، ڕک و دژوار وبەکەند و کەلێن و سەخت، دیوارێک بوو بەرز، سپی، دوور و درێژ، هەر کەلێنێکی گوندێک یان بەندەرێکی لەخۆ گرتبوو: (ئیترونا، فیکان، سانت ئالیری، لوتریبو، دبیب)... هتد.

جووتە ژن هەرگیز گوێیان لێنەدەگرت، هۆش و گۆشیان لای ئەو نەبوو، هۆش و گۆشیان لای ئوقیانووسە پڕ لە کەشتیەکە بوو، کە وەکو حەیوانات بەدەوری لانەکانیاندا دەسووڕانەوە. جووتە ژن حایر و حەپەساو دەیانڕوانیە ئاسۆی بەرینی ئاو و هەواکەی دەمەدەمی خۆر لە زەردەی ئێوارێ و ئارامی پێ دەبەخشین.

رولاند تاقەکەس بوو کە قسەی دەکرد و لە پەستا و بێ پسانەوە قسەی دەکرد، چونکە لەو پیاوانە بوو کە هیچ شتێک کاریان تێناکات، بەڵام ژنان هەندێجار، بەبێ ئەوەی بزانن بۆ، ژاوەژاوی ناپێویستیان لە جنێو و قسەی دزێو پێ ناخۆشترە.

پییر وجان، هێدی وهێمن، بەکاوەخۆ سەوڵیان لێدەدا و، کەشتی مرواری، کەلەچاو کەشتیە گەورە و زەبەلاحەکاندا زۆر بچووک بوو، بەرەو بەندەرەکە دەکشا. وەختایەک گەییە لەنگەرگاکە، باباگری دەریاوان چاوەڕوانی دەکرد، دەستی هەردوو خانمەکەی گرت تا یارمەتیان بدات کە دابەزن. ئیدی خانەوادەکە، لە کاتێکا کە خەڵکی بە ئارامی بۆ ماڵی خۆیان دەگەڕانەوە، خۆیان بە شاردا کرد.. ئەو خەڵکەی هەموو ڕۆژێ لە کاتی هەستانی خێزاوی دەریادا بۆ بەندەرەکە دەچوون.

هەردوو خانم رولاند و روزمیلی لە پێشەوە ڕێیان دەکرد و هەرسێ پیاوەکە دوایان کەوتبوون و بە شەقامی پاریسدا هەوراز دەبوونەوە. جووتە ژن هەندێجار لەبەر دووکانی جلکان یان زەڕەنگەریدا دەوەستان تا چاو لە شەپقەیەک یان موستیلەیەک بکەن، پاشان دوای ئەوەی ڕاوبۆچوونیان دەگۆڕییەوە، دووبارە بەڕێ دەکەوتنەوە.

جەنابی رولاند، لە مەیدانی (دولابووس) دا وەکو هەموو ڕۆژێک ڕوانییە ئەستێڵی(باسان دی کومیرس) کە پڕبوو لە کەشتی، دوای ئەوە کۆمەڵێک ئەستێڵی دیکەی تەمەشا کرد کە چوار پێنج ڕیزە کەشتیان، بەپاڵ یەکەوە تیا وەستابوون. هەموو ئەو بورجە زۆر وزەبەندانەی کە چووبوون بە حەوادا و لە ژمارە نەدەهاتن، پانتاییەکی چەندین کیلۆمەتریان داگیر کردبوو، بە کۆڵەکە وپەتەکانیانەوە لە ناوەندی شارەکەدا قوت بووبوونەوە، چۆن سەیرت دەکرد، دیمەنی دارستانێکی گەورەی بە شارەکە دەدا. ئیدی پۆلی نەورەسان بەسەر ئەم دارستانە رووتەدا، دەسووڕانەوە، چاویان دەگێڕا، هەرکە خواردنێک بخرایەتە ئاوەکەوە، وەکو بەرد لە ئاسمانەوە بۆ دادەهاتنەوە. کوڕێک لەلای بورجێکەوە خەریک بوو بەکرەیەکی دەبەست، لەوە دەچوو، بۆ ئەوە سەرکەوتبێتە ئەوێندەر، تا لە هێلانەی تەیران بگەڕێ.

خات رولاند، لە خاتوو روزمیلی پرسی:

- حەز دەکەی، بەبێ ڕەسمیات شام لەگەڵ مەدا بخۆیت و پێکەوە ڕۆژەکەمان بەرینەسەر؟
- بەڵێ، بە خوشحاڵییەوە، خۆ بەبێ ڕەسمیات بێ، دەها باشتر، حەز ناکەم ئێوارە بەتەنیا بم.

پییر، وەختایەک کە گوێی لە قسە بێ موبالاتەکانی بێوەژنە گەنجەکە بوو، نێوچاوانی تێکنا ولەبن لێوانەوە گوتی: " ئەم بێوەژنە نایەوێ لە کۆڵمان بێتەوە." چەند ڕۆژێک بوو بە بێوەژن ناوی دەبرد، جان، هەر ئەم وشەیەی پێ ناخۆش ولەبەر گران نەبوو، بەڵکو لە جۆری وتنەکەیشی، کەبەلایەوە تەوسامێز و دزێو بوو قەڵس و بێزار دەبوو.

سێ پیاوەکە تا بەر دەرگای ماڵەوە فزەیان لێوە نەهات. ماڵەکە یان، خانوویەکی تەنگ و چکۆلەی دوو نهۆمی بوو کەوتبووە شەقامی (نوماندیەی جوانەوە). جوزفینی کارەکەریان هات و

دەرگای کردەوە، کچێکی نۆزدە ساڵان و گوندی بوو، بە کرێیەکی کەم کاری دەکرد، بە ڕواڵەتیا کچێکی زۆر کەودەن و گەمژە بوو. دەرگای داخست و ئەوجا تا هۆڵی نهۆمی یەکەم دووی ئاغاکانی کەوتو ئەوسا گوتی:

- پیا.. و...ێک.. سێ جار هات.

باوکە رولاند، کە هەمیشە بەدەم بۆڵەبۆڵ و جنێودانەوە دەیدواند هاواریکرد:- کێ هات.. هەی..

کارەکەرەکە، بێئەوەی خۆی شلوێ بکات و لە هاوارەکەی بابە رولاند پەست بێت، بەرسڤی دایەوە:- پیاوێک لە لای دادنووسەوە هاتبوو.

- ئەم دادنووسە دەکاتە کێ؟
- لەلای جەنابی کانوەوە هاتبوو...
- باشە ئەم پیاوە چی گوت؟
- گوتی: جە... نابی کانو، ئەم شەو بەخۆی دێت.

جەنابی کانو، دادنووسی دادگا بوو، سووکە دۆستایەتی و ناسیاوییەکی دەگەڵ باوکە رولاندا هەبوو و مشووری دەخوارد. کە گوتبێتی ئەمشەو بەخۆی دێت، مانای وایە کارێکی لەزگین (خێرا) وگرینگ لە ئارادایە. بۆیە ئەندامانی خانەوادەکەی رولاند، بەگومانەوە نۆڕیانە یەکدی و بەم نووچەیە پەست بوون، چونکە دەیانزانی دادنووس، تەنیا بۆ مەسەلەی گرێبەست و میرات و سکاڵا و دەعوا سەری ماڵان دەدات، جگە لەوشتانە هیچ کارێکی دیکەی نییە.

باوکەکەیان، دوای بێدەنییەکی کەم گوتی:- باشە ئەمە مانای چیە؟

خاتوو روزمیلی پێکەنی و گوتی:

- گوێ مەدەیە، مەسەلەکە میراتی و بەشە میراتیە، من دڵنیام لەمە، مژدەتان دەدەمێ.

بەڵام ئەوان چاوەڕوانی مردنی کەسێک نەبوون کە میراتیان بۆ بەجێبێڵێ. خات رولاند، لە زەینی خۆیدا کەوتە گەڕان بەناو خزمەکانی مێردەکەی و خزم وکەسوکارەکانی خۆیدا، ئیدی لە باوانەوە پێیدا هات و لەبنعام و خاڵوانەوە دەردەچوو. کەسی نەبوارد. ئەوجا بەبێئەوەی شەپقەکەی دابکەنێ پرسی:

- پێم بڵێ جەنابی باوک (لەماڵەوە بە باوک مێردەکەی بانگ دەکرد وهەندێجار لەبەرچاوی بێگانان بە جەنابی رولاند بانگی دەکرد) تۆ دەزانی ژنی دووەمی جوزیف لوبر کی بوو؟
- بەڵێ، کچۆڵەیەکی بنەماڵەی دومینیل بوو، کیژی خودان کتێبخانەیەک بوو.
- باشە منداڵی لێی بوو؟
- وابزانم، بەلای کەمەوە چوار پێنج منداڵی هەن.
- نا، کەواتە ئەوەمان فت، هیچ ئومێدێکمان پێی نەبێت.

خات رولاند بەدەم وەردەوەدانی زەینی خۆیەوە، خۆی بە سووکە ئومێدێکەوە هەڵواسی، ئومێدێک، لە ئاسمانەوە بێتە خوارەوە. بەڵام پییر کە دایکی زۆر خۆش دەویست و بە دنیای خەونە سادەکانی ئاشنا بوو ودەترسا کە ئەگەر هەواڵ و نوچەکە ناخۆش بێت، دایکی لە نائومێدیدا تووشی نیگەرانی و خەم وپەژارە ببێت، گوتی:

- دایکە پەلە مەکە، ئێمە لە ئەمریکا مامان نییە! بەڵام من پێموایە مەسەلەکە، ژنهێنان و زەماوەندی جانە.

هەموو سەریان لەم بیرۆکەیە سوڕما. جان کە ئەم قسەیەی براکەی لەبەردەم خاتوو روزمیلی دا لەبەر گران بوو، گوتی:

- باشە بۆچی زەماوەندی من بێ، هی تۆ نەبێت؟ ئەم بیرۆکە و گریمانەیە دروست نییە، تۆ لەمن گەورەتری، بۆیە خەڵکی بیر لە تۆ دەکەنەوە، تا براگەورە وەستابێ، کەس بیر لە برابچووک ناکاتەوە، ئەمە جگەلەوەی کە من نەمگەرەکە زەماوەند بکەم.

پییر بەدەم تەوسخەنێکەوە گوتی:- کەواتە تۆ ئاشقی؟

جان بە پەستی بەرسڤی دایەوە:

- یانی مەرجە ئاشق بم، ئەوجا بلێم، من جارێ نامەوێ ژن بێنم؟
- چاکە! وشەی" جارێ " هەموو شتەکەی ڕاست کردەوە. کەواتە تۆ چاوەڕوانی.
- گرینگ نییە، ئەگەر حەز دەکەی باوابێت.

باوکە رولاند، بەدەم گوێگرتن و هزرینەوە، نزیکترین چارەسەری بە خەیاڵدا هات وگوتی:

- بەڕاستی ئێمە لە خۆڕایی مێشکی خۆمان ماندوو دەکەین. ئەمە گەوجاتیە. جەنابی لوکانو دۆستمانە، دەزانێ پییر لە عیادە دەگەڕێت و، جان لە نووسینگەیەکی پارێزەری دەگەڕێت، وادیارە شوێنی بۆ یەکێکیان دۆزیوەتەوە.

ئەم بۆچوونە هەرچەندە سادە بوو، بەڵام لە هەموو بیرۆکەکانی دی زیاتر ڕێی تێدەچوو، تەنانەت ئامادەبووانیش قەناعەتیان پێی بوو.

کارەکەرەکە گوتی: " خواردن ئامادەیە " هەرکەسە چووە ژووری خۆی تا خۆی ئامادە بکات و دەستی بشوات و ئەوجا بێتە سەر خوانەکە. دوای دە خولەکێک هەموویان لە ژوورە چکۆلەکەی نهۆمی ژێرەوە، لە دەوری خوانەکە خڕ بوونەوە و دەستیان بە شێو خوارن کرد. لە هەوەڵەوە، زۆر کەم قسەیان دەکرد. پاشان بابەکەیان، دوای چەند ساتێک، دووبارە سەرسوڕمانی خۆی سەبارەت بە سەردانی دادنووسەکە دەربڕی وگوتی:

- باشە، بۆ شتێکی نەنووسیوە؟ بۆچی سێ چەلان پێشکارەکەی خۆی ناردووە؟ چما بەخۆی نەهاتووە؟

پییر، مەسەلەکەی بەلاوە ئاسایی بوو وگوتی:

- دیارە پێویستی بە وەڵامێکی لەزبلەز بووە، ڕەنگە بیەوێ هەندێ مەسەلەی نهێنیمان پێ بێژێت کە حەزی نەکردبێت بە نووسین پێمان بڵێت.

هەرچواریان مژوول بوون، جۆرە نیگەرانیەکیان لەلابوو کە بۆچی ئەم ژنە بێگانەیەیان دەعوەت کردبوو، کە نەیاندەتوانی لە حوزووری ئەودا ئازادانە گەنگەشە بکەن و قەرارێک بدەن. وەختایەک یارۆی دادنووس هات، چوونە هۆڵەکە و رولاند بەدەنگی بەرز پێشوازی و خێرهانینی ئاغای لوکانوی کرد:

- خێر هاتی جەنابی پایەبەرز سەرچاوان.

خاتوو روزمیلی هەستا وگوتی:- من دەڕۆم، دوعای خزمەت دەخوازم، زۆر شەکەتم.

هەربۆ مجامەلە وبەساردیەوە هەوڵیان لەگەڵدا دا کە وەمێنێ و نەڕوات، بەڵام ئەو قایبل نەبوو، ئیدی بەبێ ئەوەی هیچ یەکێک لە پیاوەکان وەکو جاران بەڕێی بکەن ڕۆیی.

خاتو رولاند، مژوولی پێشوازی میوانە تازەکە بوو وپێی گوت:

- قاوەت بۆ بێنم قوربان؟
- نا سوپاس، تازە نانم خواردووە.
- ئەدی چا؟ با چایت بۆ بێنم.
- ناڵێم نا: بەڵام تۆزێکی دی، جارێ باسی... دەکەین.

دوای ئەو قسانە بێدەنگییەکی قووڵ باڵی بەسەردا کێشان، کە تەنیا دەنگی بەندۆڵی سەعاتەکە دەهات، بەڵام تەق وهۆڕی ئەو قاپ و ئامانانەی کە کارەکەرە کەودەنەکە لە خوارەوە دەیشۆردن، نەیدەهێشت لە پشت دەرگاکەوە گوێت لە هیچ شتێک ببێت.

دادنووسەکە، هەڵیدایە وگوتی:- کەسێک بەنێوی ماریشال، لە پاریس دەناسن؟

جەنابی رولاند و خات رولاند، پێکڤە هاواریانکرد:- بەڵێ!

- باشە ئەو کابرایە دۆستتانە؟

رولاند گوتی:

- ئەزبەنی باشترین دۆستمانە، بەڵام پاریسیەکی زۆر پاریسییە، پێی ڕێ داناگرێ، بۆ ساتێک لە پاریس وەدەربکەوێ، لە وەزارەتی داراییدا، بەڕێوەبەری دایەرەیە، لەوەتای لەوێ بارمان کردووە نەم بینیوە، هێشتا نامەمان لەنێواندا هەیە. بەخۆت دەزانی کە پیاو بەتەنیا بژی..

یارۆی دادنووس، دووبارە تێهەڵچووەوە وگوتی:- ئاغای ماریشال مردووە.

ژن ومێرد، هەردووکیان بە ئاستەمێک، چ بەڕاست و چ بە درۆ بەم هەواڵە پەشۆکان و شپرزە بوون. جەنابی لوکانو، لەسەری ڕۆیی:

- هاوڕێیەکی پاریسیم، ئاگاداری کردوومەوە کەگوایە ماریشال لە وەسێتنامەکەیدا، جانی کوڕێ ئەنگۆی کردووە بە یەکە میراتگری خۆی، ئاغای جان رولاند.

سپرایزەکە ئەوەندە گەورە بوو کەهەمووانی بێدەنگ کرد، کەس تاقە وشەیەکی لەزار نەبووەوە. خات رولاند، لەپێش هەمووانا، هەست وسۆزی خۆی کۆنترۆڵ کرد وبەدەمەلالکێوە گوتی:

- ئەیەڕۆ، لیونی بەلەنگاز... دۆستە داماوەکەمان، حەیفێ، مخابن... مرد!

ڕوندک زاییە چاوانی، ڕوندکی بێدەنگی ژنان، لە کانگەی ڕوحیەوە هەڵقولاو، بە گۆناکانیا هاتنە خوارەوە. بە ئاشکرا خەفەتباری پێوە دیاربوو. بەڵام رولاند دەبیرەوە چوو، خەفەتی سەبارەت بە کارەساتەکە زۆر کەمتر بوو لەو ئومێدەی بەهەواڵ و نووچەکەی هەبوو. بەڵام وێڕای ئەوەش زاتی ئەوەی نەبوو، لەم کاتەدا پرسیاری وردەکاری نیوەڕۆکی وەسێتنامەکە وبڕی میراتیەکە بکات، بەڵام بۆ ئەوەی بگاتە وەڵامی دڵخۆشکەرە پرسی:- باشە ئەم ماریشالە بەلەنگازە بۆ مردووە؟

جەنابی لوکانو، کەم وزۆر هۆی مردنەکەی یارۆی نەدەزانی، گوتی:

- نازانم، تەنیا ئەوەندە دەزانم کەکابرا بەبێ هیچ میراتگرێکی ڕاستەوخۆ کۆچی دوایی کردووە و هەموو سەروەت و سامانەکەی کە دەرامەتەکەی بیست هەزار فرانکە بەسوودی لە سەدا سێی بەشەکانی، بۆ کوڕی دووەمی ئەنگۆ، کە ماریشال بەخۆی ئاگاداری لەدایکبوون وگەورەبوونی ئەو بووە، بەجێ هێشتووەو کوڕەکەی ئەنگۆی بە شایستەی ئەو میراتە زانیوە. هەروەها وەسێتی کردووە لە حاڵی ڕەفز کردنی وەسێتەکەیا، ئەو بڕە پارەیە بدرێت بە خانەی بێژوان.

باوکە رولاند تا ئەم ساتە نەیتوانی خۆشحاڵی خۆی وەشێرێت، هاواریکرد:

- بەگیانی من! بەڕاستی کابرایەکی جوامێر ودڵاوایە، ئەوە دڵ و دەروونە. باوەڕ بکە، منیش ئەگەر میراتگرم نەبوایە، هەمان ئەم کارەم دەکرد کە ئەم دۆستە بە ئەمەکە کردوویەتی.

یارۆی دادنووس، بزەیەکی بۆکرد وگوتی:

- حەزم کرد بەخۆم، خەبەرەکەت پێ بڵێم، لەوە خۆشتر نییە پیاو خەبەری خۆش بە خەڵکی بدات .

کەس بیری بۆ ئەوە نەدەچوو کە ئەم خەبەرە خۆشە، هەواڵی مەرگی دۆستێک بێ، باشترین دۆستی باوکە رولاند، کەبە خۆیشی ئەو دۆستە گیانی بەگیانیەی لەبیر چووبووەوە وماوەیەک لەوەپێش بە دڵنیاییەوە ئەوەی گوتبوو.

خات رولاند و هەردوو کوڕەکەی خەمینیان پێوە دیاربوو، خات رولاند، ماوەیەکی کەم لە گریان بەردەوام بوو، ئەوجا بە دەستە سڕەکەی چاوانی سڕین و پاشان لەزاری پەستا تا بەربە هەنسک هەڵدانە قووڵەکەی بگرێت.

دکتۆر، لەبن لێوانەوە گوتی:

- پیاوێکی باش بوو، زۆر میهرەبان بوو زۆرجار من و براکەمی بۆ شێو دەعوەت دەکرد .

چاوانی جان تەواو کرابوونەوە، دەدرەوشانەوە، بەشێوەیەکی ئاسایی دەستی ڕاستی بە سەراپای ڕدێنە زەردەکەیدا هێنا، دەتگوت دەیەوێ دایبهێنێ و ڕێکی بخاتەوە. دوو جاران لێوەکانی بزواندن، تا قسەیەکی پڕبە پێستی حاڵ و هەڵوێستەکە بکات، دوای هەڵوەستەیەکی زۆر، هیچی بۆ نەهات، تەنیا ئەمە نەبێ کە گوتی:- ئەلهەقی خۆشی دەویستم، هەرجارێک بۆلای چووبام، ماچی دەکردم.

بەڵام باوکە، هەموو هۆش و بیری بە دەوری میراتەکەدا دەسووڕایەوە، بەدەوری ئەو میراتەدا کە هێشتا لەودیو دەرگاکەوە پەنهان بوو و لەگین بوو، دوای ماوەیەک، سبەینێ، دوای قاییل بوون، بگاتەجێ. گوتی:

- تۆ بڵێی ئەگەری هیچ کۆسپێک هەبێت؟.. هیچ فەرتەنەیەک لە ئارادا هەبێت؟ هیچ کێشە و ئاریشەیەک لەگۆڕێ بێ؟..

جەنابی لوکانو، هیدی وهێمن، گوتی:

- نەخێر، هاوڕێ پاریسییەکەم ئاگاداری کردوومەوە، کە مەسەلەکە زۆر زەلال و خویایە، هیچی کەم نییە، هیچی ناوێ تەنیا ڕەزامەندی ئاغای جانی دەوێت و تەواو.
- زۆرچاکە، بڕی سەروەت و سامانەکەش زەلال و خویایە.
- زۆر ڕوون و خویایە.
- ئەدی معامەلاتەکان تەواو بووە؟
- بەڵێ، هەر هەمووی تەواو بووە.

یارۆی کۆنە زەڕنگەر لەناکاوا، بەهۆی ئەو هەموو فزوڵیەت و پرسیارانەی خۆیەوە هەستی بەجۆرە شەرمەزارییەک کرد، شەرمەزارییەکی گۆنگ، غەریزی، ڕەوتەنی، کرد. دووبارە گوتی:

- دەزانی، من بۆچی ئێستا ئەو هەموو پرسیارە دەکەم، بۆ ئەوەی کوڕەکەم لە هەندێک ئاریشە و ئاستەنگانی چاوەڕوان نەکری بپارێزم، بۆ نموونە هەندێجار، لە پەنایەکەوە، مەسەلەی قەرز و قۆڵەیەکی ئاڵۆز سەر هەڵدەدات، من چۆن ئەمە بزانم و بچمە بنج وبناوانی؟ یان لە ناکاوا و لە پەنایەکەوە مێملێکمان لێ پەیدا ببێت و لە کۆڵمان نەبێتەوە. بەهەرحاڵ، من میراتگر نیم. بەڵام خەمی منداڵەکەمە.

جان، لە ماڵەوە و لەناو خانەوادەکەدا " بە منداڵەکە " ناودەبرا، هەرچەندە بە کەلەش و باڵا زۆر لە پییر گەورەتر بوو.

خات رولاند، لە ناکاوا، وردە وردە، لەخەون و خەیاڵەکانی وەدەرهات و شتێکی کۆنی، تا ڕادەیەک فەرامۆشکری وەبیر هاتەوە کەجاران گوێی لێ دەبوو و وێڕای ئەوەش لێی دڵنیا نەبوو، لەبن لێوانەوە گوتی:

- جەنابی دادنووس، تۆ نەتگوت کە ماریشالی دۆستمان، ڕەحمەتی خوای لێبێ، وەسێتی کردووە کە سەروەتەکەی بۆ منداڵەکەم، بۆ جان بێت؟
- بەڵێ خانمەکەم.

ئەوجا زۆر ساکارانە لەسەری ڕۆیی وگوتی:- من ئەمەم زۆر پێخۆشە، چونکە نیشانەی خۆشەویستیەتی.

رولاند، هەستایە سەرپێیان و گوتی:

- پایەبەرز، دەتەوێ کورەکەم، ئێستا قبووڵنامەکەت بۆ واژۆ بکات؟
- نا، نا... جەنابی رولاند. سبەی، سبەی لە نووسینگەکەی منا، سەعات دووی ڕێک، ئەگەر کاتەکە بۆ ئەنگۆ گونجاوە.
- هەڵبەتە، هەڵبەتە، گونجاوە!

ئەوسا خات رولاند هەستا، ڕوندکەکانی سڕی وبزەیەکی کرد، دوو هەنگاو لە دادنووسەکە چووە پێشێ، دەستی خستەسەر پشتی کورسییەکەی و نیگایەکی میهرەبانانەی دایکێکی سوپاسگوزاری کرد وپرسی:

- جەنابی لوکانو، چایەکەت بۆ نەیەنم؟
- ئێستا با، بەخۆشحاڵییەوە خانم.

کارەکەرەکەی بانگکرد، یەکەمجار هەندێک شیرینەمەنی وشکیلە قوتوویەکی قوڵا هێنا، شیرینی ئینگلیزی بێتام وزۆر ڕەق بوو، لەخۆیەوە هەڵدەوەری، دەتگوت بۆ دەندووکی تووتی دروستکراوە، لە قوتوویەکی سەرمۆر نرابوو، بەکەڵکی ئەوە دەهات لەگەڵ خۆتا بەدەوری هەموو دنیایدا بگێڕیت. ئەوجا چوو هەندێک دەستەسڕی قاوەیی بێنێ، کەبە شێوەی چوارگۆشەی بچووک بچووک قەد ونوشت کرابوو، دەستەسری چای کە خەڵکانی سەربە چینی کرێکاران هەرگیز نەیان دەشت. ئەوجا بۆجاری سێیەم گەڕایەوە، شەکردان و پیاڵەکانی هێنا، ئەوجا چوو تا ئاوەکە بکوڵێنێت. کەواتە دەبێ چاوەڕوان بکرێت.

هیچ کەسێک لە ئامادەبووان قسەی نەدەکرد، هەمووان لە فکران ڕاچووبوون.. و هیچ بابەتێکیان پێنەبوو کە قسەی لەسەر بکەن، تەنیا خات رولاند نەبێ کەلە هزر وبیری خۆیدا بۆ ڕستەێن سواو

وجەڵەبی دەگەڕا، ئیدی کەوتە باسی سەفەری ڕاوە ماسییەکەیان و تاریفی کەشتی مرواری و خاتوو روزمیلی. دادنووسەکە، وەڵامی دایەوە: "جوانە... جوانە ".

رولاند، پشتی دابوو بە کاشی سۆپاکەوە، وەکو چۆن لە زستاندا لەکاتی ئاگرکردنەوە هەردوو دەستی لە گیرفانەکانی دەنا. لێوەکانی بەجۆرێ دەبزوان، وەک ئەوەی خۆیان بۆ فیکەکێشان ئامادە بکەن.

نەیتوانی لەیەک شوێندا ئۆقرە بگرێت، شتێک لە ناوەوە هانی دەدا کە جڵەو بۆ شادمانیەکەی شل بکات. جووتەبرا لەسەر دوو کورسی هاوشێوەدا لە ڕاست وچەپی مێزەکەی ناوەندی ژوورەکەدا دانیشتبوون وبەهەمان شێوە لاقیان لەسەر لاق نابوو. بەهەمان شێوە دەیانڕوانیە بەردەم خۆیان، بەڵام بە خەیاڵ و هزرینی جیاوازەوە.

ئەنجام چایەکە هات، دادنووس کووپەکەی خۆی هەڵگرت، شەکری تێکرد، دوای ئەوە پسکیتێکی ڕەقی، کە دان نەیدەبڕی، تێ هەڵوەراند، خواردی. ئەوجا هەستا، تەوقەی دەگەڵ هەمووانا کرد وڕۆیی. رولاند دووبارەی کردەوە:

- ڕازین، سبەینێ سەعات دوو. ڕازین، سبەی سەعات دوو.

جان، تاقە وشەیەکیشی لەدەم دەرنەچوو.

کە یارۆی دادنووس وەدەرکەوت، بێدەنگی باڵی بەسەر ماڵەکەدا کێشا، ئەوجا بابە رولاند، چووە پێشێ و هەردوو دەستی بە شانی جانی کوڕیدا کێشانو هاواریکرد:

- دەی دەی، بەختەوەری گەورە، لێت داوە، چیە ناتەوێ دەست لە ملم بکەیت؟

هەنگێ، بزەیەک ڕوخساری جانی بزواند و دەستی لە ملی بابی وەرێنا وگوتی:- ئەمەم بەلاوە زەرووری نەبوو.

پیاوە، نەیتوانی شادمانی خۆی کۆنترۆڵ بکات. ئەوجا بە قامکان، وەکو ئەوەی پیانۆ بژەنێت، کەوتە لێدانی موبێلە دارینەکان. ئەوجا لەسەر پاژنەکانی وەرسووڕایەوە وگوتی:- شانس! ئەوەیە شانس، ئەوەیەبەخت وناوچەوان!

پییر، پرسی:- کەواتە ئەم ماریشالەتان باش دەناسی، ها؟

بابەکەیان، بەرسڤی دایەوە:

- بەڵێ، هەموو شەوێک دەهاتە ماڵی مە، ڕەنگە لەبیرت مابێ کە ڕۆژانی پشوو بە دووتا بۆ قوتابخانە دەهات و دەیهێنایتەوە و زۆرجار دوای شێو بۆ قوتابخانەی دەبردیتەوە. ئا، ئەو بەیانیەی کە تۆ لەدایک بوویت، ئەوچوو بە دوای دکتۆردا، کە دایکت ژان گرتی، لەماڵی ئێمە نانی دەخوارد. یەکسەر زانیمان مەسەلە چییە، بلەز لەماڵ وەدەرکەوت. لە پەلەپەلیدا لەجیاتی کڵاوەکەی خۆی کڵاوەکەی منی لەسەر کرد. ئەوەم چاک لەبیرە،

چونکە دواتر زۆر بەوە پێکەنین. دوورنییە بەدەم ئاوزینگەوە ئەوەی بیر کەوتبێتەوەو چونکە میراتگری نەبووە، لە دڵی خۆیدا گوتبێتی: " خۆ باشتر وایە سەروەت وسامانەکەم بۆ ئەم منداڵە بەجێ بێڵم کە بەشداریم لە هاتنە دنیای کردووە. "

خاتوو رولاند، کەلە قەنەفەکەی ژێریا نقوم بووبوو، پێدەچوو خەیاڵ بردبێتیەوە و لەوێندەر دوور کەوتبێتەوە، بۆیە خەیالاوی ولەبن لێوانەوە گوتی:

- ئاە، بەڕاستی دۆستێکی باش بوو، زۆر بەخزمەت بوو، پیاوێکی دەگمەن بوو، پیاوی وا لەم زەمانە کەمە.

جان، هەستا وگوتی:- کەمێک پیاسە دەکەم.

بابی مەندەهۆش بوو، ویستی نەیەڵێ بڕوات، چونکە حەزی دەکرد باسی پرۆژانی لەگەڵ بکات و قەراری لەسەر بدەن.

بەڵام جان ڕژد بوو لەسەر ئەوەی وەدەربکەوێ، گوایە مەوعیدی هەیە. بەهەرحاڵ وەختیان زۆر بەدەستەوە مابوو تا میراتەکە وەربگرن. حەزی دەکرد وەدەربکەوێ،تا بە تەنیا بیر لە مەسەلەکە بکاتەوە. پییرش گوتی حەزدەکات وەدەربکەویت. دوای چەند خولەکێک دووی براکەی کەوت.

کە بابە رولاند و ژنەکەی بە دوو قۆڵی مانەوە، ژنەکەی لە ئامێز گرت و هەر گۆنایەکی دە چەلان ماچ کرد. ئەوجا بۆ ئەوەی وەڵامی گلەیی و گازنی ژنەکەی، کە زۆرجار بە ئاشکرا لێی دەکرد بداتەوە گوتی:

- دەبینی گیانەکەم، مانەوەمان لەپاریسدا وبۆ ماوەیەکی زۆر نەبۆ منداڵەکان باش بوو نە بۆ من، کاری لە تەندروستیم دەکرد، کە هاتین بۆ ئێرە، هەستم کرد ئاو وهەوای ئێرەم پێدەکەوێ. سەبارەت بەم سەروەتەش لە ئاسمانەوە بەسەرماندا داباریوە.

خات رولاند، بە ڕواڵەتێکی جدییەوە گوتی:- لە ئاسمانەوە بۆ جان داباریوە، ئەی پییر؟

- پییر! دکتۆرە، پەکی ناکەوێ، بەشی خۆی پەیدا دەکات.. هەڵبەتە برایەکەشی یارمەتی دەدات و چاوی تێوە دەبێت.
- نا، قەبووڵ ناکات. میراتەکەش بۆ جانە، تەنیا بۆ جانە، بۆ پییر نییە.

کابرا، تیامابوو، گوتی:- کەواتە، ئێمە لە وەسێتنامەکەماندا بەشێکی کەمێک زیاتر بۆ ئەو دادەنەین.

- نا ئەمە ڕەوا نییە.

کابرا هاواریکرد و گوتی:

- ئاه، لەم حاڵەدا هیچ... زفت! دەتەوێ من چی بکەم؟ تۆ هەمیشە بیر لە شتێک دەکەیتەوە کەبە دڵی من نەبێت، هەر دەبێت شادیم لێ تاڵ بکەیت. ئێستا کاتی خەومە، دەبێ بخەوم، شەو باش، بەهەرحاڵ ئەمە شانسە، شانسێکی گەورەیە.

بەخۆشی و شادییەوە، بەبێ ئەوەی کەمترین کەسەر بۆ مەرگی دۆستە بەخشندەکەیان دەربڕێت، ڕۆیی.

خات رولاند، دووبارە لە فکران ڕاچوو، لە نزیکی ئەو چرایەوە بوو کە کەوتە دەردانی دووکەڵێکی ڕەش.

(2)

پییر، هەرکە لەماڵ وەدەرکەوت، بەرەو شەقامی پاریس کەوتە ڕێ، کە شەقامی سەرەکی بەندەری هاڤەر بوو، شەقامێکی ڕوناک و قەرەباڵغ و ئاوا وئاوەدان بوو. شنەبای کەناری دەریاکە کەلە سەروچاوی دەدا، زۆر خۆشبوو. بەکاوەخۆ ڕێی دەکرد، دارعاساکەی لەژێر باڵی نابوو و هەردوو دەستی خستبوونە پشتی.وەکو یەکێک خەبەرێکی ناخۆشی بیستبێت، هەستی بە دڵتەنگی و شەکەتی و بێزاری کرد. بیرێکی دیاریکراو ماندووی نەدەکرد، لەهەوەڵەوە بەخۆیشی نەیدەزانی ئەم واز وازی و دڕدۆنگی وگومان و دوو دڵییەی لە کوێوە لێ پەیدا بوو. ژان و ئازارێکی هەبوو، خۆیشی نەیدەزانی لەکوێوەیە. خاڵێکی پڕ لە ئازاری لە دڵ و دەروونا بوو، خاڵێکی بچووک، زامێک بوو لەو زامانەی کەسمان بەزەلالی و ڕوونی هەستی پێناکەین و پەی بە شوێنەکەی نابەین، بەڵام زامێکە دڵ دەگوشێت، ماندوو، خەمبار و بێزارت دەکات. هەستی بە ئازارێکی نادیار، ئازارێکی سووک، وەکو سووکە خەمۆکییەک، دەکرد.

کە گەییە مەیدانی شانۆ، هەستیکرد، ڕوناکی قاوەخانەی " تورتونی " بانگی دەکات، بەکاوەخۆ بەرەو ڕووکارە ڕووناکەکە ڕۆیی، بەڵام لەو دەمەدا کە وەژوور کەوت بیری لەوە کردەوە کە تووشی دەبێت بە تووشی کۆمەڵێک دۆست وبناژۆ وناسیاو و خەڵکانێکەوە کەدەبێ قسەیان دەگەڵدا بکات، لەکاتێکدا حەزی نەدەکرد قسە دەگەڵ کەسدا بکات. لەناکاوا، هەراوزەنای بێتام و جەڵەبی ئەوانەی فینجانێ قاوە یان پێکێ شەراب کێشابوونیە ئەوێندەر، بێزار وبێتاقەتی کرد.

هەنگێ ژێوان بووەوە، گەڕایەوە، ملی ئەو شەقامە سەرەکییەی گرت کەبۆ بەندەرەکە دەچوو، لە دڵی خۆیدا پرسی: " باشە بۆ کوێ بچم؟ " چاوی بۆ شوێنێک گێڕا بەدڵی بێ و دەگەڵ حاڵی ئەودا بگونجێت، شوێنی دڵخوازی ئەو نەبوو، چونکە هەم لە تەنیایی بێزار بوو، هەم نەیدەویست کەس بیدینێت.

وەختایەک گەییە لەنگەرگا گەورەکەی بەندەرەکە، دیسان دوودڵی تێ وروکایەوە، بایدایەوە و ڕووی کردە لەنگەرگا لاوەکییەکە و، تەنیایی هەڵبژارد.

کە گەییە کورسیەکەی سەر ئەو دیوارە بەردینانەی بۆ گێڕانەوەی شەپۆلان دروست کرابوو (شەپۆل شکێن) دانیشت، ڕێکردن ماندووی کردبوو، لە ڕاستیا لەم پیاسە و ڕاوێچکەیە بێزار بوو،

تەنانەت بە نەبەدڵی دەستی پێکردبوو. لە دڵی خۆیدا پرسی: " ئەم شەو بۆ وام لێهات؟" وەکو چۆن یەکێک پرسیار لە نەخۆشێک دەکات تا هۆی بەرزبوونەوەی تایەکەی بزانێت، بەو ئاوایە کەوتە گەڕان بەدوای هەندێک هەڤدرژیاندا، کە توانی بیاندۆزێتەوە .

زەینی لەنێوان دوو حاڵەتی هەڤدژی نیگەرانی و ئارامیدا لە هاتوچۆدا بوو، جارێ هەڵدەچوو و جارێ ئارام دەبوو، جارێ پشتیوانی لە هەڵچوونەکانی دەکرد، جارێ نکۆڵی لێدەکردن، بەڵام حاڵەتی یەکەم، کە نیگەرانیەکە بوو لە دوا ئەنجاما زاڵ دەبوو، باری هەست وسۆز بەسەر باری ئەقلانیدا زاڵ دەبوو..

ئیدی عەوداڵی ئەوەبوو کەبزانێ ئەم نیگەرانی وپەشێویەی لە چییە و لە کوێوە پەیدا بووەو، بۆچی بەبێ ئەوەی حەزی بەهیچ شتێک بێ، ملی ڕێگەی گرتووە، بۆچی حەز دەکات یەکێک لەو کەسانە بدینێ کە حەزی لە چارەیان نییە، ئەدی ئەم دوورەپەرێزییە، لەو خەڵکانەی دەتوانێ بیاندینێ لە چییەوە هاتووە، ئەدی ئەم دوورەپەرێزییە لەو شتانەی دەتوانن پێی بڵێن، هۆکارەکەی چییە.

ئەم پرسیارەی لە خۆی کرد: " تۆ بڵێی بەهۆی میراتیەکەی جانەوە بێ؟ ". بەڵێ، لەگینە، دەشێت. وەختایەک یارۆی دادنووس ئەو خەبەرەی دانێ، پییر هەستی کرد لێدانی دڵی کەمێک خێراتر بوو، ئیدی مرۆڤ بە تەبیعەت هەموو کاتێ خۆی پێ کۆنترۆڵ ناکرێ، خۆی پێ بەرزەفت ناکرێت، زۆرجار لە خوت وخۆڕایی، بێئەوەی بەدەست خۆی بێ، حەسوودی و بەغیلی بە خەڵکانی دی دێت.

ئیدی بە قووڵی کەوتە بیرکردنەوە لەم کێشە فیزیولوجیەی کەلە ڕووداوێکەوە سەر هەڵدەدا، کار لە غەریزەکانی بەشەر دەکات و زنجیرەیەک بیروهەستی ناخۆش یان خۆشی لەلا دروست دەکات، بیر وهەستێن، پێچەوانە و هەڤدژی ئەو بیرانەی خۆی دەیەوێن و بانگەوازیان بۆ دەکات، بەبیری دروست وچاکیان دەزانێ. ئەم بوونەوەرە پەنای وەبەر ئەقڵ برد. ئەو بار وحاڵە دەروونیەی هێنایە بەرچاوی خۆی، کە کوڕێک لەناکاوا بووە بە خاوەن سەروەتێکی گەورە، کە دەتوانێت لە ڕێگەیەوە بە گەڵێک لەو ئاواتانەی بگات کەلە مێژەوە خەونی پێوە دەبینی، ئەو ئاواتانەی کە بابێکی ڕژد و چروک نەیدەهێشت پێی بگات.

هەستا، دووبارە کەوتە ڕێکردن بۆ ئەوبەری لەنگەرگاکە. هەستی بە جۆرە خۆشی و ئارامییەک کرد، چونکە خۆی ناسی، لەخۆی حاڵی بوو، سەری لە خۆی لە ناخی خۆی سووڕما، کەسەکەی دیکەی ناخی خۆی کەشف کرد، ئەو کەسەی کەبە زۆری لە ناخ و نیهادی خۆمان کەشفی دەکەین، دەیدۆزینەوە. دەبیرەوە چوو: " کەواتە، بەغیلیم بە جان دێت، بەڕاستی ئەمە کارێکی کرێت و دزێوە! بەڕاستی شەرمە! ئێستا لەوە دڵنیابووم، بەغیلی یەکەمم ئەوەبوو لەوەیە دەگەڵ روزمیلی دا زەماوەند بکات. کەمن یەک لەباری خۆم حەزم لە چارەی ئەم ئافرەتە وردیلە گەوجە نەدەکرد. کەواتە ئەم بەغیلییە کارێکی نابەجێ بوو، تەنیا بەغیلی و حەسوودی بوو، حەسوودی لە پێناوی حەسوودیدا! دەبێ چارێکی ئەوە بکەم".

ئەوسا گەییە لای ئەو عامودە نیشانەدارانەی کەبۆ پێوانەی بەرزی ئاوەکە لە بەنەدەرەکەدا دانرابوو، شقارتەیەکی پێکرد تا لیستی ئەو کەشتیانە بخوێنێتەوە کەدەگەڵ خێزاوەکەی دواتردا دەگەیشتنە بەندەرەکە. کۆمەڵێک کەشتی هەڵمی چاوەڕوان بوون کەلە بەرازیل و ئەرجەنتین و شیلی و ژاپۆنەوە بێن، لەگەڵ دوو کەشتی لە دانیمارکەوە، کەشتیەکی چارۆکەدار لە نەرویجەوە و، کەشتییەکی هەڵمی تورکی کە پییر، پێی سەیر بوو، وەکو ئەوە بوو لە لیستەکەدا ئەوەی خوێندبێتەوە: " کەشتییەکی هەڵمی لە سویسراوە " وەکو ئەوەی لە خەونا کەشتیەکی گەورە ببینێ کە پڕ بێ لە زەلامی عەمامە بەسەر، کەبە شەڕواڵی دەڵبەوە بە پەتا سەربکەون. لە دڵی خۆیدا گوتی: " کە کەرم، خۆ تورکیش لە میللەتە دەریاییەکانن. "

دوای ئەوەی چەند هەنگاوێکی نا، وەستا تا لەبەندەرەکە ڕابمێنێ، بە دەستە ڕاستا گوندی (سانت ئەدرس) هەبوو، دوو منارەی کارەبایی لە لووتکەی (دولاهیف) دا هەبوو، وەکو جمکی شێواوی دزێوی پیاوانی سیلکوپ، دەیانڕوانیە دەریاکە، دوو تیشکی گەورە لە ئاگردانی منارەکەوە، بە هەڵدێرێکی ڕکی بێ سنوورا، لە لووتکەی کەنارەکەوە بۆ قوڵایی ئاسۆ دەدادەگەڕان. ئەوجا لەسەر هەردوو لەنگەرگا لاوەکیەکانی بەندەرەکەوە، دوو تیشکی دیکە، لە کوڕانی ئەم جووتە زەبەلاحە، بەرەو دەروازەی بەندەری هاڤەر نشێو دەبوونەوە. لەوێ، لە ڕەخەکەی دی ڕوباری سینەوە، کۆمەڵێک تیشک و ڕوناکی دیکەش دەبینران، هەندێک لەو ڕوناکی و تیشکانە جێگیربوون، هەندێکی دیکەیان دەکوژانەوە و هەڵدەبوون، وەکو چاو دەکرانەوەو دادەخران، چاوانی زەرد و سوور و کەسکی بەندەر و لەنگەرگاکان، کە چاودێری دەریا تاریکە پڕ لە کەشتیەکەیان دەکرد، چاوانی بێداری وشکانیانی خانەخوێ، کەبە ئاماژەی چاوانی میکانیکی بەردەوام دەیانگوت: " من لێرەم، من بەندەری تروڤیلم، من بەندەری ئونفلورم، من ڕوباری گوندی بونت ئودمیرم " لە دووری دوورەوە، بورج ومنارەیەکی زۆر بڵند، بەجۆرێ باڵی بەسەر هەموو ڕوناکی و تیشکەکاندا کێشابوو، خەڵکی وایاندەزانی ئەستێرەیە، منارەی گوندی (ئیتوڤیل) چوو بوو بەئاسمانا، دەتگوت ئاماژەیە بۆ ڕێگای شاری روان،کە خۆی بەناو لمەڵانەکانی ڕێژاوگەی ڕوبارە گەورەکەدا دەکات. ئەوجا بەسەر ئاوە قووڵەکەوە، ئاوە بێ سنوورەکەوە، کەلە ئاسمان تاریکتر بوو، تەمەشاڤان وای وێنا دەکرد لێرەولەوێ ستێران دەبینێ، ستێرانێک کەلە مژ ودوومانی شەودا، دەدرەوشانەوە و دوور ونزیک بچووک، سپی و سەوز و سوور دەنوێنن، تەقیریبەن هەموویان بێ جووڵە بوون، وێڕای ئەوەش هەندێکیان وادەهاتنە بەرچاو کە غار بدەن، ئەمانە تیشکی ئەو کەشتیانە بوو کە لەنگەریان خستبوو و چاوەڕوانی خێزاوی ئایندە بوون، یان لە شوێنێک دەگەڕان کە لەنگەر بخەن.

ڕێک لەم کاتەدا، مانگ لە پشت شارەوە هەڵهات، بە حەوێقی ئاسمانەوە لە بورج و منارەیەکی زۆر گەورەی پرشنگدار دەچوو، کە ڕێنوێنی کاروانی ئەستێرە ڕاستەقینەکانی دەکرد.

پییر، بەدەنگێکی نیمچە بەرز لەبەر خۆوە گوتی: " ئەوەیە، ئێمە خۆمان، نیگەرانی بۆ خۆمان دروست دەکەین، لەسەر هیچ ترین شت نیگەرانی بۆخۆ چێدەکەین. "

لەناکاوا، تاریکییەکی بەرین و نامۆ، باڵی بەسەر حەوزە قووڵ و بەرینە ڕەشەکەی نێوان هەردوو لەنگەرگاکەی بەندەرەکەدا کێشا، بەسەر دیوارە گرانیتەکەدا دانەوییەوە، کەشتییەکی ڕاوی بەدی کرد کە دەگەڕایەوە، نەدەنگی مرۆڤ، نە خوڕە خوڕی شەپۆل و نە شڵپە شڵپی سەوڵان نەدەهات، بە کاوەخۆ خۆی دابووە دەم بایەوانە بەرزە کەوەییەکەیەوە، کەبەدەم شنەبای دەریاکەوە دەشەکایەوە. دە فیکرەوە چوو: " چەند ژیانێکی ئارامە، بریا دەیتوانی لێرە بژی!".

ئەوجا چەند هەنگاوێک ڕۆیی، پیاوێکی بینی کەلەوسەری لەنگەرگاکە دانیشتبوو. پیاوێک خەیاڵاوی، ئاشق، هێمن و بە ویقار، شادمان یان پەست و خەمناک؟ دەبێ ئەم پیاوە کێ بێ؟ بە کونجکاویەوە لێی نزیک بووەوە، تا لە نزیکەوە ڕوخساری ئەو پیاوە گۆشەگیرە ببینێت، یەکسەر براکەی خۆی ناسییەوە:- ئا... ئەمە تۆی جان گیان؟

- ئا.. پییر بۆچی بۆ ئێرە هاتوویت؟
- هاتووم بایەکی باڵ بدەم، ئەدی تۆ؟

جان، دەستی بە پێکەنین کرد وگوتی:- منیش هاتووم بای باڵێک بدەم.

پییر لە نزیکی براکەیەوە دانیشت و گوتی:- دەی باشە ئەوە شتێکی جوانە.

- بێگومان.

بە تۆن و ڕاوێژی دەنگیا بۆی بەدیار کەوت کە جان سەیری هیچی نەدەکرد، درێژەی دایە وگوتی:

- من کە بۆ ئێرە هاتم، ئارەزوویەکی سەیرم بۆ هاتنە دەرەوە هەبوو، پڕ بەدڵ حەزم دەکرد دەگەڵ هەموو ئەم کەشتیانەدا بۆ باکوور یان باشوور بڕۆم، پێم وایە ئەو ڕوناکیانەی ئەوێندەر لە هەر چوارنکاڵی دنیاوە دێن، لە دیار ودەڤەری گوڵان و کیژانی شەنگوڵی سپی و برۆنزییەوە، لە وڵات و مەڵبەندێن چۆلەکان و، فیلان و، شێرێن ئازاد و لە هەموو ئەو وڵاتانەوە کە حیکایەتی خەیاڵیان دەربارەیان بۆ دەگێڕانەوە، ئەو حیکایەتانەی کە باوەڕمان پێیان نەدەکرد، ئەو حیکایەتانەی سەبارەت بە پشیلەی سپی وشازادە خانمی نوستوو بۆیان دەگێڕاینەوە. چەند خۆشە سەفەرێکی ئەو دیار ودەڤەرانە بکەین، بەڵام پارەیەکی زۆری دەوێ.

لەناکاوا بێدەنگ بوو، دەفیکرەوە چوو، براکەی ئێستا ئەو پارەیەی هەبوو، هیچ خەمێکی نەبوو، هیچ کارێکی ڕۆژانەی دەست وپێ گیری نەبوو، ئازادی ئازاد بوو، شاد و خوشحاڵ، دەیتوانی بۆ هەر کوێیەکی بوێت، بڕوات، بۆ مەڵبەندی زەرییانی سوێدی یان ئەسمەرانی هاڤانا.

ئەوسا، لەناکاوا، بێ ئەوەی لە دەستی خۆیا بێت بیرۆکەیەک لە بیرۆکە باوەکانی هات بەسەرا، کە نە پێشبینی کردبوو، نە دەیتوانی ڕایبگرێ یان بیگۆڕێ، وای هەست دەکرد، لە ڕوحێکی تری سەربەخۆ و تووند وتیژەوە هەڵدەقوڵێت: " ئوف! زۆر گەوجە، روزمیلی وردیلە وبچووک دەخوازێت. " هەستا وگوتی:

- من بەجێت دێڵم تا بیر لە ئایندەی خۆت بکەیەوە، خەونی سەوز وسوور بە ئایندەوە بدینیت. بەڵام من پێویستم بە جووڵە و ڕێکردنە.

دەستی براکەی گوشی و، بە ڕاوێژێکی دۆستانەوە گوتی:

- دەی زۆرچاکە جان گیان، تۆ ئیتر بۆخۆت دەوڵەمەندی! من زۆر خۆشحاڵم کە ئەم ئێوارەیە بەتەنیا تووشت بووم، تا پێت بڵێم:
- زۆر بەوە خۆشحاڵم. لەناخی دڵمەوە پیرۆزباییت لێدەکەم، خۆشم دەوێی.

جان، کەبە تەبیعەت نەرم ونیان بوو، سۆزی بزوا، بەدەمە لاڵکێوە گوتی:- سوپاس.. سوپاس برا باشەکەم، سوپاس پییر، سوپاست دەکەم.

پییر، پێچی کردەوە، لۆژلۆژ کەوتەڕێ، دارعاساکەی نابووە ژێر باڵی وهەردوو دەستی لە پشتی نابوو.

کە گەییەوە ناوشار، دووبارە لەخۆی پرسی دەیەوێ چ بکات، لەم سووکە پیاسە و ڕاوێچکەیەی خۆی بێزار بوو، بێزار بوو لەوەی کە براکەی بینی و لە لەزەتی دیتنی دەریاکەی کرد. لە ناکاوا بیرۆکەیەکی بە مێشکا هات: " دەچم لەلای بابا " ماروڤسکو " پێکێک شەراب دەخۆمەوە. ئەوسا ڕۆیی و بەرەو گەڕەکی ئەنگوڤیل هەوراز بووەوە.

باوکە ماروڤسکو، لە خەستەخانەکانی پاریسدا بەنێوبانگ بوو. پیرەمێرێکی پولونی، وەکو دەگوترا پەناهەندەی سیاسی بوو، لەوێندەر زۆر قسە وقسەڵۆکی کرێت و دزێوی لەدوو بوو، ئیدی هاتبوو بۆ فەرەنسا – دوای هەندێ پشکنینی تازە – تا مومارەسەی کاری خۆی لەواری دەرمانسازیدا بکات، کەس هیچی دەربارەی ژیانی ڕابردووی نەدەزانی، بۆیە لەنێو دکتۆر و دکتۆرە موقیمەکان و، پاشان لەنێو دەرودراوسێکانیا، گەلێک چیرۆک و دەنگۆی دەربارە بڵاو بووەوە. ئیدی ئەم پیاوە ئەنتی دەوڵەتە وەکو ئەندامی ڕێبازی نەهیلیزمی، بکوژی پاشا، نیشتمانپەروەری ئامادە بۆ هەر کارێک، شۆرەتی دەرکرد، کەبە پەڕجوو لەمەرگ خەلەسی بوو، ئیدی ئەم پیاوە کاری لە خەیاڵی ڕیسک ئامێزی پییر رولاند کرد، ئیدی بووبە دۆستی ئەم پیرەمێردە پۆڵۆنی یە، بەبێ ئەوەی هیچ زانیارییەکی دەربارەی ڕابردووی ئەو دەست بکەوێت. ئیدی بەهۆی دکتۆرە گەنجەکەوە، ئەم پیاوە دەرمانسازە هات و لە بەندەری هاڤەر ئاکنجی بوو... بەو ئومێدەی یارۆی دکتۆری تازە، مشتەریانی زۆری بۆلا بنێرێت. ئیدی بەو ئاواتەوە، لە دەرمانخانە بچووکەکەیدا ژیانێکی هەژارانەی دەبردە سەر و لە گەڕەکەکەی خۆیدا دەرمانی بە خوردە بورژوا و کرێکاران دەفرۆشت.

پییر، بەزۆری دوای شێوی ئێواران دەچوو بۆ دیدەنی و نزیکەی سەعاتێکی بەدەم قسانەوە لەگەڵیا بەسەر دەبرد، پییر، " ماروڤسکو "ی خۆشدەویست، پیاوێکی سیما ئارام و کەمدوو و بەویقار بوو.

تاقە چرایەکی غاز بەسەر مێزەکەیەوە دەسووتا، سەر مێزەکەی پڕبوو لە شووشە. لەبەر پاشەکەوت چرای تری دانەدەگیرساند و هەموو شووشەکان دیار نەبوون. لەپشت مێزەکەوەو لەسەر کورسیەکەی، لاق لەسەر لاق دادەنیشت. پیرەمێرێکی سەرساف بوو، کەپوو گەورە، لە دەندووکە دالآش دەچوو، لە تەوێڵیەوە شۆڕ دەبووەوە، لە تووتیەکی خەمین دەچوو، خەوێکی قووڵ دەیبردەوە، چەناگەی بەسەر سینگیەوە شۆڕ دەبووەوە. لە دەنگی زەنگ خەبەری بووەوە. زانی دکتۆرە، بە باوەشی کراوەوە چووە پێشوازی. پاڵتۆ ڕەشەکەی کە یەکپارچە پەڵەی دەرمان و ئەسید بوو، زۆر بەبەری دەڵب بوو، بەتایبەتی کە پیاوێکی لەڕ و لاواز بوو، لە جبەی کۆنە ڕەبەنان دەچوو، ئەم پیاوە بە فۆنەتیکی پولونی قسەی دەکرد و ئەمە شەقلێکی بڕێک منداڵانەی بەدەنگە باریکەکەی دەدا. بۆیە کە قسەی دەکرد، وەکو ئەوەبوو کە منداڵێکی بچووک قسەت بۆ بکات.

پییر، ڕۆنیشت، مارۆڤسکو لێی پرسی:- دکتۆر گیان، خەبەر وباسی تازە؟

- هیچ شتێک نییە، دنیا شامی شەریفە، هەمان تاس و هەمان حەمامە.
- ئەمڕۆ نیگەران دیاریت.
- من زۆربەی کات هەر نیگەرانم.
- دە دەی گوێ مەدەیە. پەرداخێ بادەت بدەمێ؟
- بەڵێ، مەمنوونیش دەبم.
- ئەمڕۆ بادەیەکی تازەت دەرخوارد دەدەم. دوو مانگێکە سەروساختم دەگەڵ کشمیش دایە، دەمەوێ بزانم شتێکی تازەی لێ کەشف ناکەم... شەرابێکم لێ دروست کردووە، شەرابە ئەمما شەراب، زۆر خۆشە گاڵتەی پێناکرێ، بەڕاستی خۆشە.

بەخۆشحاڵییەوە چوو بۆ گەنجینەیەک، دەرگاکەی کردەوە، قاپێکی هەڵبژارد و هێنای. هەندێک سووکە جوولەی ناتەواوی هەبوو، بۆ نموونە، کە باسکی دێنا بەتەواوی درێژی نەدەکرد، کە هەنگاوی دەنا، بە تەواوی لاقی لێک نەدەکردنەوە، یانی هیچ جووڵەکەی تەواوی نەدەکرد. هزر وبیرەکانیشی لە کردەوەکانی دەچوو. ئاماژەی بۆ دەکرد، هەوڵی لەگەڵ دەدا، پێشنیازی دەکرد، بەڵام بەتەواوەتی ڕوونی نەدەکردەوە. هەموو خەون و خولیایەکی ژیانی ئەوەبوو، شەربەت و شەرابان بگرێتەوە و دروست بکات، زۆرجار دەیگوت: " شەرابی خۆش و بادەی نایاب، سەروەت وسامان دروست دەکات. "

سەدان کەڕەت هەوڵی گرتنەوەو دروستکردنی شەراب و بادەی دابوو، بەڵام تاقەجارێک سەرکەوتنی بەدەست نەهێنابوو. پییر، هەموو جارێ دەیگوت مارڤسکو، (مارا) ی بیر دەخاتەوە (مارا: شۆڕشگێڕێکی فەرەنسی بوو، پزیشک بوو، کابرایەکی ڕادیکاڵ بوو، لە ساڵی 1793، لەکاتی مەلە کردنا تیرۆر کرا.)

جووتە هاوڕێ لەبنەبانی دەرمانخانەکەدا سەروپێکی بچووکیان خواردەوە و ئەوجا هێنایانە سەر مێزی ئامادەکردن و گرتنەوەی دەرمانان، لەبەر ڕۆشنایی چرا غازیەکە تەمەشای ڕەنگی شەرابەکەیان کرد. پییر گوتی: کە گەوهەرێکی جوانە.

- وانییە؟

سەروسیمای پیرەمێرە پولونییەکە کەلە سەروسیمای تووتی دەچوو، زۆر سەرحاڵ و شەنگوڵ دیار بوو. دکتۆر تامی شەرابەکەی کرد، دەفیکرەوە چوو، دووبارە تامی کردەوە. دەبیرەوە چوو، ئەوسا گوتی:- زۆر بەلەزەتە، گەلەک بەلەزەتە، لە تام وبۆنا تازەیە، بەڕاستی ئەمە کەشف و دۆزینەوەیە گیانەکەم.

- ئاە، ئەوەی ڕاستی بێ، زۆر خۆشحاڵم.

ئەوسا ماروڤسکو، ڕاوێژی بە دکتۆر کرد کەئەم شەرابە تازەیە نێو بنێ چی، حەزی دەکرد نێوی بنێت: "روحی کشمیش" یان "کشمیشی خاڵیسە" یان "کشمیش" یان "کشمیشین" پییر بەهیچ یەکێک لەو ناوانە ڕازی نەبوو، بیرۆکەیەک بەبیری پیرەمێردا هات وگوتی: ئەوەی تۆزێ لەوەپێش گوتت زۆر گونجاوە، زۆر بە جێیە (گەوهەری جوان)، پییر، ئەم ناوەشی، هەرچەندە قسەی خۆی بوو، بەگەن نەکرد. ئامۆژگاری کرد کەناوی بنات (کشمیش) ماروڤسکو هاواریکرد، ناوێکی جوانە. ئەوسا هەردووکیان بێدەنگ بوون، چەند خولەکێک لەژێر ڕۆشنایی تاقە چرا غازیەکە دانیشتن، بەبێئەوەی ورتەیان لێوەبێت. ئەنجام پییر، بە نەبەدڵی گوتی:

- ئا، ئەم ئێوارەیە بویەر و پێشهاتێکی سەیرمان هاتەڕێ، دۆستێک لە دۆستەکانی بابم، کە مردووە، وەسێتی کردووە سەروەت و سامانەکەی بۆ براکەم بێت.

وادیاربوو کە یارۆی دەرمانساز لە هەوەڵەوە باش لە مەسەلەکە حاڵی نەبوو، بەڵام دوای بیرکردنەوە، هیوای خواست کە نیوەی ئەو میراتیە بەر دکتۆر کەوتبێ. بەڵام دوای ئەوەی مەسەلەکەی بۆ ڕوون بووەوە، حەپەسا، زۆری پێناخۆش بوو، کە هاوڕێ گەنجەکەی بەو ئاوایە فەرامۆش کرابوو، گوتی:- ئەمە ئاقیبەتی باش نابێت.

پییر، کە نیگەرانیەکەی بۆ گەڕایەوە، دەیویست بزانێ کە ماروڤسکو مەبەستی لەو قسەیە چییە، گوتی:

- بۆچی، ئاقیبەتی باش نابێت؟ باشە چ ئاکامێکی خراپ لەمە دەکەوێتەوە کە برایەکەم ببێت بە میراتگری یەکێک لە دۆستەکانی بنەماڵەکەمان؟

لێ یارۆی سرک و بەپارێز لەوە زیاتری لەسەر نەڕۆیی وگوتی:

- لەم حاڵەدا، دەبێ میراتەکە بەیەکسانی بۆ هەر دوو براکە بێت. من پێت دەڵێم ئەمە ئاقیبەتی خێر نابێت.

دکتۆر، بێتاقەت بوو، سەبری سوا، هەستا وبۆ ماڵ ڕۆیشتەوە. دوای ماوەیەکی کەم چووە ناو جێگاکەیەوە، گوێی لێبوو جانی برای بە ئەسپایی بەنێو ژوورەکەی تەنیشتا دەهات و دەچوو، پاشان دوو پەرداخ ئاوی خواردەوە و نووست.

(3)

دکتۆر، بەیانی لە خەو ڕابوو، ئیدی قەراری دابوو سەروەت و سامان پێکەوە بنێت. زۆرجار ئەو قەرارەی دابوو، بەڵام هەر قسەی ڕووت بوو وجێبەجێ نەکردبوو. هەموو جارێک هەوڵی دەدا پیشەیەک بدۆزێتەوە کە زوو دەوڵەمەندی بکات و متمانە بەخۆی پەیدا بکات، لەناکاوا کۆسپ و تەگەرەیەکی دەهاتەڕێ، ڕیسەکەی لێ دەکردەوە بە خوری و هەنگێ ناکامی ناچاری دەکرد ملی ڕێیەکی تازە بگرێت.

هەر لەناو جێگاکەیدا و لەژێر پەتۆ نەرمەکانەوە، دەفکرەوە دەچوو: چەندین دکتۆر لە ماوەیەکی کەما بوون بە ملیۆنێر؟! بەڵام ئەو، کە شیفتە و دڵبەندی زانیاری پراکتیکی بوو، توانی لە ماوەی خویندنەکەیدا، مامۆستا باشەکانی بناسێت، زۆرجار بە گەوج و گەمژەی ناودەبردن. بەڕاستی لەوان بەتواناتر و شارەزاتر بوو.خۆ ئەگەر بیتوانیبا بە هەرشێوەیەک کۆمەڵێک مشتەری دەوڵەمەندی خەڵکی هاڤەر بەلای خۆیدا ڕابکێشێت، ئەوا زۆر بە ئاسانی دەشیا ساڵانە سەد هەزار فرانک بەدەست بێنێ. بەپێی دەسکەوتی جێگیر، بەیانی لە ماڵ دەرچوبا، بچوایە بۆلای نەخۆشەکانی، بە گوێرەی نزیکترین تێکڕا: دە نەخۆش لە هەر ڕۆژێکا، هەر نەخۆشەی بیست فرانکی دابایە، ئەوا دەرامەتی ساڵانەی بەلای کەمەوە دەگەییە هەفتا بۆ هەفتا وپێنج هەزار فرانک، بەڵام دە نەخۆشی تەقدیری کەمتر بوو لە نەخۆشانی واقیعی.

دوای نیوەڕوانیش، پێشوازی دە نەخۆشی لە عیادەکەی کردبا و هەر نەخۆشەی بە دە فرانک بوایە، دەیکردە سی وشەش هەزار فرانک، واتە هەمووی دەیکردە سەد و بیست هەزار فرانک، ئەمە ژمارەیە نە گاڵتە. هەروەها ئەو مشتەرییە کۆن و دۆستانەی کەلە ماڵەوە سەری دەدان و سەرو دە فرانکی لێوەردەگرتن وگەر بهاتبانە عیادەکەی پینج فرانکی لێ سەندبان، ڕەنگە هەندێک لە هەقەکەیان داشکاندبا، ئەوا قەرەبووی ئەو پارەیەی بۆ دەکردەوە کە لەبری ڕاوێژ بە دکتۆرانی دیکەی دەدا.

ئەوە کارێکی زۆر ئاسان بوو، تەنیا هەندێک ڕیکلامی زیرەکانەی دەویست، کەلە ڕۆژنامەی فیگارو بڵاوبکرێتەوە و ئاماژە بۆ ئەوە بکرێت کە ئەنجوومەنی زانستی پاریس بە بایەخەوە دەڕواننە ئەو چارەسەرە عەجیبانەی کە زانای گەنج و خاکی لە شاری هاڤەر ئەنجامیان دەدات، هەنگێ لە براکەی دەوڵەمەندتر و بەنێوبانگتر دەبوو، هەنگێ شایی بەخۆی دەهات، چونکە بە ڕەنجی شانی خۆی پێدەگەیی و دەوڵەمەند دەبوو، لەچاوی داک و بابە پیرەکەیا، مەزن و بەڕێز دەبوو، شانازیان بەخۆی و شۆرەت و ناوبانگیەوە دەکرد. ژنی نەدەهێنا، نەیدەویست خۆی بە تاقە ژنێکەوە ببەستێتەوە، بەڵکو چەندین دەنکی لەنێو مشتەرییە زۆر جوان و خشیکەکانیا دەگرت.

زۆر لە سەرکەوتنی خۆی دڵنیابوو، بەڕادەیەک دڵنیابوو، کەلەناو جێگاکەی دەرپەڕی، وەکو ئەوەی بیەوێ یەکسەر باوەش بە سەرکەوتنەکەیدا بکات، خۆی گۆڕی، تا لەماڵ وەدەربکەوێ و بەناوشار بکەوێ تا شوقەیەک وەدۆزێ کەبە کەڵکی کارەکەی بێت.

بیری کردەوە ئاخۆ بە کۆڵانەکانا بڕوات، لەدڵی خۆیدا گوتی: ئەگەر کەسێک لە کارکردن بێ، هەنجەت و بیانوو زۆرە بۆ کارکردن، دەیتوانی سێ هەفتە لەمەپێش ئەم بڕیارە بدات، ئەم بڕیارەی کەلە ناکاوا و پاش میراتەکەی برایەکەی لەلای دروستبوو. ئیدی لەبەر ئەو دەرگایانەدا دەوەستا کە لێیان نووسرابوو شوقەی جوان، شوقەی نایاب بۆ کرێ، ئەو ئیعلانانەی هیچ کوالیتیەکیان نەدابوو، زۆری پەست دەکرد. زۆر شوقەی بەسەرکردەوە،بەرزییەکانیانی پێوا، نەخشەکانیان، ڕەوشی ژوورەکان و پەنجەرەکانیانی لە دەفتەری یاداشتەکانیا تۆمار دەکرد. بە خاوەن شوقەکانی دەگوت ئەو دکتۆرە، نەخۆشی زۆرە. پێویستە قاڵدرمەکە زۆر پان وپاک بێت، بەهەرحاڵ حەزی لە قاتی یەکەمە. دوای ئەوەی حەوت هەشت ناونیشانی لای خۆی تۆمار کرد و ڕەشنووسی ئیعلانێکی دووسەد نوسخەیی نووسی، ئەوسا بۆ فراڤین بۆماڵ گەڕایەوە، چارەکە سەعاتێک لە مەوعیدی ئاسایی نانخواردن دواکەوتبوو.

کەخۆی بە هۆڵەکەدا کرد گوێی لە تەق وهوڕی قاپ و ئامانان بوو. کەواتە بەبێئەوەی چاوەڕوانی ئەو بکەن نان دەخۆن. بۆچی؟

خۆ خانەوادەکە هەموو ڕۆژێ لەیەک کاتی دیاریکراودا نان ناخۆن، نێوچاوانی تێک نا، پەست بوو، چونکە تۆرینوک و دڵناسک بوو، زوو دەڕەنجا. هەرکە وەژوور کەوت رولاند پێی گوت:

- دەی پییر، لەزێکە، بەخۆت دەزانی، دەبێ سەعات دوو لە لای دادنووس بین. ئەمڕۆ ڕۆژی کات بەفیرۆدان نییە.

دکتۆر، هیچ وەڵامێکی نەدایەوە، دوای ئەوەی دایکی ماچکرد و دەستی باب وبراکەی گوشی، دانیشت، لە بەلەمە گەورەکەی ناوەندی خوانەکە، ئەو پارچە گۆشتەی هەڵگرت کە بۆ ئەو دانرابوو، پەراسووی بەرخ بوو. سارد و وشک بوو، پێدەچوو، خراپترین پارچە گۆشت بێ. لەدڵی خۆیدا گوتی: دەکرا هەر لە فرنەکەدا بوایە تا دەهاتمەوە، نەک مێشکی کەس وکارەکەی ئەوەندە مژوول بوایە کە کوڕە گەورەکەیان لەبیربکەن.

ئەو قسانەی کەلەگەڵ هاتنەوەی ویدا، بڕان، سەرلەنوێ دەستیان پێکردەوە، خات رولاند بەجانی گوت:

- ئەگەر منلە جیاتی تۆبام، لە خانوویەکی بەشکۆدا دادەنیشتم، خانوویەک سەرنجی ڕاکێشابا، لەنێو خەڵکیدا خۆم دەنواند، سواری ئەسپێک دەبووم، یەک دوو کەیسی گرینگم هەڵدەبژارد تالە دادگادا شۆرەت و ناوبانگ دەربکەم و ببم بە پارێزەرێکی ناسراو، خۆ تۆ لەخوا بەزیاد بێ پێویستت بەپارە نییە، بەڵام ئەگەر پیشەیەکت هەبێ باشترە، با بەری خوێندنەکەت بە فیرۆ نەچێ، خۆ پیاو دەبێ هەر چۆنێ بووە کارێک بکات.

باوکە رولاند، بەدەم پاک کردنی هەڵوژەیەکەوە گوتی:

- ئەگەر من لە جێگای تۆبام، کەشتییەکی جوانم دەکڕی، کەشتییەک لەشێوەی کەشتییانی کاپتنەکانمان و یەکسەر بەرەو سینگال دەڕۆیشتم.

پییرش ڕای خۆی دەربڕی و گوتی:

- بەهەرحاڵ نرخ وبەهای مەعنەوی و فیکری ئینسان بە سەروەت وسامانەوە نییە، بەتایبەتی بۆ خەڵکانی بچووک و بێ پشت وپەنا مایەی داڕوخانە، بەڵام بۆ خەڵکی بەهێز وگەورە، بەپێچەوانەوە، هەرچەندە ئەوانە کەمن، پێگەیان بەرز دەکاتەوە. جا ئەگەر جان، بەڕاستی پیاوێکی گەورە بێ، ئەوە پێگەی بەرز دەبێتەوە و هێندەی دی پێی گەورە دەبێ، ڕاستە حاڵی حازر پێویستی بەهیچ نییە، بەڵام دەبێ زۆر وریابێ، بەجۆرێ کاربکات وەکو ئەوەی هیچی نەبێت. نابێ خۆی بە وردە کەیسی بێوەژنان و هەتیوانەوە مژوول بکات، نابێ بە چەند فرانکێک لەسەر ئەم کەیس و ئەو کەیس ڕازی بێت. بەڵکو دەبێ ببێت بە قانوون گوزارێکی گەورە.

ئەوسا، بەم ڕستەیە کۆتایی بە قسەکانی هێنا:

- من ئەگەر پارەم هەبوایە، خۆم بۆ توێکاری تەرخان دەکرد!

بابە رولاند، شانەکانی هەڵتەکاندن وگوتی:

- ترەملالا! فەلسەفەی ژیان ئەوەیە کەبە خۆشی بڕوات، ئێمە بەشەرین، خۆ ئاژەڵ نین. پیاو کەبە هەژاری لە دایک دەبێ، لەسەریەتی کاربکات، ئەوکاتە هەقە کاربکات. بەڵام – ئەگەر دەرامەت و پارەیەکی زۆری هەبێت – بە خودا کەرە ئەگەر خۆی بەکارێکەوە ببەستێتەوە کە مگێزی ماندوو بکات.

پییر بە لووت بەرزییەوە وەڵامی دایەوە:

- بۆچوونمان جیاوازە، من لە دنیادا تەنیا زانست و زانیاری و زیرەکیم بەلاوە گەورە وگرینگە، ئیدی هەموو شتێکی دیکەم بەلاوە پەشم و هیچە.

خات رولاند، کە هەمیشە هەوڵی دەدا ئەو مشت ومڕ و دەمەدەمەیەی نێوان باب وکوڕ، سووک بکات، بابەتی گەنگەشەکەی گۆڕی و باسی ئەو تاوانی تیرۆرەی هینایە پێشێ کە هەفتەی ڕابردوو لە شارۆچکەی (بولبیک –نوانتوت) ڕوویدابوو، ئیدی یەکسەر هەموو بیریان مژوولی ئەو هەلومەرجە بوو کە تاوانبارەکەی تیابوو، ئەو ترسەیان هێنایە بەرچاوی خۆ کە تاوان، چ گەورە و چ بچووک، چ باڵکێش و چ تووڕەهات و نەنگین، لەلای بەشەری دروست دەکات. بابە رولاند، کەبە درێژایی وەختەکە، ناوبەناو سەیری سەعاتەکەی دەکرد، گوتی:- بابڕۆین، دەبوایە ئێستا بەرێگاوە بین.

پییر، بە تەوسخەنێکەوە گوتی:

- ڕاستە، تەنیا یەک سەعات ماوە، نەدەبوو ئەم گرتکە گۆشتە ساردەشم بدەنێ.

دایکی لێی پرسی: - دێی بۆلای دادنووس؟

بەلالووتێکەوە وەڵامی دایەوە:- من، نا، بۆچی بێم؟ هاتنم هیچ سوودێکی نییە.

جان، وەکو ئەوەی کارەکە هیچ پەیوەندییەکی بەوەوە نەبێ، هەر بێدەنگ بوو. وەختایەک باسی تیرۆری " بولبیک " یان کرد، وەکو مافناسێک هەندێک ڕاوبۆچوونی لەمەڕ تاوان و تاوانباران و چۆنیەتی سەرهەڵدان و پەرەسەندنی تاوان گوت. ئەوسا دووبارە بێدەنگ بووەوە. شادی بە سیمایەوە دیاربوو، چاوەکانی لە خۆشیان پرشنگیان لێدەبووەوە، گۆناکانی سوور هەڵگەڕابوون، تەنانەت ڕدێنەکەشی دەبریقایەوە.

دوای ئەوەی خانەوادەکە ڕۆیشتن پییر بەتەنێ مایەوە، لە ماڵوەدەرکەوت، دووبارە کەوتە گەڕان بۆ شوقەیەکی کرێ.

دوای دوو سێ سەعات هەڵگەڕان و داگەڕان بەسەر ئەم قاڵدرمە و ئەو قاڵدرمەدا، ئاقیبەت لە شەقامی فرانسوای یەکەم شوقەیەکی جوانی دۆزییەوە.

شوقەکە گەورە بوو و لەنهۆمی خوارەوە بوو، دوو دەرگای لەسەر دوو ڕێگای جیاواز هەبوو، دوو هۆڵ و داڵانێکی بە جامخانەی هەبوو کە نەخۆشەکان دەیانتوانی بەدەم چاوەڕوانی نۆرەی خۆیانەوە، تەمەشای گوڵان بکەن، هەروەها هۆڵێکی نانخواردنی گەورەی بازنەیی هەبوو کە دەیڕوانیە سەر دەریا.

مەرجی خاوەن شوقەکە ئەوەبوو، کە پێشەکیەکی سێ هەزار فرانکی دەویست، لێ پییر تاقە فرانکێکی شک نەدەبرد. هەموو ئەو سەروەت و سامانەی بابی کۆی کردبووەوە، نەدەگەییە هەشت هەزار فرانک. پییر کەوتە گلەیی لەخۆی کە دوو دڵە لە هەڵبژاردنی کار وپیشەکەیدا و بەمە کەس وکارەکەی ئیحراج دەکات، لە هەوڵەکانیا خەمسارد و بێ موبالات بوو، لە بڕیارەکانیا جدی نەبوو و بەنیوەچڵی وازی لێدەهێنا.

لە شوقەکە وەدەرکەوت، بەڵێنی دا کەلە ماوەی دوو ڕۆژا جواب لە خاوەن شوقەکە بگێڕێتەوە. بیری لەوە کردەوە کە براکەی هەرکاتێ میراتەکەی وەرگرت، داوای سێ یەک یان نیوەی کرێی شوقەکەی لێبکات، لە دڵی خۆیدا گوتی: بۆ چەند مانگێک بەقەرز لێی وەردەگرێت و پاشان لە زەرفی ئەوپەڕی ساڵێکدا دەیداتەوە، ئەمە کارێکی ئاسانە، هەڵبەتە براکەشم بەیارمەتی دانم خۆشحاڵ دەبێت.

دەوروبەری سەعات چوار، لە هەموو کارێک بووبووەوە، هیچ کارێکی نەبوو بیکات، ڕۆیی بۆ باخی گشتی تا تاوێک لەوێندەر دانیشێت، ماوەیەکی زۆر لەسەر تەختەکە دانیشت، بیری لە هیچ نەدەکردەوە، چاوانی بڕیبوونە ئەرزەکە، زۆر ماندوو بوو.

هەموو ڕۆژانی پێشووشی، لەوەتای لە پاریسەوە بۆماڵی بابی گەڕابووەوە، وەکو ئێستا بەسەر بردبوو، ئەو بۆشایی و بێکاریەی زۆر لەبەر گران نەبوو... چۆن کاتی خۆی لە بەیانیەوە کەلە خەو هەڵدەستا، تا شەوێ کە دەنووست، دەبردەسەر؟

ئیدی لەکاتی خێزاوا بە لەنگەرگای بەندەرەکەدا دەسووڕایەوە، بە کوچە و کۆڵاناندا دەسووڕایەوە، کاتی خۆی لەلای ماروڤسکو بەفیڕۆ دەدا، سەری بە هەموو کونێکا دەکرد. لە پڕێکا، ئەم ژیانەی کە بەو جۆرە دەیبردەسەر، لەبەرچاو کەوت، ئەگەر بڕە پارەیەکی هەبوایە، ئوتومبێلێکی بەکرێ دەگرت و دەچووە سەفەرێکی دوور ودرێژی گوندەواران و پیرە ئوتومبێلی بەو چاڵ و چۆڵانەدا دازۆت کە سێبەری دار بەڕوو ونارەونان دایان پۆشی بوو، بەڵام ئەوەندە بێ پارە بوو کە حیسابی بۆ نرخی پێکێک بیرە وپولێکی سەرنامە، دەکرد، ئەمە نەیدەهێشت بەخەون و خەیاڵیش بیر لەوجۆرە سەفەر و سیاحەتانە بکاتەوە.

لەناکاوا بەخۆی گوت: ئەمە چەند ناخۆشە، سی دانە ساڵە خەجاڵەتی دایکیەتی، ناچارە ناوبەناو داوای یەک جونەیهی لێبکات. لەکاتێکا سەری دار عاساکەی لە ئەرزەکە دەچەقاند، لەبن لێوانەوە گوتی: حەیفێ، خۆزگە پارەیەکم دەبوو!

دووبارە، وەکو ئەوەی چزی زەردەزیڕەیەک بێداری بکاتەوە، میراتی براکەی وەبیرهاتەوە، بەڵام خێرا ئەوەی لە مێشکی خۆی وەدەرنا، حەزی نەدەکرد، بکەوێتە هەڵدێری حەسوودی وبەغیلییەوە. چەند منداڵێک لە دەوروبەری ئەوا، لەناو خۆڵەپەتانی سەر ڕاڕەوەکاندا یاریان دەکرد، هەموو موو زەرد و قژ درێژ، زۆر بەجدی کەڵەکە خۆڵیان دروست دەکرد، پاشان، لەقەیەکیان پێدا دەکێشا و بڵاویان دەکردەوە. پییر ئەو ڕۆژە زۆر پەست وخەمگین بوو، دەیڕوانییە توێیەکانی ڕۆحی، هەر هەموویان دەلەرینەوە.. لە دڵی خۆیدا گوتی: کارەکانی مە، ڕێک لە ڕەفتاری ئەو منداڵانە دەچێت. ئەوجا پرسی: باشە باڵاترین حیکمەتی ژیان ئەوەنییە پیاو دووان سیانێک لەم بوونەوەرە بێ سوودانە بخاتەوەو بەکاوەخۆ تەمەشایان بکات کەچۆن گەورە دەبن. ئارەزووی زەماوەندی بزوا. ئیدی ئینسان کەلە تەنیایی ڕزگاری بوو بەو ڕادەیە وێڵ و سەرگەردان نابێت، بەلای کەمەوە لە کاتی تەنگانە و نیگەرانیدا، گوێی لە جم وجوڵی یەکێک دەبێت، کە هەست بە ژان و ئازارێک بکات، بە ژنێک بڵێت " گیانەکەم. " کەوتە بیرکردنەوە لە ژن. شارەزاییەکی کەمی لەمەڕ ژن هەبوو و لە گەڕەکی لاتینیدا، پەیوەندییەکی سنووورداری بە ژنانەوە هەبوو، هەمووی دوو هەفتەیەک دەوامی کرد ولەگەڵ تەواو بوونی خەرجی مانگانەیدا، ئەویش تەواوبوو و کۆتایی هات، لەمانگی دواترا، تازەی کردەوە، بەڵام پەیوەندییانی تازە جێگەی پەیوەندییەکانی پێشووتریان گرتەوە. بێگومان، ئافرەتێن زۆرباش، زۆر ناسک و نەرم ونیان، زۆر خەمخۆر و خەمڕەوێن هەبوون، باشە دایکی لە ماڵباتی بابیا، ئەقڵ و ئەفسوونی ماڵەکە نەبوو؟ چەند حەزدەکات ئافرەتێک بناسێت، ئافرەتێکی ڕاستەقینە!

لەناکاوا هەستا، مکووڕ لەسەر ئەوەی بچێتە سەردانی خاتوو روزمیلی. پاشان، لەناکاوا ژێوان بووەوە، دەستبەردار بوو. حەزی لەم ژنە نەدەکرد، پێی قەڵس دەبوو! بۆچی؟ ئەقڵێکی بازاڕی و جەڵەبی و سووک بوو. باشە لەوەناچێ جانی پێ پەسند تر بێ؟ هەڵبەتە، بە ئاشکرا و لەدڵی

خۆیدا دانی بەوەدا نەدەنا، کەلەبەر ئەم مەیلەی بەلای جاندا، ڕقی لەم بێوەژنە دەبووەوەو بەسائەقڵی دەزانی، چونکە هەرچەندە (پییر) براکەی خۆشدەویست، بەڵام وێڕای ئەوەش بە زیرەک و هۆشنی نەدەزانی وخۆی لەو بەزیرەکتر وئاقڵتر دەزانی. خۆ تا شەوێ لەوێندەر نامێنێتەوە. وەکو دوێنێ بە نیگەرانیەوە پرسی: " چی بکەم؟"

هەنگێ هەستیکرد، ڕوحی تینووی میهرە، پێویستی بە هەمێز و دڵدانەوەیە و، دڵدانەوە سەبارەت بەچی؟ بەخۆیشی نەیدەزانی چ دەڵێت. لە ڕەوش و حاڵێکی لاوازی و تەمەڵی ئەوتۆدا بوو، کە هەستی بە زەرورەتی هەبوونی ئافرەتێک، زەرورەتی دەستبازی دەگەڵ ئافرەتێکدا، بە زەرورەتی تەماسی دەستێک، ورشە و پرشەی مەکسیەک، نیگای گەرمی چاوێکی ڕەش یان شین دەکرد، ئەوەی لەم دۆخەدا و لە ئێستادا بە پێویست دەزانی.

لەم دەمەدا کیژێکی کرێکاری یەکێک لە قاوەخانەکانی وەبیرهاتەوە، کە شەوێک لە شەوان لە گەلیا (لەگەڵ کیژێ دا) چووبووە ماڵەوە. دوای ئەوە ناوبەناو دەیبینی.

هەستا، چوو بۆلای کیژێ تا بیرەیەکی لەگەڵدا بخواتەوە. چی پێ بڵێ؟ کیژێ چی بەم دەڵێ؟ بێگومان هیچ. دەی چ قەیدیە، دەستی خستەسەر دەست، هەستی کرد کیژێ بەلای دا مایلە. کەواتە بۆچی نەچێ بۆلای؟... سەیری کرد لە هۆڵی قاوەخانەکەدا کە نیمچە چۆڵ بوو، لەسەر کورسییەکە پاڵی داوەتەوە، سێ زەلام بەدەم مەینۆشیەوە سەبیلیان دەکێشا، ئانیشکیان دادابووە سەر مێزێکی دار بەڕووەوە، ئافرەتی سەر دەغیلەکە خەریک بوو ڕۆمانێکی دەخوێندەوە، خاوەنی قاوەخانەکە، لەسەر کورسییەکی بچووک، بەبێ ئەوەی پاڵتۆکەی لەبەر کردبێت، لە غورابی خەودا بوو.

وەختایەک کیژەکە چاوی بە پییر کەوت، بلەز هەستا، بەهەشتاو بەرەو پیری هات وگوتی:- بەخێر هاتی، چ حاڵە؟

- من باشم، ئەدی تۆ؟
- من، بەدڵی دۆستم، عەیبم نییە، چییە کەم دیاری؟
- بەڵێ، وەختم نییە، بەخۆت دەزانی من بابایەکم دکتۆر.
- بەڕاست! ئەدی بۆ ئەمەت بەمن نەگوتووە. ئەگەر بمزانیبا – هەفتەی بووری نەخۆش بووم – ڕاوێژم پێدەکردیت. چیت دەوێ؟
- بیرەیەک، ئەدی تۆ؟
- منیش بیرەیەک، مادام تۆ بۆمی دەکڕیت.

کیژێ، بەبێ هیچ شەرم و شوورەییەک قسەی بۆ دەکرد، دەتگوت ئەم ڤەخوارنە، هەموو پەردەیەکی لاداوە. ئیدی ڕووبەڕووی یەکدی دانیشتن، زۆر خۆمانی کەوتنە قسان، کیژێ ناوبەناو بە ئەسپایی دەستی دەگرت، ڕێک وەکو ئەو کیژانەی لوتفی خۆیان بۆ فرۆشتن ڕادەنەن. نیگایەکی باڵکێشی پییری کرد وگوتی:

- بۆ دیار نیت؟ من تۆم زۆر بەدڵە ئازیزەکەم.

پییر، خەریک بوو بەرەبەرە لێی بێزار دەبوو، هەستیدەکرد، زۆر کەودەن وڕەشۆکییە. لەدڵی خۆیدا گوتی: ژنان تەنیا لە خەونا یان لە جل وبەرگێکی نایابا کە گەوجیەتی و سووکیان بشارێتەوە، جوانن.

لە کیژێی پرسی:- چەند ڕۆژێ لەمەوبەر، بەیانییەک لەگەڵ گەنجێکی قۆزی موو زەردی، ڕدێن درێژی سوور وسپیا بینیمیت، ئەوە برات بوو؟

- بەڵێ، برامە.
- بەڕاستی کوڕێکی قۆزە.
- بەڕاستتە؟
- هەڵبەتە، لەوە دەچێ کوڕێکی زۆر ڕووخۆش بێ.

خۆیشی نەیزانی چ ئەنگیزەیەکی نامۆ هانی دا کە حیکایەتی میراتەکەی جان، بۆ ئەم کرێکارەی قاوەخانەکە بگێڕێتەوە؟ باشە بۆ وەختایەک کە تەنیا بوو، ئەو بیرۆکەیەی، لە دڵی خۆدا توورِ دا وئێستا بەرۆکی گرتەوە، چ بوو، هەروا هات بەدەمیا، زادەی ئەم ساتە بوو؟باشە بۆ ڕێگەی دا بەو ئاسانییە، دابڕژێ، وەکو ئەوەی دووبارە پێویستی بەوەبێ، گرێی دڵی بکاتەوەو داخی دڵی لەبەردەم کەسێکدا هەڵڕێژێت؟ لاقی خستەسەرلاق وگوتی:

- برایەکەم زۆر بە شانسە، میراتیەکی بیست هەزار فرانکی پێ بڕاوە.

کیژێ، چاوە شینە، پڕ تەماعەکانی کردنەوە وگوتی:

- بیست هەزار! کێ ئەو هەموو میراتیەی بۆ بەجێهێشتووە؟ نەنکی یان پووری؟
- دۆستێکی پیری داک و بابم.
- تەنیا دۆست؟ ماقوول نییە! ئەدی هیچی بۆ تۆ دانەناوە؟
- نا، من زۆر کەمم دەناسی.

کیژێ، کەمێک دەبیرەوە چوو، ئەوجا بزەیەکی نامۆ و بەماناوە لێوەکانی کشاند وگوتی:

- بەڕاستی براکەت، لەبە دەستهێنانی ئەو جۆرە دۆستانەدا بە شانسە! بۆیە زۆر کەم لەتۆ دەچێت!

پڕ بەدڵ حەزی دەکرد، هەڵبەتە بەبێ ئەوەی بە تەواوەتی بزانێ بۆ؟ کیژێ بەر زللە بدات. ئەوجا بە زاری داچەقیوەوە پرسی:- مەبەستت لەم قسەیە چییە؟

مۆرکێکی گەوجانەی ساویلکانە نیشە سەر سیمای کیژێ و گوتی:

- من؟ هیچ. دەمەوێ بڵێم لە تۆ بە شانسترە.

بیست قروشی فڕێدایە سەر مێزەکە و هەستا و وەدەرکەوت. لەبەر خۆیەوە قسەکانی کیژێ دەگوت و دەگوتەوە: " بۆیە زۆر کەم لە تۆ دەچێت " بیری لە چی دەکردەوە؟ مەبەستی لەو قسانە چ بوو! بێگومان مەبەستێکی هەبوو، تەوس و توانجێکی پێ بوو، گومان و بەد گومانیەک لە ئارادا بوو. بەڵێ ئەو کیژە مەبەستی ئەوە بوو، کەدەبێ جان کوڕی ماریشال بێت.

هەستی بە ناخۆشییەکی زۆرکرد، ئەو گومان و تۆمەتەی کیژێ لە دایکی ئەمی کردبوو، تەزاندی. تەنانەت لە ڕیکردن وەستا، چاوی بۆ شوێنێک گێڕا تا لێی دانیشێت. قاوەخانەیەکی دیکەی لەبەردەمیا بەدی کرد، خۆی پێدا کرد، کورسییەکی پەیداکرد، وەختایەک شاگردەکە هات بەدەمییەوە گوتی: بیرەیەکم بۆ بێنە.

هەستی کرد دڵی پەلەپەل دەکات، هەستی کرد موچوڕکەی پێدا دێت، لەناکاوا ئەو قسەیەی بیرکەوتەوە کە دوێشەو ماروڤسکو کردبووی: " ئەمە ئاقیبەتی باش نابێت " باشە ئەویش هەمان گومانی لەلا بوو، هەمان بەدگومانیەکەی ئەم سۆزانیەی بە دڵدا هاتبوو؟ سەری بەسەر پەرداخە بیرەکەدا بەردابووەوە، دەیڕوانیە ئەو کەفە سپییەی بەسەر بیرەکەوە هەڵدەچوو ودادەمرکایەوە، لەخۆی پرسی: " تۆ بڵێی هەردووکیان هەمان گومانیان هەبێت؟ "

هەردوو ئەو بۆچوونەی، کە ئەم گومانە نەگریسەیان خستە دڵەوە، بۆ ڕوون بووەوە، یەک لەدوای یەک بۆی ڕوون بوونەوە، خویا وزەلال. هەڵبەتە ئاساییە پیرەمێرێکی سەڵت، بێ ژن ومنداڵ و هیچ میراتگرێک، سەروەت وساماناکەی بۆ هەردوو کوڕەکەی برادەرێکی خۆی تەرخان بکات، بەڵام کەبۆ یەکێکیانی بەجێ بێڵێت، بێگومان خەڵکی سەیریان پێدێت و دەکەونە مقۆمقۆ وبزەێن گومانامێز. باشە چۆن ئەم گومانی بۆ ئەمە نەچوو، چۆن بابی هەستی بەمە نەکرد، چۆن دایکی کەشفی نەکرد؟ نەخێر ئەوەندە بەم سەروەتە چاوەڕوان نەکراوە، شاد وخۆشحاڵ بوون، شتی وایان هەر بەبیردا نەدەهات. چۆن ئەم خەڵکە ئابڕوومەندە گومانی وا نەنگین لە خۆیان دەکەن؟ باشە خەڵکی، دەرودراوسێ، دووکاندار، بەقاڵ و هەموو ئەوانەی دەیانناسین، نەدەبوو باسی ئەم هەڵوێستە کریت و دزێوە بکەن، پێیان ڕابوێرن، گاڵتە بەبابی بکەن، دایکی ببوغزێنن؟

خۆ ئەو سەرنج و تێبینییەی کەکیژی قاوەخانەکە دەری بڕیبوو کە جان موو زەرد و سوور و سپییە و ئەو ئەسمەرەو، لەهیچ ڕوویەکەوە لێکدی ناچن، نەلە ڕواڵەت و سیمادا، نەلە ڕێکرن دا، نەلە شێوەدا، نەلە ئاوەز و زیرەکیدا، لێکدی ناچن، ئەمە شتێکی پەنهان وشاراوە نەبوو، زەق و زۆپ بەبەرچاوی هەموو کەسێکەوە بوو. کەباسی کوڕانی رولاند دێتە پێشەوە، دەڵێن: " کامیان کوڕی ڕاستەقینەی خۆیەتی و، کامیان کوڕی درۆینەیەتی، کامیان بیژووە؟ "

هەستا، بڕیاری دا کە فریای برایەکەی بکەوێ و لەم ئیهانە ترسناک ودزێوە ئاگاداری بکاتەوە کەبە کەرامەت و ئابڕووی دایکیان دەکرێت. باشە هەڵوێستی جان چ دەبێت، جان چی دەکات؟ جان زۆر ساویلکەیە. بێگومان میراتەکە ڕەفز دەکات، هەنگێ دەدرێ بە هەژار و فەقیر و فوقەرا، هەنگێ بەو دۆست وئاشنا و ڕۆشنایانەی ئاگاداری ئەم میراتییە بوون دەڵێت: وەسێتنامەکە هەندێ مەرجی تێدا بوو، بەپێی ئەو مەرجانە، جان نەیدەکردە میراتگر، بەڵکو دەیکردە سەرپەرشتیاری میراتیەکە.

خۆی بەماڵی بابیا کرد، بیری لەوە دەکردەوە چۆن براکەی بەرێتە لایەکەوەو لەبەردەم داک و بابیا ئەو بابەتەی دەگەڵدا باس نەکات. لەبەر دەرگادا، پێش ئەوەی وەژووربکەوێ، لەبەر دەرگا وەستا، دەنگی ژاوەژاو و پێکەنین لە هۆڵەکەوە دەهات، کە وەژوور کەوت گوێی لە دەنگی خاتوو روزمیلی و کاپتن بوسیر بوو، بابی بۆ شێوی دەعوەت دەکردن بەبۆنەی خەبەرە خۆشەکەوە.

شەرابی سپی و مەی " ئەبسنت " ی بۆ کردنەوەی ئیشتیا دانا، هەمووان لە هەوەڵەوە خۆشحاڵ بوون. کاپتن بوسیر، پیاوێکی کورتەبالای خریلانە بوو، ئەوەندە بە دەریادا خولابووەوە کە تەواو خڕ بووبوو، هزر وبیریشی لە خڕ و بازنەیی دەچوو، رێک وەکو بەردی کەناراوان، بەجۆرێ پێدەکەنی کە پێکەنینەکە پڕبوو لە پیتی " ڕا " و ئەوکی پڕ دەکرد، ژیانی بە شتێکی زۆر خۆش ونایاب دەزانی. پەرداخەکەی لە پەرداخەکەی بابە رولاندا دا، جان دوو پەرداخی پڕی بۆ جووتە ژنەکە دەبرد.

خاتوو روزمیلی، شەرابەکەی قەبووڵ نەکرد، کاپتن بوسیر کە مێردە مردووەکەی دەناسی، گوتی:

- دەی، دەی خانمەکەم، پەندی پێشینیانە: " خۆشە، ئەو شتانەی دووچەلان دووبارە دەبنەوە. " واتە دوو پێک شەرابی سپی قەیدی نییە. من پێت دەڵێم: من لەوەتای لە دەریا دابڕاوم هەموو ڕۆژێ بەرلە شێوکردن، دوو سێ پێکان هەڵدەدەم و دەکەومە هەوای خۆم! پاشان قاوەیەکی بەسەردا دەکەم، ئیدی بۆ شەوێ دەبم بە دەریایەکی خرۆشاو، بەڵام هەرگیز نایگەیەنمە گەرداو، هەرگیزاو هەرگیز، چونکە لە خەلەل و پەککەوتن دەترسم.

رولاند، بەدەم ستایشکردنی ئارەزوو و مەیلە دەرياييەکەی پیرە کاپتنەوە، پێکەنی، لە کانگای دڵییەوە پێکەنی، دەم وچاوی سوور هەڵگەڕا، شەرابی ئەبسنت چاوەکانی لێڵ کرد. ورگی زۆر زەلام بوو، لە ورگی ئەو دووکاندارانە دەچوو کە هەموو ئازایان بووە بە ورگ، ئەو دووکاندارانەی بەردەوام لەسەر کورسی دانیشتوون و نەڕان و نە سینگ و بەرۆک و نە باسک وبازوو، نە گەردن و ملیان نەماوە و هەمووی بووە بە ورگ و بەسەر کورسیەکەی ژێریاندا داتەپیوە.

بوسیر، بەپێچەوانەی ئەوەوە، وێڕای ئەوەی کورتەبالا و زەلام بوو، کابرایەک بوو پڕ وەکو هێلکە، توونـد وەکو تۆپ.

خات رولاند، هێشتا پێکی یەکەمی تەواو نەکردبوو، گۆناکانی سوور هەڵگەڕابوون، چاوەکانی لە خۆشیا دەبریقانەوەو، سەیری جانی کوڕی دەکرد.

جان، بسکەی سمێڵی دەهات، مەسەلەی واژۆکە تەواو بووبوو، یدی خاوەنی بیست هەزار فرانک بوو. ڕەفتاری جۆرە لەخۆبایی بوونێکی پێوە دیاربوو، لە ڕەفتاری ئەو کەسانە دەچوو، کە سەروەت و سامان بوغرایان دەکات، پێدەکەنی، بەدەنگی بەرز قسەی دەکرد، بە متمانەیەکی گەورەوە سەیری خەڵکەکەی دەکرد.

خواردن دانرا، وەختایەک رولاندی پیر هات، تا تەوقە لەگەڵ خاتوو روزمیلی بکات، ژنەکەی هاواریکرد:- نا، نا، پیاوەکە، ئەمڕۆ جان خاوەن ماڵە.

خوانەکە بەشێوەیەکی نائاسایی ڕازابووەوە، دلاوایی و دەوڵەمەندی پێوەدیار بوو: چەپکێ گوڵی گەورە، کە جۆرەها قردێلە و نەواری ئاوریشمی لێ بەسترابوو، لەبەردەم قاپەکەی جان دانرابوو، جان لە شوێنی بابی دانیشتبوو، چەپکە گوڵ، وەکو قوببەی ڕازاوە بەرز بووبووەوە، چوار قاپی گەورەی پڕ لە میوە لەدەوری چەپکە گوڵەکە دانرابوو. قاپی یەکەم پڕ بوو لە قۆخی نایاب، قاپی دووەم قاڵبێک کاتۆی گەورەی بە کەرە و خەرمانێک پسکیتی تیابوو، قاپی سێیەم، پڕبوو لە ئەناناسی نوقمی شەرابێکی زوڵاڵ، قاپی چوارەم ترێیەکی ڕەشی بزمارکوتی نایاب وسەیری تیابوو کەلە وڵاتە گەرمەسێرەکانەوە هێنرابوو.

پییر، بەدەم دانیشتنەوە گوتی:- سەیرە! ئێمە ئاهەنگ بۆ جانی دەوڵەمەند دەگێڕین!

دوای خواردنی سوپ و شۆربا، شەرابی مادیر هێنرا، هەمووان لەیەک کاتدا قسەیان دەکرد، بوسیر، لەسەر خوانەکە باسی ئەوەی دەگێڕایەوە، چۆن جارێک لە دوڕگە و گراڤی (سانت دوماغ) لە هایتی، دەعوەتی جەنەڕاڵێکی زەنگی بووە. بابە رولاند، بەدەم گوێگرتنەوە عەودالی ئەوەبوو، چۆن لە هەلێکا خۆی بکات بەبەینی قسەکانی ئەوا، باسی دەعوەتێکی کرد کە برادەرێکی لە (میدون) بۆی کردبوون و چۆن پاشان هەریەکێک لە میوانەکان نەخۆش کەوتبوون و پازدە ڕۆژان لەجێگادا کەوتبوون. خاتوو روزمیلی و جان و دایکی باسی گەشت و فراڤینێکیان لە گوندی (سان جوان) کرد کەچەند خۆشبووە. پییر، خۆزی دەخواست کەبە تەنیا ولە خوارنگەیەکی بچووکی کەناری دەریادا شامی بکردایە و لەم هەرا و هەنگامە و پێکەنین و شادیە وروژێنەرە، بخەلەسیبا. بیری لەوە دەکردەوە چۆن قسە دەگەڵ براکەیدا بکات، کارێکی وەها بکات دەستبەرداری ئەو سەروەتە ببێت کە پێشوەختە قەبووڵی کردبوو و دڵی پێ خۆشکردبوو، هەڵبەتە ئەمە بۆ ئەو قورس دەبێت، بەڵام دەبێ ئەوە بکات، نابێ هیچ دوو دڵیەک بنوێنێ، ناوی دایکیان دەزڕێ.

رولاند، وەختایەک ماسییەکی گەورەی " قاروس " یان دانا کەوتە باسی ڕاوە ماسی، بوسیر حیکایەتێکی سەیری دەربارەی (گابوون) و (سانت ماری) لە مەدەغەشقەر گێڕایەوە، بەشێوەیەکی تایبەتی باسی کەناراوەکانی چین و ژاپۆنی کرد، کە گوایە ماسیانی ئەوێندەر، دەم وچاویان ناسک و وەکو دەم وچاوی بەشەرن. باسی سیمای سەروچاویانی کرد، چاوە درشتە زێڕینەکانیان، سکەشین و سوورەکانیان، باسی زەعانیفەکانی کرد کەلە باوەشێن دەچوون، باسی کلکە کوڵەکانیانی کرد. بەشێوەیەکی خۆش قسەی دەکرد، بەدەم قسەکردنەوە ئاماژەی دەکرد وسەرنجی هەمووانی ڕادەکێشا و بە جۆرێ دەیهێنانە پێکەنین کە ڕوندک دەزاییە چاوانیان. پییر، تاقە کەسێک بوو کە بەو دیمەن و قسانە قەڵس و بێزار دەبوو، لەبن لێوانەوە گوتی: " هەقی خۆی بوو کە دەگوترا نورماندییەکان، دەکەنە گاسکونیانی باکوور ". (گاسکونیەکان، خەڵکانێک بوون کەلە باشووری ڕۆژئاوای فەرەنسا دادەنیشتن و بەچیرۆک وحیکایەتێن خەیاڵی بەنێوبانگ بوون.) دوای ماسی، سەندەویچ و بابۆڵان هات، پاشان مریشکی برژاو، زەڵاتە و فاسۆلیای تەڕ، کوبە بەگۆشتی پاساری، هی شاری (بیتی ڤییە) کارەکەرەکەی خاتوو روزمیلی، لە میواندارییەکەدا خزمەتی دەکرد.خۆشی و شادییەکە بەگوێرەی ژمارەی پێکەکان، زۆرتر بوو.

وەختایەک، قەپاخی یەکەمین بوتڵە شامپانیا هەڵپچڕێنرا، بابە رۆلاند، بەتووندی ڕاچڵەکی و بەدەم لاسایی شڵپەی کرانەوەی قەپاخەکەی، کرد و ئەوسا گوتی:

- من ئەم دەنگەم زۆر لە دەنگی تەقەی دەمانچە پێخۆشترە.

پییر، کە زۆر بێزار وبێتاقەت بووبوو، بەتەوسەوە گوتی:

- ڕەنگە ئەم شەرابە بۆتۆ زۆر خراپتر بێ.

رولاند، کە زۆری حەز لە شەراب بوو، پەرداخە پڕەکەی لەسەر مێزەکە دانا:- بۆچی؟

بابە رولاند، ماوەیەک بوو لە تەندروستی خۆی ڕازی نەبوو، هەستی دەکرد نەخۆشە، گیانی قورسە، سەری بەگێژەوە دەچێ، مگێزی تێک دەچێت. دکتۆر بەرسڤی دایەوە:

- چونکە فیشەکی دەمانچەکە لەوەیە سەربکات، لا بکات، بە نزیکتا تێبپەڕێت، بەڵام پێکە شەرابەکە، یەکسەر و ڕاستەوخۆ دەچێتە گەدەتەوە، کونی دەکات.
- پاشان؟
- پاشان، گەدەت دەسووتێنێ، مێشک وکۆئەندامی مێشک ودەمارت دەشێوێنێ، سووری خوێن سست دەکات، ئیدی ئامادە دەبیت بۆئەوەی سەکتە وجەڵتەی مێشک لێتبدات. کەئەمە لەهەموو پیاوێکی وەکو تۆوە نزیکە.

ئیدی هەموو خۆشی و نەشئەکەی یارۆی کۆنە زەڕەنگەر، وەکو دووکەڵێک با ڕای بدات و لەگەڵ خۆیدا بیبات، ڕەوییەوە، بەدووچاوی نیگەرانەوە ڕوانییە کوڕەکەی و دەیویست بزانێ ئاخۆ ئەو قسانەی بەڕاستە یان گاڵتە دەکات. لێ بوسیر هاواریکرد و گوتی:

- پەح کە ئەم دکتۆرانە قسەیان ناخۆشە، سەری زمان وبنی زمانیان ئەمەیە: مەخۆ، مەخۆرەوە، ئەمە مەکە، ئەوە مەکە، هەموو ئەمانە نەخۆشیان پێوەیە، بۆ تەندروستی خراپە. من بەخۆم هەموو ئەو شتانەم کردووە، لە هەموو دنیادا، لەهەموو شوێنێکا بۆم کرابێ، بێدڵی خۆم نەکردووە، لەهیچ شتێک نەپرینگاومەتەوە و هیچیشم لێنەهاتووە.

پییر، بەپەستی وەڵامی دایەوە:

- یەکەم، جەنابی کاپتن، تۆ لە بابم بەهێز وگوڕتری، دووەم هەموو ئەهلی ڕابواردن هەمان قسەی تۆ دەکەن تا ئەو ڕۆژەی... بۆ سبەی فریا ناکەون بێنەوەو بە دکتۆرەکە بڵێن: " هەق بە تۆیە جەنابی دکتۆر، تۆ ڕاستدەکەیت ". هەڵبەتە هەقی خۆمە وەختایەک بابم دەبینم کە خراپترین و ترسناکترین کار دەرهەق بەخۆی دەکات، ئاگاداری بکەمەوە. ئەگەر ئاگاداری نەکەمەوە، مانای وایە کوڕێکی بێ سفەتم، سپڵەم.

خات رولاند، بە شەرمێکەوە هەڵیدایەوە وگوتی:

- پییر، ئەمە چییە؟ جارێک هیچ نییە، ئەو زەرەرەی نابێ، تۆ بیر بکەوە:- ئاخر چەند جەژنی هەیە؟ چەند شادیمان هەیە؟ تۆ هەموو خۆشی و ئاهەنگەکانمان لێ تاڵ دەکەیت، ئەمەی تۆ دەیکەیت شەڕە.

پییر، شانەکانی هەڵتەکاند و لەبن لێوانەوە گوتی:

- کەیفی خۆیەتی، بابەدڵی خۆی بکات، من تەنیا ئاگاداری دەکەمەوە.

بەڵام بابە رولاند، شەرابەکەی نەخواردەوە، بە تاسەوە دەیڕوانیە پەرداخەکەی، کە پڕبوو لە شەرابی زەرد باوی زوڵاڵ، کە وردە بڵق لە ژێری ژێرییەوە، بلەز بەرز دەبووەوە و هەرکە دەگەییەوە سەرەوە دەتەقی و مەحوو دەبووەوە، وەکو ڕێوییەک کە مریشکێکی مرداری لەبەردەما بێ و سڵ لە تەڵە بکات، بەو ئاوایە بە پارێزەوە تەمەشای پەرداخە شەرابەکەی دەکرد. بە دوودڵییەوە پرسی:

- بەڕاستی پێت وایە، ئەمە زەرەری زۆرم پێدەگەیەنێت؟

پییر، ژیوان بوو لەو قسەیەی کەکردبووی، لەزگ بوو بەهۆی بەدمگیزی خۆیەوە، ئەوانی دی ئازار بدات. گوتی:

- نا، دەی، هەر یەک کەڕەت بخۆوە، لە سنوور دەرمەچوو و مەیکە بە عادەت.

بابە رولاند، پێکەکەی هەڵگرت، هێشتا بڕیاری نەدابوو بۆ دەمی بەرێ و بیخواتەوە. بە عەزرەتەوە، بە تاسەوە، بەترسەوە لێی دەڕوانی، ئەوسا بۆنێکی کرد، تامی کرد، بە قومی بچووک بچووک کەوتە خواردنەوەی، بە لەزەتەوە دەیخواردەوە و بەدڵ پەست بوو. کە دوا چۆڕی خواردەوە هەستی بە پەشیمانی کرد.

لەناکاوا چاوانی پییر، لەچاوانی خاتوو روزمیلی هەڵەنگوتن، زۆر گەش وزەڵاڵ، شین، ڕاستەوخۆ، بەماناوە بڕی بوونیە ئەم. یەکسەر، بیرۆکە ومەبەستەکەی پشت ئەم نیگاکردنەی خوێندەوە، بیری تووڕەی ئەم ژنە مندالّکار و، سائەقڵە بەئاشکرا دەیگوت: " تۆ برادەر کەسێکی بەغیلی، زۆر شەرمە بۆ تۆ ". سەری دانەواند، گەڕایەوە سەر خواردنەکەی. برسی نەبوو، زۆر پەست بوو، ئارەزوویەکی سەیر دنەی دەدا، بڕواتە دەرێ، لەنێو ئەو خەڵکانەدا دانەنیشێت، گوێی لە قسەوباسەکانیان، لە کەیف و سەفایان، لە حیلکە حیلک و پێکەنینیان نەبێت.

بابە رولاند، کە شەرابەکە کاری تێکرد و کەمێک سەری گەرم بوو، ئامۆژگارییەکەی پییری کوڕی فەرامۆش کرد. بەچاوێکی تینوو ومەستەوە ڕوانیە قاپە شامپانیاکە، کە هێشتا تەژی بوو و لەلای قاپەکەی ئەوەوە دانرابوو. لەترسی ئەوەی نەبا دووبارە لۆمە بکرێ، زاتی نەدەکرد دەستی بۆ ببات. کەوتە بیرکردنەوە لە ڕێگەیەک کە بێئەوەی پییر پێ بحەسێت بگاتە شەرابەکە. فێڵێکی سادەی بەبیردا هات، بەبێ موبالاتی بوتڵەکە هەڵدەگرێت، دەست

بە بنیەوە دەگرێت، بەسەر مێزەکەدا دەست ڕادەکێشێت، تا یەکەمجار پەرداخە بەتاڵەکەی دکتۆر تەژی بکات و پاشان بەسەر پەرداخەکانی دیدا دەیگێڕێ و کە دەگاتە سەر پەرداخەکەی خۆی بەدەنگی بەرز دەکەوێتە قسان و ئەگەر شتێکی کردە پەرداخەکەی خۆیەوە سەد سوێند دەخوات کە نەیزانی و سەهوێ کردووە. وێڕای ئەوەش کەس هەستی پێنەکرد.

پییر، بەبێ هیچ بیرکردنەوەیەک خواردیەوە. لەناکاوا، بە شێوەیەکی نا خودئاگایی، لە دەمێکی بێزاری و پەشێویدا، پەرداخە شووشە درێژەکەی هەڵبڕی کە وردە بڵقی شەرابە سافەکەی لێوە دیاربوو هەڵبڕی و، ئەوسا بە هێواشی نای بەسەریەوە، هەستی بەتامێکی ئامال شیرین کرد کەبەهۆی هەڵچوونی غازی شەرابەکەوە زمانی تۆزاندەوە.

بەرەبەرە بەدەنی، تەژی گەرمایەکی خۆش بوو، کەلە سکیەوە بۆ هەموو بەدەنی سیرایەتی دەکرد، ڕێک لە گەرمای سۆپا دەچوو، لە پێشا باڵی بەسەر سینگیا کێشا و پاشان بەهەموو ئازایا بڵاو بووەوە، وەکو شەپۆلێکی فێنک هەموو بەدەنی گرتەوە و خۆشیەکی لەگەڵ خۆیدا هێنا، هەستی بەجۆرە باش بوونێک کرد و نیگەرانیەکەی کەمێک ڕەوییەوە، بێزارییەکەی سووک بوو و، ئەو قەرارەشی، کە لێبڕابوو ئەمشەو لە بارەیەوە قسە دەگەڵ براکەیدا بکات خاو بووەوە، نەک لەبەرئەوەی دەستبەرداری بیرۆکەکە بووبوو، بەڵکو لەبەر ئەوە بوو، بەخێرایی ئەو لەزەتەی کە دایگرتبوو، نەڕەوێنێتەوە.

بوسیر هەستا، تا پێکێک بەسەلامەتی ئامادەبووان هەڵبدات، سڵاوی لە هەموو ئامادەبووان، کەلە شوێنی خۆ دانیشتبوون کرد وگوتی:

- خانمانی بەڕێز، برادەران، ئێمە لێرە کۆ بوینەتەوە، تا بەشداری ئاهەنگی ئەو بویەر وپێشهاتە خۆشە بکەین کە بۆ یەکێک لە هاوڕێ و دۆستەکانمان، هاتووەتە پێشێ. جاران دەیگوت: "سامان کوێرە " من پێموایە کورتبینەیان جنۆکەیە، دووبینێکی دەریایی زۆر چاکی کڕیوەو زەمینەی بۆ خۆشکردووە کەلە بەندەری هاڤوردا، کوڕی دۆستە باشەکەمان، کوڕەکەی رولاند، کاپتنی کەشتی مرواری ببینێ و بدۆزێتەوە.

ئامادەبووان بەدەم چەپڵەلێدانەوە دەست خۆشییان لێکرد، باوکە رولاند هەستا تا وەڵامی بداتەوە، ، دوای ئەوەی کۆکەیەکی بۆکرد، چونکە هەستی دەکرد ئەوکی گیراوە و زمانی قورسە، کەوتە دەمەلاڵکێ و گوتی:

- سوپاس جەنابی کاپتن، لە جیاتی خۆم و، لەجیاتی هەردوو کوڕەکەم سوپاست دەکەم، هەرگیز ئەو لوتفەت لەبیر ناکەم. بەسەلامەتی تۆ و ئاواتەکانت دەخۆمەوە.

هەردوو چاو وکەپووی تەژی ڕوندک بوون، بەبێدەنگی لە جێی خۆی دانیشتەوە. ئەوسا جان، بەدەم پێکەنینەوە کەوتە قسان و گوتی:

- من دەبێ لێرەدا سوپاسی دۆستانی دڵسۆز، سوپاسی هاوڕێیانی بە ئەمەک بکەم (ڕوانیە خاتوو روزمیلی) کە ئەمڕۆ دڵسۆزی و ئەمەکداری خۆیان نواند، بەڵام ناتوانم بە وشە سوپاس و منەتباری خۆمیان بۆ دەرببڕم. سبەینێ ئەمەیان بۆ دەسەلمێنم هەمیشە و لە هەر ساتێکی ژیانما ئەمەیان بۆ دەسەلمێنم... چونکە دۆستایەتی مە، لەو دۆستایەتیانە نییە کە دەسڕێتەوە.

دایکی بەوپەڕی سۆزەوە و لەبن لێوانەوە گوتی: " ئافەرین، باریکەڵڵا کوڕەکەم " و بوسیر هاواریکرد:

- دەی خاتوو روزمیلی، نۆرەی تۆیە، بەناوی ڕەگەزی ناسکەوە قسان بکە.

روزمیلی، پێکەکەی هەڵبڕی و بەدەنگێکی ناسکی، کەمێک خەمینەوە گوتی:

- من، بەسەلامەتی وخۆشی یادی موبارەکی جەنابی ماریشالەوە دەخۆمەوە.

ئیدی چەند ساتێکی ئارامی و، ڕامانی مەند، وەکو ساتەکانی دوای نوێژ و نزا باڵی بەسەر کۆڕەکەدا کێشا. بوسیر، کە توانایەکی باشی ڕاستەوخۆی پیرۆزبایی کردنی هەبوو، ئەم تێبینییەی دەربڕی:- وتەکەی، ناسکی وتەی ژنانەی نەبوو.

ئەوجا، ئاوڕی لای باوکە رولاندی دایەوە و گوتی:

- باشە ئەم ماریشالە چی بوو کێ بوو؟ دۆستایەتیتان خۆشبوو؟

پیرەمێرد، کە شەراب کاری تێکردبوو و مەست بوو، دەستی بەگریان کرد و بەدەنگێکی لەرزۆک گوتی:

- برا بوو.. بەخۆتاندەزانن.. کەسی وەکو ئەو لەم دنیایەدا نەماوە.. لێکدی جیانەدەبووینەوە.. هەموو ئێوارەیەک لە ماڵی مەدا شامی دەکرد.. دەعوەتی شانۆی دەکردین.. تەنیا ئەمەتان، ئەمەتان.. ئەمەتان پێدەڵێم.. دۆست بوو.. دۆستی گیانی بەگیانی.. گیانی بەگیانی.. ئەوە لویز ، وانەبوو لویز؟

ژنەکەی بەسادەیی بەرسڤی دایەوە:- با، دۆستێکی ئەمین بوو.

پییر، تەمەشای باب و داکی کرد. دوای ئەوەی بابەتی قسەکان گۆڕا، بایدایەوە سەر شەرابەکە. وەختایەک ئەم ئاهەنگ و شەوبێریە کۆتایی هات، تەنیا تۆزێکی بیرمابوو.

میوانەکان قاوەیان خواردەوە، شەرابیان خواردەوە، نوکتەیان گێڕایەوە و پێکەنین. ئەوجا ئەو، دەوروبەری نیوەشەو، بە هزری نیگەران و سەری قورسەوە، چووە ناو جێگاکەیەوە، ئیدی حەیوان ئاسا تاکو سەعات نۆی سبەینێ، خپ لێی خەوت.

خەوی دوای شامپانیا و شەرابی ڕەبەنانی شەرترانییان، ئارامیان کردبووەوە و مگێزی هێنابووەوە تایم. کەلەخەو ڕابوو، لە بارێکی دەروونی زۆر ئارام و هێمندا بوو، بەدەم لەبەرکردنی جلەکانیەوە، بیری لە ڕەفتار و هەڵچوونەکانی خۆی لەکاتی شەوبێری و ئاهەنگەکەدا دەکردەوە، دەوری دەکردەوە، هەڵیدەسەنگاند، بەوردی لە دووی فاکتەر و سەدەمە شەخسی و هۆکارە دەرەکیەکانی بوو.

دیارە ئاساییە، ئافرەتێکی وەکو ئافرەتی قاوەخانەکە وەختایەک نەزانێ کە کابرایەکی نەناس، وەسێتی کردبێ سەروەت و سامانەکەی بدرێ بە یەکێک لە جووتە کوڕەکەی رولاند، بیری خراپی بەمێشکا بێ، بیرێک کەلە سۆزانییەک بوەشێتەوە. بەڵام ئایا ئەو ئافرەتە سووک و بازاڕیانە هەمیشە، ئامادەنین، بەبێ هیچ هۆیەک، ئەوجۆرە گومانە لە ژنانی ئابڕوومەند و داوێنپاک بکەن؟ هەمیشە لە پاشملە، جنێو بەو ژنانە نادەن کە سوور دەزانن هیچ عەیبێکیان تیانییە، بوختانیان بۆ ناکەن، قسە وقسەڵۆکیان دوو ناخەن؟ کە باسی ئافرەتێکی داوێنپاک و ئابڕوومەندیان لەلا بکرێ، پەست و بێتاقەت نابن؟ وەکو ئەوەی یەکێک جنێویان بداتێ، هاوار دەکەن: " ئاە، بەخۆت دەزانی من هەموویان دەناسم، ژنانی بەمێرد، من دەماریان دەناسم، ئەوە چ قسەیەکە، شەرمە...! ئەوانە، زۆر لەمە زیاتر ئاشق ودڵداریان هەیە، بەڵام ئەوان چونکە دوو ڕوون دەیشارنەوە. ئاە! بەڵێ... ئەمە شەرمە! "

ئەگەر خۆی لە حاڵێکی دیکەی غەیرەز ئەم حاڵەدا بوایە بێگومان بیری بۆ ئەم جۆرە گومانانە نەدەچوو کە لە دایکە بەستەزمانەکەی، دایکە باشەکەی، دایکە زۆر سادەکەی، دایکە زۆر سەلارەکەی دەکرا، بەڵام ماکی بەغیلی روحی دەهاروژاند. ئاوەزی پەست و تووڕەی لە کەمینا بوو بۆ ئەوەی هەر شتێک بڵێت کە براکەی ئازار بدات، بەڵام ئەم نیازە گڵاوەی بە کیژێکی بیرەفرۆش سپارد، کە کیژەکە ئەو نیازەی لەلا نەبوو.

لەگینە، خەیاڵی خۆی ئەم گومانەی لەلا دروست کردبێ، ئەم گومانە ترسناکەی خولْقاندبێت، خەیاڵی کە بەردەوام لە کۆنترۆڵی وی دەردەچوو، نەیدەتوانی بەرزەفتی بکات. ئەم خەیاڵە ئیدی ئازاد و ڕەها، سەرکێش و سەرەڕۆ، ڕێسکباز و فێڵباز دەڕوات، جۆرەها بیری لێدەبێتەوەو هەندێجار، هەندێک لەم بیرانە پڕن لەو شەرم وشەرمەزاریانەی لەدڵی خۆیدا، لە دەروونی خۆیدا، لە کانگای روحیا، لەو لۆچ و توێیانەی ناگەیە بنج وبناوانیان، دەشارێتەوە، وەکو شتی دزیاری دەیانشارێتەوە. بێگومان دڵی هەندیک نهێنیانی تیایە لەوی دەشارێتەوە، باشە ئەم دڵە بریندارە، ئەو گومانە قێزەونەی نەکردبوو بە دەستاوێزێک بۆ ئەوەی براکەی لەو میراتە مەحرووم بکات کە ئەم بەغیلی و حەسوودی پێدەبرد. ئێستا لەخۆی بەگومان بوو، وەکو چۆن پارسایان ویژدانی خۆیان پرسیارپێچ دەکەن، بەو ئاوایە کەوتە پرسیاری نهێنییەکانی بیری خۆی.

خاتوو روزمیلی، هەرچەندە خودانی زیرەکییەکی سنووردار بوو، بەڵام جۆرە هۆشمەندییەکی خۆڕسکی هەبوو، ئیدی ئەم جۆرە هۆشمەندییە لەلای ژنان هەیە، بەڵام وێڕای ئەوەش، ئەم گومان و بیرەی بە مێشکا نەهات، ئەوەبوو زۆر سادە و ساکارانە پێکەکەی بەیادی موبارەکی

ڕەحمەتی ماریشال هەڵدا. ئەگەر کەمترین گومانی لەلا هەبوایە ئەو کارەی نەدەکرد، ئەم ئێستا گومانی لەلا نەماوە.حەسوودیە نەخوازراوەکەی سەبارەت بەو سامانەی بە براکەی بڕابوو، متمانەی تەواوی بە دایکی وخۆشەویستیە ئاینییەکەی دەرهەق بە دایکی، هەموو گومان و واز وازیەکەی سڕییەوە.

بەم ئەنجامگیریە خۆشحاڵ بوو، وەکو ئەوانەی چاکە وخێر دەکەن خۆشحاڵ بوو، بڕیاری دا لەگەڵ هەموو کەسێک باش بێ، لەپێش هەمووانەوە لەگەڵ بابیا باش بێ، کەبە بەردەوامی لەسەر خوو و خدە ناشیرینەکانی، لەسەر گەوجێتیەکانی، لەسەر بۆچوونە تورهاتەکانی و کەودەنیە زەقەکانی، لێی تووڕە دەبوو و بەڕوویا هەڵدەشاخی.

ڕێک لەکاتی دیاریکراوی فراڤیندا بۆ ماڵ گەڕایەوە، بەنوکتە وپێکەنین و ڕووی خۆشەوە، مجامەلەی هەموو ئەندامانی خانەوادەکەی کرد. دایکی بەسۆزو خۆشەویستیەوە پێی گوت: " پییرۆ گیان، دەزانی ئەگەر خۆت بتەوێ چەند کوڕێکی جوان و ناسکی!"

ئیدی کەوتە دەماوەری، هەرهەموویانی هێنایە پێکەنین، وەسفی دۆستەکانیانی بۆ کردن، هەندێک تەوسی بە بوسیر کرد، بە جۆرە پارێزێکەوە کە برایەکەی نەڕەنجێنێ، تالیقێکی لە خاتوو روزمیلی دا. لەدڵی خۆیدا وبەدەم تەمەشاکردنی براکەیەوە گوتی: " کەوایە داکۆکی لێبکە هەی قەل پیاو، من، وێڕای ئەوەی کە دەوڵەمەندیت، هەرکاتێ بمەوێ، دەتوانم بەسەرتا سەربکەوم ". کە هاتنەسەر قاوە خواردنەوە، بەباوکی گوت:

- ئەمڕۆ کەشتی مرواری دەردەکەوێت؟
- نا، کوڕەکەم.
- دەتوانم لەگەڵ جان بارتدا بیبەم؟
- هەڵبەتە، بەدڵی خۆت.

لەیەکەم جگەرە فرۆشیدا، جگەرەی نایابی کڕی. بەگورجی بۆ بەندەرەکە داگەڕا. ئاسمان سایەقە، ساماڵ، شینێکی کاڵ، شنەی دەریا دەیشۆردەوە. باباگری دەریاوان، کەنازناوی جان بارت بوو، لەناو کەشتیەکەدا، لەخوارەوە نووستبوو، ئەو ڕۆژەی بەیانی زوو بۆ ڕاوەماسی نەچووبا، دەبوا خۆی ئامادەبکات و لای نیوەڕۆ دەربچێت.

پییر، هاواریکرد:- بابڕۆین ڕەئیس.

پەیژە ئاسنینەکەی داگرت، خۆی بەناو کەشتیەکەدا کرد. پییر گوتی:

- ئەمڕۆ با لە کوێوە دێ؟
- با هەمیشە لە دەشتەوە دێ ئاغای پییر. شنەیەک لە دەریادا هەیە.
- دەی با بڕۆین هاپۆ.

بەدوو قۆڵی چارۆکەکەی پێشەوەیان هەڵدا، لەنگەرەکەیان ڕاکێشا، کەشتییەکە ئازاد بوو، بە ئەسپایی بەرەو لەنگەرگا لاوەکیەکە و بەسەر ئاوە مەنگەکەی بەندەرەکەوە، داخزی. بایەکی کز لە ڕێگاوبانەکەوە، لەپێچ و پەناکانەوە هەڵیکرد و بەشی سەرەوەی چارۆکەکەی شەکاندەوە، بایەکە ئەوەندە کز بوو، کەس هەستی پێنەدەکرد. کەشتی مرواری وەکو ئەوەی هێزێکی پەنهان و نادیار وەگەڕی بخات. پیپیر، دەستی بە موحەجەرەکەوە گرت، جگەرەکەی بە ددانەکانی گرت. لەبەر تیشکی هەتاوەکەدا چاوەکانی بەتەواوەتی هەڵنەدەهاتن، ڕوانیە ئەو لەوحەد دارە زەلامانەی کە لەبەر دیوارە شەپۆل گیرەکەوە ڕەش دەچوونەوە وبەرەو ئەم دەجولان.

وەختایەک، کەشتییەکەبەرەو قولایی دەریاکە جولا، گەییە دوا لەنگەرگای لاوەکی دەستەچەپ، شنەیەک، شنەیەکی نمدار بەسەر دەم و چاو و دەستی دکتۆردا هەڵیکرد، دەتگوت ختوکەی دەدا، شنەیەکی نیمچە سارد، خۆی بە سینگ وبەرۆکیا کرد، هەناسەیەکی دوور ودرێژی هەڵکێشا. چارۆکە قاوەییەکە کرایەوە، وەکو میزەڵان پڕبوو لەهەوا، کەشتییەکەی بە ئاستەم خوارکردەوە و خێراتر بوو. جان پارت، لەناکاوا چارۆکە سێگۆشەکەی پێشەوەی هەڵکرد، هەرسێ بەشەکەی پڕبوون لە هەوا، لە باڵ دەچوو، ئەوسا دوو هەنگاو بۆ پاشەوە کشایەوە، چارۆکەکەی دواوەی کەبە بورجەکەوە بەسترابوو کردەوە.

لەناکاوا، ئاوە فێنکەکە بە شڵپ وهۆڕ خۆی بەقەدی کەشتییەکەدا کێشا، زۆر خۆش بوو، کەشتییەکە بەوپەڕی خێرایی بۆی دەرچوو.

بەشی پێشەوەی کەشتیەکە بەجۆرێ دەریاکەی شەق دەکرد، دەتگوت گاسنی هەوجاڕێکی سەر شێتە، دەریا ئارامەکەش دووبارە کەوتەوە شەپۆل دان، شەپۆل بەرز دەبووەوەو دووبارە دەنیشتەوە، وەکو ئەو گڵە خاکییەی بەدەم کێڵانەوە، بەرز دەبووەوەو بە قورسی دەنیشتەوە.

کەشتی مرواری، لەگەڵ هەر شەپۆلێکا – شەپۆلەکان کەم خایەن وبچووک بوون –لەلای چارۆکە سێگۆشەکەوە تا سووکانەکەی تەکانێکی وەهای دەدا کە دەستی پیپیر دەلەرزی. لە چاو تروکانێکا بایەکی توند هەڵیکرد، شەپۆلەکان خۆیان بە قەدی کەشتیەکەدا دەکێشا، لەوە دەچوو لە ئان وساتدا، کەشتیەکە داپۆشن و بیکەنە ژێرەوە. کەشتیەکی بوخاری (ئەو کەشتیانەی بە هەڵم کار دەکەن) کەبە خەڵوزی بەرد کاری دەکرد و لە (لیڤەرپولەوە) هاتبوو، لەنگەری خستبوو و چاوەڕوانی خیزاوی دەکرد. بەرەوپاش پێچیان کردەوە، ئەوسا یەک لەدوای یەک سەری کەشتیەکیان دا کەلە لەنگەرگاکەدا وەستابوو. ئەوجا کەمێک دوور کەوتنەوە تا تەمەشای کەنارە درێژەکە بکەن.

پیپیر، سێ دانە سەعات بەسەر ئاوە لەرزانەکەدا، سوڕایەوە، کەیفی کرد، زۆر بێدەنگ وهێمن وخۆشحاڵ وشادمان بوو. لە تەیرێکی، تیژباڵی، نەرم ڕەفتار دەچوو کە ئەم دەعبایەی کەلە تەختە وقوماش دروستکرابوو، بە جووڵەیەکی قامکی ئەو بەکاوەخۆ دەهات ودەچوو.

وەکو چۆن خەڵکانێک بەسەرپشتی ئەسپێکەوە، یان بەسەر کەشتییەکەوە خەون دەبینن، بەوئاوایە لە خەونەکانیا نقوم بوو، بیری لە ئایندەی پرشنگداری خۆی کردەوە، بیری لەوە

کردەوە کە ژیان ئەگەر زیرەکی لەگەڵدا بێ چەند خۆشە، سبەینێ، داوای هەزار و پێنج سەد ڕۆبڵ لە براکەی دەکات، بەقەرزی سێ مانگ، یەکسەر شوقەیەکی گەورە وبە شکۆ لە شەقامی فرانسوای یەکەم بەکرێ دەگرێ و بۆخۆی جیا دەبێتەوە.

یارۆی دەریاوان لەناکاوا گوتی:- ئاغای پییر، دنیا مژ ودوومانە، دەبێ بگەڕێینەوە.

پییر، چاوی هەڵبڕی، لە قوڵی باکوورەوە، تەمتوومانێکی کەوەیی ئەستووری بەدی کرد کە بەرەبەرە بەری ئاسمان وسەری دەریاکەی دەگرت و بلەز وەکو پەڵە هەورێک لە بەرزییەکی زۆر بڵندەوە، بەرەولای ئەمان دادەهاتەوە.

ئاراستەکەی گۆڕی، بایەکە لە دواوە بەرەو لەنگەرگا لاوەکیەکەی بەندەرەکە دەڵەکی دا، تەم ومژە خێراکە دوای کەوت. وەختایەک تەم ومژەکە گەییە کەشتی مرواری، بەچڕی تێی ئاڵا، تەزوویەکی تەزی بە سەراپای پییردا هات، بۆنی دووکەڵ و بۆنی بۆگەنی، بۆنی مژ ودوومانی دەریایی نامۆ، ناچاریان کرد دەمی دابخات تا تامی هەورە نمناکە ساردەکە نەکات. وەختایەک کەشتییەکە لە بەندەرەکەدا گیرسایەوە، هەڵمە تەنکەکە خەریک بوو شاری کفن پۆش دەکرد ووەکو خوناڤ بەسەر شار وبەسەر ماڵەکان و ڕێگاوبانەکاندا دادەباری.

پییر، بلەز بۆماڵ گەڕایەوە، دەست وقاچی چایی بوون، خۆی بەسەر جێگاکەیدا دا و تا ئێوارە خەوت. کە چووە ژووری نانخوارن، گوێی لێبوو، دایکی بە جانی دەگوت:

- هۆڵەکە زۆر جوان دەردەچێ، گوڵی تیا دادەنەین. هەنگێ بە خۆت دەبینی. من بەخۆم مشووری نۆژەنکردنەوەی دەخۆم. ئیدی هۆڵەکە، لەکاتی کەڕنەڤاڵ و ئاهەنگاندا زۆر جوان دەنوێنێت.

دکتۆر پرسی:- دایکە ئەوە باسی چی دەکەیت؟

- باسی شوقەیەکی نایاب دەکەم کە بۆ براکەتم بەکرێ گرتووە، بەڕێکەوت دۆزیمەوە، لەقاتی خوارەوەیە، بەسەر دوو ڕێگادا دەڕوانێت. شوقەیەکی زۆر جوانە، هەر شایەنی بووکە.

پییر، ڕەنگی ڕەش داگەڕا، دڵی گوشرا، گوتی:- ئەم شوقەیە لە کوێیە؟

- لە شەقامی فرانسوای یەکەمە.

کە گوێی لەو قسەیە بوو، هیچ گومانێکی لەلا نەما، بەڕادەیەک تووڕە بوو، حەزی دەکرد، پڕ بەزاری هاوار بکات:" ئەمە کارێکی ناڕەوایە، شوقە بڕابوو، تەنیا ئەمە نەبێ!

دایکی، بەردەوام قسەی دەکرد و بە ئاو وتاو دەیگوت:

- تەسەورکە، بە دوو هەزار و هەشت سەد فرانک بەکرێم گرت. داوای سێ هەزاریان دەکرد، بەخورتی دووسەد فرانکم پێ داشکاندن، بە گرێبەستی سێ یان شەش یان نۆ ساڵ. ئەم

شوقەیە، زۆر لەبار دەبێ بۆ براکەت. گرینگ ئەوەیە ناوەوەی ڕێک وپێک بێ، ئیدی خۆبەخۆ پارەی بەسەردا دادەبارێ. ئەمە مشتەری ڕادەکێشێت، شوێن گرینگە، هەیبەت وڕێز بۆ خاوەنەکەی پەیدا دەکات، وا لە مشتەری دەکات، وا تەسەور بکەن، پیاوێک لە خانوویەکی وەکو ئەمەدا بێ، دیارە پیاوێکی گەورەیە، شایەنی ڕێز وحورمەتە، ئەگەر لە مرافەعەکانیا کرێی زۆریش داوا بکات، کەس گلەیی ناکات.

بۆ چەند چرکەیەک بێدەنگ بوو و ئەوسا لەسەری ڕۆیی:

- پێویستە شوقەیەکی وەکو ئەمە بۆتۆش بدۆزینەوە، با تۆزێ لەمە کەمتریش بێ، چونکە تۆ پارەت نییە، گرینگ ئەوەیە جوان بێ، دڵنیات دەکەم زۆری سوود لێ دەبینی.

پییر، بە قێزوبێزەوە بەرسڤی دایەوە:- من، سەرکەوتنی من بەزانست و کارەوەیە.

دایکی دووبارە گوتی: وایە، بەڵام دڵنیات دەکەم شوقەی جوانیش دەوری خۆی هەیە و خزمەتێکی زۆرت دەکات.

لەناکاوا و لەناوەڕاستی نانخواردنەکەدا پرسی:- چۆن ئەم ماریشالەتان ناسی؟

باوکە رولاند، سەری هەڵبڕی وبەدەم بەسەرکردنەوەی بیرەوەرییەکانیەوە گوتی:

- بوەستە، من زۆرباش لەبیرم نەماوە. زۆر دەمێکە. ئاە، بەڵێ، دایکت لە دووکانەکەدا ئاشنایەتی دەگەڵدا پەیدا کردبوو، وانییە لویز؟ هاتبوو بۆ شتێک. ئیدی زۆرجاری دی دەهات. وەکو مشتەری دەهات، پاشان ناسیاویمان پەیدا کرد.

پییر، بەدەم فاسۆلیا خواردنەوە، کە وەکو گۆشت، بەنووکی چنگاڵەکەی دەنک دەنک لەتی دەکرد و دەیخوارد، دووبارە گوتی:- ئەم ناسیاویەتان کەی دەستی پێکرد؟

رولاند، دەفیکرەوە چوو، بەڵام هیچی بیر نەکەوتەوە، داوای لە ژنەکەی کرد، کە بیرێ بکاتەوە:

-خودایا چ ساڵێک بوو لویز، ناشێ لەبیرت چووبێ، تۆ بیرت باشە؟ خوایە، لە... لە... لەساڵی پەنجاوپێنج و پەنجاو شەشدا بوو؟ تۆ بیر بکەوە، یادگەی تۆ لەمن باشترە؟

لویز ماوەیەک دەبیرەوە چوو، ئەوسا بە ڕاوێژێکی نەرمی پڕ متمانەوە گوتی:

-ساڵی پەنجا وهەشت بوو پیاوەکە گیان. پییر هەنگێ سێ ساڵان بوو، من دڵنیام بەهەڵەدا نەچووم، ئەوساڵە بوو کە منداڵەکان تووشی لەرز وتا بووبوون، ماریشال، کە هێشتا تازە ناسیاویەکی کەممان دەگەڵیا پەیدا کردبوو، یارمەتیەکی زۆری داین.

رولاند هاواریکرد:

- وایە وایە، بەڕاستی پیاوانە مشووری خواردین! ئەوەبوو بە خۆی دەچوو لە دەرمانخانە دەرمانی بۆ دەهێنایت، بەتایبەتی کە دایکت لەبەر ماندوویەتی فریای هیچ نەدەکەوت و

منیش مژوولی کاروباری دووکانەکە بووم. بەڕاستی پیاوێکی دڵئاوا و میهرەبان بوو. مەگەر خوا بزانێ چەند بە چاکبوونەوەت خۆشحاڵ بوو، چۆن لەباوەشی دەگرتیت، ئیدی لەوساوە بووین بە دۆست و برادەری گیانی بەگیانی.

ئەم هەواڵە کوت وپڕە، وەکو فیشەک لە دڵ ودەروونی پییر چەقی، لەدڵی خۆیدا گوتی: " باشە کە یەکەمجار منی ناسیوە، مشووری خواردووم، خۆشی ویستووم و لەباوەشی کردووم و کەمن هۆکاری ناسیاوی ئەو بووم لەگەڵ داک وبابما، بۆچی هەموو سامانەکەی بە برایەکەم بەخشیوە و هیچ شتێکی بۆمن بەجێ نەهێشتووە؟ "

لەوە زیاتری نەپرسی، خەمین و خەمبار، شەکەت و ماندوو سەری لەبەرخۆ نا. بە قووڵی لە فکران ڕاچوو، هێشتا نیگەرانیەکەی هەوەڵی نەڕەوی بووەوە، ئەمەشی هاتەسەر.

زۆر، زوو لەماڵ وەدەرکەوت، بەناو جادە و کۆڵانان کەوت. ئەو مژ و دوومانەی لە شار ئالآبوو، هێندەی دی شەوەکەی لەسەردڵ قورس دەکرد، تەمێکی چڕ، پیاو دڵی تێک هەڵدەهات، لە دووکەڵێکی بۆگەن دەچوو، کە ئەرز و ئاسمانی گرتبوو. بەسەر گڵۆپە غازەکاندا دەڕۆیی و، وات دەهاتنە بەرچاو کە کوژاونەوە. شۆستەکان، وەکو شەوانی شەختە وخوسار، لینج و خز بوون. لەتۆوایە هەرچی بۆنی ناخۆشی ماڵانە، لە کون وکەلەبەران و مووبەق و بەلووعانەوە هاتوونەتە دەرێ و تێکەڵ بە تەم ومژە گەڕۆکە دزێوەکە بووە.

پییر، کەخۆی کوور کردبووەوەو هەردوو دەستی لە گیرفانی نابوون، حەزی نەدەکرد، بەم سەرمایە لەدەرەوە بسووڕێتەوە، بۆیە چوو بۆلای ماروڤسکو.

دەرمانسازە پیرەکە، هەمیشە لەژێر گڵۆپە غازیەکەدا دەنووست، وەختایەک چاوی بە پییر کەوت، وەکو سەگێکی ئەمەکدار خۆشی دەویست، ڕابوو، کێشمانێکی خۆی دا و چوو دوو پەرداخ شەرابی کشمشی هێنا.

دکتۆر لێی پرسی:- ئێ، دەگەڵ شەرابەکەتا گەیویتە کوێ؟

یارۆی پولونی، بۆی باسکرد کە چوار قاوەخانە وباڕی سەرەکی شارەکە، ڕازی بوون بیخەنە بازاڕەوە. هەروەها ڕۆژنامەی (بورجی کەنار) و ڕۆژنامەی (سیمافور) لە هاڤەر ئیعلانێکیان بۆ بڵاوکردۆتەوە، کەلەبری ئەوە هەندێ دەرمان بە نووسەرەکانیان بدات. ماروڤسکو، دوای بێدەنگیەکی زۆر، پرسیاری ئەوەی کرد کە ئاخۆ جان بڕیاری داوە میراتیەکەی وەربگرێت، ئەوسا دوو سێ پرسیاری گونگی دیکەی دەربارەی هەمان بابەت کرد.. پییر، ڕاچڵەکی، لەو باوەڕەدا بوو گوێی لە بیرەکانیەتی، دەیان خوێنێتەوە، تێیان دەگات، چاوەکانی دەخوێنێتەوە، لە تۆنی دەنگیا ئەو پەیڤ و ڕستانە دەخوێنێتەوە کە دێنە سەر زمانی و نایانڵێت، نەیدەوتن، چونکە زۆر زیرەکە، زۆر سرکە، زۆر بە پارێزە.

ئێستا دڵنیابوو کە یارۆی پیرەمێرد لە دڵی خۆیدا دەڵێت: " باشە بۆ ڕێگەی دەدەن کە ئەم میراتە وەربگرێت و خەڵکی بەخراپە باسی دایکتان بکەن و ببێت بە بنێشتە خۆشەی ژێر دانان ".کێ

چوزانێ! لەوەیە قەناعەتی وابێ کە جان کوڕی ماریشالە. بێگومان باوەڕی وایە! چۆن باوەڕی وانابێت! زۆر شتی دیکەش لەگینە، دەشیت و ئەولاتریش! باشە ئەم بەخۆیشی، پییر کە کوڕیەتی، سێ دانە ڕۆژە بەهەموو توانای خۆیەوە، لەگەڵ هەموو لێدانێکی دڵیا، بەگژ ئەم گومانەدا ناچێت تا ئەقڵی خۆی بخەڵەتێنێت؟ بەگژ ئەم گومانە سامناکەدا نەدەچوو!

سەرلەنوێ، لە ناکاوا، ئارەزووی ئەوەی کەوتەسەر، کونجی تەنیایی بگرێ، تا بیر بکاتەوە، لەگەڵ خۆیدا گەنگەشەی مەسەلەکە بکات، تا بێ هیچ لاوازییەک، بێ هیچ واز وازی و دوو دڵییەک، ڕووبەڕووی ئەو ئەگەرە کرێت و دزێوە ببێتەوە. ئەو ئارەزووە زۆری بۆ هێنا، پێش ئەوەی پێکە شەرابەکەی بخواتەوە هەستا وتەوقەی دەگەڵ دەرمانسازە حەپەساوەکەدا کرد و، دووبارە بەنێو ڕێگاوبانە بەتەمتوومانەکە کەوت.

لە دڵی خۆیدا پرسی: " بۆچی ئەم ماریشالە هەموو سەروەتەکەی بە جان بەخشیوە؟ " ئێستا بەغیلی و حەسوودی هاندەری نەبوو کە تاقیبی ئەم مەسەلەیە بکات، هەروەها، ئەو گومانە نائاساییەش نەبوو کە سێ دانە ڕۆژ بوو پێوەی دەتلایەوە و دەیشاردەوە، بەڵام هاندەر و ئەنگێزەی ترس بوو لە شتێکی زۆر ترسناک، ترس لەوەی کە بەخۆیشی باوەڕ بەوە بێنێ کە جانی برای کوڕی ئەو پیاوەیە.

نەخێر، باوەڕی وانەبوو، تەنانەت نەیدەتوانی ئەو پرسیارەش، کە بۆنی تاوانی لێدەهات، بکات! وێڕای ئەوەش دەبوایە بە بەردەوامی ئەو سووکە گومانە هەرگیز نەشیاوە، لەخۆی دووربخاتەوە. بەڵام پێویستی بە ڕوناکی، بەیەقین، بە دڵنیایی تەواو بۆ دڵەی نیگەرانی هەبوو. چونکە لە دنیادا جگەلە دایکی کەسی دی خۆش نەدەویست. بەخۆی ئەمشەو وێڵ و سەرگەردان، بەتاقی تەنیا لەگەڵ بیرەوەرییەکانیا، تاقیبێکی وردی ئەم مەسەلەیە دەکات، قوڕی بنی دەردێنێ و بە ئەقڵانیەت دەگاتە حەقیقەتی ڕوون و زوڵاڵ، ئەوسا هەموو شتێک تەواو دەبێت و، پاشان دەڕوا، دەخەوێ و لەوەی پتر بیر ناکاتەوە.

لە دڵی خۆیدا گوتی: " با بزانین، با جارێ بویەر و ڕووداوەکان شەن وکەو بکەین، هەموو شتەکان وەبیر خۆ دێنمەوە، لە زەینی خۆدا تاوتوێی دەکەم، هەڵس وکەوتی وی لەگەڵ براکەم و لەگەڵ خۆما وەبیر دێنمەوە، هەموو ئەو سەدەم وهۆکارانە هەڵدەسەنگێنم کە بوونەتە هۆی ئەم فەزڵدانەی جان بەسەر مندا.. لە دایک بوونی جانی دیوە؟ بەڵی، بەڵام منی لەپێش ئەودا ناسیوە. ئەگەر بەبێدەنگی و بە دزییەوە دایکمی خۆش بویستبایە، منی بەسەر جاندا تەفزیڵ دەدا، چونکە ئەو شتە بەهۆی منەوە و بەهۆی نەخۆش کەوتن و تاو لەرزی منەوە ڕوویداوە و بووە بە دۆستی داک وبابە میهرەبانەکەی من، ئەقڵ و لۆژیک وا دەخوازێ، منی بۆ ئەو بەخشینە هەڵبژاردبا. زۆر دەگەڵ مندا بەسۆز و میهرەبان بوو. بەڵام سەبارەت بە براکەم، کە دەیبینی لەبەردەمیا گەورە دەبوو، هەست وسۆزێکی غەریزی تایبەتی هەبوو. "

یادگەی خۆی داتەکاند، زۆر بەجدی، بەهەموو ئاوەزی خۆیەوە، وەردی دەدایەوە، دەی پشکنی، بۆ ئەوەی جارێکی دی، بەهەموو شتەکاندا بچێتەوە، بچێتە بنج وبناوانی دەروون و نیهادی ئەو کابرایەوە کە پییر لەو ساڵانەدا کەلە پاریس بوو، نەیدەحوباند.

هەستیکرد، ڕێکردن و هەنگاوە خاوەکانی، کەمێک بیرکردنەوەی دەشێوێنن، تەرکیزی کەم دەکەنەوە، بیرکردنەوەی سست دەکەن و بەری یادگەی دەگرن. پێویستە لە شوێنێکی بەرینی چۆڵدا بوەستێ، تا چاوێک بە ڕابردوو و بەسەر بویەرە نادیارو پەنهانەکاندا بگێڕێت، چاوگێڕانێکی ورد، کە هیچ شتێک نەبوێرێت، بریاری دا بڕوات، وەکو دوێشەو لەسەر کوڕنیشە لاوەکییەکەی بەندەرەکە دانیشێت. وەختایەک لە بەندەرەکە نزیک بووەوە، گوێی بە ناڵەناڵێکی خەمناک زرینگایەوە. ناڵەیەکی شووم کەلە بۆڕەی گاجووت دەچوو، ناڵەیەک لەناوەندی دەریاکەوە دەهات، بەڵام لە بۆڕەی گاجووت دوورودرێژتر بوو. ئەو ناڵە وهاوارە، دەنگی ئاژیری کەشتیەکی وێڵ بووی نێو مژودوومانان بوو.

تەزوویەک بەسەراپایدا هات، دڵی گوشی، لە ڕۆح و مێشکیا زرینگایەوە، وای هەستکرد، هاوارە و بۆ ئەو هێنراوە. دەنگ و ناڵەیەکی دی بەرز بووەوە، وەکو ناڵەکەی پێشوو وابوو، پێدەچوو کەمێک دوورتر بێ، ئەوجا لەنزیک ئەوەوە، دەنگی ئاژیری پچڕپچڕی بەندەرەکە بەرز بووەوە.

پییر بلەز خۆی بە کۆڕنیشە لاوەکییەکەدا کرد، بیری لەهیچ نەدەکردەوە، ئیدی بە ڕەزامەندییەوە خۆی بە تاریکیە تراجیدیە پڕ ناڵە ناڵەکەدا کرد. وەختایەک لە کۆتایی شۆستە وکۆڕنیشەکەدا ڕۆنیشت، چاوەکانی نوقاندن تا ئەو پەڵە ڕوناکییە کارەباییانە نەبینێ کە تەم ومژەکە داپۆشی بوو، وڕێنوێنی کەشتیەکانی دەکرد کەبە شەوان خۆ بەبەندەرەکەدا بکەن، هەروەها بۆ ئەوەی ڕوناکی ئەو بۆرجە سوورە نەبینێ کەلەسەر کۆڕنیشە لاوەکییەکە چەقێنرابوو، هەرچەندە چاو بەزەحمەت دەیبینی و فەرقی دەکرد. ئەوسا نیوە ئاوڕێکی دایەوە، هەردوو ئانیشکی دادایە سەر تاوێرە گرانیتەکان و دەم وچاوی لەنێو هەردوو دەستی نا. لە مێشکی خۆیدا، بەبێ ئەوەی زار هەڵێنێ، بەردەوام دەیگوت و دەیگوتەوە: " ماریشال، ماریشال " وەکو ئەوەبوو بانگی بکات کە بێت بۆلای. لەناکاوا، لەبەر چاوە نوقاوەکانیا قوت بووەوە، چۆنی بینی بوو، ئاوابوو، پیاوێک بوو لە تەمەنی شەست ساڵیدا. ڕدێنی تیژ وسپی، برۆکانی ئەستوور وپاک سپی بوون. نە درێژبوون نە کورتەباڵا، ڕووی گەش وخۆش، چاوانی کەوەیی وجوان، سیمایەکی ئینسانیانەی سادە و میرەبانی هەبوو. پییر و جانی بە " کوڕە ئازیزەکانم " بانگ دەکرد. پێناچوو فەرقیان بکات، فەزڵی کەسیان بەسەر کەسیاندا بدات، پێکەوە دەعوەتی شێوی دەکردن.

پییر، کەوتە بیرکردنەوە لەو پەیڤ وقسانەی کە کابرا لەگەڵ خۆیدا بردنیە ژێر گڵەوە، لە هەڵس وکەوتەکانی، لە تۆن و ڕاوێژی دەنگی، لە نۆڕین و تەمەشاکردنەکانی. بەرەبەرە دەیهێنایەوە خەیاڵی خۆی، شوقەکەی کە کەوتبووە شەقامی ترونشیەوە هێنایەوە بەرچاوی خۆی، ئەوەی هێنایەوە خەیاڵی خۆی کەچۆن لەوێدا پێشوازی ئەم وبرایەکەی دەکرد و لەدەوری خوانەکە دایدەنان. دوو کارەکەری پیر خزمەتیان دەکرد وماڵەکەیان بۆ بەڕێوە دەبرد، ئەم دوو پیرەژنە، دەمیان بەوە ڕاهاتبوو کەبەم دوو منداڵە بڵێن " جەنابی پییر " و " جەنابی جان ". ماریشال، هەرکاتێ ئەم دوو کورە دەچوون بۆلای بە گەرمی پێشوازی دەکردن، هەردوو دەستی درێژ دەکرد و هەرچۆنێ ڕێک بکەوتبا، بەدەستی چەپ تەوقەی دەگەڵ یەکێکیان و بەدەستی ڕاست تەوقەی

لەگەڵ ئەوی دیدا دەکرد. دەیگوت: " بەخێر هاتن کوڕەکانم، ئاگاتان لە هەواڵی داک وبابتان هەیە؟ نامەم بۆ نانێرن. "

زۆر بە ئاو وتاو باسی شتە ئاساییەکانی دەکرد، هیچ شتێک لە زەینی ئەم پیاوەدا نائاسایی نەبوو، زۆر پیاوێکی ڕووخۆش وبە ماریفەت و بە لوتف بوو. بێگومان دۆست وبرادەرێکی باشی هەردووکیان بوو، یەکێک بوو لەو دۆستە باشانەی کە زۆر مێشکی هاوڕێکانی مژوول نەدەکرد، چونکە پیاوێکی ئەمەکدار بوو. ئیدی هەر بیرەوەری بوو و دەهاتەوە بیری پییر..

ماریشال زۆرجار کەبە خەمباری ئەمی دیتبا و هەستی بکردایە وەکو خوێندکارێک بێ پارەیە، بڕێک پارەی دەدایێ، لە خۆیەوە پارەیەکی زۆری بەقەرز دەدایێ، هەندێجار دەگەییە چەند سەد فرانکێک، جاری وابوو، یەکێکیان لە بیریان دەچۆیەوە و ئەو قەرزە نەدەدرایەوە. ئیدی کابرا خەمی پێویستیەکانی ئەمی دەخوارد، ئەمەش مانای ئەوە بوو، ئەم کوڕەی (پییر) خۆشدەویست.

ئەدی.. ئەدی، بۆ هەموو سەروەتەکەی بە جان بەخشیوە؟ نا، بە ڕواڵەت کوڕە بچووکەکەی لە کوڕە گەورەکە خۆشتر نەدەویست، بە ڕواڵەت فەرقی نەدەکردن، بە ڕواڵەت بەیەک چاو سەیری هەردووکیانی دەکرد، بەهەمان ئەندازە هاوسۆزی لەگەڵدا دەکردن، کەواتە.. کەواتە.. ئاخۆ هۆیەکی شاراوەو نادیاری ئەوەندە بەهێز بوو کە واداری بکات، وەسێت بکات هەموو سەروەت و سامانەکەی بدرێت بە جان و، هیچ شتێک بە پییر نەدرێت؟

هەرچەند بیری لەوە دەکردەوە، بە خەیاڵ دەگەڕایەوە بۆ ئەم ساڵانەی دوایی ولەو ساڵانەدا دەژیا. دکتۆر هەرچی سەری دێنا وسەری دەبرد، باوەڕی نەدەکرد ئەو فەرقەی کردبن.

ژانێکی تیژ و بێزارییەکی لە وەسف نەهاتگ سەر ودڵی گرت، دڵی خاو بووەوە، سست وەکو پەڕۆیەکی پەرێشان. هەستی کرد دڵی داڕما، بەبێ وچان خوێن دەدەڵێنێ، وەکو شەپۆلان خرۆشا. بەدەنگێکی نەوی ولەبن لێوانەوە، وەکو کەسێک مۆتەکە سواری سەری بووبێ و وڕینە بکات: " پێویستە بزانم، خودایا، دەبێ بزانم، هەموو شتێک لە بنج وبناوان بکەم ".

گەڕایەوە بۆ دوورتر، بۆ ئەو ڕۆژان و ڕۆژگارانە کە داک وبابی لە پاریس دەژیان. وێنەی دەم وچاوەکان لێی هەڵدەهاتن، خۆیان بەدەستەوە نەدەدا، بیرەوەرییەکانی تێکەڵ بوون. هەوڵیدا لەنێو دەم وچاوەکاندا، دەم وچاو و ڕوخساری ماریشال بدۆزێتەوە. قژەکەی بناسێتەوە، زەرد بوو، قاوەیی بوو، ڕەش بوو؟

بۆی نەدۆزرایەوە، دوا ڕوخساری کابرا، ڕوخساری پیری، هەموو وێنەکانی پێشووی دەسڕییەوە: بەتەواوەتی بیری کەوتەوە، زۆر لاوازتر بوو، دەستەکانی نەرم، زۆربەی کات چەپکێ گوڵی لەگەڵ خۆیدا دێنا، باوکی هەمیشە ئەم قسەیەی دووبارە دەکردەوە: " دیسان چەپکە گوڵ! ئەمە گەوجاتیە گیانە، لە خۆڕایی پارەی خۆت دەدەی بە گوڵ ". ماریشال، بەرسڤی دایەوە: " گوێ مەدەیە خۆم ئەمەم زۆر پێخۆشە " لەناکاوا دەنگی دایکی دەڵێت: " سوپاس دۆستەکەم " دەنگی دایکی بەجۆرێ لە دەروونیا دەنگی دایەوە وەکو ئەوەبوو ئێستا بێ. بەوجۆرە وشەکانی دەدرکاند بۆئەوەی لەیادگەی کوڕەکەیدا نەخش ببێت.

کەواتە ماریشال گوڵی بۆ دێنان، ئەم مشتەرییەی کە هاتوچۆی ئەم دووکانە بچووکەی دەکرد، گوڵی بۆ ژنەکەی ئەم زەڕنگەرە خاکیە دێنا. باشە ژنەکەی خۆشدەویست؟ باشە ئەگەر خۆشی نەویستبێ، چۆن بووە بە هاوڕێ و دۆستی ئەم جووتە دووکاندارە؟ پیاوێکی بەئەدەب و سەلار بوو. زۆرجار دەگەڵ پییردا باسی شیعر وشاعیرانی دەکرد! هەڵبەتە وەکو کەسێکی شارەزا ئەدەبیاتی هەڵنەدەسەنگاند، بەڵام وەکو بورژواکان مەیلی لە ئەدەب هەبوو. دکتۆر زۆرجار کە ئەو مەیل و سۆز و میهرەبانیەی لێ دەبینێ، بزەیەکی بەماناوەی دەهاتێ و لە دڵی خۆیدا بە نیمچە گەوجی دەزانی. بۆی دەردەکەوت کە ئەم پیاوە عاتیفی و ڕۆمانسیە، ناتوانێ ببێت بە هاوڕێی بابی کەلە ڕادەبەدەر واقیعی و مادی بوو و وشەی " شیعر " بەلایەوە دەیکردە گەوجایەتی.

کەواتە ئەم ماریشالە، گەنجێک بوو دەوڵەمەند، هیچ کارێکی نەدەکرد، زۆر ئارام وئامادەی هەر سۆزدارییەک بوو، ڕۆژێک بە ڕێکەوت خۆی بە دووکانەکەدا دەکات، چاوی بە ژنە دووکاندارە جوانەکە دەکەوێ، شتی دڵخوازی خۆی دەکڕێ و دەگەڕێتەوە. بەرەبەرە لەگەڵ ڕۆژدا ڕووی دەکرێتەوە و بە مجامەلەیەکی زیاترەوە قسان دەکات، ئەوەندە شت دەکڕێ کە هەقی ئەوەی هەبێ بچێتە ماڵی ژنە، بەدەم ئەم ژنە گەنجەوە پێبکەنێت، تەوقە دەگەڵ مێردەکەیدا بکات. ئەوسا.. ئەوسا.. ئاە! خودایە... پاشان؟ خووی داوەتە نۆبەرەکەی، مجامەلەی کردووە، منداڵی زەڕەنگەرەکە، تا منداڵی دووەم لەدایک بووە، ئەوسا تا مردووە هەر بە گۆنگی و مەندی ماوەتەوە. پاشان دوای ئەوەی لە گۆڕ دەنرێ، جەستەی دەڕزێ، ناوی لە لیستی زندووواندا دەسڕێتەوە، بوونی بۆ هەتا هەتایە ون دەبێت، پێویستی بەهیچ پارێزێک، ترسێک، شاردنەوەیەک نامێنێ، هەموو سامانەکەی بە کوڕی دووەم دەبەخشێت!.. بۆچی ئەمە دەکات؟.. ئەم پیاوە زیرەک بوو.. بێگومان وای مەزەندە کردووە، وای بۆ چووە، کە ئەم کوڕە لەوە، هی ئەوە. کەواتە ژنەکەی لە خشتە بردووە؟ باشە ئەگەر جان کوڕی ئەو نەبێ، چۆن ئەو کارە دەکات؟

لەناکاوا، بیرەوەرییەکی ترسناک بە خەیاڵی پییردا هات، ماریشال کابرایەکی موو زەردی سوور وسپی بوو، موو زەرد و سوور وسپی وەکو جان. وێنەیەکی بچووکی بیرهاتەوە، کە وەختایەک ماڵیان لە پاریس بوو، لە سەر کوورەی هۆڵەکە دانرابوو، ئەو وێنەیە دیار نەماوە، لە کوێیە؟ ون بوو یان شاردرایەوە؟! خۆزگە جارێکی دی دەی بینی یەوە، ڕەنگە دایکی، لە سەبەتەیەکا یان لە سەندووقۆکەیەکدا کە پاشماوەی ئاشقینی یەکانی شاردبێتەوە، هەڵی گرتبێت.

ئەم بیرۆکەیە، زۆری ئەزیەت دەدا، لە ناوەوە ئەنجن ئەنجنی دەکرد، لە ناخی ناخیەوە ئاهێکی کورتی هەڵکێشا، کە ئەوکی هێنایە ژان. لە ناکاوا دەنگی ئاژیری بەندەرەکە کەلە نزیکی ئەمەوە، وەکو ئەوەی بە دەردەکەی ئەمی زانی بێ، بەرز بووەوە. بە هاوارێکی شێواوی، بەرزتر لە دەنگدانەوەی هەورە تریشقە وەڵامی دایەوە، دەنگی دەنگ نەبوو، ئەوەندە گەورە وترسناک بوو، دەنگی بایەکە و هەموو شەپۆلەکانی خستە ژێرەوە و بەناو تاریکی سەر دەریاکەدا کەلە مژ ودووماندا نقوم بووبوو و نەدەبینرا، بڵاو بووەوە.

لەنێو تەمتوومانە دوور و نزیکەکانەوە، شەو، ناوبەناو ئەو جۆرە هاوارانە بەرز دەبوونەوە، ئەم هاوارانەی کەلە کەشتیە گەورەکانەوە بەرز دەبوونەوە. دوای ئەوە هەموو شتێک کڕوکپ و بێدەنگ بوو.

پییر، چاوانی کردنەوە، تەمەشایەکی دەوروبەری خۆی کرد، پێی سەیر بوو کە لێرە، کەلەو کابووسە بێدار بووەوە، لەدڵی خۆیدا گوتی: " من شێتم، من گومان لە دایکم دەکەم! " دڵی پڕبوو، لە خۆشەویستی ومیهر، لە پەشیمان بوونەوە، لە تۆبە، لەداخ و کەسەر. دایکی! ئاخر هەرچەندە دایکی زۆر باش دەناسی، چۆن توانی ئەو تۆمەتەی بداتەپاڵ؟ باشە ڕۆحی ئەم ژنە و، ژیانی سادە وبێگەردی ئەم ژنە لە ئاوی زولاڵ پاکترنییە؟ هەرکەس بیدینێ و بیناسێت ناتوانێ کەمترین گومانی لێبکات، هیچ گومانێک هەڵناگرێت. ئێستا کوڕی خۆی گومانی لێبکات! ئاخ! خۆزگە، هەنووکە و لەم کاتەدا، دەیتوانی لە هەمێزی بگرێت. چەند حەز دەکات ماچی بکات. نەوازشی بکات، چەند حەز دەکات، لەبەردەمیا بکەوێتە سەرچۆکان و داوای بوردنی لێبکات! ئایا دایکی، بابی خاپاندووە؟ بێگومان پیاوێکی باش، ئابڕوومەند، سەرڕاست بوو لە کار وکاسبیەکەیدا، بەڵام ڕۆح ورەوانی، لە ئاسۆی دووکانەکەی هێوەتر نەدەڕۆیی. ئەم ژنە زۆر جوانە پێشتر چۆن بووە. ئەو، ئەوە دەزانێ و هێشتاش قەناعەتی وایە کە ژنێکی ڕوح سووک و نەرم ونیان وڕۆمانسی وبەسۆزە، چۆن ڕازی بووە مێرد بە پیاوێک بکات کە زۆر لەو جیاواز بووە؟ جا ئەمە پرسیاری بۆ چییە؟ وەکو هەر کچێک لەو کچانەی شوو بە هەر گەنجێک دەکەن کە دەتوانن مارەیی بدەن. ئەوانەی باوکیان بۆ داخوازی پێشیان دەکەون، ئیدی بەوجۆرە شووی پێکردووەو، خێرا لە شەقامی مونمارتردا دووکانەکەیان کردووەتەوە. ئیدی لە پشت پێشخوانی دووکانەکە دانیشتووە و پێشوازی کڕیارانی کردووە ودڵی بە بارەگا تازەکەی خۆش بووە، ئیدی ئیش وکاری هاوبەش و پەیداکردنی بژێوی شوێنی خۆشەویستی ومیهرومەحەبەتی لە زۆربەی دووکان وکۆگا بازرگانیەکانی پاریسدا گرتووەتەوە. ئیدی بەنیازی کاروکاسبی و پەیداکردنی سەروەت و سامان بۆ هەردووکیان، بەدڵ وگیان دەستی بەکارکردن کردووە. ئیدی ژیانیان بەمجۆرە بردووەتە سەر: بە ڕۆتینی، بەئارامی، ئابڕوومەندانە، بەبێ هیچ خۆشەویستی یەک!... چی، بەبێ خۆشەویستی؟ ماقوولە هیچ ژنێک بەبێ خۆشەویستی هەڵبکات؟ ژنێکی گەنجی خشیک کەلە پاریسدا بژی، کتێبان وەخوێنێت، چەپڵە بۆ ئەکتەرانی خۆشەویستی لەسەر شانۆ لێبدات. ماقوولە، هەموو تەمەنی گەنجایەتی خۆی بەرەو پیری بەڕێبکات، بەبێ ئەوەی تاقە جارێک دڵی داخورپابێ؟ ئەمە سەبارەت بە هیچ ئافرەتێکی دی ناچێتە ئەقڵیەوە، ئەدی بۆ سەبارەت بەدایکی دروست بێ و ئەقڵی بیگرێت؟ هەڵبەتە توانیوەتی وەکو هەر ئافرەتێکی دی خۆشەویستی بکات! ئەدی بۆ لەوان جیاوازبێ، با دایکیشی بێت؟ ئافرەتێکی گەنج بووە، بە هەمان هەستی شاعیرانەوە، کە ختووکەی دڵی گەنجان دەدات. لە دووکانێکدا لە نزیکی مێردە بازاڕییەکەیەوە نیمچە دەستبەسەر حەپس بووە، سەری زمان و بنی زمانی مێردەکەی هەر پارە و کاروکاسبی وبازرگانی بووە، بەڵام ژنە خەونی بە تریفەی مانگ، بە سەفەر، بە ڕامووسانی سایەی تاریکی شەوانە بینیوە. پاشان، ڕۆژێ پیاوێک، وەکو ئاشقانی ناو ڕۆمانان و بەهەمان دەم و دووی وانەوە خۆی بە دووکانەکەیدا دەکات، ژنە خۆشی دەوێ. بۆچی خۆشی نەوێت؟

ئەوە دایکی بوو! دەی باشە، دەکرێ ئەوەندە کوێر و گەوج وگەمژە بێ، خۆی لە گێلی بدات و ئەم حاڵە ڕوون و ئاشکرایە نادیدە بگرێ، هەر لەبەر ئەوەی پەیوەندی بە دایکیەوە هەیە!

ئایا خۆی ڕادەست کردووە؟ هەڵبەتە، مادامێکی ئەم پیاوە ماشقەی دیکەی نەبووە، مادام وەفاداری ئەم ژنە گۆشەگیرەیە کە بەرەو پیری دەچوو، هەڵبەتە مادام هەموو سامانەکەی بە کوڕەکەی، بە کوڕەکەیان بەخشیوە!

پییر، هەستا، بەدەم ئەو بیروخەیاڵە شێتانەیەوە دەلەرزی، دەیویست یەکێک بکوژێت، هەردوو باسکی کردبوونەوە، دەستەکانی بۆ لێدان، بۆ وەشاندن، بۆ ڕاکێشان، بۆ خنکاندن ئامادەکردبوو! لێدان وڕاکێشان و خنکاندنی کێ؟ هەموو کەسێک، باوکی، براکەی، ماریشال کە مردبوو، دایکی!

بەپەلە گوڕی بەستەوە تا بگەڕێتەوە. چی بکات؟ وەختایەک بەلای بورجێکی نزیکی عامودێکی ئیشارەتاندا تێپەڕی، ئاژیری خەتەرەکە، دەنگێکی تیژی لێبەرز بووەوە، ڕێک بەر دەم وچاوی کەوت. غافڵگیر بوو، پێێ هەڵنووتا، ڕەتی برد، کەوت و بەرەو بەربەستە گرانیتەکە غل بووەوە، لەوێ، شەکەت و ماندوو، داهێزراو ڕۆنیشت، دەنگەکە قەڵەمی دەست وپای شکاندبوو.

ئەو کەشتیە بوخارییەی یەکەمجار وەڵامی ئاژیرەکەی دابووەوە پێدەچوو زۆر نزیک بووبێتەوە، خێزاوەکە زۆر بەرزبوو. پییر، ئاوڕێکی دایەوە، لایتە سوورەکەی پێشەوەی کەشتیەکەی بەدی کرد، لە تەم ومژا بە ئاستەم دیاربوو. دەنگێک لە پشتیەوە بەرز بووەوە، دەنگی گڕی کاپتنێکی پیر بوو:

- ناوی کەشتیەکە؟

دەنگی کاپتنێک کە لەسەر بەندەرەکە وەستابوو، لەناو تەمتوومانەکەوە بەرسڤی دایەوە:- سانت لوسیا.

- وڵات؟
- ئیتاڵیا.
- بەندەر؟
- ناپۆلی.

پییر، وای هاتەبەر خەیاڵ کە تەپو دووکەڵی ئاگری گڕکانی فیزوف دەبینێ، لە کاتێکا لە بناری گڕکانەکەدا، مێرووان بەسەر باخێکی پرتەقاڵی سورنت یان کاستیلامارادا دەسووڕانەوە!

زۆرجار بەجۆرێ بیری لەم ناوە باوانە دەکردەوە، وەکو ئەوەی بە دیمەنا بیانناسێت! ئاخ، خۆزگە ئێستا بیتوانیبا بۆ شوێنێک بڕۆیشتبا کە هەرگیز نەگەڕاباوە، نامەی بۆ هیچ کەسێک نەنووسیبا، بەکەسی نەگوتبا کە چی بەسەر هاتووە! بەڵام نا، دەبێ بگەڕێتەوە، بۆ ماڵی بابی بگەڕێتەوە و لەسەر جێگاکەی خۆی بنووێت، دەی کێشە نییە، ناگەڕێتەوە، چاوەڕوان دەکات تا ڕۆژ دەبێتەوە، دەنگی ئاژیر و شووتی دەریاکەی پێخۆش بوو.

دووباره هەستا، وەکو ئەفسەرێک، لەسەر کەشتیەک نۆرە ئێشک بگرێ. کەوتە ڕاوێچکە و هاتوچۆ. کەشتیەکەی دیکە، دوابەدوای کەشتی یەکەم نزیک بووەوە، زۆر زەلام، سەیر بوو. کەشتیەکی ئینگلیزی بوو و لە وڵاتی هندستانەوە دەگەڕایەوە. زۆر کەشتی دیکەی بینی کە دەگەڕانەوە، یەک لەدووی یەک، لە تاریکیە گونگەکەوە دەردەچوون.

تەمتوومانەکە ئەوەندە نمدار بوو تەحەموول نەدەکرا، پییر بەرەو ناوشار ملی ڕێگای گرت. سەرما زۆری بۆی هێنا، خۆی بە قاوەخانەی دەریاوانەکاندا کرد، تا بادەیەکی گەرم بخواتەوە، کە بادە گەرمەکە دەم وزمان وئەوکی گەرم داهێنا، سەرلەنوێ ورەی وەبەرهاتەوەو ئومێد وهیوایەکی تازەی لە دڵ و دەروون گەڕا.

ڕەنگە، هەڵە بووبێ کە گوایە دایکی باش دەناسێ، بێگومان شێتاتیە پەتەرییەکەی هەڵە بوو؟! کۆمەڵێک بەڵگە وبورهانی کەڵەکە کرد، بەرزی کردنەوە، ڕێک وەکو ئەو قەراری تۆمەتبارکردنەی دژی کەسێکی بێتاوان، کەوا تەسەور دەکرێ تاوانبارە، بەرزدەکرێتەوە تا بە ئاسانی تاوانەکەی بەسەرا ساغ بکرێتەوە. کە بنووێ بەجۆرێکی دی بیر دەکاتەوە.

بۆیە گەڕایەوە تا بنووێت، دوای هەوڵ وگینگڵ دانێکی زۆر خەوی لێکەوت.

(5)

دکتۆر دوای ئەوەی بۆ ماوەی سەعاتێ دووان خەوێکی پچڕپچڕ وناخۆشی لێکەوت، بێدار بووەوە. ژوورەکەی تاریک، گەرم و داخراو بوو. پێش ئەوەی دووبارە بکەوێتە بیرکردنەوە، هەستی بە دڵتەنگییەکی بەژان و سوێ کرد، پیاو کەبە خەم و نیگەرانیەوە بخەوێت، جۆرە خەمینی وکەسەرێکی لەلا دروست دەبێت.

پێدەچێ ئەو شۆکەی دوێنێ وڕی کردین، بەدەم خەو و ئیسراحەتەوە داخزی بێ ولە گۆشت و جەستەمان ڕۆچووبێ و نەخۆشی خستبێت و لەرزوتای لێ هێنابێ.

لەناکاوا وەخۆ هاتەوە، لەناو جێگاکەیدا دانیشت، ئەوسا بەرەبەرە، هەموو ئەو بەڵگە و بورهانانەی وەبیر هێنانەوە کە لە کوڕنیشی بەندەرەکەدا لەمیانی هاواری ئاژیرەکانەوە، عەزابی دڵ وڕۆحیان دا. تا زیاتر بیری دەکردەوە، گومانی کەم دەبووەوە. هەستی دەکرد دەستێک بەرەو یەقینێکی لە توانا بەدەری ڕادەکێشێت، تینووی بوو، گەرمای بوو، دڵی خێراخێرا لێی دەدا، هەستا تا پەنجەرەکە بکاتەوە، هەوای پاک هەڵمژێ، کە وەستا دەنگێکی سووک لە دیوارەکەوە هاتەگوێ.

جان، لە غورابی خەوا بوو، بە ئەسپایی دەی پرخاند. ئەوە! هەست بە هیچ ناکات، پێشبینی هیچ ناکات! پیاوێک، کە ناسیاوی دەگەڵ دایکیاندا پەیدا کردبوو، هەموو سامانەکەی بەم بەخشی بوو، سامانەکەی وەرگرتبوو و ئەم کارەی بەلاوە دروست وئاسایی بوو.

بێ خەم وخەیاڵ، دەوڵەمەند ودارا دەخەوت، ئاگای لەوە نەبوو براکەی لەچ دڵتەنگیەکدایە و بە چ ئازارێکەوە دەتلێتەوە. هەستا، زۆر لەم بوونەوەرە پەست بوو کە بێ خەم وخەیاڵ، ئاسوودە و شادمان دەی پرخاند.

خۆزگە دوێنێ لە دەرگاکەی دابا، بچووبا ژوورەکەی و لەلایەوە دانیشتبا، دوای ئەوەی لە ناکاوا هەستابوو، بیگوتایە: " جان، نابێ ئەو بەخشیشە قەبووڵ بکەی کە سبەی دەبێتە مایەی گومان لە دایکمان " بەڵام ئەمڕۆ نەیدەتوانی ئەم قسەیە بکات. ناتوانێ ئەو قسەیە بە جان بڵێ، چونکە لەو باوەڕەدا بوو کەلە بابیان نییە، کوڕی کابرایەکی دیکەیە.

جا ئێستا، ئێستا دەبێ ئەم نەنگ و شەرمەزارییەی کەخۆی کەشفی کردبوو، لە دڵی خۆدا بشارێتەوە، بینێژێت، لە گۆڕی بنێت. ئەم پەڵە زەقە لە هەموو خەڵکی وەشێرێت و بەکەسی نەڵێت، تەنانەت لە براکەشی، بەتایبەتی لە براکەی بشارێتەوە.

ئیدی لۆس بوو، بیری لە قسە وقسەڵۆکی بێ سوود وبێ تامی خەڵکی نەدەکردەوە، گوێی پێنەدەدان. با خەڵکی هەر بڵێن گرینگ ئەوەیە ئەم، لە بێگەردی و پاکی دایکی دڵنیابێت، تەنیا ئەم گرینگە! باشە چۆن دەتوانێ، بە درێژایی ژیان لە نزیکیا هەڵبکات و هەرچەند سەیری بکات، گومانی ئەوەی لێبکات کە براکەی، لە باوکیان نییە و لە پیاوێکی دییە، دایکی بە دزی بابیەوە، دەستی دەگەڵ پیاوێکی بێگانەدا تێکەڵاو کردووە.

تۆ تەمەشا چەند ژنێکی ئارام و ئاسوودەیە، چەند متمانەی بەخۆیە! باشە ماقوولە ژنێکی روح ودڵپاکی وەکو ئەو، بخزێت! خۆی بدۆڕێنێت! هەوا وهەوەس ڕایماڵێت و کەم وزۆر بەسەرخۆی نەیەنێ و پێوەی دیار نەبێت. ئاە! پەشیمانی! پەشیمانی! ڕەنگە لە هەوەڵەوە پەشیمانی زۆری ئازار دابێت، ئەوسا وەکو هەرشتێکی دی سڕابێتەوە، بیرچووبێتەوە. بێگومان لەم هەڵەیەی خۆی ژێوان بووەتەوە، زۆر گریاوە و، پاشان بەرەبەرە لەبیری بردبێتەوە، لەبیری چووبێتەوە، باشە هەموو ژنان، بەهرەیەکی سەیر و دەگمەنی بیرچوونەوەیان نییە کە تەنانەت ئەو خەڵکانەش فەرامۆش دەکەن کە جەستەی خۆیان ڕادەست کردوون و لێویان داونەتێ ماچی بکەن؟ ماچێک وەکو چەخماخە لێیان دەدات و ڤیان وەکو باهۆز ڕایان دەماڵێ و پاشان ژیان سەرلەنوێ هێور دەبێتەوەو وەکو ئاسمان ساف دەبێتەوەو هەموو شتێک دەگەڕێتەوە دۆخی خۆی. تاقە یەک پەڵە هەوریمان وەبیر دێتەوە؟

پییر، نەیدەتوانی لە ژوورەکەی خۆیدا بمێنێتەوە. ئەم ماڵە، ماڵی بابی پان وپلیشی دەکردەوە. هەستی دەکرد میچەکە بەسەریا دادێتەوە، دیوارەکان دێنەوە یەک و خەریکە دەی خنکێنن. کە تینوویەتی زۆری بۆ هێنا، مۆمەکەی پێکرد، چوو بۆ مووبەقەکە تا پەرداخێ ئاوی سارد بخواتەوە.

هاتە نهۆمی خوارەوە، ئەوسا بە سوراحیەک ئاوی پڕەوە سەرکەوتەوە. هەربە کراسی خەوەوە، لەسەر یەکێک لە پلەکانی قاڵدرمەکە دانیشت، بایەکی خۆشی دەهات، ئەوسا بەبێ پەرداخ سوراحیەکەی نابە سەرەوە، وەکو کەسێک ڕای کردبێ بەهانکە هانک بینی بە ئاوەکەوە نا. کەلە جوولە کەوت و هێور بووەوە، هێمنی و خامۆشی ماڵەکە کاری تێکرد، ئەوجا وردە وردە کەمترین

دەنگی جیا دەکردەوە. یەکەم شتێ گوێی لێبوو دەنگی سەعاتی ژووری نانخواردن بوو، کە دەنگەکەی لە گوێیدا سات بەسات گەورە وگەورەتر دەبوو. ئەوسا دووبارە دەنگی پرخەیەکی هاتەگوێ، پرخەیەکی پیری کورت، دەنگی پرخەپرخێکی ناخۆش، بێگومان پرخەی باوکی بوو، ئەم پرخەیە گرژی کرد، وەکو ئەوە بوو خۆبەخۆ هەڵقوڵێت، وەکو ئەوەی ئەم دوو پیاوەی لە هەمان ماڵدا دەیان پرخاند، باب وکوڕ، هیچ پەیوەندییەکیان پێکەوە نەبێت، هیچ پەیوەندییەکی سستیش کە پێی بزانن، پێکیانەوە ببەستێت!

ئەمانە بە میهرەبانیەوە قسە دەکەن، باوەش بەیەکدا دەکەن، هەمان شت کاریان تێدەکات، وەکو ئەوەی یەک خوێن بە دەمارەکانیاندا بگەڕێ. دووکەس کەلەم پەڕ ولەوپەڕی دنیادا لەدایک بووبن، نەدەشیا بە ئەندازەی ئەم کەسە. ئەم باب وکوڕە لە یەکدی دووربن.

قەناعەتیان وابوو یەکدییان خۆشدەوێ، چونکە درۆیەک لە ناخی هەردووکیاندا گەورە بوو، درۆیەک کە ئەم خۆشەویستییە باوکانەیە و ئەم خۆشەویستییە فرزەندەیانەی لەنێوانیاندا دروست کردبوو. درۆیەک مەحاڵە کەشف بکرێت، کەس نەیزانی کوڕێکی بیژو و حەرامزادەیە، وێڕای ئەوەش، وێڕای ئەوەش هەردووکیان خەڵەتابوون. لەکوێ بزانن؟ ئاە، خۆزیا تاقە لێکچوونێک، لێکچوونێکی زۆرکەم لەنێوان بابی و جاندا هەبوایە. لێکچوونێک لەو لێکچوونە گونگ و نادیارانەی لە باپیرەوە بۆ نەوە دەگوازرێتەوە و، ئەوە دەسەلمێنێ کە سەرچاوەی ڕەگ وڕەچەڵەکی هەموویان هەڵقولاوی هەمان خۆشەویستیە. وەکو دکتۆر پێویستی بەیەک شتی زۆر بچووک بوو، تا شێوەی شەویلاگەی، کەپووی، دووری نێوان هەردوو چاوی، هەڵکەوتی ددان یان قژی بزانێ، یان کەمترین هەڵس وکەوت و ڕەفتاری، خوو و خدەیەکی، ڕەفتاری، یان سەلیقەیەکی بۆماوەیی، ئاماژەیەک بزانێ، کەلە مومارەسە کردنیا بەدیار بکەوێت.. گەڕا، زۆر گەڕا، هیچی بیر نەکەوتەوە، هەرهیچ. بەڵام چەند بە گومانەوە تەمەشای دەکرد، چەند بە گومانەوە سەرنجی دەدا، هیچ بەڵگەیەکی دەست نەدەکەوت کە ئاماژە پەنهان و نادیارەکانی بۆ کەشف بکات و بسەلمێنێت. هەستا تا بچێتە ژوورەکەی خۆی، بە خاوەخاو بە قاڵدرمەکەدا هەڵگەڕا، بیرکردنەوە باڵی بەسەردا کێشا، بەلای دەرگای ژووری براکەیدا ڕۆیی، لەناکاوا وەستا. دەستی برد تا بیکاتەوە. ئارەزوویەکی سەرکێشی بەسەرا هات کە هەر ئێستا جان بدینێ، تا بەوردی و لە غورابی خەوا تەمەشای بکات، لەو کاتەدا تەمەشای بکات، کە ڕوخسار و دەم وچاوی ئارامە، سیمای خاو بووەتەوە و ئاسوودەیە، ڕواڵەت و ڕواڵەتبازیەکانی ژیان هەر هەموویان لە حەوت کێوان ئاوابوون. هەنگێ سڕ ونهێنییە پەنهانەکانی سەروسیمای دەدۆزێتەوە. جا هەنگێ ئەگەر سووکە لێکچوونێک هەبێ، پەی پێ دەبات و لەدەستی دەرناچێت. باشە ئەگەر جان لە پڕێکا بێدار ببێتەوە، ئەم چی پێ بڵێت؟ چۆن هۆی ئەم سەردانەی بۆ شرۆڤە بکات؟

لەجێی خۆی وەستا، قامکەکانی بەسەر دەسکی دەرگاکەوە ڕەق بووبوون، لە دڵی خۆیدا دەگەڕا کە هۆیەک بۆ هاتنەکەی خۆی بدۆزێتەوە، یەکسەر ئەوەی بیرکەوتەوە کە هەشت ڕۆژێک لەوەوبەر شووشەیەک دەرمانی دان یەشەی بە براکەی دابوو. ئەمیش ئەمشەو دانی هاتووەتە ئێش و هاتووە بۆ حەب ودەرمانەکە. بە ئەسپایی وەکو دز خۆی بە ژوورا کرد.

جان، کەمێک دەمی کردبووەوە، خەوێکی ئاژەڵانەی قووڵی لێکەوتبوو. ڕدێن و قژە زەردەکەی، بەسەر داوە سپیەکانەوە ئاڵتوون ئاسا دەیان نواند. بێدار نەبووەوە، بەڵام لە پرخەپرخ کەوت.

پییر، بەسەریا دانەوییەوە، بەچاوانی تاسەمەندەوە لێی ڕاما، نا، ئەم گەنجە لە رولاند ناچێت. بۆ جاری دووەم سەروسیمای ماریشالی وەبیر خۆی هێنایەوە. هەردەبێ بیدۆزێتەوە! ڕەنگە ئەوسا ئەم گومانەی لەلا نەمێنێ.

براکەی جولایەوە، بێگومان لە ئامادەبوونی ئەم پەست بووە، یان لە تیشکی مۆمەکە کە دابووی لەچاوی بێزار بووە. ئەوسا دکتۆر بە پێدزکێ و لەسەر پەنجەی پێیان بەرەو دەرگاکە کشایەوەو بە ئەسپایی دایخست، ئەوسا بۆ ژوورەکەی خۆی ڕۆیی، بەڵام خەوی لێنەکەوت.

شەو درێژ بوو، ڕۆژ نەدەبووەوە، سەعاتی ژووری نانخواردن، یەک لەسەریەک لێی دەدا، دەنگی ئەوەندە قووڵ ومەند بوو لەتۆوایە زەنگی کڵێسایەکی قووت داوە. زەنگەکان، بە قاڵدرمە چۆڵەکەدا سەردەکەوتن و دیوار ودەرگاکانیان دەبڕی و لە قووڵایی ژوورەکاندا و لە گوێی خەڵکە نووستووەکەدا مردار دەبوونەوە.

پییر، بەپانی و درێژی ژوورەکەدا، لەلای جێگاکەوە بۆلای پەنجەرەکە و بەپێچەوانەوە، کەوتە ڕاوێچکە و هاتوچۆ. چی بکات؟ هەستی بە نیگەرانیەکی زۆر کرد، نەیدەتوانی لەگەڵ خانەوادەکەیدا هەڵبکات. هێشتا حەزی دەکرد بە تەنیا بێ، بەلای کەمەوە تا سبەینێ، بۆ ئەوەی بیر بکاتەوە، ئارام بێتەوە، خۆی بۆژیانی ڕۆژانە ئامادە بکات، بۆ ئەو ژیانەی کە دەبوایە بەردەوام بێت.

دەی باشە، دەچێت بۆ شاری (تروڤیل) تا تەمەشای ئاپۆڕای خەڵکەکە بەسەر " بلاجە " کەوە ببینێ. ئەو دیمەنە تۆزێ دڵی دەکاتەوە وجەوەکە بیری دەگۆڕێت، دەرفەتی ئەوەی بۆ دەڕەخسێ تاخۆی بۆ ئەو شتە کرێتە ئامادە بکات کەبەخۆی کەشفی کردووە.

کە سپێدە ئەنگاوت دەست و دەم وچاوی شت و جلەکانی لەبەر کرد. مژودوومانەکە ڕەوی بووەوە، جەوەکە زۆرخۆش وجوان بوو. جا چونکە کەشتی شاری (تروڤیل) سەعات نۆ لە بەندەرەکەوە دەردەچوو و دەکەوتەڕێ، دکتۆر وای بەباش زانی پێش ئەوەی بڕوات، بچێ دایکی ماچ بکات.

چاوەڕوانی کرد تا هەتاو بەرز بووەوە، دنیا ڕۆژ بووەوە، ئەوسا دابەزی. کە گەییە بەردەرگای ژوورەکەی دایکی، دڵی بەتووندی کەوتەلێدان، بەجۆرێ هانکەهانکی پێکەوت، ناچار وەستا تا پشوویەکی وەبەربێتەوە. دەستی بەسەر دەسکی دەرگاکەوە سست بووبوو و دەلەرزی. وای لێهاتبوو، نەیدەتوانی دەسکی دەرگاکە بابدات و بچێتە ژوورەوە. لە دەرگاکەی دا، دەنگی دایکی بەرز بووەوە:

- کێیە؟
- منم، پییر.
- چیت دەوێ؟

- حەزم کرد سڵاوێکت لێبکەم، چونکە دەمەوێ بڕۆم بۆ شاری " تروڤیل " و ئەمڕۆ دەگەڵ هاوڕێکانما لەوێندەر بەرمەسەر.
- من هێشتا لەناو جێدام.
- دەی باشە، خۆت سەغلەت مەکە، کە شەوێ هاتمەوە ئەوسا ماچت دەکەم.

حەزی دەکرد، بەبێ ئەوەی بیدینێت، بڕوات، بێئەوەی ماچێکی ساختەی گۆناکانی کە دڵی لێی تێک هەڵدەهات، بکات، بڕوات. بەڵام دایکی گوتی:- کا بوەستە، با دەرگا بکەمەوە.

گوێی لە دەنگی پێیە پەتیەکانی بوو کەبەسەر پارکێتەکەدا هەنگاوی دەنا، ئەوجا گوێی لە دەنگی سورگی دەرگاکە بوو، دایکی هاواریکرد:

- وەرە ژوورەوە.

وەژوور کەوت. دایکی لەسەر تەختەکەی دانیشتبوو، رولاند خەوتبوو، سەری داپۆشی بوو و ڕوویکردبووە دیوارەکە و لە غورابی خەودا بوو، پێدەچوو بەهیچ شتێک خەبەری نەبێتەوە، مەگەر کەسێک ڕای بتەکاندبا و دەستی لە بنا دەربێنابا.

لە ڕۆژانی ڕاوە ماسیدا، کارەکەرەکە لەو کاتەدا خەبەری دەکردەوە، کە باباگری دەریاوان بەدوویدا دەهات، تا لەم خەوە خۆشە بێداری بکاتەوە.

پییر، وەژوورکەوت، بەجۆرێ لە دایکی دەڕوانی وەکو ئەوەی بە عەمراتی نەی بینیبێ. دایکی دەم وچاوی هێنایە پێشەوە، دوو ماچی هەر دوو گۆناکانی دایکی کرد، ئەوسا لە سەر کورسییەکی نزم ڕۆنیشت. دایکی گوتی:

- دوێنێ شەو بڕیارت دابوو ئەم سەفەرە بکەیت؟
- بەڵێ، دوێنێ شەو.
- بۆ شێو دێیتەوە؟
- جارێ نازانم، بەهەرحاڵ چاوەڕوانم مەکەن.

بە کونجکاویەکی سەیرەوە تەمەشای دایکی دەکرد. ئەمە دایکیەتی. ئەم ژنە! بەم ڕوو وڕوخسارەوە کەلە منداڵییەوە، لەوەتای چاوی تروکاندووە دەی بینێ. ئەم زەردەیە، ئەم دەنگە زۆر ئاشنایە و هەموو ئەمانەی بەلاوە تازەبوو و زۆر جیاواز بوو لەوانەی لە پێشا و تا ئێستا بەلایەوە ئاشنابوون.

ئێستا بۆی دەرکەوت، تێگەیی – چونکە خۆشی دەویست – قەت بەم دیقەتەوە تەمەشای نەدەکرد. وێڕای ئەوەش ئەمە خۆیەتی، هەموو وردەکارییەکانی ڕوخساری دەناسی، بەڵام ئەمە یەکەمجاری بوو، بەم زەلاڵی و ڕوونییە وردەکارییەکانی ڕوخساری دەبینی. ئیدی زەینی ورژا و، هەندێ شتی لە هێڵە گشتیەکانی ڕوو و ڕوخساریا خوێندەوە، کە پێشتر هەرگیز پەی پێیان نەبردبوو.

هەستا تا بڕوات، ئەوسائارەزوویەکی سەرکێش لە جێی خۆی چەقاندی، ئارەزووی ناسینی ئەو کەسەی لە دوێنێوە سەرودڵی گرتبوو، گوتی:

- باشە لە بیرتە جاران وێنەیەکی بچووکی ماریشال لە هۆڵەکەدا دانرابوو؟

دایکی، یەک دوو چرکەیەک پەشۆکا، یان پییر وای هەستکرد کە پەشۆکاوە، ئەوسا دایکی گوتی:- بەڵێ.

- ئەو وێنەیە چی لێهاتووە؟

خات رولاند، بلەز وەڵامی دایەوە:

- ئەو وێنەیە.. سەبرکە.. سەبرکە.. بەتەواوەتی نازانم. ڕەنگە لەنێو باوڵ و پرپاسکەکانی مندا بێ.
- بێ زەحمەت، بۆی بگەڕێ، تاقیبی بکە.
- باشە، تاقیبی دەکەم. بۆچیتە؟
- ئاە، بۆ خۆمم ناوێ، با بیدەین بە جان، پێم وایە ئاساییە، دڵی پێ خۆش دەبێت.
- بەڵێ. هەق بەتۆیە، بیرکردنەوەیەکی باشە، کە هەستام بۆی دەگەڕێم.

وەدەرکەوت، ڕۆژێکی خۆش بوو، کەمترین سرووە نەدەهات، خەڵکی لە جادە و باناندا، شاد وبەکەیف دیاربوون، هەرکەسە وبۆسەر کاری خۆی دەڕۆیی، فەرمانبەران دەچوون بۆ دایەرەکانیان، کیژان بۆ کۆگا وموغازەکانیان دەڕۆیشتن، هەندێ کەس، بە ڕۆژی ڕوناک بۆخۆ دەسترین و کەیفیان دەکرد.

ئیدی، ڕێبواران، بەرەبەرە سەرکەوتنە سەر کەشتیەکەی شاری (تروڤیل). وەختایەک پییر، لە دوای دواوە لەسەر تەختێکی دارین گیرسایەوە، لەدڵی خۆیدا پرسی: " باشە کە پرسیاری وێنەکەم لێکرد پەست بوو، یان هەر سەری سوڕما؟ ئایا ونی کردووە یان شاردویەتیەوە، بۆچی؟ ئیدی ئەقڵی هەمان ڕێچکەی گەیشتنە ئاکامی گرتەبەر: وێنەکە وینەی کەسێکی دۆست، وێنەی خۆشەویستێک بوو، لە هۆڵەکەدا و بەبەرچاوی هەمووانەوە دانرابوو. تا ئەو ڕۆژەی ژنەی تاین، دایکەکە، لەپێش هەموو کەسێکدا، پەی بەوە برد کە ئەم وێنەیە لە کوڕەکەی دەچێت، دیارە لەمێژ بوو هەستی بەو لێکچوونە کردبوو.. دوای ئەوە هەستی کردبوو، ڕۆژێ لە ڕۆژان هەموو کەسێک هەست بەو لێکچوونە دەکات، بۆیە وێنەکەی هەڵگرتووە تا کەس گومانی لێنەکات، دیارە زاتی نەکردووە وێنەکە بدڕێنێت. پییر بە ڕوونی بیری کەوتەوە کە ئەو وێنە بچووکە لە مێژە دیار نەماوە، پێش ئەوەی خانەوادەکەیان لە پاریسەوە بۆ ئێرە باربکەن دیار نەما! پێموایە ئەو کاتە دیار نەما و غەیب بوو کە جان خەریک بوو سمێڵ و ڕدێنی دەهات و لەناکاوا شێوەی دەچووە سەر ئەو گەنجە موو زەردە سوورو سپیەی لەناو چوارچێوەکەدا بزە نیشتبووە سەر لێوی.

تەڤگەر وتەکانی کەشتیەکە، کە کەوتەڕێ، بیروخەیاڵەکەی شێواند! هەستایە سەرپێیان، دەستی بە تەمەشاکردنی دەریاکە کرد.

کەشتیە بچووکەکە لە لەنگەرگا لاوەکییەکەوە دەرچوو، بە هانکەهانک و لەرزە لەرز بە دەستەچەپا بایدایەوەو بەرەو ئالییە دوورەکە، کەچاو بە ئاستەم لەنێو تەمتوومانی دانی بەیانیدا، فەرقی دەکرد، بۆی دەرچوو. لێرەو لەوێ بایەوانێکی سووری بەلەمێکی نێچیروانی بەسەر دەریاکەوە دەشەکایەوە و لە دوورەوە لە تاوەرێکی گەورە دەچوو کە سەری لە ئاوەکەوە دەرهێنابێ. روباری سین، کەلە شاری روانەوە وەکو باسکی دەریاکە، دەهاتە خوارێ، بەپانی خۆی دوو خاکی هاوسێی لێکدی جیادەکردەوە.

بە کەمتر لە سەعاتێک، کەشتیەکە گەییە بەندەری (تروڤیل) ، کات کاتی مەلە کردن بوو، پییر یەکسەر چوو بۆ (پلاجەکە).

پلاجەکە، لە دوورەوە لە گوڵگەشتێکی درێژی پڕ لە گوڵی پشکوتو دەچوو. لەسەر گردێکی گەورەی لمەلانی زەردباو، کەلە قەراخ لەنگەرگای بەندەرەکەوە دەستی پێدەکرد و دەڕۆیی تا دەگەییە تاوێرە ڕەشەکان، جۆرەها چەتر وسەیوانی ڕەنگاوڕەنگ، شەپقەێن جۆراوجۆر، جلێن ژنانەی ڕەنگاوڕەنگ، لەبەردەم کابینەکانی کەنارەکە وەستابوون یان ڕیزیان بەستبوو، یان لێرەو لەوێ بڵاو بووبوونەوە، کە تەمەشات دەکردن، لەتۆوایە چەپک وتاجە گوڵینەی گەورەن لەناو مێرگێکی بێ سنووردا. ژاوەژاو و هەرا و زەنای دەنگە تێکەڵاوە دوور و نزیکەکان، لە شنەبایەکەدا دەتوایەوە، هەرا وهەنگامەی ئەو مندالانەی کە مەلەیان دەکرد دەگەڵ حیلک وهۆڕ و ژاوەژاوی خۆش و بەردەوامی ژناندا، تێکەڵ بەو شنەبایە دەبوو کە خەڵکەکە هەڵیان دەمژی. پییر، وێڵ و سەرگەردان، بەناو ئاپۆڕای خەڵکەکە کەوت، تەنیای تەنیا بوو، زۆر گۆشەگیر بوو، لە هزرە بە ئازارەکانی خۆیدا نقووم بووبوو، وەکو یەکێک وابوو کە کەشتیەکە فڕێی دابێتە نێرینەی دەریاکەوە. خۆی پێدا دەدان، گوێی لە هەندێک قسان دەبوو، بێئەوەی گوێیان لێبگرێت، تەمەشای پیاوەکانی دەکرد بێئەوەی بیاندینێت، پیاوان قسەیان بۆ ژنان دەکرد، ژنان بەدەم پیاوانەوە پێدەکەنین. ئەوسا لە ناکاوا زۆر بەڕوونی بەدی کردن ، دەتگوت خەوی لێکەوتبوو و بێدار بووەوە، لە ناخی ناخەوە ڕقی لێیان بووەوە، چونکە شاد و بەکەیف دیاربوون.

ڕۆیی، لە خەڵکی نزیک دەبووەوە، بە دەوریاندا دەسووڕایەوە، بیری تازەی بە مێشکا دەهات. هەموو ئەو جل وبەرگە ڕەنگاوڕەنگانەی کە لمەلانەکەیان داپۆشی بوو، وەکو چەپکە گوڵ هاتنە بەرچاوی. قوماشە جوانەکان، سەیوانە ڕەنگینە زەردباوەکان، بەژنی زراڤ و ناوقەدی باریک، جلێن تازە مۆد، هەرلە پێڵاوی ناسکەوە تا دەگاتە شەپقەێن سەیر وعەنتیکە، سیحری ڕەفتار، سیحر و ئەفسوونی دەنگ، زەردەخەنە، ناز و کریشمە بە سەرانسەری کەناراوەکەدا.. هەر هەموو ئەمانەی وەکو پشکوتنی گوڵ هاتەبەرچاو. کە بانگەشە بوون بۆ خۆفرۆشی ژنان. ئەو ژنانەی کە خۆیان بۆ ئەوە ڕازاندبووەوە، تا کەسێک بخەنە داوەوە، دڵبەندیان ببێت، لە خشتەی بەرن. خۆیان بۆ پیاوان دەڕازێننەوە، بۆ هەموو پیاوێک جگەلە مێردەکانی خۆیان، کە پێویستیان بەوە نەمابوو فریویان بدەن، تازە خستبوویاننە داوەوە، کەری خۆیان بەستبووەوە. ئیدی خۆیان بۆ ئاشقی ئەمڕۆ، بۆ ئاشقی سبەینێ، بۆ هەر پیاوێ تووشی ببن، دەڕازاندەوە، چاوبڕکێیان دەگەڵ دەکردن و...

ئەو پیاوانەی لە تەنیشتیانەوە دانیشتبوون، چاویان بڕی بووە چاویان، دەم بەدەمەوە قسەیان بۆ دەکردن، بانگیان دەکردن، ئارەزوویان دەکردن، وەکو نێچیرێکی دیارو ئاسانڕاو پەیگیریان دەکردن، ئەگەرچی زۆر نزیک بوون و زۆر ئاسان دەگیران. کەواتە ئەم کەنار و پلاجە بازاڕێک بوو بۆ ئاشقێنی وچاوبازی، کە ژنان خۆیان تیا دەفرۆشت. ئیدی سەودا و مامەڵە بوو، پیاوان دەکەوتنە ڕاوە ژن، ژنان تەنیا بەڵێنیان دەدا. تەنیا بیریان لەیەک شت دەکردەوە. لەوەی بە جەستە پیاوان ببزوێنن، جەستەیان ڕادەست بکەن کە پێشتریش ئەو کارەیان کردووە، جەستەیان فرۆشتووە، بەڵێنیان بە پیاوانی دیکەش داوە. لە دڵی خۆدا گوتی: هیچ شتێکی تازە لەم سەرزەویەدا نییە. هەڵبەتە دایکیشی هەمان ئەو فیعلەی کردووە کە ژنانی دی دەیکەن. ئەمە هەموو شتەکەیە! وەکو هەموو ژنانی دی؟ نا، نەخێر، ئاوارتەش هەیە، زۆریشە! ئەو ژنانەی لە دەوروبەری خۆیدا دەیانبینێ، دەوڵەمەندن، شێتن، عەودالی ڤیان و خۆشەویستین، ئەندامی یانەی ئاشقێنی ڕەهان، تەنانەت ئامادەن بە نرخێکی دیاریکراو ڕابوێرن، چونکە لە کەنارەکەدا تووشی خێڵێک لە ژنانی ئابڕوومەند، گۆشەگیری ناو چوار دیواری ماڵان نەبوو، بەڵکو تووشی لەشکرێک لە ژنانی بێکار بوو.

خێزاوی دەریاکە بەرز بووەوە، کردیە کارێک کە ڕیزی یەکەمی ئەوانەی خەریکی مەلە بوون، بەرەبەرە بەرەو شار بکشێنەوە، ئیدی خەڵکانی سەر کەنارەکە بەپەلە هەستان، کورسیەکانیان هەڵگرت و لەبەر شەپۆلە زەردباوەکە کە تارایەکی ناسکی کەفی بەسەردا دابوو، هەڵاتن. تەنانەت ئەو کابینە گەڕۆکانەش کەلە ئەسپان بەسترابوون، جمان، ئاپۆڕای خەڵکەکە کەوتنەخۆ، هەندێک دەهاتن بڕێک دەچوون، لەم هاتوچۆیەدا، بەریەکدی دەکەوتن وتێکەڵ دەبوون.

پییر، هەڵات، لەم بەریەک کەوتنەی خەڵکەکە پەست و تووڕە بوو، لەشارا نقوم بوو، لە دەروازەی کێڵگەکاندا، لەبەردەم مەیفرۆشیەکەدا، هەژارانەدا وەستا تا فراڤین بخوات.

دوای ئەوەی قاوەکەی خواردەوە، لە تەنیشت دەرگاکەوە، لەسەر دوو کورسی پاڵکەوت، چونکە شەوێ نەنوستبوو، لە سێبەری دار زەیزەفونێکا خەوی لێکەوت. دوای چەند سەعاتێک لەخەو ڕاپەڕی، سەیری کرد وەختی گەڕانەوەی کەشتیەکە هاتووە، زۆر خەوتبوو، ئازای داهێزرابوو، شەکەت و ماندوو کەوتەڕێ. دەیەوێ بگەڕێتەوە، دەیەوێ بزانێ ئاخۆ دایکی وێنەکەی ماریشالی دۆزیوەتەوە. ئایا خۆی (دایکی) لەپێشا باسی دەکات، یان دەبێ ئەم دووبارە پرسیاری لێبکاتەوە، بێگومان هەنجەت و بیانوویەکی پەنهانی هەیە، بۆ لابردن و شاردنەوەی ئەو وێنەیە.

بەڵام کەخۆی بە ژوورەکەیدا کرد، دوو دڵ بوو لەوەی کەبۆ شێو بچێتە خوارەوە، زۆر کەسەردار بوو، دڵەی خەمبار و تووڕەی هێور نەبووبووەوە. وێڕای ئەوەش بڕیاری دا بچێتە خوارەوە، کەخۆی بە ژووری نانخواردن دا کرد، هەموو خانەوادەکە لە دەوری خوانەکە دانیشتبوون.

شادی بە ڕوخساری هەموویانەوە دیاربوو. رولاند گوتی:

- دەی باشە، لە شت کڕین بوونەوە؟ من تا هەموو شتەکان تەرتیب نەکەن و لە جێی خۆیان دای نەنەن، نایەمە تەمەشا کردنیاین

ژنەکەی بەرسڤی دایەوە:

- هەڵبەتە هەموو شتێک بەدڵی خۆمانە. بەڵام بۆ ئەوەی تووشی هیچ هەڵەیەک نەبین، پێویستمان بە کاتی زیاترە تا بیربکەینەوە. مەسەلەی کەل وپەل و مۆبیلەکردنی شوقەکەمان زۆر لا مەبەستە.

هەموو ڕۆژەکەی دەگەڵ جاندا، بەسەردانی فەرشفرۆشییەکان و کۆگای مۆبیلان و کەل وپەلەوە بردەسەر. خات رولاند، حەزی لە قوماشی نایاب، کەمێک گرانبەها و، باڵکێش بوو. کوڕەکەی بە پێچەوانەوە حەزی لە شتی سادە بوو. ئیدی دەستیان بدایەتە هەرشتێک، هەنجەتەکانی خۆیان دووبارە دەکردەوە. خات رولاند، هەنجەتی ئەوەبوو، کە خاوەنی دەعوا، وەختایەک دەچێتە هۆڵی چاوەڕوانی پێویستی بەوەیە دیمەنێکی دەوڵەمەندانە بدینێ و هەست بە دەوڵەمەندی شوێنەکە و خاوەنی شوێنەکە بکات.

بەڵام جان حەزی دەکرد تەنیا مشتەریانی کەشخە و دەوڵەمەندان ڕاکێشێت و دەیەوێ لە ڕێگای زەوقە سادەکەیەوە، سەرنجیان ڕابکێشێت و بەلای خۆیدا ڕایانکێشێت. لەسەر نان خواردن، هەمان ئەو گەنگەشەیان دووبارە کردەوە کەبە درێژایی ڕۆژەکە کردبوویان.

رولاند، هیچ ڕاوبۆچوونێکی نەبوو، هەمان قسەی دەگوتەوە:

- من نامەوێ نەهیچ بڵێم و نە گوێم لەهیچ بێ، کەلە خێران هەموو شتێک تەواو بوو، دەچم سەیری دەکەم و بەچاوی خۆم دەیبینم.

خات رولاند، کوڕە گەورەکەی گاز کرد، تا ڕای خۆی بدات، گوتی:

- وەرە بابزانین ڕای تۆ لە هەنبەر قسەکانمان چییە؟

ئەعسابی تەواو هەڵچووبوو، حەزی دەکرد بە جنێو وەڵام بداتەوە. بەڵام بە دەنگێکی وشک کەلە پەستی و تووڕەییدا دەلەرزی گوتی:

- ئۆف! منیش هەمان ڕاوبۆچوونی جانم هەیە، حەزم لە سادەییە، سادەیی و خاکەرایی لە زەوق و سەلێقەدا، وەکو ڕاستگۆیی و سەر ڕاستیە لەواری ئەخلاقدا.

دایکی گوتی:

- ئەوەشت لەبیر نەچێ کە ئێمە لە شارێکی بازرگانیدا دەژین و زەوق و سەلیقەی بەرز وبەجێ لە هەموو شوێنێ نییە.

پییر، بەرسڤی دایەوە:

- ئەمە گرینگ نییە، ئایا ئەمە مانای وایە لاسایی گەوجان بکەینەوە؟ یانی ئەگەر هاوڵاتیان کەر و خوێڕی بوون، دەبێ منیش وەکو ئەوان بم؟ یانی ئافرەتێک کە ئافرەتە هاوسێکەی دوو ئاشقی هەبوو، دەبێ ئەویش هەمان هەڵە وخەتا بکات.

جان، دەستی بە پێکەنین کرد وگوتی:

- هەنجەتی وات پێیە، دەڵێی لە پەندی فەیلەسووفانەوە وەرگیراوە.

پییر، بەرسڤی نەدایەوە. براکەی و دایکی کەوتنە باسی قوماش و قەنەفە. هەردووکیان نامۆ وغەریب هاتنە بەرچاوی، وەکو چۆن بەیانی بەرلەوەی لەماڵ وەدەربکەوێ وبۆ شاری تروڤیل بڕوات، دایکی نامۆ وغەریب هاتە بەرچاوی، بەو ئاوایە هەردووکیانی، براکەی و دایکی نامۆ و بێگانە هاتنە بەرچاو. لە ڕاستیا وای هەستکرد، لەناکاوا خۆی بەناو خانەوادەیەکدا کردووە کە نایان ناسێت. سەری سوڕما، بەتایبەتی سەری لە بابی سوڕما، باوەڕی بە چاو وبیری خۆی نەدەکرد. ئا ئەم پیاوە زەلامە سست وخاوە، ئەم کەودەنە بابیەتی، بابی ئەوە! نا، نا، جان هەرگیز لەو ناچێت.

سەبارەت بە خانەوادەکەی، دوو ڕۆژە، دەستێکی پەنهانی شەڕانی، دەستی مردوویەک لێکی دابڕین، هەر هەموو ئەو پەیوەندییانەی بچڕی کە ئەم چوار بوونەوەرەی پێکەوە بەستبوو، بەرەبەرە شیرازەیانی پچڕاند، ئیدی تەواو. هەموو شتێک بڕایەوە، دایکی نەما، ئیدی ئەمە دایکی نییە، چونکە ناتوانێ خۆشی بوێت، ناتوانێ ڕێزێکی ڕەهای، پڕ میهر و دوور لە هەر ڕیابییەکی بگرێ، ئەو ڕێزەی دڵی فرزەندان پێویستی پێیەتی، ئیدی برای نییە، مادام ئەم برایە لە پیاوێکی بێگانەیە، چیتر برای نییە، ئەوەی بۆی ماوەتەوە هەر باوکیەتی، ئەم پیاوە زلحۆرتەی کەهیچ خۆشی ناوێ. لەناکاوا گوتی:

- دایکە، وێنەکەت دۆزییەوە؟

حایر وحەپەساو چاوانی کردنەوە وگوتی:- کامە وێنە؟

- وێنەکەی ماریشال.
- نا.. یانی.. بەڵێ.. نەمدۆزیوەتەوە، بەڵام وابزانم شوێنەکەی دەزانم.

رولاند گوتی:- وێنەی چی؟

پییر گوتی:- وێنەیەکی بچووکی ماریشال، کەکاتی خۆی، وەختایەک ماڵمان لە پاریس بوو، لە هۆڵەکە دانرابوو، پێموایە جان حەزدەکات ئەو وێنەیەی لەلابێ.

رولاند هاواریکرد:

- ئا، ئا، لە بیرمە، هەفتەی ڕابردوو دیتم کە دایکت لە باوڵەکە دەریهێنا، ڕوخساری ڕوشابوو. ڕۆژی پێنج شەممە یان هەینی بوو. لویز لەبیرتە؟ کەلە باوڵەکەت دەردێنا، من

تەمەشام دەکردیت، لەسەر کورسیەکەی بەردەم خۆتا داتنا، لەگەڵ کۆمەڵێک نامەدا بوو کەنیوەیانت سووتاند، ها؟ ڕێکەوتێکی سەیر نییە، کە پێش دوو ڕۆژ یان سێ ڕۆژ لە میراتیەکەی جان ئەو وێنەیەت دەرهێنا؟ ئەگەر هەستی پێشبینیم هەبووایە، دەمگوت ئەوەتا، ئەوە خۆیەتی.

خات رولاند، بە هێمنی بەرسڤی دایەوە:

- بەڵێ، بیرم کەوتەوە لە کوێیە، ئێستا دەچم دەیهێنم.

کەواتە درۆی دەکرد! بەیانی کە وەڵامی کوڕەکەی دایەوە درۆی کرد، درۆی کرد کە گوتی: " بە دروستی نازانم لە کوێیە، ڕەنگە لەنیو باوڵ و پریاسکەکانی مندا بێ " تۆمەز چەند ڕۆژێک، چەند ڕۆژێکی کەم بەرلە ئێستا، دیتبووی، دەستی پێدا هێنابوو، لێی ڕامابوو، پاشان لە شوێنێکی نهێنیدا، لەگەڵ نامەکاندا، ئەو نامانەی ماریشال بۆی ناردبوون، شاردبوویەوە.

پییر، ڕوانیە دایکی کە درۆی لەگەڵ کردبوو، وەکو کوڕێکی تووڕەکراوی خەڵەتێنراو تەمەشای دەکرد، خۆشەویستیەکی پیرۆزی لەدەست دا، بەهەمان غیرەی پیاوێکی نابیناوە کە ئەنجام خیانەتێکی نەنگینی کەشف کردبێت، تەمەشای دەکرد.

حەیفێ کوڕیەتی، ئەگەر مێردی ئەم ژنە بوایە، هەردوو مەچەکی، هەردوو شانی توند دەگرت، لە قژی دەنەوی، دەیدا بە عاردیدا، لێی دەدا، مار هەنجنی دەکرد! بەڵام حەیفێ ناتوانێ هیچ بڵێت، هیچ بکات، ئاماژە بۆ هیچ بکات، هیچ شتێک بدرکێنێت، چونکە کوڕیەتی، هیچ بیانوویەکی بۆ تۆڵەسەندنەوە بەدەستەوە نییە، ئەم نەخەڵەتاوە، بەڵکو ئەو (دایکی) بە میهر وسۆزی دایکانە خەڵەتاندوویەتی. دەبوایە سەبارەت بەم دایکێکی بێ عەیب، دایکێکی تەواو عەیار بێ، وەکو هەموو دایکێ سەبارەت بە منداڵەکانیان. ئەم هەڵچوونە تا ڕادەی ڕق وکینە تووڕەی کرد، هەستیکرد، تاوانی دایکی دەرهەق بەم، زۆر گەورەترە لەو تاوانەی دەرهەق بە باوکی کردوویەتی.

زەماوەندی پیاو وژن گرێبەستێکی ئیرادیە، ئەگەر هەریەکێکیان خیانەت لە هاوسەرەکەی بکات، ئەمە تاوانە، بەڵام ژنەکە دەبێت بەدایک، ئەرکی گەورەتر دەبێ، چونکە تەبیعەت ئەرکی پاراستنی ڕەگەزی پێ سپاردووە. ئەگەر هەنگێ خیانەت بکات، مانای وایە ترسنۆک و بودەڵەیە، داوێن تەڕ وسووکە.

رولاند، وەکو هەر ئێوارەیەک کە پێکێکی شەرابی خواردباوە، لاقی لەژێر مێزەکەدا ڕاکێشا ولەناکاوا گوتی:

- پیاو، ئەگەر کەمێک دەستڕۆ بوو، هەق نییە زۆر لە خەمی کاروکاسبیدا بێ. هیوادارم لەمڕۆ بەدواوە جان هەموو ئێوارەیەک دەعوەتی باشمان بۆ بکات، هیچ بەلامەوە خەم نییە ئەگەر هەندێجار تووشی سک یەشەش ببم.

ئەوسا ڕوویکردە ژنەکەی وگوتی:

- دەی، ژنەکە گیان، مادام لە خواردن بوویتەوە، بڕۆ ئەو وێنەیە بێنە، منیش بە دیتنی خۆشحاڵ دەبم.

هەستا، مۆمێکی هەڵگرت، ئەوسا وەدەرکەوت، ماوەیەکی کەمی پێ چوو، ئەم ماوەیە هەرچەندە لە سێ خولەک زیاتر نەبوو، بەلای پییرەوە زۆر دوورودرێژ بوو، دوای ئەو ماوەیە بەخۆی و چوارچێوەیەکی مۆدکۆنی ئەڵقە زێڕینەوە گەڕایەوەو بەدەم زەردەخەنەیەکەوە گوتی:- ئەوەتا، تەقریبەن یەکسەر دۆزیمەوە.

دکتۆر یەکەم کەس دەستی برد. وێنەکەی وەرگرت. لە دوورییەکی کەمەوە ڕایگرت و کەوتە تەمەشاکردنی. پاشان کە هەستی دەکرد دایکی سەیری دەکات، بە ئەسپایی هەستا و چاوی بڕییە براکەی تا لەگەڵ وێنەکەدا بەراوردی بکات. لەزگ بوو بە تووڕەیی بڵێت: " ئاە، ڕێک لە جان دەچێت " لێ زاتی نەکرد ئەو پەیڤە ترسناکە بدرکێنێت، بەوە گوزارشتی لە بیرەکانی خۆی کرد کە کەوتە بەراوردی دەم وچاوە زیندووەکە دەگەڵ دەم وچاوی وێنەکەدا.

هەڵبەتە هەندێک لێکچوونی هاوبەش لەنێوان هەردوو ڕوخسارەکەدا هەبوو: ڕدێنیان هەمان ڕدێن بوو، هەنیەیان هەمان شت بوو، بەڵام هیچ شتێکی ئەوتۆ لە ئارادا نەبوو کە بتوانرێ بگوترێ: " ئەمە باوکە و، ئەمەش کوڕیەتی " سەرباری ئەم نیشانە هاوبەشانە، شێوەی خانەوادە و نزیکی ڕواڵەتیش هەبوو کە هەمان خوێن دەیجولێنێ. کە ئەگەر پییر ئەمەی بەدی بکردبایە، پتر لە بەدگومانیەکەی خۆی ئەرخایەن دەبوو، دایکی هەستا پشتی تێکردن ، وای دەنواند کە گوایە شەکرەکە و شەرابەکە هەڵدەگرێت. هەستی کرد کە پییر زانیویەتی یان بەلای کەمەوە گومانی لێدەکات.

رولاند گوتی:- دەی، کوا با تەمەشایەکی بکەم.

پییر، وێنەکەی بۆ درێژ کرد، بابی مۆمەکەی هێنایە پێشەوە تا باشتر بیدینێت، ئەوسا بە ڕاوێژێکی میهرەبان گوتی:

- بەلەنگازۆ! وەختایەک یەکترمان بینی، کێ وێنای ئەمەی دەکرد، حەیفێ! ژیان چەند بلەز دەڕوات! بەهەرحاڵ ئەو کاتانە پیاوێکی جوان و قۆز بوو، زۆر بە ئەدەب بوو، وانییە لویز؟

کە ژنەکەی وەڵامی نەدایەوە، لەسەری ڕۆی:

- پیاوێکی سەلار وسەنگین بوو! قەت جارێ لە جاران بە بەد مگێزی نەمبینی، تەواو، ڕۆیی، تەنیا ئەوەی لە دوو ماوە کە بۆ جانی بەجێهێشتووە. بەهەرحاڵ دەتوانم سوێند بخۆم ئەمە بەڵگەیە کە تا دوا هەناسە دۆست و هاوڕێیەکی دڵسۆز و وەفادار بووە وتەنانەت لەسەرە مەرگ و گیانەڵڵاشدا ئێمەی هەر لەبیر بووە.

" جان " ش دەستی برد تا وێنەکە وەربگرێت. لێی ورد بووەوە، دوای کەمێک بە کەسەرەوە گوتی:- من، نەمدەناسی، من تەنیا بە پۆڕی سپییەوە دیتبووم.

وێنەکەی دایەوە بە دایکی، ئەویش تەمەشایەکی بلەزی کرد و، خێرا چاوی لەسەر لابرد، وەک ئەوەی ترسابێ، ڕووی وەرگێڕا، ئەوسا بەدەنگی ئاسایی خۆی گوتی:- جانۆ گیان، ئەمە ئێستا پەیوەندی بە تۆوە هەیە، تۆ میراتگریت. لە شوقە تازەکەتدا دایدەنێین.

کە چوونە هۆڵەکەوە، وێنە بچکۆلەکەی وەکو جاران لە سەر کوورەکە و لەنزیک سەعاتەکەوە دانا.

پییر وجان، سەر وجگەرەیان پێکرد. کە جگەرەیان دەکێشا، یەکێکیان بەنێو ژوورەکەدا ڕاوێچکەی دەکرد و ئەوی تریان لەسەر قەنەفەیەک دادەنیشت، تا نیوەی لە قەنەفەکە ڕۆدەچوو و لاقی دەخستەسەر لاق. رولاند سەبیلەکەی دادەپەستایەوە، وەکو چۆن سواری ئەسپ بێ، بەو ئاوایە لەسەر کورسییەک دادەنیشت، لە دوورەوە تفەکەی دەگرتە کوورەکە، خات رولاند لەسەر تەپڵەکێکی نزم، لەنزیکی مێزێکی چکۆلەوە کە ڕوناکی لەسەر بوو دانیشتبوو و گوڵدۆزی دەکرد. یان خوری دەڕست. ئەمشەو دەستی بە دروستکردنی پارچە " کنفا " یەک بۆ ژوورەکەی جان کردبوو، ئەمە کارێکی دژوار و ئاڵۆز بوو، بەتایبەتی لە دەستپێکدا دەبوا هەموو هۆش و گۆشی لەلای بێ. وێڕای ئەوەش، چاوی کەلەگەڵ هەر تەقەڵێکدا بەرز ونزم دەبووەوە بلەز دەچووە سەر وێنە چکۆلەکەی یارۆی ڕەحمەتی، کەبە سەعاتەکەوە هەڵپەسێردرابوو. دکتۆر، بە چوار یان پێنج شەقاو پانی هۆڵەکەی دەبڕی، هەردوو دەستی نابوونە پشتی و جگەرەکەی نابوو بە لا لێویەوە وهەموو جارێک نیگای لە نیگای دایکی هەڵەنگوت.

دەکرێ بگوترێ، بە پارێزەوە تەمەشای یەکیان دەکرد، ئیدی کێشە وململانێیەکی بەسوێیان کەوتە نێوان، ململانێیەک کە تەحەموول نەدەکرا، دڵی پییری دەگوشی. لە دڵی خۆیدا، هەم بە ئازار وهەم بە ڕەزامەندییەوە گوتی: " باشە لەو دەمەدا کە بزانێ من کەشفم کردووە، ئازار دەچێژێ! " لە هەر بادانەوەیەکا بۆلای کوورەکە، بۆ چەند ساتێک دەوەستا و لە ڕوخسارە سپییەکەی ماریشال ڕادەما، لەوە دەچوو بیرۆکەیەکی نەگۆڕ لەدووی بێ و لێی نەبێتەوە. وێنە چکۆلەکە بە ئەندازەی ناو لەپێک بوو، لە کەسێکی زندووی شەڕەنگێزی ترسناک دەچوو، کە لەناکاوا خۆی بەمماڵەدا، بەناو ئەم خانەوادەیەدا کردبێ.

لەناکاوا زەنگی دەرگای دەرەوە لێدرا، خات رولاند کە ژنێکی هەمیشە ئارام و لەسەرخۆ بوو، شپرزە بوو، دکتۆر هەستی بە پەشۆکانەکەی کرد. ئەوسا گوتی:- ڕەنگە خاتوو روزمیکی بێ.

چاوەکانی، کە هێشتا نیگەران بوون، بەرەولای کوورەکە هەڵبڕین. پییر، لە شڵەژان و پەشۆکانەکەی دایکی حاڵی بوو یان وای تەسەور کرد تێی گەییوە. نۆڕینی ژنان تیژە، زەینیان ڕوونە، بیریان بە گومانە. وەختایەک بێتە ژوورەوە، ئەو وێنە چکۆلە نەناسە دەبینێ و، ڕەنگە لەیەکەم نیگاوە، پەی بەو لێکچوونە بکات کەلە نێوان ئەم ڕوخسارە و ڕوخساری جان دا هەیە. کە ئەوەی زانی، ئیدی هەموو شتێکی بۆ ڕوون دەبێتەوە! ترسی لێنیشت، ترسێکی کوت وپڕ، ترس

لە ئاشکرابوونی ئەم نەنگە، کە دەرگا کرایەوە، خێرا ئاوڕی دایەوە، وێنە بچووکەکەی هەڵگرت و بەبێ ئەوەی بێڵێ بابی یان براکەی پێی بحەسن، خستیە ژێر سەعاتەکەوە. دووبارە چاوی لە چاوانی دایکی هەڵەنگوت، لێڵ و سەرگەردان وپەشێو دیاربوون.

خاتوو روزمیلی گوتی:- شەوتان باش، هاتووم چایەکتان لەگەڵدا بخۆمەوە.

بەڵام کاتێ لە دەوری خڕ بوونەوە کە خێرهاتنی بکەن و لە حاڵی بپرسن، پییر، لە دەرگاکە کەهەر بە کراوەیی مابووەوە، ئاودیو بووبوو. کە هەستیان بە ڕۆیشتنەکەی کرد، سەریان سوڕما. جان پەست بوو، ترسا کە بێوەژنە گەنجەکە بڕەنجێت، لەبن لێوانەوە گوتی:- کە حەیوانە!

خات رولاند گوتی:- لێی مەگرن، کەمێک ناساغە، ماندووە، لە سەفەری (تروڤیل) بوو.

رولاند گوتی:

- با ماندووش بێ، ماقوول نییە، وەکو حەیوانی کێوی هەڵێت و خۆی بشارێتەوە.

خاتوو روزمیلی، ویستی جەوەکە ئارام بکاتەوە، بە دڵنیاییەوە گوتی:

- نا، نا، پەلەی بوو بۆیە ئیزنی نەخواست، هەموومان کە زوو و ، لەپێش خەڵکی دیکەوە دەردەچین وادەکەین، ئیزن ناخوازین.

جان، بەرسڤی دایەوە:- ئا، ئەو لەناو خەڵکیدا و لە دەرەوە ئاساییە، بەڵام لەناو یەک خێزاندا ئاسایی نییە، ئەم برایەی من، ماوەیەکی کەمە ئەم خووەی گرتووە.

(6)

لە زەرفی هەفتەیە دوواندا هیچ شتێکی تازە لە خانەوادە و ماڵباتی رولاندا ڕووی نەدا، باوکەکە دەچووە ڕاوە ماسی خۆی، خات رولاند یارمەتی جانی دەدا، تا بۆ شوقەکەی بگوازێتەوەو جێگیر ببێت، پییری خەمین، تەنیا لە کاتی ژەمەکاندا بەدیار دەکەوت. شەوێک بابی لێی پرسی:- بۆچی سەروچاوت داوە بەیەکا و لە کۆستکەوتە و ماتەمباران دەچیت، ماوەیەکە هەست دەکەم ئاسایی نیت.

دکتۆر بەرسڤی دایەوە:- چونکە هەست بە بارگرانی ژیان دەکەم.

رولاند هیچی لەو قسەیە هەڵنەکڕاند، بەکەسەرەوە گوتی:

- بەڕاستی ئەمە شتێکی سەیرە. لەوەتای ئەم میراتیەمان بە قیسمەت بووە، هەمووان دەڵێی خۆڵ و دۆتان بەسەرا کراوە، وەکو ئەوەی بویەرێکی خراپمان بەسەردا هاتبێ، وەکو ئەوەی تازیەباری کەسێک بین. بۆ کەسێک بگرین.

پییر گوتی:- ئەوەی ڕاستی بێ من بۆ کەسێک دەگریم.

- تۆ؟ ئەو کەسە کێیە؟

- ئاه، کەسێکە تۆ نایناسیت و، من زۆرم خۆشدەوێ.

رولاند مەزەندەی بۆ دڵداری و ڤیانێکی ڕەوتەنی دەچوو. بۆ ئاشقێنی کوڕەکەی دەگەڵ سۆزانیەکدا دەچوو. پرسی:- کێشەکەت ئافرەتە؟

- بەڵێ، ئافرەتێکە.
- مردووە؟
- نا، لەوە قورسترە.
- ئاە!

هەرچەندە پیرەمێر ئەم ڕونبێژیە چاوەڕوان نەکراوەی، لەبەردەم ژنەکەیا پێ ئاسایی نەبوو، ئەم دەم و دووەی کوڕەکەی پێ سەیر بوو، بەڵام زۆر لەسەر پرسیارەکە مکووڕ نەبوو، چونکە بەڕای ئەو ئەم جۆرە کێشانە، کێشەی شەخسی و تایبەتین.

خات رولاند، وەکو ئەوە بوو گوێی لەو قسانە نەبووبێ، نەساغ دیاربوو، ڕەنگی تەواو زەرد هەڵگەڕابوو. مێردەکەی زۆرجار کە دەیبینی، خەریکە لەسەر کورسیەکەی ژێری دەکەوێتەخوارەوە، یان گوێی لێ دەبوو بەدەم قسانەوە هانکەهانکی پێ دەکەوێ، سەری سوڕ دەما. بۆیە پێی گوت:

- لویز گیان، حاڵت لەباش ناچێت، لە خراپ دەچیت، تۆ خۆت زۆر، بە گواستنەوەی جانەوە بۆ ماڵە تازەکەی، ماندوو دەکەیت! کەمێک ئیسراحەت بەخۆت بدە، ئەو کوڕە پەلەی نییە، چونکە دەوڵەمەندە.

خات رولاند، بێئەوەی وەڵام بداتەوە سەرێکی بۆ لەقاند. ئەو ڕۆژە، ڕەنگی زیاتر زەرد هەڵگەڕا، رولاند دیسان هەستی پێکرد، گوتی:

- ئەمە وانابێ پیرەژنە داماوەکەم، پێویستە ئاگات لەخۆت بێ.

ئەوجا ئاوڕێکی لای کوڕەکەی دایەوەوگوتی:

- تۆ بەخۆت دەیبینی حاڵی باش نییە، دایکت بێتاقەتە، بۆ بەلای کەمەوە معایەنەیەکی ناکەی؟

پییر، بەرسڤی دایەوە:- نا، هەست ناکەم نەخۆش بێ.

رولاند، پەست بوو وگوتی:

- ئەوەی عەیانە چ حاجەت بە بەیانە! ئاخر ئەم دکتۆرییەی تۆ بەچی دەچێ ئەگەر هەست بە نەخۆشی دایکت نەکەی؟ تۆ تەمەشای بکە، تەمەشا. ئەگەر ئەم بایە لەم کونەوە بێ، ڕەنگە بمرین و ئەم دکتۆرە هەست بەهیچ نەکات.

خات رولاند کەوتە هەناسەبڕکێ، ڕەنگی بەڕادەیەک زەرد هەڵگەڕا، مێردەکەی هاواریکرد:- خەریکە، دەبوورێتەوە.

- نا.. نا.. هیچ نییە.. تێدەپەڕێ.. هیچ نییە.

پییر، لێی نزیک بووەوە، چاوی تێبڕی وگوتی:- ها، چیتە، کوێت دێشێت؟

بەدەنگێکی نەوی و لەز گوتی:- هیچ نییە، هیچم نییە.. دڵنیابە هیچم نییە.. هیچ.

رولاند وەدەرکەوت تا سپرتۆ بێنێ، هاتەوە، شووشەکەی بۆ کوڕەکەی درێژکرد وگوتی:

- هانێ، ژانەکەی هێور بکەوە، گوێت لە لێدانی دڵی نییە؟

وەختایەک دانەوییەوە تا نەبزی بگرێت، خات رولاند لەناکاوا بەتووندی دەستی ڕاپسکاند. دەستی کەوت بە کورسییەکی نزیکی خۆیدا.

دکتۆر بە ڕاوێژێکی سارد گوتی:- بوەستە، مادام نەخۆشیت با معایەنەیەکت بکەم.

هەنگێ هەستا، باسکی بۆ درێژ کرد، تایەکی گەرمی لێهاتبوو، گوشاری خوێنەکەی زۆر بەرز بوو. لەبن لێوانەوە گوتی:

- بەڕاستی نەخۆشیت، دەبێ حەب ودەرمانی ئارامبەخش بەکار بێنی. هەنووکە ڕەچەتەیەکت بۆ دەنووسم.

وەختایەک دانەوی بووەوەو ڕەچەتەکەی دەنووسی، لەناکاوا ئاوڕی دایەوە، سەیری کرد، دایکی هانکەهانکی پێکەوتووە وخێرا خێرا هەنسک هەڵدەدا ودەگریا و دەم وچاوی لەنێو هەردوو دەستی نابوو. رولاند بە نیگەرانیەوە پرسی:

- لویز، لویز، چیتە؟ ئەوە چیتە؟

لویز، وەڵامی نەدایەوە، وادیاربوو، خەمێکی ترسناک وقورس سەری ژەندووەتە ناخی. مێردەکەی ویستی هەر دوو دەستی بگرێ و لەسەر دەم وچاوی لایان بدات. نەیهێشت و گوتی:- نا، نا، نا.

رولاند ئاوڕی لای کوڕەکەی دایەوە وگوتی:

- باشە چیەتی، بەحەیاتم بەو حاڵەوەم نەبینیوە.

پییر گوتی:- هیچ نییە، نەخۆشیەکی عەسەبی سووکە.

هەستی دەکرد، دڵی بەحاڵی دەسووتێت، ئەو ژان و ئازارە، ڕق و کینەکەی دەرهەق بە دایکی سووک دەکات، ئاستی تۆڵە خوازیەکەی کەم دەکاتەوە. وەکو قازییەک لە کارەکەی خۆی ڕازی بێت. لەدایکی ورد بووەوە.

خات رولاند، لەناکاوا هەستا، بەپڕ تاوێکی چاوەڕوان نەکراوی ئەوتۆ کەکەس نەتوانێ بەری پێبگرێ، بەرەو دەرگاکە تەکانی دا، بەغار ڕۆیی تا خۆی لە ژوورەکەیدا حەپس بکات. رولاند و دکتۆر ڕووبەڕووی یەکدی ڕاوەستان، رولاند گوتی:- هیچ حاڵی بوویت؟

پییر، وەڵامی دایەوە:

- بەڵێ، ئەمە جۆرە نەخۆشیەکی عەسەبی سووکە، بەزۆری لەو تەمەنەی دایکمدا دەردەکەوێت. دوور نییە، زۆرجاری دیکەش تووشی ببێتەوە.

هەڵبەتە وا دەرچوو، تەقریبەن هەموو ڕۆژێ تووشی ئەو حاڵە دەبوو، وەکو ئەوە بوو کە هۆکارەکەی پییر بێ، وەکو ئەوەی نهێنییەک لە نهێنییە نەزانراوەکانی ئەوی لەلابێ. لەکاتی ئیسراحەتدا، لە ڕوخسار وسیمای دایکی ورد بووەوە. بە تاقە وشەیەک، ئەم ئازارە دەروونیەی لە ناخیا هاڕوژاند کەتا ئەم نزیکانەش، ئارام بوو.

پییریش، بەئەندازەی دایکی ئازاری دەچێشت. زۆر ئازاری دەکێشا، چونکە هەستی دەکرد دایکی، دایکەکەی جاران نییە، خۆشی نەدەویست، ڕێزی نەدەگرت، چونکە ئەزیەتی دەدات، ئازاری دەکێشا چونکە ئەو زامە خوێنینەی دەکولاندەوە کردبوویە دڵی ئەم ژن و دایکە. هەرکاتێ هەستی بە کلۆڵی و کوێرەوەرییەکانی ئەو بکردایە، هەرکاتێ عەزابی پەشیمانی و بەزەیی ئەنجن ئەنجنی بکردایە و شەرمی لەخۆی بکردایە، بە ڕق وکینە وێرانی بکات، بەتەنیا دەڕۆیی بۆ شار.. پڕبەدڵ حەزی دەکرد خۆی بخاتە دەریاکەوەو بخنکێ و کۆتایی بەم هەموو عەزابە بێنێت.

ئاه! چەندی حەز دەکرد، دەم ودەست لێی ببورێ! بەڵام نەیدەتوانی، لە ڕەوشێکا بوو، توانای فەرامۆشکردنی نەبوو، ئەگەر بیتوانیبا ئەو ئەزیەت نەدات، بەخۆی ئەزیەتی دەخوارد، کەلەکاتی ژەمەکاندا دەهاتەوە، بە کۆمەڵێک بڕیاری جوانەوە دەهاتەوە. ئەو کەچاوی بەو (دایکی) دەکەوت، کە چاوە بێگەرد و ڕاستگۆکانی جارانی دێنایەوە بەرچاوی خۆی و لەگەڵ چاوە ترسنۆک ورەقۆک وسەرگەردانەکانی ئەمڕۆییدا بەراوردی دەکرد، ئیدی خۆی پێ کۆنترۆڵ نەدەکرا وڕق وکینەی سەری دەکرد، دەبوایە هەرچۆنێ بوایە دەری ببڕێت.

ئەو نهێنییە نەنگینەی کەتەنیا هەردووکیان دەیانزانی خات رولاندی ئازار دەدا، ژەهرێکە ئێستا لە خوێنی پییر دایە، بەدەمارەکانیا دەڕوات، دەیەوێ وەکو سەگی هار. نهێنگیر، پەلامار بدات، بگرێت. هیچ لەمپەڕێک ڕێی لێنەدەگرت، چونکە ئەو (لویز) بەبەردەوامی ئەنجن ئەنجن دەبوو، چونکە جان ئێستا لە شوقە تازەکەیدا دەژیا، ئێواران دەهاتەوە تا دەگەڵ خانەوادەکەدا شام بکات، لای ئەوان بخەوێت.

زۆرجار ، جان، داخ و پەستیەکی لەچاوی براکەیدا دەخوێندەوە کە نیشانەی حەسوودی و بەغیلی بوو. حەزی دەکرد، لە سنووری خۆیا ڕایگرێت، ڕۆژێک ئاگاداری بکاتەوە، چونکە ژیانی خانەوادەکە، بەو دیمەنە بەردەوام و یەک لەدووی یەکانەدا زۆر دژوار و ناڕەحەت بووبوو. بەڵام کەمتر لەجاران خەمی لەو قسە زبر وئەتوارە بەدانە دەخوارد، چونکە ئێستا بەجیا لە

خانەوادەکە دەژیا. چونکە بە تەبیعەت هێمن بوو و حەزی لە ئارامی دەکرد، ئەمە کردبوویە کارێک سەبر بکات و دان بەخۆیدا بگرێت. سەروەت و سامان مەستی کردبوو، هەموو بیری لەلای بەرژەوەندی و قازانجە ڕاستەوخۆ و تایبەتیەکانی خۆی بوو.

کە دەگەییە ماڵەوە، زەینی پڕ بوو لە خەون و خەمێن بچووکی تازە، بۆ نموونە شێوەی پەردەکان، شێوەی شەپقە لبادەکە، قەوارەی کارتی سەردان، بیریان مژوول دەکرد. بەبەردەوامی باسی ورد ودرشتی شوقەکەی دەکرد، بۆ نموونە باسی عەلاگەی هەڵواسینی پاڵتۆ و چاکەتی نێو مەدخەلەکەی دەکرد، باسی ئەو زەنگە کارەباییانەی دەکرد، کە هەر یەکێک بە دزییەوە خۆی بەماڵەکەدا بکردایە، لە زەنگیان دەدا.

بەبۆنەی جێگیر بوونییەوە لە هەواری تازەدا، بڕیاری دا سەیرانێک بۆ گوندی (سان جوان) بکەن و کەدوای شێو گەڕانەوە، لەماڵەکەی ئەودا دەعوەتی چای بن. رولاند بەتەمابوو لە ڕێگای دەریاوە بۆ ئەوێندەر بڕوات، بەڵام دووری ڕێگاکە و ئەگەری ئەوەی کەئەگەر بایەکی پێچەوانە هەڵبکات، ڕەنگە بەئاسانی نەگاتەجێ، ژێوانیان کردەوە. بۆیە گالیسکەیەکیان بۆ ئەم گەشت وسەیرانە بەکرێ گرت. دەوروبەری سەعات دە کەوتنەڕێ تابۆ کاتی فراڤین بگەنە جێ. ڕێگا بەرینە، تەپوتۆزاوییە کە بەنێو کێڵگە و مەزرا نۆرمانددییەکاندا دەڕۆیی، پێدەشت ومەزرا بەدار و درەختەکانی لەسەیرانگەیەکی بێ کۆتایی دەچوو. خانەوادەکەی رولاند و خاتوو روزمیلی و کاپتن بوسیر، هەموو بەبێدەنگی لەنێو گالیسکەکەدا دانیشتبوون، کە هەردوو ئەسپە زەلامەکە بە یورغە ڕێگاکەیان دەپێچایەوە، دەنگی تەگەرەکان گوێی کەڕ دەکردن، لەتاو تەپوتۆز چاویان نوقاندبوو.

وەرز وەرزی میوەگەنان بوو، ئیدی کێڵگەی وێنجە و مەزرای چەوەندەران، سەوز دەچوونەوە، گەنمی زەرد، بە تیشکە زێڕینە زەرد باوەکەی گوندی ڕوناک دەکردەوە، لە تۆوایە ئەو تیشکی ڕۆژەی کە لێی دەدات، دەخواتەوە. جووتیاران لە هەندێک کێڵگاندا دەستیان بە دروێنە کردبوو، پیاوان بە خۆ وداسەکانیانەوە پەلاماری کێڵگەکانیان دەدا، کە داسە گەورەکانیان دەنایەسەر شانیان وبەنێو پەرێزەکان دەکەوتن، داسەکانی سەرشانیان لە دوورەوە لەباڵ دەچوون.

دوای دوو ساعەت ڕێکردن، گالیسکەکە بە سەمتی چەپدا پێچی کردەوە، بەلای ئاشە بایەکدا تێ پەڕی، پاشماوەی کۆمەڵێک شتی قاوەیی نیوە بۆگەنی فڕێدراوی لە پشتەوە کەڵەکە کرابوو. ئەوسا گالیسکەکە، گەییە مەیدانێکی جوان، لەبەردەم خانوویەکی جواندا وەستا، میوانخانەیەکی بەناوبانگی ئەو دیار و دەڤەرە بوو. سەرپەرشتیاری میوانخانەکە ژنێک بوو بە نێوی ئەلفونسین، ژنێکی جوان و خەنۆڵ بوو، بەدەم زەردەخەنەوە هاتەبەر دەرگا، دەستی هەردوو خانمی گرت، کە حایر ودوو دڵ لەبەردەم پلیکانە بەرزەکەدا وەستان.

کۆمەڵێک پاریسی غەوارە، لەژێر خێوەتێکی قەراخ مێرگێکی بەر سێبەری دار سێوان نانیان دەخوارد، ئەمانە لە " ئیترتا " وە هاتبوون. لەنێو میوانخانەکەوە، دەنگی هەرا وزەنا و پێکەنین و تەق وهۆڕی هیربارو ئامانان دەهات.

ئیدی دەبوا لە ژوورێکدا نان بخۆن، هەموو هۆڵەکان پڕبوون. لەناکاوا رولاند، لەبەردەم دیوارێکا وەستا کە تۆڕی راوە ڕۆبیانی بەسەرەوە بوو، هاواریکرد:- هەی! هەی! چما لێرە ڕۆبیان ڕاو دەکرێت؟

بوسیر وەڵامی دایەوە:- بەڵێ، زۆربەی ئەو ڕۆبیانانەی لە کەناراوەکاندا دەیبینی، لێرەوە بۆ ئەوێ دەبرێن.

- خۆزیا دوای نیوەڕۆ دەچووین بۆ ئەوێندەر.

لەو کاتانەدا دەریا لەحاڵی داکشاندا بوو، کە سێ سەعاتێکی دەخایاند، ئیدی هەموو بڕیاریان دا، کەدوای نیوەڕ بەنێو تاوێرەکاندا بکەون و لە ڕۆبیان بگەڕێن. نانیان کەم خوارد، بۆ ئەوەی وەختایەک پێیان دەخەنە ئاوەکەوە، سەریان گێژ نەخوات. هەروەها بۆ ئەوەی خۆیان بۆ شام هەڵگرن، کە قەرار بوو سەعات شەشی ئێوارە، لەکاتی گەڕانەوەدا، شێوێکی نایابیان بۆ ئامادە کرابێت.

رولاند، خۆی پێنەگیرا، سەبری لەبەر بڕا. دەیویست تۆڕی تایبەت بە ڕاوە ڕوبیان بکڕێت، کە پێیان دەگوت (لانیە) کە زۆر لەو شەبەکەیە دەچوو کەلە مێرگەکاندا بۆ ڕاوە پەپولان بەکار دەهێنرێ. بریتییە لە دوو تۆڕی بچووک کەبە بازنەیەکی دارینەوە بەستراون، دەسکێکی دارینی درێژی پێوەیە. ئەلفونسینی هەمیشە خەنۆڵ، دانەیەکی بە ئەمانەت دایێ، ئەوسا دوو تەنوورەی خوری، دەڵبی درێژ وپێڵاوی وەرزشەوانی دا بە ژنەکان تالەسەر جلەکانیانەوە لەبەری بکەن بۆئەوەی جلەکانیان تەڕ نەبێت. پیاوەکان، پێڵاوەکانیان داکەند و لەلای پینەدۆزێکی ئەوێندەر پێڵاوی قوماش و قاپ قاپیان کڕی.

ئیدی کەوتنەڕێ، تۆڕەکانیان نابووە سەرشانیان، سەلە و قەرتاڵەکانیان دابوو بە کۆڵا، خاتوو روزمیلی ئەو جلانەی زۆر لێدەهات، بەو جلانەوە لە ڕادەبەدەر جوان بوو. دەتگوت بابەل باب هەر جووتیار بووە، ئەو تەنوورەیەی کە ئەلفونسین بەئەمانەت دابویێ، لەم لا و لەولاوە بەرز بووبووەوە، بەجۆرێ دوورابوو، کە بتوانێ بەبێ ترس، غار بدات و بەسەر کەڤر و تاوێرەکاندا باز بدات.

دوو دەمارەکەی سەرووی هەردوو پاژنەی پێی و بەشێک لە ماسولکەی لاقی لە دەلنگی تەنوورەکەیەوە دەرکەوتبوون، ماسولکەیەکی قەڵەوی تەڕ وبڕی ژنێکی قەڵەوی بەهێز. ناوقەدی کە پشتێنی لێنەبەستبوو، وەکو سپرینگ دەلەرییەوە. شەپقەیەکی پووشی زەردباوی قەراخ پانی لەسەر بوو، کەلە هەردوو لاوە چڵەداری گەزی لێ بەرز بووبووەوە، کە دیقەتت دەدا لە سوار چاکێکی فەخرفرۆش دەچوو.

جان، لەوەتای ئەو میراتەی دەسکەوتبوو، هەموو ڕۆژێ لە دڵی خۆیدا دەیگوت: ژن بێنێت یان نا؟ هەموو جارێ کە لەوێ دەیبینی بڕیاری دەدا بیخوازێت، پاشان کەبە تەنێ دەبوو، هەستی دەکرد پێویستی بەبیرکردنەوەی زیاترە، حاڵی حازر ئەم لە خاتوو روزمیلی دەوڵەمەندترە، دەرامەتی روزمیلی، هی کرێی خانوو و مەزرا و زەوی وزاری هاڤەر، تەنیا دوازدە هەزار فرانکە، هەڵبەتە

لەگینە ئەم دەرامەتە بەرەبەرە زیاد بکات و ببێت بەخاوەنی بڕە پارەیەکی مۆڵ. ئیدی لەوەیە سەرووەت وسامانەکەی هاوتای سەرووەت و سامانەکەی ئەم بکاتەوە، ئەمە جگەلەوەی کە ئەم بێوەژنە گەنجەی زۆر بەدڵ بوو. کەلە پێشی ئەمەوە ڕێی دەکرد، لەدڵی خۆیدا گوتی: " دەی، دەبێ قەرار بدەم. بێگومان لەم باشترم دەستناکەوێ".

بە شیوەڵەیەکدا، کەلە گوندەکەوە، بەرەو ئاودڕکەیەک دادەگەڕا، نشێو بوونەوە، ئاودڕکەکەی قەراخ ئەم شیوەڵەیە لە بەرزی هەشتا مەترەوە دەیڕوانیە سەر دەریا. لە دووی دوورەوە، لە کەناراوە سەوزەڵانەکانی دەوری دەریاکەوە، لەبەر ڕۆشنایی شینباوی زیوینی هەتاوەکەدا گۆلاوێکی سێگۆشە دەبینرا، هەروەها چارۆکەیەکیش بە ئاستەم دەبینرا و لە دوورەوە لە مێروو دەچوو. ئاسمانی ڕۆشن بە ڕادەیەک تێکەڵی ئاوەکە دەبوو، پیاو بۆی جیانەدەکرایەوە کەکامیان لە کوێدا کۆتایی دەهات و کێهەیان لە کوێوە دەستی پێدەکرد. هەردوو ژنەکە، کە سێ پیاوەکە دوایان کەوتبوون، هەردووکیان لە کراسەکانیاندا جەڕی بوون. جان لە دواوە بەچاوە پرشنگدارەکانی، دەیڕوانیە لاق و لەتەری ناسک و ناوقەدی نەرمی خاتوو روزمیلی وتەمەشای شەپقە گەورە دلڤریوەکەی دەکرد. ئارەزوو زۆری بۆ دێنا، هانی دەدا بڕیاری بنجبڕ بدات، لەو جۆرە بڕیارانەی کە خەڵکانی دوو دڵ و شەرمنۆک لەناکاوا دەیدەن، هەوای فێنکی کەنارەکە، کە تێکەڵ بەبۆنی جۆرەها گیا و ڕووەکی وەکو جەولەق و نەفەل و بۆنی تاوێرە دیارەکانی دەریا بووبوو، گەشە وزەردەخەنەیان بەگیانی دەبەخشی و مەستیان دەکرد، لەگەڵ هەر هەنگاوێکا، لەگەڵ هەر تەمەشاکردنێکی قەدوبالای زراڤی ئەم ژنە گەنجەدا، زیاتر لە قەراری کۆتایی نزیکتر دەبووەوە. بڕیاری دا، لەوەی پتر دوودڵ نەبێت، بەڕاشکاوی پێی بڵێت کە خۆشی دەوێت، حەز دەکات زەماوەندی دەگەڵدا بکات. ئەم سەفەری ڕاوە، خزمەتی کرد، هەلی بۆ ڕەخساند، کردیە کارێک ڕووبەڕوو یەکدی بدینن، زەمینەیەکی باشی بۆ ڕەخساندن، شوێنێکی جوانی بۆ سازاندبوون کەباسی خۆشەویستی وقیان بکەن، پێیان خستبووە ئاوی زولاڵ و سافی ئەستێلان و دەیانڕوانیە ئەو ڕۆبیانانەی بەپڕتاو خۆیان بەبن گیا و ڕووەکی دەریاکەدا دەکرد.

وەختایە گەبینە قەراخ شیوەکەی سەر هەڵدێرەکە، چاویان بە باریکە ڕێییەک کەوت، کەبە درێژایی ئاودڕکەکەدا دادەگەڕا، لەخواریانەوە، لەنێوان دەریاکە وبنار وناوقەدی چیاکەدا، لەناکاو تووشی دنیایەک تاوێری زەلام بوون، کە هەرەسیان هێنابوو و بەسەر یەکدا کەڵەکە بووبوون وتا چاو بڕدەکات، بە دەشتاییەکی بەرز ونزمی، سەوزەزاردا بەرەو باشوور درێژ دەبووەوە، دیاربوو، ئەنجامی عەردهەژی (بوومەلەرزە) کۆن بوو، ئیدی بە درێژایی ئەم شریتە دوور ودرێژە، لە درک و داڵ ودەوەنەجاڕ و سەوزەڵانە، تاوێرە داڕوخاوەکان بەسەر یەکا، لە شوێنەوار و وێرانەی شارێکی گەورە دەچوو کە نوغرۆ بووبێ، کاتی خۆی ڕوانیبێتیە سەر دەریا وشوورە وحەسارێکی سپی و کەنارێکی تاوێرەڵانی بێ کۆتایی دەوری دابێ.

خاتوو روزمیلی ڕاوەستا وگوتی:- ئەمە، ئەمە جوانە.

جان خۆی گەیاندێ، دەستی گرت، تا لەسەر ئەو پلیکانەیەی لە تاوێرەکەدا دروست بووبوو، بێتە خوارەوە.

بەرەوپێش چوون، بوسیر، لەسەر لاقە کورتەکانی ڕاوەستا، دەستی بۆ خات رولاند ڕاکێشا کەلە بەرزاییەکەدا سەری دەسووڕا. رولاند و پییر لەدوای هەمووانەوە گەیینەجێ، دکتۆر ناچاربوو باوکی، کە سەری بە گێژەوە دەچوو، ڕابکێشیت، تەنانەت ناچاربوو بە قنگەخشکێ و پلە بەپلە دابگەڕێ.

ئەو دوو گەنجەی لەپێشەوە بوون، بلەز دەڕۆیشتن، لەناکاوا لەلای تەختێکی دارینەوە، لەناو قەدی هەڵدێر ولێژگەکەدا لە شوێنێکدا دەتگوت بۆ ئیسراحەت دروستکراوە، جۆگەلەیەک ئاوی زولاڵیان بەدی کرد، کەلە کونێکی بچووکەوە دەردەهات. لەپێشا دەڕژایە ئەستێلێکی بچووکەوە کەهەر بە ئەندازەی تەشتێک دەبوو، گوژمی ئاوەکە هەڵی کەندبوو. ئەوسا لەبەرزی نزیکەی مەترێکەوە، بە قەڵبەزە دادەڕژا و لە میانی باریکە ڕێگاکەدا، کە یەکپارچە جەرجیر بوو ون دەبوو، پاشان لەنێو ئەو دڕک وداڵ و ڕووکانەدا کەلە دەشتە بەرزەکەدا ڕوابوون و یەکپارچە دار وپەردوو بوو، ون دەبوو و دیار نەدەما.

خاتوو روزمیلی هاواریکرد:- ئاە، چەندم تینووە! بەڵام چۆن ئاو بخۆمەوە؟

هەوڵی دا، بە چنگ ئاو بخواتەوە، بەڵام ئاوەکە لەبەینی پەنجەکانیەوە دەڕژا. جان بەردێکی لەسەر ڕێگاکە دانا، روزمیلی چۆکی بەسەریا دادا، تا دەم بنێ بەو سەرچاوەیەوە کە ئاوەکەی لێوە هەڵدەقولا. وەختایەک سەری هەڵبڕی کە هەزاران تنۆکە ئاوی پرشنگدار بەسەر دەم وچاو، قژ، برژانگ، سینگ و بەرۆکیا پژرابوو. سەری لێ بردەپێشێ ولەبن لێوانەوە گوتی:- چەند جوانیت؟

بەزمانێک کەلە زمانی تەمبێ کردن وسەرزەنشتکرنی منداڵێکی خەتاکار دەچوو، وەڵامی دایەوە:- دەتوانی بێدەنگ بیت؟

ئەوە، یەکەمین قسەیان بوو کەتا ڕادەیەکی کەم بۆنی ئاشقێنی لێدەهات، جان، زۆر پەست بوو، گوتی:- با، تائەوان پێمان نەگەیشتوون، هەڵێین.

لەپڕ، پشتی کاپتن لەنزیکی ئەوانەوە بەدیارکەوت، پاشەوپاش دەهاتەخوارێ، تا بەهەردوو دەستان لەنگەری خات رولاند بگرێ، رولاند لەبەرزی تر بوو، لەوان دوورتر بوو، هێدی هێدی، بە خێرایی کیسەڵ، بەچوار چنگۆڵە دەهاتە خوارەوە. پییر، پێشی کەوتبوو و چاودێری ڕەفتاری ئەوی دەکرد.

سەرەولێژی باریکە ڕێیەکە، بەرەبەرە کەم بووەوە، دەچووەوە سەر ڕێگایەکی کەمێک لێژ کەبەدەوری تیشەڵانێکی سەختا دەسووڕایەوە کەکاتی خۆی لە چیایەکە بەربووبووەوە. خاتوو روزمیلی و جان دەستیان بە غاردان کرد، دوای تۆزێک گەیینە ئەرزێکی چەو و زیخەڵان، ئەوسا گەیینە تاوێرەکان، خۆیان لە تەختانیەکی دوور ودرێژا بینییەوە کە ڕووەکێن دەریایی دایپۆشی و، ئیدی چاڵاو و زنەێن بچووک بچووک لەپشت ئەم سەوزەزارەوە، کەلە شینایی‌دا ڕەش دەچووەوە، دەبریقایەوە.

جان، پانتۆڵەکەی تا سەرووی ئەژنۆی هەڵکرد، هەردوو قۆڵی تا ئانیشکەکانی هەڵکرد، تا تەڕ نەبن، گوتی:- دەی!

بەبێ دوودڵی خۆی بەیەکەم چاڵە ئاودا دا. هەرچەندە روزمیلی لەو بەپارێزتر بوو، خێرا قەراری دا بچێتە ئاوەکەوە، بەڵام بە ترسەوە بەدەوری چاڵاوە بچووکەکەدا سووڕایەوە: ترسی ئەوەی نەبا لەسەر گیایە لینج و خلیسکەکە بخزێ گوتی:

- هیچ دەبینیت؟
- بەڵێ، ڕوخساری تۆ لەناو ئاوەکەدا دەبینم.
- ئەگەر هەر ئەمە بدینی، ڕاوێکی زۆر ناکەی.

بەدەنگێکی پڕ سۆزەوەو لەبن لێوانەوە گوتی:

- من ئاە! ئەمەم لە هەموو جۆرە ڕاوێک پێ خۆشترە.

روزمیلی بەدەم پێکەنینەوە گوتی:

- کەواتە خۆت تاقیبکەوە. بزانە نێچیرەکە چۆن لە بەینی تۆڕەکەتەوە دەردەفرتێ.
- ئەگەر تۆ بتەوێ.. ئەو کارە دەکەم.
- دەمەوێ، تەنیا ڕوبیان بگریت نەک شتی دی.
- هەی زۆرزان. با بڕۆین بۆ شوێنێکی دوورتر. ئێرە هیچی لێ نییە.

دەستی گرت تا بەسەر تاوێرە قاوەییەکاندا، بە ئاسانی بپەڕێتەوەو نەکەوێت، روزمیلی کەمێک دەترسا، جان لە ناکاوا هەستیکرد خۆشەویستی زۆری بۆ دێنێ، ئارەزووەکانی دەبزوێنێ، تامەزرۆ و تینوی روزمیلییە، وەکو ئەوەی ئەو خولیایەی لەسەری کڕ کەوتبوو، ئەمڕۆ تروکابێ و بیەوێ هەڵبێ. خێرا گەیینە ئاستی چاڵاوێکی قووڵتر، لەژێر ئەو ئاوە لەرزۆکەکەوە بەدیارکەوت کەلە درزێکی نادیارەوە بەرەو دەریا دوورەکە دەڕۆیی، ئیدی جۆرەها ڕووەک و گیای درێژ و ڕەنگین و غەریب و جلەشڕەی (گیای قەوزە ئاسا) سوور و سەوز دای پۆشی بوو، لەتۆ وایە مەلەی دەکرد. خاتوو روزمیلی، هاواریکرد:

- تەمەشا! تەمەشا،دانەیەکمبینی،دانەیەکیگەورە،دانەیەکیزۆرگەورەلەوێندەرێ.

جانیش بینی، بێ سێ و دوو خۆی بە چاڵاوەکەدا کرد، تا پشتێنەی تەڕ بوو. بەڵام ڕوبیانەکە، سمێڵە درێژەکانی جوڵاند، بە ئەسپایی خۆی لەو تۆڕە دزییەوە کە جان هەڵیدابووە ناو گیا وڕووەکەکانەوە و لەوە دڵنیابوو کە دەیگرێت. وەختایەک هەستی بە مەترسی ئەوە کرد کە خەریکە گەمارۆ دەدرێ، تەکانێکی لە ناکاوی دا و بە ژێر تۆڕەکەدا فرتەی کرد و خۆی لەنێو گیا وڕووەکە دەرياییەکاندا ون کرد.

روزمیلی، کەبەوپەڕی دڵەڕاوکێوە، تەمەشای دیمەنی ئەم ڕاوەی دەکرد، خۆی پێنەگیرا و هاواریکرد:- ئاە! دەرباز بوو! نەتگرت!

جان تووڕە بوو، بێ ویستی خۆی، تۆڕەکەی بۆ ژێر قۆپەنە گیایەک ڕاکێشا و ئەوسا بۆ سەر ئاوەکەی بەرز کردەوە، سێ ڕوبیانی گەورەی تێکەوتبوو. بەڕێکەوت کەوتبوونە تۆڕەکەوە. ئیدی بە خۆ نواندنەوە، سەرکەوتووانە بۆ خاتوو روزمیلی درێژی کردن کە نەیوێرا، بیانگرێت، لەسەرە چکۆلە تیژەکەی دەترسا، وێڕای ئەوەش بڕیاری دا لەلای سمێڵە باریکەکانیانەوە بیانگرێت، ئیدی یەک یەک خستنیە ناو ئەو زەمیلەیەی بە پشتییەوە بوو، تۆزێ گیای دەریایشی بۆ تێکردن تا نەمرن.

ئەوسا روزمیلی گۆلاوێکی تەنگتری دۆزییەوە، بە دوو دڵییەوە پێی تێخست، ئەوەندە سارد بوو مووچوڕکەیەکی توندی پێدا هات. ئیدی ئەویش کەوتە ڕاوکردن. زۆر کارامە و لێزان بوو، دەستی نەرم و بەخێر بوو زوو هەستی بە نێچیرەکەی دەکرد، هەموو جارێک بە لێزانی خۆی، گیانەوەرێکی فریو خواردووی ڕاو دەکرد. جان، دوای ئەوە هیچی دی نەدۆزییەوە، بەڵام وردە وردە پەیگیری روزمیلی دەکرد، خۆی لێ هەڵدەسوو، سەیری دەکرد، بەهۆی ناکامیەکەی خۆیەوە، هەستی بە نائومێدیەکی زۆر دەکرد، حەزی دەکرد لەوەوە فێری ڕاو بێت. گوتی:- ئۆە! فێرم کە، فێرم بکە!

ئەوسا، لە کاتێکا ڕوخساریان، بە تەنیشت یەکەوە، لەناو ئاوە ساف وزۆر ڕوونەکەدا، عەکس دەبوونەوە، جان بۆ ئەو سەرەی تەنیشت سەری خۆیەوە کەلە خوارێ ڕا تەمەشای ئەمی دەکرد، دەگرژییەوە، هەندێجار، قامکی بەو سەرەدا دێنا، وەکو ئەوە بوو لەسەرێ ڕا بەرببێتەوە. روزمیلی گوتی:

- ئاە! کە لاساری! گیانەکەم نابێ دوو ئیش لەیەک کاتدا بکەی.

وەڵامی دایەوە:- من تەنیا یەک ئیش دەکەم، ئەویش ئەوەیە کە خۆشم دەوێی.

روزمیلی، ڕاست بووەوە و، بە ڕاوێژێکی جدی گوتی:- چیتە؟ ئەقڵت تێکچووە؟

- نا، ئەقڵم تێکنەچووە. من خۆشم دەوێی، ئەنجام زاتم وەبەرخۆنا کە ئەوەت پێ بڵێم.

لەناو خێزاوە سوێرەکەدا وەستان کە تا ئەژنۆیان هاتبوو، دەستیان بەسەر دەسکی تۆڕەکانیانەوە خاو بووەوە، چاویان بڕییە دوڕ چاوی یەکدی.

ئەمجارەیان روزمیلی، بە ڕاوێژێکی سوعبەت ئامێز وجیاوازەوە گوتی:

- تۆ بۆچی ئەوەندە گێلی لەم کاتەدا باسی ئەمەم لەگەڵ دەکەیت؟ ناتوانی بیخەیتە ڕۆژێکی دی و ڕاوەکەم لێ تێکنەدەیت؟

جان لەبن لێوانەوە گوتی:

- ببوورە، ئیدی نەمدەتوانی لەوەی پتر سەبر بکەم، من لە مێژە خۆشم دەوێی، ئەوە ئەمڕۆش بەجارێ مەستت کردم، ئەقڵت بە تالان بردم.

هەنگێ، لەناکاوا، وادیاربوو هاتە ڕەدایە، ناچار وازی لە ڕاوێ هێنا، دەستبەرداری لەزەتەکەی بوو، بەجدی کەوتە قسان و گوتی:- باخۆمان لەسەر ئەم تاوێرە وشک بکەینەوە، تا بتوانین بە کاوەخۆ قسان بکەین.

بە دوو قۆڵی خۆیان گەیاندە سەر تاوێرێکی کەمێک بەرز، کەلەسەر تاوێرەکە گیرسانەوە و شان بەشانی یەکدی ڕۆنیشتن، لاقیان لەبەر هەتاوە پرشنگدارەکەدا شۆڕ کردەوە، هەنگێ روزمیلی لەسەری ڕۆیی وگوتی:

- هاوڕێ ئازیزم، نە تۆ منداڵیت ونەمن کچێکی چکۆلەم، ئێمە هەردووکمان لەوسەری مەسەلەکە دێینەوە. دەتوانین، ئەنجامی هەموو کارەکانی خۆمان بەوردی هەڵبسەنگێنین. تۆکە ئەمڕۆکە قەرارت داوە، خۆشەویستی خۆتم بۆ دەربڕی، من وای لێکدەدەمەوە کە دەتەوێ زەماوەندم دەگەڵدا بکەیت.

هەڵبەتە جان، چاوەڕوانی ئەم هەموو تول و تەفسیلە نەبوو، گێلانە بەرسقی دایەوە:- هەڵبەتە.

- باشە، لەمبارەیەوە قسەت دەگەڵ داک و بابتدا کردووە؟
- نا، من جارێ دەمەوێ بزانم تۆ پێم ڕازیت.

روزمیلی، دەستی کە هێشتا تەڕ بوو، بۆ درێژ کرد، وەختایەک جان بە تاسەوە، دەستی دەنێو دەستی ئەو نا، گوتی:

- من ڕازیم، پێم وایە تۆ کەسێکی باش و سەر ڕاستیت. بەڵام ئەوەت لەبیر نەچێت کە من نامەوێ داک و بابت تووڕە بکەم.
- پێت وایە دایکم پێشبینی ئەمەی نەکردبێ، پێت وایە ئەگەر حەزی نەکردبا زەماوەند بکەین، بەمجۆرەی ئێستا خۆشی ویستبای؟
- ڕاستە، بەڵام من کەمێک دوو دڵ و نیگەرانم.

هەردووکیان بێدەنگ بوون، جان لە خۆشیا حەپەسابوو، روزمیلی بە پێچەوانەوە، کەمێک دوو دڵ بوو. جان دوای ئەو هەموو نوکتە و مجامەلە ئاشقێنییەی کەبەدەم ڕاو وبەدەم خورە خوڕ وبڵقەبڵقی ئاوەوە کردیان، چاوەڕوانی سووکە ئاشقێنییەکی لێدەکرد، چاوەڕوانی ڕەفزێکی ڕواڵەتی، بەڵام بەمانا و تامی ڕەزامەندی، لێدەکرد!

شتەکە بڕایەوە، جان هەستیکرد، تەواو بەسترایەوە، دوای بیست وشەیەک زەماوەندی کرد، ئیدی هیچ نەما تا بیڵێت، هەردووکیان قایبل بوون، باوەڕیان نەدەهات کە شتەکە بەو خێراییە ڕووی دا، کەمێک پەشۆکابوون، نیگەران بوون، زاتیان نەدەکرد هیچ قسەیەک بکەن، دەستیان نەدەچووە ڕاو، نەیاندەزانی چ بکەن.

دەنگی رولاند، بێداری کردنەوە کە گوتی:

- لێرەوە، لێرەوە، منداڵینە! بوسیر وەرە تەمەشا بکە. ئەم قارەمانە دەریاکەی بەتاڵ کردووە.

کاپتن، نێچیرێکی سەیری ڕاو کردبوو. تا ناوقەدی تەڕ بووبوو، لە چاڵاوێکەوە دەچووە چاڵاوێکی دی، بە نیگایەک باشترین شوێنی دەدۆزییەوە. بەکاوەخۆ، زۆر بە ئەرخایەنی تۆڕەکەی دەکرد بە کەلێنەکانی ژێر ڕووەکە دەریاییەکاندا، کەبە پڕتاو ڕوبیانە بۆرقنەکانی دەگرت تا بیانخاتە زەمیلەکەیەوە، لەناو دەستیا هەڵدەپلان، خاتوو روزمیلی، حایر و حەپەساو لێی نەدەبووەوە، بەهەموو توانایەکی خۆیەوە چاوی لەو دەکرد، تەقریبەن وەعدەکەی خۆی لەبیر کرد، جانی هەر لەبیر نەما کە دوای روزمیلی کەوتبوو، خەیاڵاوی تەمەشای دەکرد کەبە چ زەوقێکەوە، بە چ لەزەتێکی منداڵانەوە، ڕوبیانی لەژێر گیای سەرئاو کەوتوو دەردێنا.

رولاند، لەناکاوا هاواریکرد:- سەیرە خۆ خات رولاندیشمان پێگەییشت.

لە سەرەتاوە، هەر خۆی و پییر بەتەنێ لەسەر کەنارەکە بوون. چونکە نە خات رولاند و نە پییر، حەزیان نەدەکرد بەغاردان بەبێو تاوێرەکان بکەون و یان خۆ بە چاڵاوەکاندا بدەن، وێڕای ئەوەش دوو دڵ بوون، بەیەکەوە بمێنن. خات رولاند لەو دەترسا و کوڕەکەشی لەو ولەخۆی دەترسا. لەو بوغزە دەترسا کەلە دڵیا پەنگی خواردبووەوە و پێی کۆنترۆڵ نەدەکرا. هەردووکیان لەبەر هەتاوەکە بوون، بای دەریاکە تینی خۆرەکەی شکاندبوو، بەردەمیان تا چاو هەتەر دەکات ئاوێکی شینی سافی زیو ئاسای بەپێل و شەپۆلان بوو. هەردووکیان، لە دڵی خۆیاندا دەیانگوت: " جاران ژیانی ئێرە چەند جوان و لەبەر دڵان بوو! ".

خات رولاند، زاتی نەدەکرد قسە بۆ پییر بکات، چونکە دڵنیابوو زۆر بە ڕەقی وەڵامی دەداتەوە، پییریش جورئەتی نەدەکرد قسە بۆ ئەو بکات، پییریش دەیزانی کەبە توندی بەرسڤی دەداتەوە. بە نووکی دارەکەی بەردە خڕەکانی غل دەکردەوە. خات رولاندیش بەدوو چاوی لێڵ و خەمینەوە، سێ چوار بەردی چکۆلەی هەڵگرت و بە ئەسپایی، ئەم دەست و ئەودەستی پێدەکرد. ئەوجا بە نیگایەکی حایر وحەپەساو، وێڵ و سەرگەردان ڕوانیە جان کە دەگەڵ خاتوو روزمیلیدا، لە ناوەندی گیا دەریاییەکاندا ڕاوی دەکرد. دووراودوور چاودێری ڕەفتاریانی دەکرد، بەشێوەیەکی گونگ و بە زەبری غەریزەی دایکایەتی پەی بەوە برد کە قسەکردنەکەیان، قسەکردنی ئاسایی نییە و ئەم ماستە موویەکی تێدایە.

سەیری کرد شان بەشانی یەکدی وەستاون، لە ئاوەکەدا تەمەشای یەکدی دەکەن، ڕووبەڕووی یەکدی دەوەستن، ڕاز ونیاز دەکەن، ئەوسا سەردەکەونە سەر تاوێرەکە، دادەنیشن، قسە بۆ یەکدی دەکەن.

تارماییەکەیان بە ڕوونی دیار بوو، ئیدی لە ناو جەرگەی دیمەنانی ئاسمان و دەریا و ئاودڕەکانەوە، گەورەتر دەیان نواند.

پییرش، تەمەشای کردن، لە ناکاوا پێکەنینێکی وشکی لە زار بووەوە، خات رولاند بێئەوەی ئاوڕی لێبداتەوە گوتی:- چیتە؟

پییر، کە هێشتا بە تەوسەوە پێدەکەنی گوتی:

- خۆم ڕادێنم، خۆم فێر دەکەم، بزانم چۆن پیاو خۆی بۆ خەڵەتان ئامادە دەکات.

خات رولاند، تەزوویەکی تووڕەیی پێداهات، هەڵچوو، قسەکەی پییر زۆری پەست کرد، چونکە لە مەبەستی حاڵی بوو:- مەبەستت لە کێیە؟

- مەبەستم جانە! بەڕاستی مایەی پێکەنینە کە بەوجۆرە ببینرێ!

خات رولاند، بە ڕاوێژێکی نەوی و لەرزۆک و خەفەتبار گوتی:

- ئاخ! پییر، بەڕاستی بێ ویژدانی! ئەم ئافرەتە نموونەی وەفاداری و سەر ڕاستییە، براکەت لەو باشتری دەستناکەوێت.

پییر، بە ئانقەست، لە قاقایەکی دەستکردی پڕ بەزاری دا.

- ها! ها! ها! نموونەی سەر ڕاستی، ژنان هەموویان نموونەی سەر ڕاستین.. هەموو مێردەکانیشیان، خەڵەتاون. ها! ها! ها!

خات رولاند، بەبێدەنگی ڕابوو، بە گورجی بێئەوەی گوێ بە مەترسی هەڵخزین، مەترسی کەوتنە ئەو چاڵانەی کە گیا داپیپۆشی بوون، مەترسی ئەوەی لاقی یان باسکی بشکێ، بدات. بە گورجی بە هەڵدێرە بەردەڵانەکەدا داگەڕا. بە گورگە لۆقە، بەناو چاڵاوەکاندا، ڕاستەوخۆ بەرەو لای کوڕەکی دیکەی ڕۆیی. وەختایەک جان بینی، گوتی:

- چیتە دایکە؟ بڕیارت دا؟

بێئەوەی بەرسڤ بداتەوە، قۆڵی کوڕەکەی گرت، وەکو ئەوەی پێی بڵێت: " فریام بکەوە، لەسەرم بکەوە ".

وەختایەک جان بەو شەپرێویە بینی، بەوپەڕی سەرسامی گوتی:

- ڕەنگت بە ڕووەوە نەماوە! چیتە؟

بەدەم دڵە لەرزەوە گوتی:

- خەریکە دەکەوم، من لەسەر ئەم تاوێرانە دەترسم.

هەنگێ جان، دەستی گرت و بردی، بەدەم ڕێگاوە باسی ڕاوی بۆدەکرد، تا ترس و نیگەرانیەکەی لەبیر بەرێتەوە. بەڵام کە زانی گوێی لێناگرێت، کە زۆر پێویستی بە یەکێکە گرێی دڵی خۆی بۆبکاتەوە، بۆ شوێنێکی دووری بکێش کرد و، بەدەنگێکی نەوی گوتی:- بە مەزەندەی تۆ چیم کردووە؟

- بەڵام... بەڵام... نازانم.

- هەڵی بێنە.
- نا.. نازانم.
- کەواتە باخۆم بیلێم، بە خاتوو " روزمیلی " م گوت، حەز دەکەم زەماوەندی دەگەڵ بکەم.

خات رولاند، هیچی نەگوت، مێشکی دەزرینگایەوە، ئەوەندە دڵی تەنگ بوو، کە زۆر بە زەحمەت لەقسەی کوڕەکەی حاڵی بوو، لەبەر خۆیەوە دوبارەی کردەوە:- زەماوەند؟

- بەڵێ، باشم کردووە؟ جوانە، وانییە؟
- با، جوانە، چاکت کردووە.
- کەواتە تۆ قاییلی؟
- بەڵێ.. ڕازیم.
- چەند ئەو قسەیەت لەزار خۆشە. وام دەزانی پێت خۆش نییە.
- بە پێچەوانەوە.. زۆرم پێخۆشە.
- بەڕاست؟
- بەڕاست.

خات رولاند، بۆ ئەوەی بۆی بسەلمێنێ کەبە ڕاستیەتی، باسکی کوڕەکەی تووند گرت و بەگەرمی دایکانەوە ڕوومەتی ماچکرد. پاشان، کە ئەو دوو دڵۆپە ڕوندکەی زابوون چاوەکانی، سڕی، تەمەشای کرد، لە دوورەوە، لەسەر کەنارەکەدا جەستەیەکی بەدی کرد، بەدەما وەکو جەنازە کەوتبوو، ڕوخساری لەسەر زەوییە بەردەڵانەکە بوو، ئەوە پیپیر بوو، کە نائومێدانە لە فکران ڕا چووبوو. هەنگێ جانی کوڕی بۆ دوور برد، بۆ ماوەیەکی زۆر لە نزیکی شەپۆلەکەدا باسی ئەم زەماوەندەیان کرد، کە دڵی هێنایەوە جێ.

ئیدی خێزاوی دەریاکە هەستا، بەرەو ماسیڤانەکانی (ڕاوچی ماسییان) ڕاونان و چوون بۆ لای وان، ئەوسا هەموویان بەرەو کەنارەکە ڕۆیشتن، پیپریان، کەبە درۆوە خۆی کردبووە خەوتوو، هەستاند، شامەکەیان زۆر تێروتەسەل و دوور ودرێژ، بە بادە و شەرابی زۆرەوە بوو.

(7)

لەناو گالیسکەکەدا و بەڕێی گەڕانەوەدا جگەلە جان، هەموو پیاوەکان خەویان لێکەوت. بوسیر و رولاند، هەرساناساتێ بەدەم خەوەوە، بەیەکدا دەکەوتن، شانیان بە شانی یەکدییەوە بوو. لەگەڵ هەر تەکانێکی گالیسکەکەدا بێدار دەبوونەوە، لە پرخەپرخ دەکەوتن، چاویان هەڵدێنا و، خەیاڵ و خەواڵو لەبن لێوانەوە دەیانگوت: " جەوێکی زۆر جوان وخۆشە " وبلەز، بەهەردوو لای پێچەوانەی یەکدیدا دەکەوتنەوە.

وەختایەک خۆیان بە هاڤەردا کرد، خەو بەجۆرێ دایگرتبوون، نەیاندەتوانی بە ئاسانی چاو بکەنەوە.. بوسیر کە ڕەفزی کرد لەماڵی جان دا، کە چاییان بۆ ئامادە کرابوو دابەزێت، بۆیە هەر لەبەر دەرگاکەوە، خواحافیزیان لێکرد و بەڕێیان کرد.

ئەمە یەکەم شەو بوو کە پارێزەرە گەنجەکە لەماڵە تازەکەی خۆیدا دەنووست، لەناکاوا شادییەکی منداڵانە لە سەراپای نیشت، زۆر خۆشحاڵ بوو، دەزگیرانەکەی ئەمشەو ئەو خانووە بدینێت، کە دوای ماوەیەک دەبوو بە ماڵ و سوکنەی ئەو.

کارەکەرەکە ڕۆیی بوو، خات رولاند گوتی ئەو ئاوەکە گەرم دەکات، حەزیدەکرد بەخۆی چای بۆ جەماعەت ئامادە بکات، چونکە حەزی نەدەکرد کارەکەران تا درەنگانی شەو بمێننەوە، لە ترسی ئاگر کەوتنەوە.

هێشتا جگەلە خۆی و کوڕەکەی و کرێکارەکان، کەسی دی پێیان نەنابووە ماڵەکە، بۆیە وای کردبوو، تا جوانی ماڵەکەیان بۆ بکات بە سپرایز. جان، لە مەدخەلەکەدا داوای لێکردن چاوەڕوان بکەن، دەیویست مۆم و چرا داگیرسێنێت، خاتوو روزمیلی و باوکی و براکەی لە تاریکیەکەدا ڕاگرت، ئەوسا دەرگا گەورەکەی خستەسەر گازی پشت و هاواریکرد: "وەرن!"

دالانە شووشەبەند و جامخانەکە کە ئاوێزەیەکی گەورە ڕوناکی کردبووەوەو وردە شووشە لەنێو لق وپۆی نەمامی خورما و درەختێن کاوچوک و گوڵاندا دەبریسکایەوە، کە تەمەشای ئەم دیمەنەت دەکرد، دەتگوت شانۆیە ڕازێنراوەتەوە. سپرایزێکی دیکەش مابوو. رولاند، سەری لەم فەخفەخە و دەب دەبەیە سوڕما، لەبن لێوانەوە گوتی: "بڕوانە!" پڕ بەدڵ حەزیدەکرد، وەکو چۆن خەڵکی چەپڵە بۆ سەرکەوتووان لێدەدەن، بەو ئاوایە لە چەپڵە بدات.

ئەوسا خۆیان بە هۆڵی یەکەمدا کرد، بچووک بوو، دیوارەکانی بە قوماشێکی زەردباوی وەکو ئاڵتوونی کۆن داپۆشرابوو، ڕێک لەو قەدیفەیە دەچوو کەلە قەنەفە دەگیرێت، هۆڵە گەورەکە کە تایبەت بوو بە ڕاوێژ و شیرەتێن یاسایی، زۆر سادە بوو، سوورباو بوو، لە ڕەنگی ماسی سەلەمون دەچوو، دیمەنێکی بەشکۆی هەبوو.

جان، لەسەر قەنەفەکەی بەردەم مێزەکەی، کەلە کتێبا بارکرابوو، دانیشت و بەدەنگێکی پڕ ویقاری دەستکردەوە گوتی:

- بەڵێخانمەکەم،دەقێنقانوونیبنجبڕە،چەندوچوونهەڵناگرێئەمەدەگەڵئەوڕەزامەندییەداکەپێ مڕاگەیاندیت،متمانەیەکیڕەهامپێدەبەخشێتکەئەوکەیسەیبەرگریمان لێکردووە لە زەرفی سێ مانگدا، بە ئەنجامێکی دڵخۆشکەر، کۆتایی دێت.

جان، دەیڕوانیە خاتوو روزمیلی کەبەدەم زەردەخەنەوە دەیڕوانیە خات رولاند، خات رولاند دەستی خاتوو روزمیلی گرت وگوشی. جان وەکو منداڵە مەکتەبلیان هەڵبەزییەوە و هاواری کرد:

- ئاە، دەنگ لێرە چەند ساف و ڕوونە، ئەم هۆڵە زۆر لەبارە بۆ مەرافەعە، ئەوسا کەوتە وتاردان:
- ئەگەر بەزەیی بەتەنیا، ئەگەر ئەو هەست و سۆزە ئاساییەی پێوەی دەتلێینەوە، هۆکار و سەدەمی تەبرێ بوون بێ، ئەوا ئێمە هانا بۆ سۆز وبەزەیی ئێوە دێنین دەستەی دادوەرانی

بەڕێز، هانا بۆ دڵی ئێوە، دڵی باوکانەتان، دڵی مرۆڤانەتان دێنین، بەڵام ئێمە وێڕای ئەوەش، یاسامان هەیە، کە تاقە زامنی ئەو حەقەیە کەبۆ ئێوەی بەرز دەکەینەوە.

پییر، چاوێکی بە ماڵەکەدا گێڕا، کەبە تەما بوو ببێت بەماڵی ئەو، زۆر لە ڕەفتارەکانی براکەی، کە زۆری بەلاوە گەوجانە بوو، پەست بوو. خات رولاند، دەرگایەکی سەمتی ڕاستی کردەوە وگوتی:- ئەمەش ژووری نووستنە.

ئیدی، هەموو میهر و شادمانی دایکی لێ بەدیارکەوت.. پەردەی دیوارەکان، لە جۆری (کریتون) ی دروستکراوی روان بوو، هاوتای کری کۆنی نورماندی بوو.

وێنەیەکی لویسی پازدەیەم بە دیوارەکەوە هەڵواسرابوو. ئافرەتێکی شوان لە میدالێکدا نەخشابوو، میدالەکە بە دەنووکی جووتێ کۆترەوە بوو، دیمەنێکی گوندیاتی یەجگار جوان و ناسکی بە دیوار و پەردە و قەنەفەکان بەخشی بوو.

خاتوو روزمیلی گوتی:- ئاە ئەمە زۆر جوانە.

روزمیلی کە چووە ناو ژوورەکەوە، زۆر جدیتر دەرکەوت. جان لێی پرسی:- ئەمەت بەدڵە؟

- زۆر.
- ئەم ڕەزامەندییەی تۆم زۆر پێخۆشە.

بۆ ساتێک، بەوپەڕی میهر وسۆزەوە، ڕوانیانە یەکدی، وێڕای ئەوەش، وەختایەک روزمیلی خۆی لە ژووری نووستنەکەدا، کە دەبوو بە ژووری بووکێنی خۆی، هەستی بە سووکە دڵتەنگیەک کرد، کەمێک شڵەژا. کە چووە ژوورەکەوە، هەستی کرد سیسەمەکە زۆرپانە، سیسەمی زەماوەندی ڕاستەقینەیە، بێگومان خات رولاند هەڵی بژاردبوو، چونکە حەزی دەکرد، کوڕەکەی بە زووترین کات ژن بێنێت. ئەم مشورخۆری و تەگبیرە دایکانەیەی خات رولاندی زۆر بەدڵ بوو، وەکو ئەوەبوو بە روزمیلی بڵێت: چاوەڕوانی ئەون کە ببێت بە یەکێک لە ماڵباتەکەی وان.

وەختایەک بۆ هۆڵەکە زڤڕینەوە، جان لە ناکاوا دەرگای لای چەپی کردەوە، ژووری نانخواردنیان بینی، ژوورێکی بازنەیی بوو، گەورە بوو. سێ پەنجەرەی هەبوو، سێ چرای ژاپۆنیان بەسەرەوە بوو. دایک و کوڕ جۆرەها توحفەیان تیا دانابوو، ژوورەکە بە کەل وپەلی حەیزەران مۆبیلە کرابوو، بە پەیکەری ماگوی چینی و سواڵەت و پارچەێن ئاوریشمی زێڕکفت و پەردەێن تەنکی ڕازاوە بە مراوری چوون دڵۆپە ئاو، بە تابلۆ و شمشێر و کڵاوخود و قورینگی مومیا کراو، بە ئامانێن ناسک و جوانی سواڵەت و لە دار و عاج و سەدەف و بڕۆنز دروستکراو ڕازێنرابووەوە. ژوورەکە هەندێک قەرەباڵغ بوو، زێدەڕۆیی لە ڕازاندنەوەی کرابوو، دەستانی ناکارامە ئەنجامیان دابوو، ڕەچاوی زەوق و پەروەردەی هونەری نەکرابوو، کەچی لە ژوورەکانی دی زیاتریان بەدڵ بوو.

تەنیا پییر، کۆمەڵێک ئیرادی تەوسامێزی گرت کە کردیە کارێک کە براکەی لە ڕوو دابمێنێت. ئیدی میوە لەسەر مێزەکە قەڵا قەڵا هەڵدرابووەوە، قاپی شیرینی وەکو مینۆمێنتان بەرز

بووبووەوە. جەماعەت زۆر برسیان نەبوو، میوەکانیان مژی، سەروقەپیان لە شیرینیەکان دا و بەنیوە خوراوی وازیان لێهێنان. دوای سەعاتێک خاتوو روزمیلی دوعای خزمەتی خواست.

بڕیاردرا کە بابە رولاند، تا بەر دەرگای ماڵەکەی خۆی لەگەڵیا بڕوات، یەکسەر لەگەڵ روزمیلی دا وەدەرکەوت. خات رولاند لە غیابی کارەکەرەکەدا، چاوێکی دایکانەی بە ماڵەکەدا گێڕا، تا دڵنیا ببێت کە ماڵی کوڕەکەی لە هیچی کەم نییە. رولاند پرسی:

- بێمەوە بە دوورا؟

خات رولاند، دوای دوو دڵیەکی کەم گوتی:

- نا گیانەکەم، بۆخۆت بنوو، پییر دەمهێنێتەوە.

دوای ئەوەی ئەوان ڕۆیشتن، خات رولاند مۆمەکانی تەمراند، میوەکانی هەڵگرت، شەکر و شەرابەکانی خستە دۆڵابەکەوە و کلیلەکانی دانە دەست جان، ئەوسا چوو بۆ ژووری نووستنەکە، تەمەشایەکی سیسەمەکەی کرد، تەمەشای سوراحیەکەی کرد تا بزانێ ئاوی ساردی تێدایە یان نا، ئەوسا سەیری کرد تا بزانێ پەنجەرەکە بە باشی داخراوە یان نا. پییر و جان، بە دوو قۆڵی لە هۆڵە بچووکەکەدا بوون، جان، هێشتا لەو ئیرادەی پییر پەست بوو کەلە زەوقی دابوو، پییریش زۆر تووڕە بوو لەوەی کە براکەی لەم خانووەدا دەبینی. بە دوو قۆڵی، بەدەم جگەرەکێشانەوە دانیشتبوون و کەسیان قسەیان لەگەڵ یەکدیدا نەدەکرد، پییر لەناکاوا هەستا وگوتی:

- ئەمرۆ بێوەژنەکە زۆر ماندوو بوو، بەکەڵکی سەفەر نایەت.

جان، لەناکاوا، بەهەشتاو ڕابوو، وەکو کەسێکی دڵشکاو تووڕە بوو، دڵی تەنگ بوو، بەڕادەیەک پەست و دڵگران بوو، زمانی خەریک بوو لە گۆ دەکەوت، بە دەمەلاڵکێوە گوتی:

- لە ئێستا وهێوە، قەبووڵ ناکەم کە باسی خاتوو روزمیلیت کرد، پێی بڵێی بێوەژن!

پییر، بە فڕناخیەوە ئاوڕی لێدایەوەوگوتی:

- وادیارە دەتەوێ ئەمرم پێبکەیت. یانی بەو ڕادەیە شێت بووی؟ شێتیش بەو ڕادەیە؟

جان، هەستایە سەرپێیان وگوتی: دەگەڵ منا.

- نا، شێت نەبووم، بەڵام ڕەفتارت دەهری کردووم.

پییر، بەدەم پێکەنینێکی تەسامێزەوە گوتی:

- لەگەڵ تۆدا؟ باشە تۆ بەشێکی لە خاتوو روزمیلی؟
- نا، بەڵام چاک بزانە خاتوو روزمیلی دەبێ بە خێزانم.

پییر، بەدەم تەوسخەنێکی توندترەوە گوتی:

- ها! ها! زۆر چاکە. ئێستا تێگەیشتم بۆچی نابێ بە بێوەژنەکە ناوی بەرم. تۆ ڕێگەیەکی ناسکت گرتەبەر تا هەواڵی زەماوەندەکەتم پێڕابگەیەنی.
- من قەبووڵ ناکەم گاڵتەم پێبکەیت.. گوێت لێیە.. لێتی قەبووڵ ناکەم!

جان، ڕەنگی زەرد هەڵگەڕا، دەنگی دەلەرزی، زۆر لەو تەوس وتوانجەی براکەی پەست بوو کە ئاراستەی ئەو ژنەی کردبوو کە ئەم خۆشی دەویست و بەگەنی کردبوو، پییریش لەناکاوا وەکو برایەکەی تووڕەبوو، هەرهەموو ئەو تووڕەییەی لە دڵیا پەنگابووبووەوە، هەرهەموو ئەو بوغز وکینەیەی لەناخیا کەڵەکە بووبوو، هەرهەموو هەڵچوونە سەرکوتکراوەکانی، نائومێدییە بێدەنگەکانی بەجارێ تەقینەوە، دای لە کەللەی و، وەکو گوشاری خوێن بەرز بووەوە وگوتی:

- حەدت چییە؟ ناماقووڵیت کرد.. من ئەمرت پێدەکەم دەمت تێکبنەی، گوێت لێیە، من ئەمرت پێدەکەم!

جان، واقی لەم هەڵچوون وتووڕەبوونە وڕما، کەمێک بێدەنگ بوو. لە زەینی شپرزەی خۆیدا، بۆ وشەیەک، ڕستەیەک دەگەڕا کە براکەیپێ بریندار بکات.. هەوڵێکی زۆری دا کە خۆی کۆنترۆڵ بکات، بەهێمنی قسان بکات، بۆ ئەوەی زیاتر براکەی بریندار بکات، گوتی:

- ماوەیەکی زۆرە دەزانم کە تۆ ئیرەییم پێدەبەیت، ماوەیەکە کە دەزانی من بە وشەی بێوەژن قەڵس دەبم، تۆ زیاتر بەکاری دەبەی، ئەمەت لە بەغیلی و ئیرەییە.

پییر، قاقایەکی تەوسامێزی لێدا وگوتی:

- ها! ها! خودایا!سەیرە! ئیرەییت پێدەبەم! من؟.. من؟.. من؟.. ئاخر ئیرەیی بەچیتا بەرم؟.. بە چیتا؟ بە قۆزیەکەتا یان بە ئەقڵە گەورەکەتا؟..

جان، زۆر چاک هەستی بەکاریگەری قسەکەی خۆی کرد وگوتی:

- بەڵێ، تۆ غیرە لەمن دەکەی، بەغیلیم پێدەبەیت، تۆ لە منداڵیتەوە بەبەغیلی هاتوویت و کەسێکی بەغیل بوویت، کە زانیت ئەم ژنە منی دەوێ و تۆی ناوێت، ئیدی ڕق وکینەت کردووە بە پیشە.

پییر، زمانی تێک ئاڵا، لەم گومان و مەزەندەیە پەست بوو، گوتی:

- من.. من.. غیرە لەتۆ دەکەم، بەغیلیت پێدەبەم؟ بەهۆی ئەم ژنە گەوجەوە، بەهۆی ئەم مریشکە حەبەشییەوە، بەهۆی ئەم قازە قەڵەوەوە؟

جان، کە هەستی کرد، تانە لە سەرتانەی لێدەدا، بەرسڤی دایەوە:

- ئەو ڕۆژەی کەلە کەشتیی مرواری دا خۆت تاقیکردەوە، کەلەمن زیاتر و باشتر سەوڵ لێبدەیت؟ ئەو قسەیەی لەبەردەم خاتوو روزمیلیدا کردت، بۆ ئەوەی لەبەرچاوی ئەودا

خۆت بنوێنیت؟ بەڵام تۆ لە حەسوودیدا دەمریت! کە ئەو سەروەتە بەمن بەخشرا، ئیدی ڕقت لێهەڵگرتم، بەهەموو جۆرێک ئەوەت دەربڕی، هەموو خەڵکەکەت ئازار دا، بەردەوام ئەو تاڵاوەت کاوێژ دەکردەوە، کە هەناسەتی سوار دەکرد.

پییر، بەڕادەیەک هەڵچوو کەلە حەژمەتا هەردوو کۆڵەمستی گوشین، بەوبوایە پەلاماری براکەی بدات و، دەست بنێتە بینی. گوتی:

- ئاە! بێدەنگ بە، باسی ئەم سەروەتە هەر مەکە!

جان هاواریکرد:

- بەڵام، تۆ ئیرەییت لێ دەچۆڕێ. جارێ نەبوو قسە دەگەڵ بابم ودایکم و، یان مندا بکەیت، کە ئیرەییت پێوەدیار نەبێت. تۆ بۆیە من دەبوغزێنی چونکە حەسوودیت! بۆیە بەگژ ئەم خەڵکەدا دەچیت چونکە بەغیلی. ئێستاش چونکە دەوڵەمەند بووم ئیدی خۆت پێ کۆنترۆڵ ناکرێت و بوویت بە بوونەوەرێکی ژاردار، دایکمان ئازار دەدەیت و بیانووی پێدەگریت وەکو ئەوەی ئەو شتە زادەی خەتا وهەڵەی ئەوبێت!

پییر، تالای کوورەکە پاشەکشەی کرد، دەمی داچەقی بوو، چاوی ئەبڵەق بووبوون، کەرێتی ئەو سەگە گرتبووی کەبۆ ئەنجامدانی تاوان هاندەدرێت. بەدەنگێکی نزمتر، بەڵام پڕ هانکە هانک گوتی:- بێدەنگ، دەمت تێکنە!

- بێدەنگ نابم. دەمێکە دەمەوێ، بیر وهزرینی خۆمت بەڕوونی ورەوانی پێ ڕابگەیەنم، ئیدی وا خۆت زەمینەت بۆ خۆشکردم، بەڕاستی شەرمە بۆ تۆ، کە سوور دەزانی من ئەو ژنەم خۆشدەوێ و تۆ بەبەرچاوی منەوە گاڵتەی پێدەکەیت. بەڵام دەم ودانت دەشکێنم، ئەو دانانەی دەڵێی دانی ئەژدیهان، من ناچارت دەکەم کە ڕێزم بگریت.
- ڕێزت بگرم. ڕێزی تۆ!
- بەڵێ، ڕێزی من!
- ڕێزت بگرم.. ڕێزی تۆیەک کەبە تەماعکاری خۆت هەموومانت شەرمەزار کرد؟
- چیت گوت؟ بیڵێوە.. بیڵێوە؟
- دەڵێم، نابێ کەس میراتی پیاوێک وەربگرێت و سوور بزانێ کوڕی پیاوێکی دیکەیە.

جان، بێدەنگ بوو، هیچ حاڵی نەبوو، سەری لەم تانەوتەشەرە دەرنەکرد. گوتی:

- چۆن؟ وتت.. دووبارەی بکەوە؟
- ئەوەم پێ گوتی کە هەموو خەڵکی دەیڵێنەوە، بووە بەداستان و کەوتووەتە سەر زاران.. تۆ کوڕی ئەو پیاوەی کە میراتەکەی خۆی بۆبەجێ هێشتوویت. کوڕی پاک وحەڵاڵزادە، سەروەتێک قەبووڵ ناکات، کەناو وباوی دایکی بزڕێنێت.

- پییر.. پییر.. پییر تۆچۆن باوەڕ بەمە دەکەیت؟ تۆ.. تۆ.. تۆ ئەم قسە نەنگینە دەکەیت؟ ئاخر ئەمە کەی قسەی تۆیە؟
- بەڵێ.. من.. من. کەواتە تۆ هەستت بەوە نەکردووە کەچۆن خەریک بوو لە داخ وکەسەردا دەمردم، ئەوە یەک مانگ پترە شەو تا بەیانی خەوم پێدا ناکەوێ و بەداخەوە دەتلێمەوە، بەڕۆژەوە وەکو حەیوان خۆم دەشارمەوە، ڕووی ناو خەڵکیم نەماوە.. نەمدەزانی چ دەڵێم، نەمدەزانی چی دەکەم، بۆ وام بەسەر هاتووە، زۆرم ئازار دەخوارد.. ئیدی زیرەم لەو نەنگە کردبوو، هەوەڵجار تەنیا گومان بوو لەلام.. ئێستا تەواو بۆم ڕوون بووەتەوە.
- پییر.. بێدەنگ بە.. دایکم لە ژوورەکەی تەنیشتمانەوەیە! بیر لەوە بکەوە نەبا گوێی لێمان بێت.. لەگینە گوێی لێمان ببێت.

پێویستی بەوە بوو، گرێی دڵی خۆی بکاتەوە، هەرچیەکی لەدڵدایە بیڵێت، گومانەکانی، بەڵگەکانی، یەقینەکانی، چیرۆکی ئەو وێنە چکۆلەیەی کە جارێکی دی غەیب بووبوو، هەرهەمووی هەڵڕێژێت. ئەو قسانەی دەیکردن، کورت وپچڕپچڕ بوون، پەیوەندییەکی ئەوتۆیان بەیەکەوە نەبوو، لە قسەی پیاوێک دەچوون کە وڕاوە بکات. پێدەچوو، ئێستا ئاگای لە جان نەمابێ، ئەوەی بیرچووبێ کە دایکی لە ژوورەکەی تەنیشتەوەیە. بەجۆری داخاوت وەکو ئەوەی چ کەسێک گوێی لێی نەبێت، پێویست بوو قسان بکات چونکە گەلەک کەسەردار بوو، تەواو زۆری بۆ هاتبوو، زامە سارێژ بووەکەی وەکو دوومەڵ دەئاوسا، ئیدی ئێستا ئەم دوومەڵە دەربووبوو، هەموو خەڵکەکەی لەوتاندبوو. وەکو هەموو ڕۆژێک دەستی بە ڕۆیشتن کرد. چاوەکانی بڕی بوونە بەردەم خۆی، بەهەڵچوونێکی نائومێدانەوە ئاماژەی دەکرد، هەناسە لە ئەوکی گیرابوو. ڕق وبوغزەکەی بۆ هاتەوە، بەئاوایەک داخافت، وەکو یەکێک دانی بە کلۆڵی و داماوی خۆی وکەس وکارەکەیدا نابێ، وەکو یەکێک هەموو ژان و ئازارەکانی خۆی کردبێ بە حەوای کەڕ ونادیاردا و، ئەو حەوا وئاسمانەی کە وشەکانی تیادا دەفڕی.

جان پەشۆکا، لەناکاوا، قەناعەتی بە هەڵچوونە کوێرانەکانی براکەی هێنا، پشتی نا بە دەرگاکەی پشتەوە، پێی وابوو دایکیان لەو دەرگایەوە گوێی لێیان دەبێت. دایکیان نەیتوانی لەو دەرگایەوە بێتەدەرێ، دەبوایە بە هۆڵەکەدا تێپەڕێت. کەچی نەگەڕایەوە، دیاربوو جورئەتی نەکردبوو.

پییر، لەناکاوا پێی بە عاردیدا کێشا و هاواریکرد:- بۆیە ئەمەم گوت چونکە بەرازم.

بەسەری کۆتەوە، لەپشت پلیکانەکانەوە دیار نەما، جان، کە ئازای تەزی (سڕبوون) بوو، لەدەنگی دەرگە گەورەکەی دەرەوە کەبە توندی درا بەیەکا، بێدار بووەوە. چەند ساتێکی بەسەرا بووری کە هەر چرکەیەکی لە سەعاتێ درێژتر بوو. لەم ماوەیەدا روحی گەوجانە خاو دەبووەوە. هەستیکرد پێویستە بلەز بیربکاتەوە وهەڵوێست بنوێنێت، بەڵام چاوەڕوانی کرد، لەبەر ترسنۆکی و لاوازی خۆی حەزی نەدەکرد هیچ شتێک تێبگات و بزانێت، نەیدەویست هیچی

بیر بکەوێتەوە. بە تەبیعەت لەو کەسانەبوو کاری ئەمڕۆ دەخەنە سبەی. وەختایەک پێویست بکات قەرارێکی خێرا بدەن، بە غەریزە لە بیانوویەک دەگەڕێن کە پەلە نەکەن.

لەناکاوا، ئەو بێدەنگیە مەنگەی کەدوای هاوارەکەی پییر، تێی ئالاّ ترساندی، ئەو بێدەنگیە کوت وپڕەی کەلە دیوار وکەل وپەلەکانەوە هەڵدەقولاّ، دەگەڵ ڕۆشنایی شەش مۆم ودوو چرادا، بەڕادەیەک ترس وخۆفیان خستە دڵییەوە، کە پڕبەدڵ حەزی دەکرد هەڵێت.

مێشکی خۆی تەکاند، بیرەکانی دوور خستنەوە، ویستی بیربکاتەوە.. لە ژیانیا هیچ دژواری و ناخۆشییەکی نەبینی بوو. لەو خەڵکە نازدارانە بوو کە ژیانیان وەکو ئاوی ڕەوان، دەقەتێ، قۆناغەکانی مەکتەب وخوێندنی بەجدی و بێ هیچ سزایەک بڕی، چونکە ژیانی ئارام و بێ کێشە وئاریشە بوو، خوێندنی یاسای بە ڕێک وپێکی وبێ هیچ گرفتێک تەواو کرد. هەموو شتەکانی ئەم دنیایەی بەلاوە ئاسایی بوو، هیچ شتێک مایەی سەرنج نەبوو. بە تەبیعەت حەزی لە نیزام و زاکونی و ئارامی بوو، هیچ گرێیەکی دەروونی نەبوو، سەبارەت بەم کارەساتە، وەکو پیاوێک بوو، کەوتبێتە ئاوەوە ومەلە نەزانێت.

هەوەڵجار تیامابوو. ئایا براکەی بەهۆی ڕق وحەسوودی خۆیەوە درۆ دەکات؟ باشە ئەم کوڕە زۆر گوناح نییە، زۆر سەرگەردان و نائومێد نییە کە ئەم شتە بە دایکی دەڵێ. جان، هەندێ قسەی پییری لە گوێی دا، لە نیگایدا، لە مێشکیا، لە جەستەیدا هەڵگرتبوو، هەروەها هەندێک لە هاوارە بە سۆییەکانی، لە هەڵس وکەوتە زۆر ناخۆشەکانی، کە وەکو یەقین دەیاننواند، هەڵگرتبوو.

ئیدی دەستەوەستان نەیدەتوانی هیچ کارێک بکات، لە ڕادەبەدەر نیگەران و دڵتەنگ بوو، هەستی دەکرد دایکی لەو دیو دەرگاکەوەیە و، گوێی لە هەموو شتێکە وتەمەشا دەکات. ئاخۆ چی دەکات؟ هیچ جووڵەیەک نییە، کە نیشانەی ئەوەبێ کەسێک لەو دیو دەرگاکەوەیە، نە جووڵەیەک، نە هەناسەیەک، هەست پێدەکرێت. تۆ بڵێی هەڵاتبێت؟ بەلاّم بۆ کوێ؟ ئەگەر هەڵاتبێت.. دەبێ لە پەنجەرەکەوە خۆی هەڵدابێتەسەر جادەکە!

تەزوویەکی زۆر خێرای بەترسی بە قاڵبیدا هات، یەکسەر هەستایە سەرپێیان، بەتووندی پاڵی بە دەرگاکەوە نا، نەیکردەوە.. بە پڕتاو بۆ ژوورەکەی خۆی چوو. چۆڵ بوو، تەنیا یەک مۆمی تیا دەسووتا، لەسەر کۆمەدیەکە دانرابوو.جان، بە هەشتاو بەرەو لای پەنجەرەکە چوو، بەچاوی نیگەرانەوە کەوتە تەمەشای گۆشە وکەنارەکان، سەیری کرد پەردە و چەرچەفی سیسەمەکە دادراوەتەوە، ڕایکرد و لای برد.

دایکی لەسەر سیسەمەکەی ئەو ڕاکشابوو، دەم وچاوی لە بالیفەکەدا نقوم بووبوو، تووند بە هەردوو دەستی گرتبووی تا لەوەی پتر گوێی لە هیچ نەبێت. هەوەڵجار وایزانی خنکاوە. ئەوسا هەردوو شانی گرت، وەری گێڕا، بەلاّم دەستبەرداری ئەو بالیفە نەبوو کەبە دەم وچاوییەوە گرتبوو و قەپی پێدا کردبوو تا هاوار نەکات.

تەماسی ئەم جەستە ڕەق بووە و ئەم باسکە گرژانە، تەزوویەکی بە سەراپایدا هێنا، هەستی بەو عەزابە بەترەفە، ئەو ئازارە لە وەسف نەهاتگەی کە دایکی پێوەی دەتلایەوە. دەکرد. زۆر بەتووندی، بەدەست و بە دان قوماشە پڕ لە پەڕەکەی بالیفەکەی گرتبوو، نابوویە سەرچاوی، نابووی بە گوێچکەکانیەوە بۆ ئەوەی کوڕەکەی نەیبینێ، قسەی دەگەڵدا نەکات، ئەمە خۆی لەخۆیدا بەڵگەی ئەو شۆکە بوو کە تووشی بووبوو، بەڵگەی ئەو ئازارە بوو کە پێوەی دەتلایەوە. جان، زۆر بەزەیی پێدا دەهاتەوە، دڵە ساویلکەکەی خەریک بوو لە بەزەییدا ئەنجن ئەنجن دەبوو. هێشتا نەبووبوو بە قازی، خۆبەخۆ قازییەکی بە ڕەحم بوو. پیاوێک بوو لێوان لێو لە لاوازی، کوڕێک بوو سەرڕێژ لە میهرەبانی. هیچ قسەیەکی پیبیری بیر نەکەوتەوە، بیری لێنەکردەوە، گەنگەشەی نەکرد، بەهەردوو دەستان جەستە جەمەدییەکەی دایکی گرت، نەیتوانی بالیفەکە لەسەر ڕوخساری لابدات، بەدەم ماچکردنی جلەکانیەوە هاواریکرد:- دایکە، دایکە، دایکە بەسەزمانەکەم، تەمەشای من بکە!

ئەگەر، هەموو ئازای ناوبەناو، تەزوویەکی بە ئاستەمی پێدا نەهاتبا، سەد سوێندت خواردبا کە مردووە، سوێندت نەدەکەوت. جان لێکدا لێکدا دەیگوت و دەیگوتەوە:

- دایکە، دایکە، گوێ لەمن بگرە، ئەمە ڕاست نییە، سوور دەزانم کە ئەمە ڕاست نییە.

هەناسەی خات رولاند تەنگ بوو، ئەوسا گریان لە ئەوکی گیرا، هەربە بالیفەکەوە کەوتە هەنسک هەڵدان، هەنگێ ئازای خاو بووەوە، قامکەکانی کرانەوە، بالیفەکەی بەردا، ڕوخساری دەرکەوت.

ڕەنگی زەرد هەڵگەڕابوو، تەواو سپی بووبوو، چاوانی نوقاندبوون، جان ڕیزە ڕوندکێکی بەدی کرد کەبە گۆناکانیا دەهاتنەخوارێ. دەستی لە ملی کرد، بە ئەسپایی و بە داخ و کەسەرەوە چاوە فرمێسکاوییەکانی ماچ باران کرد، بەردەوام دەیگوت و دەیگوتەوە:- دایکە، دایکە ئازیزەکەم، من دەزانم ئەمە ڕاست نییە، مەگری، من ئەوە دەزانم! ئەمە ڕاست نییە!

خات رولاند، دانیشت، تەمەشای جانی کرد، بەهەمان بێپەروایی و ئازایەتی کەسێکەوە کە بیەوێ خۆی بکوژێت، بە جانی گوت:- نا، ئەمە ڕاستە کوڕەکەم.

بۆ چەند ساتێک هەردووکیان بێدەنگ بوون، کڕوکپ بەرانبەر بەیەکدی وەستان، خات رولاند کە خەریک بوو دەخنکا ملی بەرز کردەوە، سەری بردە دواوە، تا هەوا هەڵمژێت، ئەوسا سەرلەنوێ خۆی کۆنترۆڵ کردەوەو دووبارە گوتی:

- ئەمە ڕاستە کوڕم، درۆی بۆ چییە؟ ئەمە ڕاستە. ئەگەر درۆم بکردایە باوەڕت پێنەدەکردم.

خات رولاند، شێت ئاسا، ترس دایگرت، جان لە نزیکی سیسەمەکە کەوتە سەرچۆکان و لەبن لێوانەوە گوتی:- بێدەنگ بە دایکە، قسەی وا مەکە.

بەتوانا و ڕژدبوونێکی ترسناکەوە هەستا و گوتی:

- هیچی دیم نەماوە پێتی بڵێم. بە دوعا کوڕەکەم.

خات رولاند، بەرەو دەرگاکە ڕۆیی، جان، باوەشی پێدا کرد و هاواریکرد:- چی دەکەی دایکە؟ بۆ کوێ دەڕۆیت؟

- نازانم.. چوزانم!.. هیچ کارێکم نییە بیکەم.

بەتەنیا، هەنگاوی هەڵێنا تا هەڵێت. جان تووند گرتی، تەنیا یەک وشەی پێ بوو کە لێکدا لێکدا دووبارەی دەکردەوە:- دایکە، دایکە، دایکە..

خات رولاند، بەدەم خۆ ڕاپسکاندنەوە، کە دەیویست خۆی لە دەستی کوڕەکەی دەرباز بکات، گوتی:

- نا، نا، لە ئێستا بە دواوە ئیدی دایکت نیم، نە بۆتۆ و نەبۆ هیچ بەنی بەشەرێکی دی ناکەمە هیچ، هیچ، هیچ! نە باوکت هەیە و نە دایک کورەکەم!! بە دوعا.

یەکسەر زانی کە ئەگەر بیەڵێت بڕوات، ئیدی هەرگیز نایبینێتەوە. بەرزی کردەوە و لەسەر قەنەفەکە داینا، بە تۆبزی داینا، ئەوجا کەوتە سەر ئەژنۆیان، باوەشی پێدا کردو گوتی:

- هەرگیز لێرە دەرناچیت، دایکەگیان، من خۆشم دەوێی، من دەتپارێزم، تۆ دایکی منیت.

خات رولاند، بە ڕاوێژێکی ماندوو و، لەبن لێوانەوە گوتی:

- نا کوڕەکەم، شتی وانابێت، ڕاستە تۆ دەرم ناکەیت، بەڵام بە هیچ جۆرێ نام بوریت.
- من؟ من؟ تۆ باش نامناسیت.

بەوپەڕی دڵسۆزی وخۆشەویستییەوە ئەو قسەیەی کرد. تەنانەت خات رولاند هاوارێکی کرد، سەری جانی گرت، پڕ بەهەر دوو دەستی قژەکەی گرت، بەتووندی ڕایکێشا و بە حەواسپەرتی ڕوو و ڕوخساری ماچ کرد، ئەوسا بێدەنگ بوو، ڕوومەتی نا بە ڕوومەتی کوڕەکەیەوەو لە میانی ڕدێنەکەیەوە هەستی بە گەرمی گۆشتەکەی کرد، ئەوسا دەمی لە پەنا گوێی نا و بە ئەسپایی و بە چپەدوو گوتی:

- نا کوڕە ئازیزەکەم جان، تۆ سبەی لێم نابووریت، تۆ باوەڕت بەوە هەیە و خۆت دەخاپێنی، ئێستا لێم دەبووری، ئەم بوردنە ژیانی دەرباز کردم، بەڵام پێویست ناکات چیتر بمدینیت.

جان، دایکی گرتبوو، دووبارەی کردەوە:- دایکە، قسەی وا مەکە!

- بەڵێ ڕۆڵەکەم، پێویستە بڕۆم. نازانم بۆ کوێ و چۆن ئەم کارە دەکەم و، چی دەڵێم، بەڵام پێتڤیە بڕۆم. جورئەت ناکەم نە تەمەشات بکەم و نە ماچت بکەم، تێدەگەیت؟

هەنگێ جان، بە گوێیدا چپاند:

- دایکی ئازیز، نابێ بڕۆیت، چونکە من حەز ناکەم، من پێویستم بە تۆیە، دەبێ هەر ئێستا سوێندم بۆ بخۆیت کە ناڕۆیت.
- نەخێر کوڕی خۆم.
- ئۆف، دایکە گیان، دەبێ بە قسەم بکەیت، نابێ بڕۆیت، گوێت لێمە، دەبێ..
- نەخێر کوڕەکەم، ئەمە مەحاڵە، ئەمە ژیانی هەردووکمان دەکاتە دۆزەخ. من ئەمە دەزانم، من دەزانم ئەمە سزایە، سزایەکە مانگێکە دەستی پێکردووە. تۆ بەزەییت پێمدا دێتەوە. بەڵام دوای ئەوە، وەختایەک قسەکەی منت بیردەکەوێتەوە، بەهەمان چاوی پیرەوە تەمەشام دەکەیت!.. ئاە جان گیان، بیربکەوە.. بیربکەوە من دایکتم!..
- دایکە، من نامەوێ بەجێم بێڵیت، من، خودی تۆم.
- بەڵام بیربکەوە کوڕەکەم، چاومان لە حانای یەکدا هەڵنایەت، ڕەنگی شەرمەزاریمان لەڕوو دەنیشێت، من لە شەرمەزاریدا دەمرم، چاوم لەبەر چاوانت هەڵنایەت.
- ئەمە ڕاست نییە دایکە گیان.
- با، با، با ئەمە ڕاستە! ئاە! ئێستا لە هەموو کێشەکانی برا داماوەکەت حاڵی بووم، لەمڕۆوە بۆم بەدیارکەوت. ئێستا کە هەست بە هەنگاوەکانی، لە ماڵەکەدا دەکەم، دڵم دادخورپێ، خەریکە لە سینگم دێتە دەرەوە، کە گوێم لە دەنگی دەبێت، هەستدەکەم خەریکە لە خۆ دەچم، تۆ لەوەتای بوویت و تا ئێستا هی من بوویت! بەڵام ئیدی تەواو، لە ئێستا بەدواوە هی من نیت. ئۆف! جان گیان، کوڕە چکۆلەکەم، یانی پێت وایە من بتوانم لەنێوان ئێوەدا، لەنێوان تۆ وبراکەتدا بژیم؟
- بەڵێ دایکە، ئەوەندەم خۆش دەوێی کە بیر لەو شتە نەکەیتەوە.
- ئۆف! ئۆف! شتی وا مەحاڵە!
- نەخێت مەحاڵ نییە.
- چۆن دەتوانم لەنێوان تۆ وبراکەتدا بیر لە شتی وا نەکەمەوە؟
- باشە ئێوە بیری لێناکەنەوە؟
- من، بەش بە حاڵی خۆم سوێندت بۆ دەخۆم.
- بەڵام بە درێژایی ڕۆژ بیری لێدەکەیتەوە.
- نەخێر، سوێندت بۆ دەخۆم. گوێ بگرە: ئەگەر تۆ بڕۆیت، پەیوەندی بە سوپاوە دەکەم و، خۆ دەکوژم.

ئەم هەڕەشە منداڵانەیە خات رولاندی هاڕوژاند، دەستی لە ملی کرد و بەسۆزو میهرەوە کەوتە نەوازشتی وگوتی:

- من لەوە زیاترم خۆشدەوێی کە وێنای دەکەیت، زیاتر لەوەی وێنای دەکەی، پتر لەوەی وێنای دەکەیت، ئاقڵ بە.تەنیا هەشت ڕۆژ خۆت بگرە، خۆت تاقی بکەرەوە، بەڵێنم پێ دەدەی، هەر هەشت ڕۆژ؟ دەتوانی ئەم داوایەم جێبەجێ بکەیت؟

هەردوو دەستی نانەسەر شانەکانی جان، گرتیە باوەش و گوتی:

- کوڕەکەم.. با هەوڵ بدەین هێور بین، بەسۆز بیر نەکەینەوە. ڕێم بدە با پێت بڵێم، ئەگەر بۆ تاقە جارێک ئەوەم لە زاری تۆ ببیستایە کە مانگێکە لە زاری براکەتی دەبیستم، ئەگەر بۆ تاقەجارێک لەچاوانی تۆدا ئەوەم خوێندباوە کە لەچاوانی براکەتی دەخوێنمەوە، ئەگەر هەستم بە تاقە یەک وشە یان نیگایەک بکردایە، ئەگەر هەستم بەوە بکردایە تۆش وەکو ئەو دەم بوغزێنی، تاقە یەک سەعات بەند نەدەبووم، بۆ هەتاهەتایە دەڕۆیشتم، دوای یەک سەعات، گوێت لێبیە.
- دایکە، سوێندت بۆ دەخۆم کە..
- ڕێم بدە با قسە بکەم... یەک مانگی خشتە من بە ئازارەوە دەتلێمەوە، تلانەوە ئەمما تلانەوە، ڕێک لەو ساتەوە کە زانیم براکەت، کوڕەکەی دیکەم، لێم بەگومانە، چرکە بەچرکە مەزندەی دروست لێدەدات، هەموو چرکەیەک دەمردم و دەژیامەوە، ئازارێکم دەچێشت کە مەحاڵە بتوانم بۆتی وەسف بکەم.

دەنگی بە ڕادەیەک خەمناک بوو، کەکاری لە جان کرد و ڕوندک زاییە چاوانی، جان ویستی دەست لە ملی بکات، بەڵام خات رولاند دەڵەکی دا وگوتی:

- ڕێم بکە.. گوێ بگرە.. هێشتا زۆرشت ماوە تا پێتی بڵێم بۆ ئەوەی تێبگەیت.. بەڵام تۆ تێناگەیت.. چونکە من.. ئەگەر بمێنمەوە... پێویستە.. نا، ناتوانم!..
- بڵێ دایکە، قسەی خۆت بکە.
- چاکە، بەڵێ، بەلای کەمەوە بۆ ئەوەی نە خۆم و نە خەڵکی دی نەخەڵەتێنم... دەتەوێ لەگەڵ تۆ وەمێنم، وانییە، لەبەر ئەمە، بۆ ئەوەی بتوانین سەیری یەکدی بکەین، هەموو ڕۆژێ لەماڵەوە، پێکڤە قسان بکەین، چونکە من وام لێهاتووە جورئەت ناکەم دەرگا بکەمەوە، دەترسم، براکەت لە پشت دەرگاکەوە بدینم، لەبەر ئەمە پێویستە، نەک لەبەر ئەوەی بمبوری، بمبەخشیت، ئەوەی کە زۆر ئازارم دەدات بوردنە، بەڵکو لەو کارە پەست نەبیت کە کردوومە. دەبێ هەستێکی بەهێزی ئەوتۆت لە جەم چێ ببێت کەلە هەستی هەموو خەڵکی جیاواز بێت، تا پێت بڵێم: " کوڕی رولاند نیت " بێئەوەی لەم قسەیە شەرمەزار بی، لە تەریقیدا سوور ببیتەوە و، بێ ئەوەی بمبوغزێنی!.. زۆر ئازارم بەمەوە خوارد، ئیدی بەسە... زۆرم ئازار خوارد، لەوەی پتر بەرگە ناگرم، نا، لە توانامدا نەما، ئەم ئازارەی من لە دوێنێوە دەستی پێنەکردووە، لەمێژە دەستی پێکردووە. بەڵام تۆ ناتوانی لەمە تێبگەیت! جا بۆ ئەوەی بتوانین پێکەوە بژین، یەکدیمان خۆشبوێ، یەکدی لە ئامێز

بگرین جان گیان، پێویستە ئەوەت پێ بڵێم: من ماشقەی بابت بووم، لەوەش زیاتر بووم، ژنی بووم، ژنی ڕاستەقینەی، من لە ناخ و نیهادی خۆما هەست بە هیچ شەرمەزارییەک ناکەم، هەرگیز ژێوان نیم و، من تا ئێستاش، هەرچەند مردووشە، هەر خۆشم دەوێ و، لەمەو دواش هەر خۆشم دەوێ، من جگەلەو کەسی دیکەم خۆشنەویستووەو، ئەو هەموو ژیانم بوو، هەموو خۆشی و شادیەکم، هەموو ئاواتێکم، هەموو سەبر و سەلوایەکم بوو.. لەماوەیەکی زۆرا، هەموو شتێک، هەموو شتێک بوو بۆ من! گوێی لە دایکی خۆت بگرە کوڕەکەم، لەبەردەم ئەو خوایەی هاوەبان سەرەوە و ئاگای لێمە دەیڵێم: خۆ ئەگەر تووشم بە تووشی ئەوەوە نەبوایە، هەستم بە هیچ جوانییەک لە ژیانی خۆما نەدەکرد، نە هەستم بە میهر، نەبە خۆشی نەدەکرد، هەرگیز هەستم بە هیچ نەدەکرد، من لە هەموو شتێکا هەر قەرزاربارى ئەوم! لەم دنیایەدا تەنیا ئەوم هەبوو، دوای ئەو ئێوە هەردووکتان، براکەت و تۆ، بەبێ ئێوە، ژیانم، تاریک، چۆڵ و هۆڵ، لێدەبوو بە شەوەزەنگ. هیچم خۆشنەدەویست، هیچم نەدەزانی، ئارەزووی هیچم نەدەکرد. نە دەگریام، چونکە گریابووم جان گیان، ئاخ! ئەوسای کەبۆ ئێرە بارمان کرد، گریام.

من بە تەواوەتی، بە خوایشتی خۆم، بەوپەڕی شادی و ڕەزامەندییەوە، بە درێژایی دەدانە ساڵ، چ وەکو جەستە و چ وەکو روح خۆم ڕادەستی کردبوو، بە شایەدی و بەبەرچاوی خواوە کە هەردووکمانی بە نەسیبی یەکدی کردبوو، ژنی بووم، ئەویش مێردم بوو. پاشان تێگەیشتم کە ڤیانی وی بۆ من، لە ڤیانی من بۆ ئەو کەمتر بوو، هەمیشە کەسێکی چاک و مەحبووب ومیهرەبان بوو. ئەوە کۆتایی هات! ئۆف! چەند گریام...! چەند ناخۆش بوو، ئیدی ئەوە ژیانە!.. هیچ شتێک بەردەوام نابێت.. هاتینە ئێرە، ئیدی نەمدەبینی، ئەویش هەرگیز نەهات... لەهەموو نامەکانیا سۆز وبەڵێنی دەدامێ!.. هەمیشە چاوەڕوانم دەکرد!.. ئیدی نەمدەبینی! ئەنجام ئەوەتا مرد!.. بەڵام بەوەدا کە بیری لە تۆ کردووەتەوە، وادیارە خۆشی ویستووین. من تا دوا هەناسە خۆشم دەوێت، قەت حاشای لێناکەم، تۆشم خۆشدەوێت چونکە کوڕی ئەویت، قەتیش لەبەردەم تۆ شەرم لەوە ناکەم! تێدەگەیت؟ تەریق نابمەوە! ئەگەر دەتەوێ وەمێنم دەبێ بە باوکایەتی ئەو قابیل بیت و، هەندێجار باسی بکەین و، بڕێک خۆشت بوێ و کە تەمەشای یەکدی دەکەین، بیری لێبکەینەوە، یادی بکەینەوە. ئەگەر ناتەوێ، ئەگەر ناتوانی، ئەوا من بەخێر و تۆ بە سەلامەت گیانەکەم. مەحاڵە پێکەوە هەڵبکەین! من بە بڕیار و قەراری تۆ دەکەم.

جان، بە دەنگێکی نەرم گوتی:- بمێنەوە دایکە.

خات رولاند، توند هەردوو باسکی گرت، دووبارە دەستی بەگریان کرد، ئەوسا ڕوومەتی نا بە ڕوومەتی کوڕەکەیەوە ودووبارە گوتی:

- بەڵێ، ئەدی پییر؟ حاڵمان لەگەڵ ئەودا چۆن دەبێت!

جان لەبن لێوانەوە گوتی:- چارێکی بۆ دەدۆزینەوە، ناتوانی لە نزیکی ئەو بژیت.

تەزوویەکی پێداهات، یادەوەری کوڕە گەورەکەی بێتاقەتی کرد وگوتی:

- نا، لەگەڵیا هەڵناکەم، نا! نا!

بە دڵتەنگی خۆی هاوێشتە باوەشی جان وهاواریکرد:

- فریام کەوە، ئەوم لە کۆڵ بکەوە، کوڕی خۆم ڕزگارم بکە، شتێک بکە، نازانم.. بگەڕێ.. ڕزگارم بکە!
- بەڵێ دایکە، دەگەڕێم.
- هەر ئێستا.. دەبێ.. زوو.. بەتەنیا جێم مەهێڵە! من زۆر لێی دەترسم.. زۆر دەترسم!
- بەڵێ، چارێک دەدۆزمەوە، سۆزت دەدەمێ.
- یۆف، بەڵام زوو، زوو، تۆ نازانی کەکاتێ ئەو دەبینم چیم بەسەردێت. ئەوسا، بەدەنگێکی زۆر نەوی بە گوێیدا چپاند:- لێرە، لەلای خۆت بمشارەوە.

لەفکران ڕاچوو، یەکسەر پەی بە مەترسی ئەم تەگبیرە برد. بەڵام چاری نەبوو، دەبوایە بگەڕێ، زۆر بگەڕێ، گەنگەشە بکات، ئاقڵانە و بە هەنجەتی وردوە، ڕووبەڕووی ئەم شێتاتیو ترسەی دایکی ببێتەوە. خات رولاند گوتی:

- تەنیا ئەم شەو. سبەی یەکێک بۆلای رولاند بنێرە کە پێی بڵێت: من نەخۆش بووم.
- مادام پییر لێرە بوو، شتی وانابێت. دەی کەمێک زات وەبەر خۆت بنە. خەمت نەبێ، بەخۆم مشووری هەموو شتێک دەخۆم. بەڵێنت دەدەمێ، لە سبەیەوە سەعات نۆ لە ماوەڵەوە دەبم. دەی شەپقەکەت لەسەر بنە با بتگەیەنمەوە.
- دەی بەدڵی تۆ دەکەم.

بەلارە ملییەکی منداڵانەی پڕ ترس و منەتبارییەوە ئەو قسەیەی کرد. ویستی هەستێت، بەڵام زۆر بەتووندی دەلەرزی، نەیتوانی خۆی بەپێوە بگرێت، جان، قەنداغی دایە، سرکەی لەلا جانکەکانی هەڵسوو. وازی لێهێنا تا وەخۆ بێتەوە. ئەوجا بەهەمان ئاوای دووی منداڵ بوون، ئازارەکەی دامرکایەوە. ئەنجام توانی خۆی بە پێوە بگرێت و ڕێ بکات، ئیدی قۆڵی جانی گرت.

وەختایەک بەبەر باڵەخانەی شارەوانیدا ڕەت بوون، سەعات سێی شەو بوو. لەبەر دەرگای ماڵەوە دایکی ماچ کرد وگوتی:- بە دوعا دایکە گیان، ورەت بەرزبێت.

خات رولاند، بە هەنگاوی سووک بە پلیکانەکاندا سەرکەوت، چووە ژوورەکەی خۆیەوە، بلەز جلەکانی داکەند، بەهەمان هەستی ژنانی هەڵەکاری جارانەوە، بە تەریقی خۆی بەژێر جێگاکەیدا کرد تا لەپاڵ رولاندا، کەلە گەرمەی پرخ وهۆڕی خەودا بوو، بنوێت.

لە ماڵەکەدا تەنیا پییر بێدار بوو و، گوێی لێبوو کە دایکی هاتەوە.

کاتێ جان گەییەوە شوقەکەی خۆی، لەسەر قەنەفە گەورەکە پاڵکەوت. ئەو خەم و پەژارەیەی کە کردیە کارێک براکەی وەکو حەیوانێکی ڕاوەدوو نراو غار بدات و هەڵێت و بە پێچەوانەی تەبیعەتی ساردی خۆی ڕەفتار بکات، قەڵەمی دەست وپێی ئەوی شکاند.

هەستی کرد، تەواو خاوبووەتەوە، ناتوانێ بجولێت، ناتوانێ بڕواتە ناو جێگاکەی، چ وەکو جەستە وچ وەکو روح داهێزراوە، داڕوخاوە، وێرانە، وەکو پییر، دووچاری بەدگومانی لە ئەسڵ و فەسڵی خۆی نەبووبوو، ئەو ئابڕووە پەنهانەی کە قاوغی دلانی بە خۆنازیوە، لێنەدرابوو، بەڵکو ئەو، ئەو جەزرەبەیەی قەدەر، کەلە هەمان کاتدا هەڕەشەی لەهەموو، خەم وخولیا و ئاواتە لە دڵا شیرینەکانیشی دەکرد، تەواو شەکەتی کردبوو.

وەختایەک، روحی ئارام بووەوە، کاتێ بیرەکانی کەلە ئاوی کانی زوڵاڵ تر بوون و دەستانێک لێڵیان کرد، ڕووبەڕووی ئەو ڕەوشە بووەوە کە بۆی کەشف بوو. خۆ ئەگەر نهێنی لە دایکبوونەکەی بە شێوەیەکی دی و لە ڕێگەیەکی دیکەوە بۆ کەشف بوایە و زانی بوایە، بێگومان پەست دەبوو، لە کانگای دڵەوە خەمگین دەبوو. بەڵام دوای شەڕەکەی لەگەڵ براکەیدا و، دوای ئیعترافە بێ چەند وچوونەکەی دایکی هەر توانایەکی هەڵچوون ویاخی بوونی لەدەست دا. ئەو شۆکەی کە پێیکەوت ئەوەندە توند بوو، کەبەوپەڕی میهرەبانیەوە، هەر حوکمێکی پێشوەختە و ئەخلاق فرۆشیەکی بەپەلە، لەخۆی دوور بخاتەوە. لەلایەکی دیکەوە پیاوی بەرخۆدان نەبوو. حەزی لە شەڕ و دژایەتی هیچ کەسێک نەبوو و بە تایبەتی شەڕی دژ بەخۆی، ئیدی بە مەیلێکی غەریزی وئیسراحەتخوازییەکی خۆڕسکەوە ملی بۆ ژیانی ئارام و هێدی دا. هەستی بە نیگەرانی و ترس لەو قسە وقسەڵۆکانە کرد، کەلە دەوروبەری دەکران و کەم وزۆر ئەویشی دەگرتەوە. دەیزانی بیەوێ و نەیەوێ ئەمە هەر ڕوودەدات، جا بۆ ئەوەی ئەمە لەخۆی دوور بخاتەوە، بڕیاری دا، ئەوپەڕی هەوڵی خۆی بدات، هەوڵێکی جدی، لە سەرووی هەوڵی بەشەرانەوە بێ. هەوڵێک زۆر بەخێرایی، لە سبەینێوە واداری بکات، کە ئەم کێشەیە تێ بپەڕێنێت، چونکە بە تەبیعەت حەزی بەو چارەسەرە هەنووکەییانە هەبوو، کە ورەیەکی وەبەر بنەن و ئەو بێ دەسەڵاتی و بێ ئیرادەییەی لەلا بسڕێتەوە کەلەمێژ بوو لەگەڵیا بوو. لەلایەکی ترەوە نەفەسی محاماتی و پارێزەری ئەو گیانەی لەلا دروستکردبوو، کە حاڵەت ورەوشە ئاڵۆزەکان جیابکاتەوەو هەڵیان بسەنگێنێت، ئاگاداری کێشەی ناوخۆی ماڵباتە شپرزەکان بوو بۆیە یەکسەر پەی بەهەموو ئەو ئەنجامە چاوەڕوان کراوانە برد کە لەگین بوو لەبارە دەروونییەکەی براکەیەوە بکەونەوە. بۆیە لە ڕوانگە وگۆشەنیگای پیشەییەوە، هەموو هەنگاوەکانی دواتری هێنایە بەرچاوی خۆی، ڕێک وەکو ئەوەی لەپاش بویەرێکی ئەخلاقی کۆمەڵێک پەیوەندی ئایندەگەرایی بۆ هەندێک لە مشتەریەکانی خۆی ڕێک بخات. مەحاڵە هیچ مامەڵە و بەرخوردێکی بەردەوام لەگەڵ پییردا بکرێت. بەڵام دەشێت بە ئاسانی خۆی لە براکەی ببوێرێ و لەماڵەکەی خۆیدا بمێنێتەوە، بەڵام چۆن دایکی لەگەڵ کوڕە گەورەکەیدا و لەیەک ماڵدا هەڵبکات.

ماوەیەکی زۆر بەدەم بیرکردنەوەوە لەسەر بالیفەکانی دانیشت، بەخەیاڵ جۆرەها چارەسەری دەدۆزییەوە ودوایی بەبێ ئەوەی بگاتە هیچ تەگبیرێکی قەناعەتبەخش هەرهەمووی ڕەفز دەکرد.

لەناکاوا بیرۆکەیەکیبۆهات: ئایا ڕەوایە ئەم سەروەت وسامانەی کە وەریگرتووە بۆ خۆی هەڵگرێت، کارێکی ئابڕوومەندانەیە؟ یەکەمجار وەڵامەکەی " نەخێر " بوو. بڕیاریدا بەسەر هەژاران و نەدارانیدا دابەش بکات. ئەمە کارێکی قورسە، دەی کێشە نییە، کەل وپەل و شمەکەکانی دەفرۆشێت و وەکو خەڵکی دی مل بەکار وکاسبیەوە دەنێت، وەکو هەموو ئەوانەی کە ژیانیان بەکار دەست پێدەکەن. ئەم بڕیارە پیاوانە بەسوێیە وەکو قامچی چزەی لێ هەڵدەستان. لەجێی خۆی هەستا، ڕۆیی هەنیەی نا بەجامی پەنجەرەکەوە. پێشتر هەژار بوو، دووبارە بۆ هەژاری دەگەڕێتەوە، بەهەرحاڵ، خۆ هەژاریی نایکوژێت. نیگای لەسەر ئەو گڵۆپە غازیەی کەلە شەقامەکەدا دەسووتا گیرسایەوە. ژنێکی دێرکەوتوو بەسەر شۆستەکەدا دەڕۆیی، یەکسەر خاتوو روزمیلی هاتەوە بیر. دڵی داخورپا، هەموو ئاکامەکانی بڕیارە نەرێنییەکەی خۆی هاتە بەرچاو. ئیدی نابێ ئەم ژنە بخوازێت، دەبێ دەستبەرداری شادمانی بێت، دەستبەرداری هەموو شتێک ببێت، ئایا دەتوانێ دەستبەردار ببێت، بەتایبەتی کەتازە بەڵێنی بەو ئافرەتە داوە؟ ئەو ژنە بۆیە پێی ڕازی بوو چونکە دەیزانی دەوڵەمەندە. باشە بە هەژاریش پێی قاییل دەبێت، ئایا مافی ئەوەی هەیە داوای ئەم قوربانیە لەم ژنە بکات و بەسەریا بیسەپێنێت؟ باشە وا باشتر نییە، بە ئەمانەت سەروەتەکە لای خۆی هەڵگرێت و پاشان بەسەر هەژاراندا دابەشی بکات؟ هەر هەموو خەم وخولیا و ئاواتە پەنهانەکانی، لە قوڵایی روحیا بە گژ یەکدیدا دەچوون وخۆپەرستی وخۆویستی لەژێر پەردەی ئابڕوومەندیدا دەشاردەوە. ئیدی حیرەتی یەکەمی شوێنی بۆ بیانوو وهەنجەتانی زیرەکانە چۆڵ کرد، پاشان وەدیار کەوتەوە، دوایی جارەکی دی سڕدرایەوە.

هاتەوە و دانیشت، بیری لە هەنجەتێکی بنجبڕو یەکلاکەرەوە دەکردەوە، بۆ بیانوویەکی بەهێز دەگەڕا، تا لە دوو دڵیەکانی بخەلەسێت و قەناعەت بە خودی خۆی بکات. بیست چەلان ئەم پرسیارەی لەخۆی دووبارە کردەوە: " مادامێکی بەوە قاییل بووم کە کوڕی ئەم پیاوە بم، ئایا ئاسایی نییە بە میراتەکەشی ڕازی بم؟ " بەڵام ئەم هەنجەتە قەناعەتبەخش نەبوو، نەیتوانی قەناعەت بە ناخودئاگایی ئەو بکات کەلەبن لێوانەوە گوتی: " نا ".

لەناکاوا ئەمەی بەبیرا هات: مادام من کوڕی ئەم پیاوە نیم کەوام دەزانی باوکمە، کەواتە هیچ شتێکی ئەوم چ لەژیانیا و چ پاش مردنی پێ نابڕێت، ئەم کارە نە ماقوولە و نە ڕەوایە. ئەمە دەکاتە دزی لە براکەم.

بەم بۆچوونە تازەیە ئاسوودە بوو، باری دەروونی سووک بوو، ئاوڕی لای پەنجەرەکەی دایەوە. گوتی: بەڵێ، پێویستە دەستبەرداری میراتی خانەوادەکەم بم، هەرهەمووی بۆ پییر بێت، مادام کوڕی باوکی ئەو نیم، ئەمە دروستە. ئایا لەم حاڵەدا کاری دروست ئەوە نییە کە سەروەت و سامانەکەی باوکم بۆخۆم هەڵگرم؟

دوای ئەم ئیعتراف و قەرارەی کەگوایە هیچ میراتێکی رولاندی پێ نابڕێت و بڕیاری داوە دەستبەرداری بێ بۆ پییر، لەو ڕوانگەیەوە قەراری دا سەروەتەکەی ماریشال بۆخۆی هەڵگرێت، چونکە ئەگەر هەردوو بەشە میراتەکە، چ ئەوەی ماریشال و چ ئەوەی رولاند ڕەفز بکات، هەنگێ دەبێ سواڵ بکات.

پاش ئەوەی ئەم کێشە وردەی چارەسەر کرد، کەوتە بیرکردنەوە لە پییرو بوون ومانی وی لە ماڵباتەکەدا. چۆنی دوور بخاتەوە؟ هەرچی سەری هێنا و سەری برد، نەیتوانی چارەسەرێکی کردەیی وەدۆزێ، وەختایەک گوێی لە دەنگی کەشتیەکی هەڵمی بوو کەخۆی بە بەندەرەکەدا دەکرد، وای هات بەخەیاڵا کە وەڵامێکی بۆ نازڵ بوو، هەر بە جلەکانیەوە لەسەر سیسەمەکەی ڕاکشا، تا ڕۆژ بووەوە، بەدەم خەیاڵاتەوە تلایەوە.

دەوروبەری سەعات نۆ، لەماڵ وەدەرکەوت تا بزانێ ئاخۆ پرۆژەکەی هی ئەوەیە جێبەجێ بکرێت یان نا، پاشان دوای هاتن وچوونێکی زۆر، بۆماڵی کەس وکارەکەی گەڕایەوە، دایکی لە ژوورەکەی خۆیدا چاوەڕوانی ئەمی دەکرد. دایکی گوتی:

- ئەگەر تۆ نەهاتبای، هەرگیز نەدەوێرام دابەزم.

دوای ئەوە دەنگی رولاند لەسەر قاڵدرمەکەوە بەرز بووەوە، هاواری دەکرد:- وادیارە ئەمڕۆ نان ناخۆین!

کەس وەڵامی نەدایەوە، قیژاندی:- جوزفین، چ دەکەن؟

دەنگی کارەکەرەکە لە قوڵایی ژێرزەمینەکەوە بەرز بووەوە:

- ئەوەتام، قوربان.. چیتە.
- ئەدی خانمت لە کوێیە؟
- خانمم لە سەرەوەیە.. دەگەڵ ئاغای جان دایە.

هەنگێ، بۆڵەیەکی کرد، سەری بۆ نهۆمی سەرەوە بەرز کردەوە و بانگی کرد:- لویز؟

خات رولاند، دەرگاکەی بە ئاستەم کردەوەو بەرسڤی دایەوە:- چییە؟ هاوڕێم؟

- یانی نان نەخۆین.
- ئەوەتاین، هاوڕێم، واهاتین.

خات رولاند دابەزی، جان دووی کەوت. رولاند کە جانی بینی هاواری کرد:- عەجایب، ئەمە تۆ لێرەیت! هەروا زوو لە ماڵەکەی خۆت بێزار بوویت.

- نا، باوکە، ئەم بەیانیە هەندێ قسەم لەگەڵ دایکمدا هەبوو.

جان، بەدەستی کراوەوە چووە پێشێ، وەختایەک پیرەمێرد باوکانە دەستی گوشی، هەستێکی غەریبی چاوەڕوان نەکری، ئازای سڕ وگرژ کرد، هەستی جیابوونەوەو ماڵاوایی یەکجارەکی.

خات رولاند پرسی:- پییر نەهاتووەتەوە؟

مێردەکەی شانەکانی هەڵتەکاند وگوتی:

- نا، بەڵام قەیدی نییە، هەموو جارێ دێر دەکەوێ، با چاوەڕوانی ئەو نەکەین و ئێمە نانی خۆمان بخۆین.

خات رولاند، ئاوڕی لای جانی دایەوە وگوتی:

- کورم، بڕۆ بیهێنە، ئەگەر کەس چاوەڕوانی نەکات خەفەت دەخوا.
- بەڵێ، دایکەگیان، هەر ئێستا دەچمە دووی.

جان، بە پلیکانەکاندا سەرکەوت، بە نەفەس و نیەتی پیاوێکی پەشۆکاوی ترساوەوە کە بۆ شەڕ بڕوات، سەرکەوت. کەلە دەرگای دا، پییر، وەڵامی دایەوە:- فەرموو.

جان وەژوور کەوت. پییر، بەسەر مێزەکەیا دانەوی بووەوە وخەریکی نووسینی شتێک بوو. جان گوتی:- ڕۆژباش.

ئیدی بەجۆرێ تەوقەیان دەگەڵ یەکدی دا کرد وەکو ئەوەی دوێنێ هیچ شتێک ڕووی نەدابێت.

- نایەیتە خوارەوە نان بخۆیت؟
- بەڵام.. ها.. کارم زۆرە.

دەنگی پییر دەلەرزی و چاوەکانی ئەبڵەق بوون. براکەی پرسی چی بکات.

- ئەوان لە خوارەوە چاوەڕوانت دەکەن.
- ئاە! ئایا... ئایا دایکمان لە خوارەوەیە؟
- بەڵێ. ئەو بەخۆی ناردمی بە شوێنتدا.
- ئاە! کەواتە.. دادەبەزم.

لەبەر دەرگاکە هەڵوەستەیەکی کرد، ئەوسا بەرەبەرە دەرگاکەی کردەوە. داک وبابی بەرانبەر بەیەکدی لە دەوری مێزەکە دانیشتبوون.

یەکەمجار بەبێئەوەی چاو هەڵبڕێ، بەبێئەوەی چ قسەیەک بکات، لە دایکی نزیک بووەوە، لەجیاتی ئەوەی وەکو جاران ڕوومەتی دایکی ماچ بکات، هەنیەی ماچ کرد، هەستی کرد دایکی دەمی دێنێتە پێشەوە، بەڵام هەستی بە تەماسی لێوەکانی لەسەر ڕوومەتی خۆی نەکرد، دڵی بەم مجامەلە ڕواڵەتیە داخورپا و لەدڵی خۆیدا پرسی: " ئاخۆ دوای دەرچوونی من چ بڵێن ". جان بە میهرەبانی لێکدا لێکدا دەیگوت؛ " دایکە" و " دایکەگیان " و بایەخی پێدەداو خزمەتی دەکرد و چای بۆ تێدەکرد. ئیدی پییر تێگەیی کەبە دوو قۆڵی گریاون، بەڵام نەیتوانی بچێتە بنج وبناوانی هزر وبیری وان!

ئاخۆ جان باوەڕی وابوو کە دایکی تاوانبارە، براکەی کەسێکی شەڕەنگێزە، ئیدی سەرلەنوێ هەموو ئەو ئیرادانەی کەبە خۆی دروستی کردبوون،ئەو نهێنییە نەنگینەی کەشفی کردبوو،

هێرشیان بۆ هێنایەوەو ئەوکیان گرت، زاریان بەست، زمانیان لەگۆ خست و نەیان هێشت هیچ بڵێت.

ئیدی کەڵکەڵەیەکی توندی هەڵاتنی کەوتەسەر، کەڵکەڵەی ئەوەی کە ئەم ماڵەی چیتر بەماڵی خۆیی نەدەزانی، بەجێبێڵێت، ئەم خەڵکانە بەجێ بێڵێ کە تەنیا داوێکی قرچۆک بەوانەوەی دەبەست.

ویستی یەکسەر هەستێ وبڕوات بۆ شوێنێک، ئیدی هەرشوێنێک بێت. هەستی کرد هەموو شتێک تەواو بوو، کۆتایی هات و ناتوانێ لەگەڵ ئەواندا بمێنێتەوە، بەبێئەوەی لەدەستی خۆیدا بێ ئەوان ئەزیەت دەدات وئەوانیش بۆ ئەم مایەی عەزابێکی بێ بڕانەوەن، عەزابێک بەرگەی ناگرێت.

جان قسەی دەکرد، رولاندی دەدواند، بێئەوەی گوێی لە ڕای پییر بێت، پێی وابوو لە نیاز ونیەتی براکەی حاڵی بووە، هەربە تۆنی دەنگیا پەی بەنیاز ونیەتی براکەی بردووە.

جان گوتی:

- وادیارە ئەمە جوانترین کەشتی ناو گەلە کەشتیەکەیان دەبێت. باسی شەش هەزار وپێنج سەد بەرمیل دەکەن. مانگی داهاتوو دەست بەیەکەم سەفەری خۆی دەکات.

رولاند، بەحەپەساوی گوتی:- ئاوا زوو! وام وێنا دەکرد، کە ئەم هاوینە ناجووڵێت.

- زۆریان پەلەیە، دەیانەوێ بەرلە پایز لەیەکەم سەفەری دەریایی خۆیان ببنەوە.

ئەم بەیانیە، سەرێکی نووسینگەی کومپانیاکەم دا، قسەم دەگەڵ یەکێک لە ئەندامانی نووسینگەکەدا کرد.

- ها! ها! کێ بوو؟
- ئاغای مارشاند، دۆستی دڵسۆزی سەرۆک و ئەنجوومەنی کارگێڕییە.
- عەجەب، چما دەیناسیت؟
- بەڵێ، ئیشێکی بچووکم پێی هەبوو.
- باشە دەتوانی هەرکاتێ کەشتی " لورین " گەییە بەندەرەکە ولەنگەری گرت، بمگەیەنیتە کەشتی نێوبراو؟
- بێگومان، لەوە ئاسانتر نییە!

جان لە دوودڵ دەچوو، بۆ ڕستەیەک دەگەڕا، بیگەڕێنێتەوە سەر ئەسڵی ئەو بابەتەی باسی دەکرد. دەستی بە قسان کردەوە.

- بە شێوەیەکی گشتی، ژیانی ناو کەشتیەکە زۆر باشە، ئەو خەڵکانەی لەم پاپۆڕە دەریا و ئەتڵەسی بڕانەدا کار دەکەن، نیوەی ساڵەکە لە هەردوو شارە جوانەکەی نیویورک وهافەر

و لەسەر عاردی بەسەر دەبەن و نیوەکەی تری لە دەریا و لەگەڵ خەڵکانی باشدا دەمێنێتەوەو، دەتوانێ ئاشنا ورۆشنای باش بدۆزێتەوەو بگرێت وسوودیان لێوەربگرێت. تەسەور بکە کاپتنەکە دەتوانێ تەنیا لە پاشەکەوتی خەڵۆزا ساڵانە بیست وپێنج هەزار فرانک وهەندێجار زیاتریش بەدەست بێنێ.

رولان، بەواقی ورەوە، بەشێوەیەکی باوەڕ نەکردەنیەوە فیکەیەکی کێشا. جان درێژەی دایێ وگوتی:

- کاشێر و ژمێریاری کەشتیەکە، مووچەکەی دەگاتە نزیکەی دە هەزار، دکتۆری کەشتیەکە تەنیا لە معاینەی جێگیرا، پێنج هەزار وەردەگرێت، جگەلەوەی سوکنە وخواردن وروناکی و گەرمکەرەوە و هەموو خزمەتگوزارییەکی دیکەشی بۆ دابین دەکرێت.. و ئەمە بەلای کەمەوە هاوتای دە هەزار دەکاتەوە کە شتێکی زۆر باشە.

پییر، چاوانی هەڵبڕین، نیگای لە نیگای براکەی هەڵەنگوت، یەکسەر تێی گەیی، هەنگێ دوای کەمێک دوودڵی پرسی:

- باشە، زەحمەتە، دکتۆرێک لەو پاپۆڕەدا کاری دەست بکەوێت؟
- ئا ونا. ئەمە وەستاوەتە سەر هەل ومەرج و ناسیاوی و پشتیوانی.

بێدەنگیەکی دوور ودرێژ باڵی بە سەردا کێشان، ئەوسا دکتۆر لەسەری ڕۆیی:- "لورین " مانگی داهاتوو دەردەچێت؟

- بەڵی، لە حەوتی مانگی داهاتوودا.

هەردووکیان بێدەنگ بوون، پییر دەبیرەوە چوو: ئەگەر وەکو دکتۆرێک لەم پاپۆڕەدا دابمەزرێ، زۆرچاکە، ئەمە چارەسەرێکی باشە، پاشان، پاشان بەرچاو ڕوونیەکی لا دروست دەبێت کە بزانێ چی بکات، لەوانەیە واز لە پاپۆڕەکە بێنێ، بەڵام خۆ پێش ئەمە دەتوانێ بێئەوەی داوای هیچ شتێک لە خانەوادەکەی بکات، نانی خۆی پەیدا بکات و منەتی کەس هەڵنەگرێت. پێرێ ناچار سەعاتەکەی فرۆشت، چونکە نەیدەویست دەست لە دایکی پان بکاتەوە! جگەلەوە هیچ پارەیەکی دی پێ نەبوو، ئیدی هیچ چار و مالیجەیەکی نەبوو، جگەلەوەی نانی ئەم ماڵە بخوات، کە لێی بووبوو بە دۆزەخ و تیای نەدەحەوایەوە. زۆری بەلاوە زەحمەت بوو، لە جێگەیەکی غەیرەز جێگاکەی خۆیو لەژێر میچێکی دیکەدا بخەوێت و خەوی لێبکەوێت. ئەوسا بە سووکە دوو دڵییەکەوە گوتی:- ئەگەر بمتوانیبا، لەو پاپۆڕەدا کارێکم دەست بکەوێت لەگەڵیا دەڕۆیشتم.

جان پرسی:- بۆ ناتوانیت؟

- چونکە من لە "کۆمپانیای ئەتڵەنتی " دا کەس ناناسم.

رولاند، حەپەسا، گوتی:- ئەدی پرۆژە جوانەکانت چیان بەسەر دێت؟

پییر، لەبن لێوانەوە گوتی:

- هەندێ ڕۆژان هەن پیاو دەبێ لە پێناوی ئامانجێن باشتردا دەست بەرداریان بێت و بیانکات بە قوربانی، وێڕای ئەوەش ئەمەی من گەرەکمە بیکەم، تەنیا هۆیەکە بۆ کۆکردنەوەی چەند هەزار فرانکێک، بۆ زامنکردنی ئاینده.

رولاندی باوک، خێرا قەناعەتی کرد وگوتی:

- هەقی خۆیەتی، لە زەرفی دوو ساڵدا دەتوانی شەش حەوت هەزار فرانکێک پاشەکەوت بکەی، ئەگەر بەچاکی بەکاری بێنی، ئاسۆیەکی بەرینتر لە بەردەمتا دەکاتەوە. لویز تۆ چ دەڵێیت؟

لویز، بەدەنگێکی نەوی و ئاڵۆز گوتی:- پێموایە بیرکردنەوەکەی پییر، بیرکردنەوەیەکی دروستە.

رولاند هاواریکرد:

- من دەچم قسە لەگەڵ ئاغای بولان دا دەکەم، زۆر باشی دەناسم، لە دادگای بازرگانیدا قازییە، خۆی بۆ کارێن کۆمپانیاکە تەرخان کردووە، هەروەها جەنابی " لوینان " ش دەناسم، کە کەشتیان ساز دەکات، دۆستی گیانی بەگیانی یەکێک لە نوێنەرەکانی سەرۆکە.

جان، لە براکەی پرسی:

- دەتەوێ،ئەمڕۆدەمیجەنابیماریشاندتاقیبکەمەوەوبزانمبەنیازیچییە؟
- بەڵێ، زۆریش مەمنوون دەبم.

پییر، پاش ئەوەی بۆ چەند ساتێک دەبیرەوە چوو، دووبارە گوتی:

- ڕەنگە باشترین کار ئەوەبێ نامەیەک بۆ مامۆستاکانم لە کۆلیژی پزیشکی، کە زۆریان ڕێز دەگرتم بنووسم، کۆمپانیاکە زۆرجار خەڵکی ئاسایی هەڵدەبژێرێت، ئیدی نامەی گەرم وگوڕی مامۆستایانی وەکو: ماروسیل، فلاش، ریموسو، بوریکل، دەورێکی ئەرێنی دەبێت و لەهەر پاڵاوتنێکی گوماناوی زیاتر دەیخوات. ئەوەندە بەسە ماریشاندی برادەرت ئەم نامانە بخاتە بەردەستی ئەنجوومەنی کارگێڕی.

جان، ئەم پێشنیازەی زۆر بەدڵ بوو وگوتی:- بیرۆکەیەکی زۆر جوانە!

بە خۆشحاڵی وئاسوودەییەوە پێکەنی، دڵنیابوو لە سەرکەوتنی ڕێکارەکە وبۆ ماوەیەکی زۆر ئۆخژنی لە دڵ ودەروون گەڕا و، گوتی:- ئەمڕۆ نامەیان بۆ دەنێریت؟

- هەر ئێستا، هەنووکە دەست بە نووسینی دەکەم. قاوە ناخۆمەوە، ئەعسابم تەواو نییە.

ئەوسا هەستا و ڕۆیی، هەنگێ جان ئاوڕی لەدایکی دایەوە وگوتی:

- ئەدی تۆ دایکە، دەتەوێ چ بکەیت؟
- هیچ.. نازانم.
- دەتەوێ لەگەڵ منا بێی سەری خاتوو روزمیلی بدەین؟
- بەڵام.. بەڵێ.. بەڵێ.
- دەزانی.. دەبێ ئەمڕۆ بچم بۆلای.
- بەڵێ.. بەڵێ.. ڕاستە.

رولاند، وێڕای ئەوەی خۆی لەو قسەوباسانە هەڵنەدەقورتاند کە لەبەردەمیا دەکران، پرسی:- بۆچی دەبێت؟

- چونکە بەڵێنم دابووێی کە سەری بدەم.
- ئاه! زۆرچاکە. ئەمەیان شتێکی دیکەیە.

دەستی بە داگرتنەوەی سەبیلەکەی کرد، دایک وکوڕ بە پلیکانەکاندا سەرکەوتن تا شەپقەکانیان بێنن.

کە کەوتنە ڕێگا، جان لێی پرسی: - دایکە دەتەوێ قۆڵی من بگریت؟

جاران قەت نەیدەهێشت دایکی قۆڵی بگرێت، وا ڕاهاتبوون شان بەشانی یەکدی ڕێبکەن. دایکی قابیل بوو و قۆڵی گرت. ماوەیەک بەبێدەنگی ڕێیان کرد، ئەوسا جان بە دایکی گوت: -تۆ پێت وایە پیر بەڕاستی بێت؟

دایکی لەبن لێوانەوە گوتی:- داماوە!

- بۆچی، داماوە؟ لە پاپۆڕی " لورین " دا هەرگیز داماو نابێ.
- نا.. من ئەوە دەزانم، بەڵام بیر لە زۆرشتی دی دەکەمەوە.

سەری دانەواندبوو، دەفیکرێکی قووڵەوە چووبوو، پێ بە پێی کوڕەکەی ڕێی دەکرد، ئەوسا بە تۆنێکی غەریب، وەکو کەسێک بیەوێ پاشماوەی بیرێکی دوور ودرێژی نهێنی تەواو بکات، گوتی:

- کە ژیان شتێکی دزێوە! کە جارێ ڕووی تێکردیت و خۆی جوان نواند، ئەوا وای بە حاڵی ئەو کەسەی ڕادەستی دەبێت، دەبێ پاشان باجێکی گەورە بدات.

جان، بە ڕاوێژێکی نەوی گوتی:-دایکەگیان، مەگەڕێوە سەر ئەم باسە.

- شتی وا دەبێ؟ من هەمیشە بیری لێدەکەمەوە.
- قەینا، لە بیرت دەچێتەوە.

خات رولاند، بێدەنگ بوو، ئەوسا بە کەسەرێکی قووڵەوە گوتی:

- ئاه! چەند بەختەوەر دەبووم ئەگەر شووم بە پیاوێکی دی بکردبایە!

زۆر ڕقی لە رولاند هەستا، خەتای هەموو هەڵەکانی خۆی، کلۆڵی ونەگبەتیەکانی خۆی خستە ئەستۆی، دزێوی، گەوجیەتی و ڕەزا قورسی رولاند، خستیە ئەستۆی شەپرێوی ئەو، بێ شەخسیەتی ئەو، ئەوەندە ڕەزا قورس و بێ شەخسیەت بوو، ناچار بوو هەڵی بخەڵەتێنێت، یەکێک لە کوڕەکانی هیوابڕاو بکات و ئەم ئیعترافە بە سوێ و ئازارە بۆ کوڕی دووەمی بکات. ئەو ئیعترافەی کە خوێناوی جگەری خواردەوە، دڵی زامدار کرد، دڵی دایک. لەبن لێوانەوە گوتی:- چەند کارەساتە کچێک شوو بە پیاوێکی وەکو مێردەکەی من بکات.

جان، هیچ وەڵامێکی نەدایەوە. بیری لەو کەسە دەکردەوە کە تا ئێستا وای دەزانی باوکیەتی، وادیاربوو ئەو بیرە ئاڵۆزەی کە ماوەیەکی زۆر بوو دەربارەی شەپرێوی و بێ شەخسیەتی بابی، دەربارەی تەوس وتوانجە بەردەوامەکانی براکەی و گوێ نەدانی خەڵکی بەم وتەنانەت قێزوبێزی کارەکەرەکەش لەم، هەیبوو، هەر هەموویان زەمینەیان بۆ روحی خۆشکرد کە ئیعترافە نەنگینەکەی دایکی قەبووڵ بکات. کەمترین باجی ئەو ڕەوشە ئەمەبوو کە کوڕی پیاوێکی دی بێ، هیچ کاردانەوەیەکی سەبارەت بەو شۆکەی دوێنێ نەبوو، نە هەڵچوونێ، نە ڕق و کینەیی، نە تووڕەبوونێکی نەنواند کە خات رولاند بترسێنێت، چونکە دەمێک بوو لە دڵی خۆیا بەو ئازارەوە دەتلایەوە کە کوڕی ئەم پیاوە خوێن تاڵ وگەمژەو ساویلکەیە بوو.

گەیینەماڵی خاتوو روزمیلی. ماڵی لە شەقامی سانت ئەدرس بوو، لە قاتی سێیەمی تەلارێکی گەورەی تایبەت بە خۆیدا ئاکنجی بوو. پەنجەرەکانی دەیانڕاونیە بەندەری هاڤەر، سەرانسەری بەندەرەکە دیاربوو.

وەختایەک ژنەی تاین، خات رولاندی بینی کەلە پێشەوە وەژوورکەوت، لە جیاتی وەکو جاران دەست بێنێ وتەوقەی دەگەڵدا بکات، هەردوو باسکی بۆ گرتەوەو دەستی لە ملی وەرێنا، چونکە لە دڵی خۆیدا هۆی هاتنەکەی خەملاندبوو.

موبیلە وشتەکانی ناو هۆڵەکە مەخمەڵی بوون، هێشتا پەردەیان بەسەرەوە بوو، دیوارەکان بە کاغەزێن ڕەنگاوڕەنگی گوڵ گوڵی، دیوارپۆش کرابوون، چوار تابلۆی هەڵکۆڵراو، کە مێردە کاپتنەکەی کڕی بوونی، بە دیوارەکانەوە هەڵواسرابوون، ئەم تابلۆیانە، چوار دیمەنی دەریایی ڕۆمانسیانەیان دەنواند، تابلۆی یەکەم ژنە ماسیڤانێکی نیشاندەدا، کەلە کەنارەکەدا وەستابوو و دەستەسڕەکەی تەکان دەدا و ئەو بەلەمەی کە مێردەکەی هەڵگرتبوو، لە هەتەر و ئاسۆی چاوی ون بوو. لە تابلۆی دووەمدا هەمان ئافرەت لەسەر کەنارەکە کەوتبووە سەرچۆکان و هەردوو باسکی لەسەر سینگی تێک ئاڵاندبوون، لە دوورەوە، لەژێر ئاسمانی شین و پرشنگدارا، بەسەر دەریایەکی بەپێل و شەپۆلانی ناواقیعیەوە، دەیڕوانیە بەلەمی مێردەکەی کە خەریک بوو غەرق دەبوو. دوو تابلۆکەی دی دوو دیمەنی چوون یەکی ناو چینێکی کۆمەڵایەتی باڵایان نیشاندەدا، ئافرەتێکی گەنجی زەری ڕوخسار، هەردوو ئانیشکی نابوونە سەر قەراخی کەشتیەکی گەورەی ناو دەریایەک وخەیاڵاوی و بە چاوانی حەسرەتباری نمناکی ڕوندکانەوە دەیڕوانیە کەنارەکە کە زۆر دوورکەوتبووەوە. ئاخۆ کێی لەدوای خۆی بەجێ هێشتبوو؟ تابلۆی چوارەم هەمان ئافرەتی گەنج بوو، لەسەر قەنەفەیەکی نزیک پەنجەرەیەکی کراوەدا کە دەیڕوانیە ئوقیانووسەکە،

دانیشتبوو و بورابووەوە، نامەیەک لەدەستی بەر بووبووەوە سەر فەرشەکە. کەواتە مردبوو، حەیفێ! میوان، بە شێوەیەکی گشتی بەو دیمەنانە خەمبار دەبوون، یەکسەر و بێ هیچ شەرح و شرۆڤەیەک، بێ هیچ چەند وچوون و گەنگەشەیەک لێیان حاڵی دەبوون، بەزەییان بەو دووژنە بەلەنگازەدا دەهاتەوە، ئەگەرچی هۆکاری خەمینی ژنەکەی نێوان ئەو دووانەیان نەدەزانی. بەڵام هەر ئەو گونگی و ئاڵۆزیەش زەمینەی بۆ خەیاڵیان خۆشدەکرد، ڕەنگە دەزگیرانەکەی لەدەست دابێت! هەر چوار تابلۆکە، باڵکێش بوون، هەرکە میوان وەژوور دەکەوت، یەکسەر نیگای دەچووە سەر تابلۆکان، تابلۆی چی! ئەفسوونیان دەبوو، مەستی جوانیان دەبوو.

جان، لەبەر ئەوەی زوو زوو دەهات، دەنا نەیدەتوانی چاویان لێ بگوازێتەوە، هەمیشە لەهەر چوار گرتەکەی ئەو دوو ژنە ڕادەما، کەبە ڕادەیەک لێکدی دەچوون لەتۆ وایە خوشکن .

هەستت دەکرد، جۆرە پاکییەک لەو نیگارە ڕوونەوە، کەلە شێوەی نەحتا وبە سەلیقەی مودێرن دروستکرابوو هەڵدەقوڵێت وجۆرە گەورەیی وشکۆیەک بەموبیلە و کەلوپەلەکان دەبەخشێت.

قەنەفەکان، بەرێک وپێکی دانرابوون، هەندێکیان لەپاڵ دیوارەکان و هەندێکی دیکەیان لە دەوری مێزە چکۆلەکەدا دانرابوون، پەردە سپیەکان زۆر پاک وخاوێن و بەتەرتیب و بێ هیچ چرچ و لۆچێک هەڵواسرابوون، ئەوەندە ساف و ڕاست هاتبوونە خوارەوە، کەلە دڵی خۆدا حەزت دەکرد، کەمێک چرچیان تێبخەیت، زەرەیەک گەرد وتۆز بە زەنگە شووشەییەکەوە نەبوو، سەعاتێکی زێرکفت دانرابوو کەلە دوورەوە لە کاڵەکێکی زەردی گەییو دەچوو.

جووتە ژن، کەلەسەر کورسیەکانی خۆیان دانیشتبوون، کەمێک خۆیان ڕاستکردەوە و خات رولاند پرسی:- ئەمڕۆ نەچوویتە دەرێ؟

- نەخێر، کەمێک ماندووم.

ئەوسا بەجۆرە منەتبارییەکەوە بۆ جان و دایکی، باسی هەموو ئەو خۆشیانەی کرد کەلە سەیران و ماسیڤانیەکەدا، بینی بووی وگوتی:

- دەزانن من ئەم بەیانیە ڕوبیانەکانی خۆم خوارد. بەلەزەت بوون. ئەگەر حەزتان لێبوو با سەیرانێکی دیکەی وەکو ئەمە بکەین.

جان، قسەکەی پێبڕی وگوتی:- ڕات چییە، پێش ئەوەی سەیرانی دووەم بکەین، کۆتایی بە سەیرانی یەکەممان بێنین!

- چۆن؟ من پێموایە تەواو بووە، کۆتایی هاتووە.
- ئۆە! خانمەکەم. من لای خۆمەوە، لە تاوێرەلانەکەی سان جوان دا، نێچیرێکم گرت، دەمەوێ بۆ ماڵی خۆمی بگوازمەوە.

ئیدی، بەدەم جۆرە نازفرۆشییەکەوە، خۆی لە گێلی داو، گوتی:

- تۆ؟ چیت گرت؟

- ژنێک! من و دایکم بۆ ئەوە هاتووین، لێت بپرسین کە ئاخۆ ئەم بەیانیە ڕای خۆت نەگۆڕیوە.
- نەخێر، قوربان، من ڕای خۆم نەگۆڕیوە، من..

هەنگێ جان، دەستی بۆ کردەوە، روزمیلی بەگەرم وگوڕی و گورج دەستی لەنێو دەستی نا. جان پرسی:- لە نزیکترین کاتدا، وانییە؟

- هەرکاتێ دەتەوێ.
- لە زەرفی شەش هەفتەدا.
- نازانم، تۆ چ دەڵێی خەسووی سبەینێ؟

خات رولاند، بەدەم زەردەیەکی کەمێک ڕەشبینانەوە بەرسڤی دایەوە:

- من، هیچ ناڵێم، هیچ پێشنیازو بیرۆکەیەکم لانییە. سوپاست دەکەم کەبە جان ڕازیت، چونکە تۆ زۆر بەختەوەری دەکەیت.
- هەرچیمان لەدەست بێ لەڕای شادمانی خۆمان دەیکەین دایکەگیان.

خاتوو روزمیلی، بۆ یەکەمجار عاتیفی هاتە بەرچاو، هەستا و پڕ بە هەردوو باسکی باوەشی بە خات رولاندا کرد و وەکو منداڵ لە هەمێزی گرت، ئەم مجامەلە و هاوسۆزیە تازەیە، دڵی نەخۆشی ژنەی بەلەنگازی هێنایەجۆش. نەیتوانی گوزارش لە هەستەکانی بکات. ئەمەی هەم بەلاوە ناخۆش و هەم بەلاوە خۆشبوو. ناخۆش بوو کە کوڕە گەورەکەی لەدەست دابوو، خۆش بوو کە کچێکی گەورە جێگاکەی بۆ پڕ کردبووەوە.

وەختایەک ڕووبەڕوو لەسەر کورسیەکانیان ڕۆنیشتبوون، دەستی یەکیان گرت، دەست لەناو دەست و بەدەم زەردەخەنەوە بەجۆرێ تەمەشای یەکدییان دەکرد، دەتگوت " جان " یان لەبیر چووە.

پاشان، باسی ئامادەکردنی تەدارەکی زەماوەندەکەیان کرد. دوای ئەوەی بڕیار لەسەر هەموو شتێک درا وڕێکخرا، روزمیلی لەناکاوا شتێکی بچووکی وەبیر هاتەوە وپرسی:- هەڵبەتە ڕاوێژتان بە جەنابی رولاند کردووە، وانییە؟

دایک و کوڕ، هەردووکیان سوور بوونەوە، دایکەکە بەرسڤی دایەوە:- ئۆە! نەخێر.

پاشان، کەوتە دوو دڵی، هەستیکرد، وەڵامەکەی پێویستی بە شەرحە، بۆیە لەسەری ڕۆیی:

- ئێمە، هەموو شتێک بەبێ پرس و ڕای ئەو دەکەین. گرینگ ئەوەیە هەر قەرارێکمان دا ئەوی لێئاگادار دەکەینەوە.

خاتوو روزمیلی بزەیەکی بۆکرد وبەهیچ ئاوایەک مەندەهۆش نەبوو، ئیدی ئەمەی بەلاوە ئاسایی بوو و بەنیشانەی ئەوەی زانی کە ئەم پیاوە بایەخی نییە.

وەختایەک خات رولاند و کوڕەکە زقڕینەوە، خات رولاند بەدەم ڕێگاوە گوتی: با بچین بۆ ماڵەکەت، دەمەوێ ئیسراحەتێ بکەم.

خات رولاند، هەستی دەکرد، کەسێکە بێ پەنا وپاسار، بێ پشت و پشتیوان، چونکە لە ماڵەکەی خۆیدا دەترسا.

بەدوو قۆڵی خۆیان بە ماڵەکەی جاندا کرد. هەرکە هەستی کرد دەرگاکەی لە دواوە داخرا، ئاە و ئۆخەیەکی قووڵی هەڵکێشا، وەکو ئەوەی داخستنی دەرگاکە، دڵنیایی پێ بەخشی بێت، لەبری ئەوەی وەکو بەتەما بوو ئیسراحەت بکات، کەوتە کردنەوەی دەرگای دۆلاب و کۆمەدیەکان، تا لە جل وبەرگ و چەرچەف و دەسماڵ و گۆرەوییەکان دڵنیا ببێتەوە.

تەرتیبی شتەکانی گۆڕی، تا تەرتیبێ وەدۆزێ کە جوانتر بێتە بەرچاوی، بەرچاوی بەڕێوەبەری ماڵەکە، وەختایەک شتەکانی بە دڵی خۆی تەرتیب کرد، خاولی و شۆرت و کراسەکانی لەسەر مێزە چکۆلەکەی خۆی دانا، ئیدی شتەکانی بە سێ ڕیزی سەرەکی دانان، جل و بەرگی ژێرەوە، چەرچەفێن ماڵەکە، پەردەی سەر مێزەکان، ئەوجا کەمێک دوور کەوتەوە، تا تەمەشای ئاکامی کارەکەی بکات و، گوتی:- جان، کوا وەرە تەمەشا بکە بزانە ئەمە چەند جوانە!

جان، هەستا، بۆ ئەوەی دڵی دایکی خۆشبکات، دڵبەندی خۆی بەکارەکەی دەربڕی. دوای ئەوەی جان دانیشتەوە، خات رولاند لە ناکاوا بە ئەسپایی لە کورسیەکەی نزیک بووەوەو لە پشتەوە گەردنی ڕامووسی، دەستێکی لە ملی وەرێنا وبەوحاڵەوە بە دەستەکەی دیکەی شتێکی دیکەی لە کاغەزێکی سپیەوە پێچراوی لە سۆپاکە نا. جان پرسی:- ئەمە چییە؟

کە خات رولاند بەرسڤی نەدایەوە، یەکسەر تێگەیی. فۆرمی چوارچێوەکەی ناسییەوە و گوتی:- کوا بێنەی.

بەڵام خات رولاند، وای نواند کە گوێی لێنەبووە. ڕووی بۆ لای دۆلاب وکۆمەدیەکە وەرگێڕا. جان هەستا، وێنە کۆن و بە ئازارەکەی هەڵگرت، بەناو ماڵەکەدا ڕۆیی تا لەچاوی مێزەکەیدا هەڵی بگرێت، خستیە چەکمەجەی مێزەکەیەوە و دایخستەوە و بە کلیل دوو بای پێدا دا. خات رولاند بە سەری قامکەکانی فرمێسکی چاوەکانی سڕی، ئەوسا بە راوێژێکی نیمچە لەرزان گوتی:

- هەنووکە،چاوێدەگێڕمتابزانمکارەکەرەتازەکەموبەقەکەیتەرتیبکردووەیاننا،مادامودەرکەوت ووەدەتوانمتەمەشایهەمووشتەکانبکەمتابزانم چۆنن.

(9)

جەنابی مارشاند، نامەکانی، مامۆستایان: ماروسل، ریموسو، فلاش و بوریکلی، پێشکەش بە ئەنجوومەنی " کۆمپانیای ئەتڵەنتی " کرد، نامەی چی! یەکپارچە مەدح و ستایشی دکتۆر پییر رولاندی قوتابی خۆیان بوو، جەنابی بولان، قازی دادگای بازرگان و جەنابی لوینانی کەشتی سازی نێودار و جەنابی ماریڤالی سەرۆکی شارەوانی هاڤەر، کە دۆستی تایبەتی کاپتن بوسیر بوو، هەر هەموویان پشتیوانیان لە ناوەڕۆکی نامەی مامۆستاکان کرد.

کۆمپانیای ناڤبری بەڕێکەوت هێشتا دکتۆری بۆ کەشتیەکە دانەمەزراندبوو. پییر شانسی هەبوو، دوای چەند ڕۆژێک دامەزرا. بەیانیەک، وەختایەک لە خۆگۆڕین بووەوە، جوزفینی کارەکەر زەرفێکی دایێ کە فرمانی دامەزراندنەکەی تیابوو. ئەوەندە خۆشحاڵ بوو، لەتۆوایە کەسێکی مەحکووم بە ئیعدامە وحوکمەکەیان بۆ سووک کردووە، کە بیری لە سەفەر، لە ژیانی ئارامی ناو دەریای بە پێل و شەپۆلان، لە ژیانی دەربەدەری و سەرگەردانی دەکردەوە، هەستی دەکرد، ئازارەکەی دەداتە کزی و سووک دەبێ...

ئەو ئێستا لە ماڵی بابیا کەسێکە نامۆ، بێدەنگ، سرک و بەگومان. لەو ساوەی کە نهێنییە دزێوەکە، ڤێزەونەکە، ئەو نهێنییەی کەبە براکەیی گوتبوو، هەستی دەکرد هەموو پەیوەندییەکانی دەگەڵ ماڵبات و خانەوادەکەیدا پچڕاوە. پەشیمان بوو لەوەی کەبە جانی گوتبوو. هەستی دەکرد کەسێکی بێزراو، خراپ و ڤێزەونە، هەرچەندە ئەو خەبەرە کەمێک باری دەروونی سووک کرد.سەیری دایکی و براکەی نەدەکرد. چاویان لە یەکدی دەدزییەوە. هەمیشە لەخۆی دەپرسی: " ئاخۆ دایکیان چی بە جان گوتووە؟ ئایا ئیعترافی کردووە یان حاشا ودرۆ؟ ئەدی براکەم قەناعەتی بە چییە؟ چ گومانێکی لە دایکیەتی؟ چ گومانێکی لەمن هەیە؟ " ئەم لەگەزەی بۆ هەڵنەهات، زۆر پەست بوو. وێڕای ئەمەش لە غیابی رولاندا، مەگەر بە دەگمەن دەنا قسەی دەگەڵ نەدەکردن. دەیویست خۆی لە پرسیاران دوور بگرێت.

کە نامە و فرمانی دامەزراندنەکەی وەرگرت، هەر هەمان ڕۆژ پیشانی خانەوادەکەی دا. بابی کە کابرایەکی گەشبین بوو و بەهەموو شتێک دڵی خۆشدەبوو لە چەپڵەی دا. جان کە زۆری پێخۆش بوو، بە ڕاوێژێکی جدی گوتی:

- پڕ بەدڵ پیرۆزباییت لێدەکەم، چونکە من دەزانم هەڤڕکانی زۆرهەن کە هەوڵ بۆ ئەو کارە دەدەن، وادیارە نامەی مامۆستاکانت، دەوری خۆیان دیتووە.

دایکی، سەری ماچ کرد و لەبن لێوانەوە گوتی:-زۆر خۆشحاڵم کە سەرکەوتیت.

دوای نانی نیوەڕۆ چوو بۆ نووسینگەی کۆمپانیاکە، تا لە زۆرشت بپرسێت، پرسیاری ناوی دکتۆرەکەی کەشتی بیکاردی کرد کە قەراربوو سبەی دەربچێت، تا پرسیاری هەموو ورد و درشتێکی ژیانە تازەکەی خۆی و ئەو زروفە تایبەتیەی لێبکات کە ڕووبەڕووی دەبووەوە.

دکتۆر بیرت، لەسەر کەنار بوو، پییر چوو بۆلای، لە ژوورێکی بچکۆلەی کەشتیەکەدا، گەنجێکی موو زەردی ڕیشن کەلە براکەی دەچوو، پێشوازی کرد. ماوەیەکی زۆر قسەیان کرد. لە دوورەوە گوێی لە دەنگ و هەرا و هەنگامەیەکی زۆر بوو، کەل وپەل و شتومەک لە پاپۆڕەکە بار دەکرا، ئیدی دەنگی کەل وپەلەکان دەگەڵ دەنگ وجووڵەی پێی کرێکارەکان و جووڵەی سلینگ و ڕافیعەکان کە سەندوقانیان دەگواستەوەو بار دەکرد تێکەڵ دەبوون، هەروەها دەگەڵ شاوری سەر کرێکاران و هەراو هەنگامەی ڕاکێشان و کۆکردنەوەی زنجیران ئەو سلینگە زەبەلاحانەی کە کەشتیە زەلامەکەیان دەلەراندەوە تێکەڵ دەبوو.

پییر، دوای ئەوەی هاوڕێکەی بەجێهێشت و کەوتەڕێ، خەمێکی تازە دایگرت، وەکو ئەو مژ ودوومانەی لە دەریاوە بەرز دەبێتەوە، تێی ئالاّ، لەوپەڕی دنیاوە دەهات. ئەم چرە تەمە جۆرە نهێنی وجنێوێکی لە تویّی خۆیدا هەڵگرتبوو، لە دیار ودەقەرێکی شەڕانی دوورە دەستەوە دەهات.

هەرگیز، لە هەرەتی کەسەرداری خۆشیا، بەم ئاوایە نەکەوتبووە گێژاوی نائومێدی یەوە وهەستی بەم بێ نەواییە نەکردبوو. دوا کول وکۆڤانی ڕەوییەوە. هیچ شتێک بە خانەوادەکەیەوەی نەدەبەستەوە.

هێشتا ئەوەی تاقی نەکردبووەوە کەچۆن هەرچی سۆز و میهری هەیە لە دڵی خۆیی دەربێنێ، ئەوەی نەجەربانبوو وەختایەک سەگێکی وێڵ و سەرگەردان دەگرن، چۆن سەری دنیای لێدێتەوە یەک، هەنووکە ئازارە ئەخلاقیەکەی لە کۆڵ بووبووەوە، بەڵکو وەکو حەیوانێکی بێ لانە وکاشانەی لێهاتبوو، هەستی بە سەرگەردانی و نیگەرانیەکی غەریزی دەکرد، هیچ ساپیتەیەک نەبوو پەنای بەرێتێ. ئیدی هیچ پەنایەک نەبوو لە باران و با وباهۆز و هێزە شەڕانیەکانی دنیای بپارێزێت و داڵدەی بدات.

وەختایەک پێی نایەسەر ئەم پاپۆڕە، وەختایەک خۆی بەم ژوورە بچووکەدا کرد کەبەسەر شەپۆلانەوە دەهەژی، ئیدی هاڕوژا، ئەوێک کەبەوە ڕاهاتبوو هەمیشە لەناو جێگای نەرم و ئاراما بنووێت هاڕوژا، دژی ئەوە هاڕوژا کەلە ئێستا و هێوە ئیدی ئەو ئارامیەی جاران نەما.

جاران هەستی دەکرد چوار دیوارێکی بتەوی بە ئەرزەوە بەند، دەی پاراست، هەستی بە ئاسوودەیی جەستە لەو شوێنەدا دەکرد، لە خانوویەکدا بوو کە بەرگەی بای دەگرت، ئیدی ئێستا هەموو ئەو شتانەی کەلەو ماڵە گەرم و داخراوەدا خۆشی دەویست، ئەو ماڵەی لە هەموو شتێکی دەپاراست، گۆڕابوو بە مەترسی و ئازارێکی بەردەوام. ئیدی ئەرزێک نەما هەنگاوی بەسەردا بنێ، هەموو شتێک دەریایەکی بەپێل وشەپۆلانە، دەهاژێنێ و هەرچیەکی بێتەبەرێ قووتی دەدا. لە هەر چوار نکاڵیا بستە ئەرزێک شک نابات پیاسەیەکی لەسەر بکات، غار بدات، خۆی لە کوچە و کۆلانەکانیا ون بکات، ئەوەی هەیە ونییە، لەوحە دارێکی چەند مەترییە، تاوەکو زندانییەک لەنێو زندانیانی دیدا، ڕاوێچکەی بەسەردا بکات. نە دار و درەخت، نە باخ وباغچە، نە ڕێگا وبان و نە ماڵان هیچیان نەمان، ئەوەی هەیە و نییە، هەر ئاو و هەورانە، بەبەردەوامی، لە پەستا و بێ پسانەوە هەست دەکات پاپۆڕەکە لەژێر پێیدا دەهەژێ، بەتووندی تەکان دەدات. دەبێ لە ڕۆژانی هەستانی گەرداودا خۆی بە لەمپەڕانەوە، بە دەرگاکانەوە، خۆی بە قەراخ قەرەوێڵە باریکەکانەوە بگرێت بۆ ئەوەی نەکەوێت وغل نەبێتەوە. لە ڕۆژە ئارامەکاندا کە گوێی لە دەنگ و لەرەی ناخۆشی پەروانەی پاپۆڕەکە دەگرت، هەستی بەوە دەکرد پاپۆڕەکە بەبەردەوامی دەیڕفێنێ، ڕفاندنێکی سیستەماتیک کە ڕقی پیاوی هەڵدەستاند.. ئیدی خۆی بە مەحکوومێکی کارێن قورس دەهاتە بەرچاو، مەحکوومێکی ئاوارە، سەرگەردان و تەنیا، چونکە دایکی ڕادەستی گەمە و ڕابواردنی پیاوێک بووبوو.

بەخاوی وبێتاقەتی بەرەوپێش ڕۆیی، ترس ودوودڵییەکی ترسناکی لە دڵدا بوو، هەمان ترس و نائومێدی خەڵکانی موهاجیر بوو.

لە دڵی خۆیدا، هەستی بە هیچ ڕقێکی بێ بنەما، لە خەڵکی دی، لەو خەڵکە نەناسەی کەبە بەردەمیا دەڕۆیشتن، نەدەکرد، بەڵکو بە پێچەوانەوە، حەزێکی خەمناک هانی دەدا قسەیان دەگەڵدا بکات، پێیان بڵێت: دەڕوات، فەرەنسا بەجێدێڵێت. گوێی لێبگرن، دڵخۆشی بدەنەوە.

لە دڵی خۆیدا ئەوەی بە پێویستیەکی نەنگین دەزانی کە دەست پان بکاتەوە، شەرم و شەرمەزارییە، هەست بکات کە یەکێک، خەفەت بۆ ڕۆیشتنی ئەو بخوات. بیری لە ماروڤسکو، پیاوە پیرە پولونیەکە کردەوە، کە تاقەکەس بوو کە بەجدی خۆشی دەویست و ئەم بەدڵ هەستی پێدەکرد، ئیدی بڕیاری دا یەکسەر بۆلای بڕوات وبیدینێت. وەختایەک خۆی بە دووکانەکەدا کرد، یارۆی دەرمانساز کە خەریک بوو شتێکی لە دەسکاونگێکی مەڕمەڕ دا دەکوتا، بە ئاستەم ڕاچڵەکی، دەستبەرداری کارەکەی بوو. گوتی:- چییە دیارنیت، کەس ناتبینی؟

پییر، بۆی گێڕایەوە کەبە زۆرشتانەوە، بێ ئەوەی هیچ یەکێک لەو شتانەی پێ بڵێ، خەریک بووە. ئەوسا دانیشت و پرسی:- ئێ، کاروبارت لە چیدایە، دەڕوات؟

- کاروبار باش نییە، ناڕوات. هەڤڕکییەکە لەوەدا نییە، نەخۆشان هەم کەمن و هەم زۆر دەسکورت و بێنەوان. لەم گەڕەکە کرێکار نشینەدا جگەلە دەرمانی هەرزان بایی، هیچ دەرمانێکی دی نایەتە فرۆشتن، دکتۆرانش، دەرمانی گرانبایی، ئەو جۆرە دەرمانانەی لە سەدا پێنج سەد قازانج دەکەن بۆ نەخۆشان نانووسن.. کابرا کۆتایی بە قسەکانی هێنا وگوتی:
- ئەگەر ئەم بایە لەم کونەوە بێ، دەبێ لە زەرفی سێ مانگی دیکەدا دووکانەکەم دابخەم، دکتۆرگیان، دەبێ بکەومە قۆندەرە بۆیاغکرن.

پییر، هەستیکرد، دڵی دەگوشرێت، لەناکاوا بڕیاری دا قسەی خۆی بکات، بۆیە گوتی:

- ئۆە! من.. من.. من ناتوانم یارمەتیت بدەم، لە سەرەتای مانگی داهاتوودا، دەڕۆم، هاڤەر بەجێ دێڵم.

ماروفسکو، ئەمەی زۆر لەبەر گران بوو، بەڕادەیەک لەبەری گران بوو کە چاویلکەکەی داکەند وگوتی:- تۆ.. تۆ.. چیت گوت؟

- گوتم دەڕۆم، هاوڕێی داماوم.

یارۆی پیرەمێر حایر مابوو، هەستی دەکرد دوا ئومێدی هەرەسی هێنا، لە ناکاوا هاڕوژا، بەڕووی ئەو کابرایەدا کە خۆشی دەویست، متمانەی زۆری پێ هەبوو، کەچی بەو ئاسانیە دەستبەرداری بوو،بە ڕوویا هەڵشاخی، بەدەمەلاڵکێوە گوتی:- قابیلە تۆش خیانەتم لێناکەیت؟

پییر، بە ڕادەیەک بەزەیی پێیدا هاتەوە حەزی دەکرد دەست لە ملی بکات، گوتی:

- من خیانەتم لێنەکردوویت، لێرە ئیش وکارم دەست ناکەوێ، ئیدی بە دکتۆری دەگەڵ یەکێک لە پاپۆڕەکانی ئوقیانووسی ئەتڵەنتی دا دەڕۆم.
- ئۆە! کاکە پییر! خۆتۆ بەڵێنت دابوومێ کە یارمەتیم بدەیت!
- چارچییە! دەبێ فریای خۆ بکەوم، ژیانی خۆم دابین بکەم. تاقە پولێک لە دارای دنیادا شک نابەم.

ماروڤسکو، دووپاتی کردەوە:

- ئەمە خراپە، کارێکی زۆر خراپت کردووە. ئیدی هیچ چارێکم نییە، دەبێ لە برسانا بمرم. ئیدی ئەوە ئاکام و ئاقیبەتم دەبێ، ئەمە زۆر خراپە. تۆ دەستبەرداری پیرەمێرێک دەبیت کە دوای تۆ کەوتووە، هەموو ئومێدێکی بە تۆیە، بەڕاستی ئەمە کارێکی خراپە.

پییر ویستی بۆی ڕوون بکاتەوە، دڵنیای بکات، بە هەنجەت و بەڵگەی دروستەوە بۆی بسەلمێنێت، جگەلەو کارەی کردوویەتی هیچ چارێکی دیکەی نەبووە. یارۆی پولونی خرۆشیاگ، گوێی لەو هەنجەتانە نەگرت، ئەمەی بەجۆرە ڕاکردن و هەڵاتنێک دەزانی، بۆیە قسەکەی پێبڕی و بەدەم ئاماژەکردنەوە بۆ بویەرە ڕامیارییەکان گوتی:

- تۆش وەکو هەر فەرەنسیەکی دیکە وایت، ئێوە بەڵێنەکانتان نابەنەسەر.

هەنگێ پییر، بەبێزارییەوە هەستا، بەجۆرە فرناخیەکەوە گوتی:

- تۆ کابرایەکی زاڵمی بابە ماروفسکو. هەڵبەتە لەخۆڕایی ئەم کارەم نەکردووە، بێگومان سەدەم و ئەنگیزەی خۆی هەیە، تۆ پێویستە ئەمە بزانیت. بەهێڤی دیدار. ئومێدەوارم ئاقڵانەتر بیر بکەیتەوە.

لە دووکانەکە وەدەرکەوت، لەدڵی خۆیدا دەیگوت: " کەواتە کەس نییە، دڵسۆزانە خەفەتم بۆ بخوات " لە مێشکی خۆیدا بیری لە هەموو ئەو کەسانە کردەوە کە دەیناسین و ناسیاوی دەگەڵیاندا هەبوو، لەناو هەموو ئەو سیمایانەدا کەلە یادگەیدا کەڵەکە بووبوون، سیمای ئەو کیژەی هاتەوە بەرزەین کەلە قاوەخانەکەدا کاری دەکرد و گومانی ئەمی سەبارەت بە دایکی، هاڕووژاندبوو. دوو دڵ بوو لەوەی بچێت بۆلای، لە دڵی خۆیدا جۆرە ڕقێکی خۆڕسکی لێ هەڵگرتبوو، ئەوسا لە ناکاوا بەخۆی گوت: " وێرای هەموو شتێک هەق بەو بوو " ملی ڕێگای گرت وبۆلای ئەو ڕۆیی.

قاوەخانەکە بەڕێکەوت لە خەڵکا جمەی دەهات، پڕبوو لە خەڵکێن جگەرەکێش. ئەمانە تێکەڵەیەک بوون لە بورژوایان و کرێکاران، ئەمڕۆ ڕۆژی پشوو بوو، هاواریان دەکرد، پێدەکەنین، بانگیان دەکرد. خاوەن کارەکە بەخۆیشی بە مشتەرییەکان ڕادەگەیی، لەم مێزەوە بۆ ئەو مێز ڕایدەکرد، بوتڵە بیرە بەتاڵەکانی کۆدەکردەوە و بەپڕی دەی هێنانەوە.

وەختایەک پییر، لە نزیکی بارەکەوە شوێنێکی دۆزییەوە، چاوەڕوانی کرد بە ئومێدی ئەوەی کارگەرە ژنەکە ببینێت و بیناسێتەوە. بەڵام ژنەی تاین، دووجاران بە بەردەمیا بوری بێئەوەی تیچاوێکی تێبکات. بە سووکە لەنجەیەکی جوان ڕێی دەکرد، لاقەکانی، لەژێر تەنوورەکەیەوە، مشک ئاسا دەجوڵان. کار گەییە ئەوەی کە پییر، بە پارچە دراوێک لە مێزەکەی دا، ژنەی تاین ئاوڕی دایەوە وگوتی:- ئەمرت بە چییە قوربان؟

ژنەی تاین تەمەشای پییری نەکرد، بیری لەلای حیسابی ئەو مەشرووبانە بوو کەبۆ مشتەرییەکانی دانابوون. پییر گوتی:- ئەمە چییە؟ خەڵکی بەم ئاوایە سڵاو لە دۆستانی خۆ دەکەن؟

چاوانی تێبڕی، بە ڕاوێژێکی لەزگین گوتی:

- ئاه! ئەمە تۆی. حاڵت چۆنە. ئەمڕۆ دەرفەتم نییە. بیرەت دەوێ؟
- بەڵێ، پێکێک بیرە.

وەختایەک، پێکە بیرەکەی بۆ هێنا، پییر گوتی:

- هاتووم خاترخوازیت لێبکەم، دەڕۆم، کۆچ دەکەم.

ژنەی تاین، بە خەمساردیەوە بەرسڤی دایەوە:- ئەها، بۆ کوێ دەڕۆیت؟

- بۆ ئەمریکا.
- دەڵێن وڵاتێکی جوانە.

هیچی تر نەگوترا. بەڕاستی کەرەکە لەم ڕۆژەدا و لەم قاوەخانە قەوغایەدا دەیدواند!

پییر، بەرەو دەریاکە وەڕێکەوت، وەختایەک گەییە شۆستە و لەنگەرگایە لاوەکییەکە، کەشتیی مرواری بینی کەخۆی بە بەندەرەکەدا دەکرد وباوکی وکاپتن بوسیری بەسەرەوە بوو. باباگری دەریاوان سەوڵی لێدەدا و، دوو پیاوەکەی دی لە دواوە دانیشتبوون، شاد و بەکەیف، سەبیلیان دەکێشا. دکتۆر کە بینیانی تێدەپەڕین، لە دڵی خۆیدا گوتی: " کە خەڵکی سائەقڵ خۆش دەژین! "

لە سەر کورسییەکی دیار دیواری شەپۆلگیرەکە دانیشت، دەیویست حەیوان ئاسا بخەوێ. دەمەو ئێوارێ کە بۆ ماڵ گەڕایەوە، دایکی بێئەوەی زاتی ئەوە بکات چاوی لەچاوان ببڕێت گوتی:

- تۆ زۆرشتت بۆ ئەم سەفەرە پێویستە، من تیا ماوم، هەندێ جل بەرگی ژێرەوەم بۆ ڕاسپاردویت، بۆ مەسەلەی جل وبەرگیش سەری بەرگ درووەکەم دا، هیچ شتێکی ترت پێویستە کەمن لەبیرم نەبێت؟

لەزگ بوو دەم هەڵێنێ و بڵێت: " نا، هیچ شتێکم پێویست نییە " بەڵام زوو قسەکەی گێڕایەوە و هەستی کرد کە پێویستە بە ئەدەبەوە و بە ڕاوێژێکی زۆر نەرم قەبووڵی بکات، وەڵامی دایەوە:- جارێ نازانم، دوایی پرسیار لە کۆمپانیاکە دەکەم.

پرسیاری کرد، لیستێکیان بە شتە زەروورییەکان بۆکرد. دایکی بۆ یەکەمجار بەدەم وەرگرتنی لیستەکەوە لەدەستی، تەمەشای کرد،گوزارشتێکی زۆر زەلیلانەی لە قولایی چاوەکانیا بەدی دەکرد، گوزارشتێکی زۆر شیرین، زۆر خەمین، پڕ پاڕانەوە، گوزارشتی سەگێکی بێچارەی لێدراو کەداوای ئەمان بکات.

بۆ سبەی کاتێ لەماڵ وەدەردەکەوت، ڕووبەڕووی دایکی بووەوە کە لەسەر قالدرمەکان چاوەڕوانی دەکرد، دایکی بە دەنگێکی نەوی کەبە ئاستەم دەبیستری، لەبن لێوانەوە گوتی:

- ناتەوێ یارمەتیت بدەم و لەگەڵتا بێم تا لەسەر پاپۆڕەکە دەگیرسێیتەوە؟
- نا، سوپاس، هەموو شتێک تەواوبوو.

دایکی لەبن لێوانەوە گوتی:- زۆر حەزدەکەم ژووڕە بچکۆلەکەت ببینم.

- پێویست ناکات، هەم زۆر ناشیرینە و هەم زۆر بچووکە.

پییر، بەلایا ڕەت بوو. دایکی زۆر هیلاک وماندوو، ڕەنگزەرد ومردەلۆخ، پشتی بەدیوارەکەوە دابوو.

لەکاتی نانخواردنی ئێوارێدا، رولاند کەلە یەکەم ڕۆژی گەیشتنی کەشتیەکەوە سەردانی لورینی کردبوو، جگەلە باسی ئەم کەشتیە جوانە، باسی هیچی دیکەی نەکرد، سەری لەوە سوڕمابوو کە ژنەکەی هیچ شتێکی لەمەڕ کەشتیەکە نەدەپرسی، ئەو کەشتیەی کە کوڕەکەی بە زووترین کات لەگەڵیا دەڕۆیی.

پییر، لەو چەند ڕۆژەی دواییدا، بەهیچ جۆرێ لەگەڵ ماڵباتەکەیا نەمایەوە. ئەعسابی تەواو نەبوو، زوو هەڵدەچوو، زۆر تووڕە و تڕۆ بوو، قسەکانی ئەوەندە زبر وڕەق و ناخۆش بوون، دەتگوت قامچیە و بە سەر وگوێلاکی هەموویاندا دەدرێ. بەڵام لەناکاوا کەمێک پێش سەفەرەکەی، تەواو گۆڕا، دایە نەرمکێشی، بەدەم ماچکردنی داک و باوکییەوە و پێش ئەوەی بڕوات لەناو کەشتیەکەدا بخەوێ، بۆ یەکەمجار گوتی:

- سبەینێ دێن، لەسەر کەشتیەکە دوعاخوازیم لێبکەن؟

رولاند هاواریکرد:- هەڵبەتە، ئەدی مەعنای چی، وانییە لویز؟

لویز، بە دەنگ و ڕاوێژێکی زۆر نەوی گوتی:- هەڵبەتە، بێگومان.

پییر، لەسەری ڕۆیی و گوتی:

- کەشتیەکە لە سەعات یازدەی تەواودا دەردەچێت. دەبێ لە سەعات نۆ ونیوا لەوێندەر ئامادەبین.

بابی هاواریکرد:

- زۆرچاکە، ئێمە زۆر زوو دەڕین، بەسواری مرواری دەڕۆین، لە لەنگەرگا لاوەکییەکەدا چاوەڕوان دەکەین، تاکە تۆ لەبەندەرەکە دەرچوویت، بۆجاری دووەم بتبینینەوە. واباش نییە لویز؟
- بەڵێ، بێگومان.

رولاند، لەسەری ڕۆیی وگوتی:

- ئیدی بەوشێوەیە لەنێو قەرەباڵغی ئاپۆڕای خەڵکەکەدا، کە عادەتەن لەکاتی دەرچوونی پاپۆڕانی ئەتڵەنتیدا لە لەنگەرگای بەندەرەکەدا کەڵەکە دەبن، ونمان ناکەیت و لێت ون نابین.. ئەوەندە قەرەباڵغ دەبێ، کەس لەو قەرەباڵغیەدا کەس وکاری خۆی نادۆزێتەوە. دەڵێی چی؟
- هەڵبەتە، ئەمە باشە، ڕازیم.

دوای یەک سەعات، لەسەر قەرەوێڵە باریکەکەی خۆی، قەرەوێڵەی تەسک و تروسکی دەریاوانان، درێژ وباریک عەینی تابووت، لێی پاڵکەوت. ماوەیەکی زۆر بەو دەقەوە مایەوە، چاوەکانی کرابوونەوە، بیری لەو شتانە دەکردەوە کەلە ژیانیا ڕوویان دابوو، بەتایبەتی ئەو بارە دەروونییەی لەم دوو مانگەی دواییدا بەسەری هاتبوو.

زۆر ماندوو بوو، ئەوەندە خۆی و خەڵکی ئازار دابوو وەکو چەقۆی کولی لێهاتبوو، وای لێهاتبوو زاتی نەدەکرد کەس تووڕە بکات.

ئیدی لەبەر هەر هۆیەک بوو، دەستبەرداری هەڵچوون و تووڕە بوونەکەی بوو، کە وەکو ژیانی بڕوات. لە شەڕ، لە هێرش و پەلامار، لە ڕق وبوغز، بێزار وبێتاقەت بوو، توانای ئەو شتانەی نەما. هەوڵی دا دڵی خۆی بەفەرامۆشی ولەبیر بردنەوە بەنج بکات، وەکو چۆن ئینسان خەوی لێدەکەوێت. بە ئاستەم گوێی لە هەرا وهەنگامەی تازەی کەشتیەکە بوو، هەرا و زەنایەکی سووک، کەبە ئاستەم هەستی پێدەکرا، هەرا و هەنگامە سووکەکە ئاوێتەی ئارامی شەوی بەندەرەکە بوو. هەستی بە ئازارێک دەکرد، وەکو ئازاری ئەو بریندارانە بوو کە برینەکانیان خەریکە سارێژ دەبێت.

خەوێکی قووڵی لێکەوت، لە جم وجوڵی دەریاوانەکان خەبەری بووەوە. ڕۆژهەڵات، قیتارەکە گەییە وێستگەی بەندەرەکە. ڕێبوارانی پاریسی هێنابوو. هەنگێ لەنێو ئاپۆڕای خەڵکە مژوول و نیگەرانەکەدا ون بوو، ئەو خەڵکەی لە ژوورەکانی خۆیان دەگەڕان، یەکدییان بانگ دەکرد، پرسیاریان دەکرد، بە شێوەیەکی ڕەوتەنی وەڵامی یەکتریان دەدایەوە، هەموو ترسی، سەرەتا و دەستپێکی سەفەریان پێوە دیاربوو. دوای ئەوەی سڵاوی لە کاپتنەکە کرد و تەوقەی دەگەڵ برادەرەکەیدا، نوێنەری بەندەرەکە کرد، خۆی بەهۆڵەکەدا کرد، کە چەند ئینگلیزێک لە گۆشە و کەنارەکاندا نووستبوون.

دیواری هۆڵەکە لەمەڕڕمەڕی سپی بوو، هێڵێکی باریکی زێڕین بەهەر چوار دەوریا کێشرابوو، لە قوڵایی ئاوێنەیەکدا، ڕەنگی دەدایەوە، مێزە درێژەکانی کەوتبوونە نێوان دوو ڕیز کورسی خولاوەوە کەبە مەخمەڵێکی سوور داپۆشرابوون. ئەم هۆڵەی کە بەسەر ئاوەوە دەگەڕا، جوان بوو، هەموو دەوڵەمەندانی کیشوەرە جیاوازەکانی دنیا پێکەوە لێرەدا نانیان دەخوارد. خۆشیەکەی، وەکوخۆشی ئوتێلە گەورە و شانۆ و شوێنە گشتیەکان بوو. ئەو خۆشیە بەهەیبەتەی کە چاوی ملیونێرانی تێر دەکرد.

دکتۆر، ڕۆیی، تا سەرێکی ئەو بەشەی کەشتیەکە بدات کە تایبەت بوو بە ڕێبوارانی نمرە دوو، وەختایەک بیری کەوتەوە کە دوێنێ ئێوارە، حەشامەتێک خۆیان بە کەشتیەکەدا کرد، چووە خوارەوە، بۆنێکی تیژ وناخۆش، بۆنی خەڵکانی هەژار و چڵکن و پڵکن، بۆنی گۆشتی ڕووت، کە زۆر لە بۆنی کوڵکە وخوری حەیوانات ناخۆشتر بوو، لووتی کزاندەوە. پییر، لە کەلێنێکی خوارەوە، کەلێنێکی تاریک و نزم، وەکو ڕاڕەوی کانە خەڵوز سەدان پیاو وژنی بینی کەلەسەر ئەرزەکە ڕاکشابوون. دەم وچاوەکانی جیانەدەکردەوە. بەڵام بە شێوەیەکی تەم ومژاوی حەشاماتە پیس و شڕپۆشەکەی دەبینی. ئەو حەشیمەتە کلۆڵەی کە ژیان دای پڵۆسی بوون، شەکەت و ماندوو، چەوساوە و پلیشاوە، ژنە مردەلۆخ و منداڵە لەڕ ولاوازەکانیان بەگەڵ خۆ دابوو، ڕوویان دەکردە شوێنێکی نادیار بەو ئومێدەی لەوێندەر لە برسا نەمرن. دکتۆر لە کاتێکا بیری لە کار وژیانی ڕابردووی ئەو هەژارانە، لە کارە بەفیڕۆ چووەکانیان، لە هەوڵە نەزۆکەکانیان، لە کۆششە بێهودە و دووبارەکانیان دەکردەوە، بیری لەو ڕەنجە بێوەریان دەکردەوە کە دەیاندا و ئەوجاش دەڕۆیشتن تا سەرلە نوێ دەست پێبکەنەوە، دەڕۆیشتن، بێئەوەی بە خۆشیان بزانن بۆ کوێ، بەدەم ئەو بیرانەوە، ئارەزووی ئەوەی لا پەیدا بوو کە هاواریان بەسەردا بکات: "جارێ خۆتان وژن و منداڵەکانتان بڕۆن خۆتان بە ئاو بشۆن. " دڵی بە حاڵیان سووتا، نەیدەتوانی تەمەشای دیمەنەکان بکات، بۆیە پشتی تێکردن و ڕۆیی.

بابی وداکی و براکەی وخاتوو روزمیلی لە ژوورە چکۆلەکەیدا چاوەڕوانیان دەکرد. پێی گوتن:- هێشتا زۆر زووە.

خات رولاند، بەدەنگێکی لەرزۆک بەرسڤی دایەوە:

- بەڵێ، ویستمان بڕێک زیاتر لەلات بمێنینەوە و پتر بت ببینین.

پییر تەمەشای کرد، خات رولاند وەکو ئەوەی تازیەبار بێ جلکی ڕەشی لەبەر بوو، لە ناکاوا قژەکەی، کە تا مانگی ڕابردووش ماش و برنج بوو، بەدی کرد کە هەنووکە بە تەواوی سپی بووبوو. چووە سەر قەرەوێڵەکەی، زۆری پێناخۆش بوو کە ئەم چوار کەسە لە ژوورە بچووکەکەیدا دانیشن. لە دەرگاکەوە کە کرابووەوە، خەڵکانێکی زۆر دەبینران، دەتگوت ڕێبوارانی ڕۆژانی جەژنن، چونکە دۆست وبناژۆیانی، ئەوانەی سەفەریان دەکرد، بەناو کەشتیە گەورەکەدا بڵاو بووبوونەوە. ئیدی بەناو ڕاڕەوەکان، بەناو هۆڵەکان و بەهەموو شوێنێکا دەسووڕانەوە. هەر

خەڵک بوون سەریان دەکێشایە ناو ژوورەکە، لە دەرێ ڕا. دەنگان دەهاتنەگوێ: " ئەمە ژووری دکتۆرە ".

هەنگێ پییر دەرگاکەی پێوەدا. بەڵام کە هەستیکرد دەگەڵ کەس وکارەکەیدا حەپسە، حەزی کرد دەرگاکە بکاتەوە، چونکە لەرەلەری کەشتیەکە بێزار وبێدەنگی کردبوون. خاتوو روزمیلی، ویستی بێدەنگیەکە بشکێنێ، گوتی:- ئەم پەنجەرە چکۆلانە بەحاڵ هەوایان لێ دێتە ژوورەوە.

پییر بەرسڤی دایەوە: - ئەمە دەلاقەیە.

ئاماژەی بۆ ئەستوورییەکەی کرد تا شووشەکە بەرگەی هەر بەرکەوتنێکی توند بگرێت، ئەوسا بە دوور ودرێژی باسی چۆنیەتی داخستنەکەی کرد. رولاندش پرسی:

- لێرە دەرمانخانەت هەیە؟

دکتۆر، سەندوقێکی کردەوە، ڕیزێک شووشەی نیشاندا، سەرو پارچە کاغەزی سپی چوارگۆشەیان پێوە لکابوو کە بەلاتینی ناوی دەرمانەکانیان لێنووسرابوو. یەکێک لە شووشەکانی دەرهێنا تا تایبەتمەندی دەرمانەکەی ناوی بخوێنێتەوە، ئەوسا شووشەی دووەم و پاشان شووشەی سێیەمی دەست دایە و، ئیدی محازەرەیەکی دوور ودرێژی دەربارەی کاریگەریە مالیجەبییەکانیان دا، وادیاربوو، ئەوانەی دەوروبەری زۆر بە جدی گوێیان لێدەگرت. رولاند بەدەم سەر لەقاندنەوە گوتی:- ئەمە چەند بە سوودە!

بەئەسپایی لە دەرگا درا، پییر گوتی:- فەرموو.

کاپتن بوسیر وەژوورکەوت، دەستی گوشی و گوتی:

- بۆیە درەنگ هاتم، تا کۆبوونەوە و مەجلیسە خێزانییەکەتان لێ تێکنەدەم.

ناچار، ئەویش لەسەر قەرەوێڵەکە ڕۆنیشت، سەرلەنوێ بێدەنگی باڵی بەسەردا کێشان. بەڵام کاپتن لەناکاوا گوێی هەڵخست، لەو دیو لەمپەڕەکەوە، دەستورێکی هاتەگوێ، گوتی:

- وەختی ڕۆیشتنمان هاتووە. ئەگەر بمانەوێ بە مرواری بڕۆین و لەوسەری بەندەرەکە چاوەڕوان بکەین و بەسەر دەریاوە دوعاخوازیت لێبکەین دەبێ بڕۆین.

بابە رولاند ئەوەی زۆر پێخۆش بوو، بەتایبەتی کە حەزی دەکرد سەرنجی ڕێبوارەکانی کەشتی لورین ڕاکێشێت، بۆیە بلەز هەستا وگوتی:- دەی بە دوعا کوڕەکەم.

ئەم لاو ئەولای پییری ڕاماوسی و ئەوسا دەرگاکەی کردەوە. خات رولاند لەجێی خۆی نەجولا، چاوی داخستبوو، ڕەنگی زەرد هەڵگەڕابوو. مێردەکەی باسکی گرت و گوتی:- دەی، با لەزێکەین، زۆر درەنگە ها.

خات رولاند هەستا، بەرەولای کوڕەکەی چوو، ڕوومەتە سپیە مۆم ئاساکانی، یەک لەدوای یەک لێ بردە پێشەوە، بێئەوەی هیچ قسەیەک بکات هەردوو ڕوومەتی (دایکی) ماچ کرد. ئەوسا تەوقەی دەگەڵ خاتوو روزمیلی و براکەیدا کرد ولێی پرسی:- کەی زەماوەندەکەت دەکەی؟

- جارێ بەتەواوەتی نازانم. دەیخەینە ئەو کاتەی کە تۆ دێیتەوە.

ئەنجام هەموویان لە ژوورەکە وەدەرکەوتن وسەرکەوتنە سەر ئەو پردەی کەلە خەڵکی و کۆڵبەر و دەریاواناندا جمەی دەهات.

هەڵم، لەژێر پاپۆڕە زەبەلاحەکەوە، کە دەتگوت لەوەستان بێزار و بێتاقەت بووە، بەرز بووەوە.

رولاند، کە هەمیشە پەلەپەلی بوو، گوتی:- بە دوعا.

پییر، کەلە قەراخ یەکێک لەو لەوحە دارانەی لەنێوان شۆستەکە و لورین دا ڕایەڵ کرابوو وەستابوو، گوتی:- بە دوعا.

سەرلەنوێ تەوقەی دەگەڵ هەموویاندا کردەوە. ماڵباتەکەی دوور کەوتنەوە، باوکیان هاواریدەکرد:- خێرا، خێرا، خۆ بگەیەننە گالیسکەکە!

گالیسکەیەک چاوەڕوانی دەکردن، تا بیانگەیەنێتە پێشەوەی بەندەرەکە کە باباگری کەشتی مرواری ئامادە کردبوو تا بەناو دەریا بکەون. دنیا کڕوکپ، سروەیەک نەدەهات، ڕۆژێکی وشک و ئارامی پاییز بوو، دەریا مەنگ و سارد و پتەو وەکو پۆڵا دەهاتە بەرچاو.

جان، دەستی دایە سەوڵێک، دەریاوانەکەش دەستی دایە سەوڵەکەی دی و دەستیان بە سەوڵ لێدان کرد. ئاپۆڕایەکی بێ شومار، جەماوەرێکی شپرزە و پڕ هەرا وزەنا و غەڵبە غەڵب، لەسەر دیوارە شەپۆل شکێنەکە و لەسەر هەردوو شۆستەکەی ئەم لا و ئەولای بەندەرەکە وەستابوون و چاوەڕوانی " لورین " یان دەکرد. مرواری بەبەینی ئەم دوو شەپۆلەبەشەریەدا ڕەت بوو و، بلەز لە بەندەرەکە دەرچوو.

کاپتن بوسیر، لەنێوان هەردوو ژنەکەدا دانیشت، لەمپەڕەکەی گرت، گوتی:

- هەرئێستا خۆمان دەگەیەنینە ڕێگای کەشتیەکە.

هەردوو سەوڵ لێدەرەکە، بەهەموو هێز و توانای خۆیانەوە کەوتنە سەوڵ لێدان، بۆ ئەوەی بگەنە دوورترین شوێن.

رولاند لەناکاوا هاواریکرد:

- ئا ئەوەتا، من هەردوو بورج و هەردوو دووکەڵکێشەکەی دەبینم، وا خەریکە لە ئەستێڵی بەندەرەکە دەردەچێت.

بوسیر گوتی:- کوڕینە هیمەتێ بکەن. دەی بتان ڕەژم.

خات رولاند، دەستەسڕەکەی لە گیرفانی دەرهێنا و نایەسەر چاوی.

رولاند، کە لەلای کۆڵەگەکەوە وەستابوو گوتی:

- ئەوەتا لە بەردەم بەندەرەکەدا دەجوڵێت.. وەستا.. کەوتەوە جوڵە.. ناچار بوو هانا بۆ کەشتیەک بەرێ کە ڕای بکێشێت.. ئەوە کەوتە ڕێ.. ئافەرین! ئەوە خۆی بەنێوان هەردوو شۆستە لاوەکییەکاندا کرد.. گوێتان لە ئاپۆڕای خەڵکەکەیە کەچۆن هاوار دەکەن.. ئافەرین!... ئەوە کەشتی بنتونە کە ڕایدەکێشێت.. ئێستا بەشی پێشەوەی دەبینم... ئا ئەوەتا... ئا ئەوەتا... خودایا، ئەم کەشتیە چییە! خودایا! تەمەشای کەن تەمەشا..!

خاتوو روزمیلی و بوسیر ئاوریان دایەوە، هەردوو پیاوەکە دەستبەرداری سەوڵ لێدان بوون، خات رولاند، تاقەکەس بوو کەلە جێی خۆی نەجولا.

کەشتیە زەبەلاحەکە، لەلایەن کەشتیەکی ڕاکێشانی بەهێزەوە ڕادەکێشرا، کەوتبووە پێشی کەشتیە زەبەلاحەکەوە، لەچاو کەشتیە زەبەلاحەکەدا لە کرم دەچوو. کەشتیەکە بە هێمنی و بە شکۆوە لە بەندەرەکە دەردەچوو. هەموو گەلی هاڤەر لەسەر شۆستەکە ولەسەر کەنارەکان ولەسەر پەنجەرەکان کەڵەکە بووبوون، لەناکاوا حەماسی نیشتمانپەروەری گرتنی و بەدەم هاوارەوە کەوتنە هورا کێشان: " بژی لورین " ! هورایان دەکێشا و چەپڵەیان بۆ ئەم سەفەرە جوانە لێدەدا، چەپڵەیان بۆ لەدایکبوونی ئەم شارە دەریاییە گەورەیە لێدەدا، کە جوانترین کچانی خۆی بە دەریا بەخشی بوو، ئەنجام کەشتیە زەبەلاحەکە دوای ئەوەی لە ڕاڕەوە تەنگەکەی نێوان هەردوو دیوارە گرانیتەکە تێپەڕی، هەستی بە ئازادی کرد، دەستبەرداری ئەو کەشتیە بوو کە ڕایدەکێشا، ئیدی هەرخۆی وەکو دێوێکی زەبەلاح بەسەر ئاوەکەدا کەوتەڕێ. ڕولاند، لە پەستا و بێ پسانەوە هاواری دەکرد:- ئا ئەوەتا.. ئا ئەوەتا.. ! ڕاستەوڕاست بەرەو ئێمە دێت.

بوسیر، بە ڕوو گەشیەوە گوتی:- چیم پێگوتن، قسەکەی من دەرنەچوو؟

جان بە دەنگێکی زۆر نەوی بە دایکی گوت:- تەمەشاکە دایکەگیان. خەریکە نزیک دەبیتەوە.

خات رولاند، دەستەسڕەکەی لەسەر چاوانی لابرد، ئەو چاوانەی ڕوندک لێڵی کردبوون. لورین، لەوەتای لە بەندەرەکە دەرچووبوو، بە هەموو خێراییەکی خۆیەوە بەناو ئەم کەشە جوان و ئارامەدا دەهات. بوسیر کە ڕووی دووربینەکەی کردبووە کەشتیەکە، گوتی:

- ئاگاداربن، جەنابی پییر، لە دواوەیە و بەتاقی تەنیا، بە ئاشکرا دیارە.

کەشتیەکە، بەرز وەکو کێو، خێرا وەکو قیتار، بەلاماندا تێپەڕی، چیوای نەمابوو خۆی لە مرواری بدات. خات رولاند، سەرگەردان و شێتانە هەردوو باسکی بۆ درێژ کرد، کوڕەکەی بینی، پییری کوڕی، کە شەپقە بە نەوارەکەی لەسەر کردبوو، بەهەردوو دەستی کۆمەڵێک ماچی هەوایی، ماچی دوعاخوازی بۆ دایکی فڕێکرد.

بەڵام پییر دەڕۆیی، لە چاو ون دەبوو، ئێستا بەرەبەرە بچووک دەبووەوە، وەکو پارچەیەکی بچووک بەسەر بینایەکی گەورەوە، مەحوو دەبووەوە. خات رولاند، هێشتا هەر هەوڵی دەدا کە بیبینێ، بیناسێتەوە، بەڵام ئەوەندە دوور کەوتبووەوە، کە فەرقی نەدەکرد.

جان دەستی گرت وگوتی:- بینیت؟

- بەڵێ، چەند کوڕێکی باشە!

بۆشار گەڕانەوە. رولاند بە دڵنیاییەکی پڕجۆشەوە گوتی:

- مخابن! زۆر بلەز ڕۆیی.

کەشتیەکە هەرتاو ناتاوێ شووتێکی لێدەدا، دەتگوت لە ئوقیانووسەکەدا دەتوێتەوە. خات رولاند ئاوڕی لای کەشتیەکەی دایەوەو کەوتە تەمەشاکردنی، کەبەرەو خاکێکی نادیاری ئەوپەڕی دنیا دەڕۆیی وبەرەبەرە لە ئاسۆ ئاوا دەبوو. کوڕەکەی، کوڕە بەلەنگازەکەی لەسەر ئەم کەشتیە بوو، ئەم کەشتیەی کە هیچ شتێک نەیدەتوانی ڕای بگرێت، و چیتر نەی دەبینی و لەهەتەری چاوی دەرچووبوو، کوڕەکەی، پییر لەگەڵ ئەم کەشتیەدا دەڕۆیی، وای هەست دەکرد نیوەی دڵی لەگەڵ کوڕەکەیدا ڕۆیی، وای هەستکرد ژیانیشی تەواو بوو، وای هەستکرد کە هەرگیز جارێکی دی نای بینێتەوە. مێردەکەی پرسی:- مادامێکی زووتر لە مانگێکی دەگەڕێتەوە بۆچی دەگریت.

بەدەمەلاڵکێوە گوتی: - نازانم، بۆیە دەگریم، چونکە گەلەک کەسەردارم.

وەختایەک گەیشتنەوە سەر وشکانی بوسیر یەکسەر بەجێی هێشتن، تا بۆ نانخواردن بۆلای دۆستێکی خۆی بڕوات. جان و خاتوو روزمیلی پێش کەوتن. رولاند بە ژنەکەی گوت:- جانی کوڕمان، لە هەموو حاڵێکا هەر قۆز و جوانە.

خات رولاند گوتی:- وایە.

جا چونکە خات رولاند لەناخا زۆر پەشێو وپەرێشان بوو، خۆیشی نەیدەزانی چ دەڵێت، لەسەری ڕۆیی وگوتی:- من زۆر خۆشحاڵم کە خاتوو روزمیلی دەخوازێت.

کابرای سائەقڵ، حەپەسا و، گوتی:- ها! ئا! چۆن؟ خاتوو روزمیلی دەخوازێت؟

- هەڵبەتە، بەتەمابووین ئەمڕۆ پرس بە تۆش بکەین.
- سەیرە! دەمێکە ئەم تەگبیرەتان کردووە؟
- نەخێر! تەنیا چەند ڕۆژێکە. جان دەیویست جارێ بزانێ ئاخۆ خاتوو روزمیلی پێی ڕازی دەبێت، ئەوسا شیرەت وڕاوێژ بەتۆ بکات.

رولاند، هەر دوو دەستی هەڵگڵۆفتن وگوتی:

- زۆرچاکە، زۆرچاکە، تەواو، من زۆر ڕازیم.

وەختایەک لە شۆستەی بەندەرەکە وەدەرکەوتن و گەیینە شەقامی فرانسوای یەکەم، ژنەکەی جارەکی دی ئاوڕی دایەوە، تا دوا چاو بە دەریا دوورە دەستەکەدا بگێڕێت، بەڵام جگەلە تەنکە دووکەڵێکی زۆر دوور، کەلە دووری دوورەوە لە تەنکە تەمێک دەچوو، هیچی دیکەی نەبینی.

تێبینی: لە ڕۆژی 2021/2/7 دا لە پاچڤەی ئەم ڕۆمانە بوومەوە کەلەم دەقەوە کراوە بە کوردی:

غی دو موباسان

پییر وجان/ روایة/ نزار أباظة، بول کواتلان/ دارطلاس للدراسات و الترجمة و النشر/ الطبعة الاولی/ 1989.

فەرهەنگۆك

ئا

ئەداو ئەتوار: ڕەوشت و ئاکار

ئارایشتکار : ئارایشتگەر ، مکیاجکار

ئەوك : قوڕگ، گەروو، بەرمل

ئاسیو : ئازار، بەڵا ، زیان، زەرەر

ئاشخانە : مووبەق، چێشتخانە

ئەنگۆ: ئێوە، هەوە، هون

ئەگەرنا: دەنا، ئەگینا، ئەگین، گەرنا

ئێژی : دەڵێی

ئەفسووناوی : سیحراوی، جادوویی

ئیکلام : کڕنۆش، سەرچەماندن بۆ ڕێزگرتن

ئامێز : باوەش، هەمێز

ئەزبەنی : گەورەم، قوبان

ئاران: گەرمەسێر، گەرمیان، زستانەوار

ئۆین: پیلان، دەسیسە، فێڵ و مەکر

ئۆینباز : بەمەکرو فێڵباز، پیلانگێڕ

ئێشك: پاس، کێشك

ئاکنجی: نیشتەجێ

ئالوودە:گیرۆدە، خووپێگرتوو

ئاوەز: هۆش، فام، ئەقڵ

ئاشپەز: شیوکەر، چێشت لێنەر، چێشتچی
ئەنگێزە: هۆ، هاندەر، سۆنگە
ئەستەم: زەحمەت، ئاسێ ، دژوار
ئەسەح: ئەکید، خویا، مەعلووم
ئیرەیی: حەسوودی
ئەستێڵ: حەوز
ئیستەرەم: دەمەوێ
ئەستەڕ: بەر، بەری کەواو...
ئاپۆڕا: حەشامات، قەرەباڵغی، حەشیمەت
ئاشووب: پەشێوی و ئاژاوە
ئەوزار: ئامراز، ئامێر، وەسیلە
ئاغەڵ: جێی داکردنی مەڕو بزن لە دەمی سەرمادا
ئەسکەمیل: کورسی
ئاوەز: ئەقڵ

ئاخێز: نیوە هەستان
ئەوقات: پارێزەر
ئۆل: ئاین
ئیسقایی: نەخۆشی ئاوبەند
ئیکۆنە: شەمایل، وێنەو پەیکەری پیاوانی ئاینی ومەزەبی
ئاریشە: کێشە، گرفت
ئاودڕکە: ئاودڕ، ئەو شوێنەی ئاو دایدڕیبێ
ئاڵچاخ و دەنی: سووك و بێ ئابڕوو، خوێڕی
ئاوردوو: سوتەمەنی،شەواتەك،ئێزنگ وقەلاشکەری
ئاسین: قۆڵەکراس، قۆڵەکەوا، سۆرانی
ب:
باوەژن: زڕدایك، هۆی دایك، باجی
بیرازکردن: دارکاری کرن
بایەقوش: کوند، کوندە پەپو، بوەکوێرە
باب: باوك
بالانما: بالانوێن، ئاوێنەی بالاڕوان
بەلەز: خێرا، بەپەلە، گورج
بایس : هۆ، باعیس ، سەبەب
بلوور: شووشە
بێنەوا: هەژار، بێچارە، داماو
بە تۆبزی: بە زۆر، بە خورتی
بە روحم : بە بەزەیی ، دلۆڤان

برنجە: جۆرە کانزایەکە، زەردی سەماوەر(قصدیر)
بەلەنگاز: بێچارە،نەدار، بەسەزمان
بەرۆك: یاخە، یەخە
بەکاوەخۆ: بە هێواشی
بەرسف: وەڵام
بەرِك: گیرفان، باخەڵ
بالیفۆکە: سەرینی بچووك، گۆشە
بوری: تێپەڕی
بیلبتون: بە تەواوەتی
بەو ئاوایە: بەو جۆرە، بەو شێوەیە
باریە: لۆسە
بەستێن: رۆخ، کەنار، گوێ چەم، دەم چەم
بێشە: دارستان، لێر
بەرکۆشە: بەرهەڵبێنە
بن پیاڵە: ژێر پیاڵە
بۆرەقنە: ئامال بۆر، مەیلەو بۆر، بۆرباو
بوێر : ئازا، دلێر
بێوەی: بێ زیان، سەلامەت
بارِ : بێچووە مەلی بەهارە
بێزوو: بێزگ، مەگیرانی
بێزگەوان: بێزووکەر
بەلانس: هاوسەنگی
بارتەقا: باتەقا، هەنبەر، بەرانبەر
باجەوان: باجگر
بەسوێ: بە ژان، بە ئازار
بەردەبار: پیاوی زاناو بە تەگبیر
بێدادی: نەهەقی
بەیتاڵ: پزیشکی ئاژەلان
بویەر: رووداو
بازێرۆك: شارۆچکە
باشار: دەربردن، خۆراگرتن
بەرایی: پێشایی، بەراهی
بەڵەد: شارەزا، رِێزان، رِێنوێن
بەفرە ژیلکە: بەفری زۆر دەنك ورد
بەلەك: پووز
بە خورتی :بە تۆپزی
بالیف: سەرین، پشتی

بەگەنکردن: پەسندکردن
باندۆر: کاریگەریی
بایس: هۆ،باعیس، سۆنگە
بەرخودان: مقاوەمەت
بارخانە:کەلوپەلی بازرگانی، باری لەسەر یەك هەڵچنراو
بەرجەوەن: دیمەن
بۆدڕ: بۆنی توندی ماسی و تەگە
بۆدراو: برژاو، خاوەبرژ
بەڵخ: بەڵغ، کەڕوو
باسریشك: بەفرو باران پێکەوە
پ:
پێشخزمەت: نۆکەری بەردەستان
پارك: باخ
پسمام : کوڕە مام، ئامۆزا
پواز: سنگێکە لە درزی داری قەڵشاوی دەنێن تا نەیەتەوە یەك
پۆڕ: باڵندەیەکی خۆش گۆشتە، لە مریشك گەورەترە
پێشکار: خزمەتکار
پەیڤ : وشە، وتە ، قسە
پەز: مەڕ، مێگەلە مەڕ و بزن
پەری : فریشتە
پاژ: بەش
پرتەو: تیشك ، روناکی
پێکڤە: پێکەوە، بە هەڤڕا
پڕ: زۆر، تەژی
پۆستین: فەروە، کەوڵی تیسکن
پەژمردە: چەرمسی، ژاکاو
پایدۆس: دەست لە کار هەڵگرتن
پۆڵکە: گاگۆز
پەسیو: پەسیڤ، هەڵامەت
پیتاك: باربوو، کۆکردنەوەی دارایی
پێل: شەپۆل
پەسلان: قیامەت، ئەو دنیا
پاتاوە: پێڵاو، کاڵە.
پاتۆق: شوێنی کۆبووەوە
پۆڕ: قژ
پێشداوەری: حوکمی پێشوەختە
پانکردنەوە: ماستاوساردکردنەوە، ڕووپامایی

پەشم: قسەی قۆڕو بێ مانا
پزیشکیار: یاریدەدەری پزیشك
پەتۆ: بەتانی
پووت: ١٦کیلۆگرام
پاڵدوو: پاڵوو، کەژووی بن کلکی بارەبەر
ت:
تەمەشاڤان: بینەر، سەیرکەر
تەماشاخانە: شانۆ، نمایشسەرا
تەژی: پڕ، لیپاو لیپ، سەر ڕێژ
تا: لا، لایەن
تێشت: نانی بەیانی، قاوەڵتی، بەرقلیان، تاشتی
تالووکە: مەترسی، خەتەر
تەبارە: دەغڵی گەیشتووی نەدوراو، قایمە دەغڵ
تەژەو ناقۆڵا: گەورەو ناشیرین
تاین: یارۆ، فلان، ناقبری
تاژی: سەگی ڕاو، تانجی
تەشقەڵە: گەڕ، بیانووپێگرتن
تەیرو تو: باڵندەو مەلان
تەوازۆ: تەوازی، عوزرخوایی، داوای بوردن
تخوب: سنوور، کەوشەن، تخووم
تەوێڵ: ناوچەوان، هەنیە، ئەنی، توێڵ،جەمین
تۆرینۆك:تووڕەو دڵناسك
تەختەبەن: تەختە خەو
تەقوو: بەڵکوو ،هاتوو
تاقەتکردن: شاردنەوە، داکردن
تۆلاز: مێباز، چاو لەوەڕێن
تیلمە: تیلماسك
تیلاگ: لاسەر
تاوەگاز: تاوانگاز، بە هەتاو سووتاو
تەڵفیزی: تەڵفیسی، تەوس، گاڵتەو گەپ
تەریدە : ڕێگر ، چەتە
توولەك: وەرینی مووی لەش
تۆسن: سەرکێش، نا ڕام
تەڤگەر: نەسرەوت، بزووتنەوە
تەمراندن: کوژاندنەوە
تاری : تاریك
تۆماکۆ : تووتن

تەشبریق : هەورە تریشقە، بروسکە
toوك: نزای خراپ ، دوعای شەڕ
تاخ: گەڕەك
تاس: سەر ڕووتاوە، دەغسەر
تەرز: جۆر، نەوع
تەخلیت: نە ئەسڵ، تەقلید، کۆپی
ج:
جەگەن: گیایەکە لاسکی سێ سووچە لە زەڵکاودا دەڕوێ
جنگن: شەڕانی، دڕ، نەگونجاو، جنگز
جنگز: شەڕانی، بەدفەڕ
جەلۆ: هەرزە پیاو، سەرسەری
جندەخانە: سۆزانی خانە، قەحپەخانە
جەڕباندن:تاقی کردنەوە، تەجرەبە کردن
جوڕنە: حەوزۆکەی گەرماو
جما: جوڵا، بزوا
جڤاکی: کۆمەڵایەتی
جوابی کرد : دەری کرد ، ئیزنی دا
جمکانە : دووانە، جمك، لفانە
جەندەك: تەرم
جلە شینە: قەوزەی سەر ئاو
جانکوش: مجێوری کڵێسا، خزمەتکاری کڵێسا.
چ:
چەلەنگ: چوست و چالاك، گورج و گۆڵ، شۆخ و شەنگ
چینی: جۆرێ سواڵەتی هەرەباشە، وەکو کاشی
چتۆ: چۆن، چلۆن، کوو
چڕین: وتن (بۆ گۆرانی و قام)
چێڵ: مانگا
چەنگ: ئامێرێکی موسیقایە، هارپ
چەکمە: جەزمە، پووت
چەمەنزار: مێرگ، مێرغوزار، سەوزەزار
چما: بۆچی، ئەڕا، لەبەرچی
چقڵ: دڕك، دڕو، دڕی
چەرچی: فرۆشیاری گەڕیدە، دەستفرۆش
چوغورد: چوغور، چغر، چڕ
چمك: سووچ، گۆشە
چوارنکال: هەرچوارلا
چێبوو: دروست بوو

چەمووش: سڵ، رەوەك، لەقەهاوێژو گازگر
چەرموو: سپی
چەرچی: دێوەرە،فرۆشیاری گەرۆك، دەستفرۆش
چاوساغ: دەسكێش، جاسووس، سیخوڕ
چەلیپا: خاچ، سەڵیب
چاوگ: دەستە چیە
ح:
حایرمان: سەرسام بوون
حەسار: حەوش
حەنەك: جەفەنگ،قسەی گاڵتەو گەپ
حەشەری: بەر بەتاو، ژنی بە ئاڵۆش
حەژمەت: مەینەت، خەفەت، كەسەر، داخ، خەم
حەجامات: خوێن بەردان
حەوجە : پێویست
حەوێق: بەرزایی ئاسمان
حەسحەس: پاسەوانی شەوی ناوشار، جەزایرچی
خ:
خەنی لە خۆتان: خۆشی لە خۆتان
خشكۆك: دەلال، جوانكیلە، جوان، قەشەنگ
خەنەقاندن: خنكاندن ، لە سێدارەدان
خوبزە: خولام، نۆكەر، خزمەتكار، خزمەتچی
خورجین: هەگبەی لە بەن، جانتای لە بەن، خورج
خا: خات، خاتوون، خانم ، یا
خاپاندن: فریودان، تەفرەدان، خەڵەتاندن
خاپینۆك: فریبۆك، فێڵباز
خانەدان: نەجیمزادە، ئەسڵزادە
خودان: خێو، خاوەن، ساحێب
خوڵك: خوڵق
خۆرتی: بە تۆبزی، بە زۆری
خشت: رێك، بێ كەم و زیاد
خاكی: بێ هەوا، بێ فیز
خەرگە: پەڕۆی كۆن و پیس
خوابەختەكی: خۆو بەخت، بە هەڵكەوت
خەبتین: خەبات كردن
خشكۆك: جوان، خشیك
خویا: ئاشكرا، دیار ، روون
خۆرانگاز: تاوە سووت، سووتاو لەبەر خۆر

خەفیە :جاسووس، خەوەرچین، هەواڵدز
خۆڵەکەوە: خۆڵەمێش
خەمرە: کوپەی زۆر گەورە
خەنۆل: خەندەران، دەم بە پێکەنین، ڕووخۆش
خزاگ:عەرەبانەیەك کە بەسەر بەفرا ڕایدەکێشن
خەنەتیلکە: قرێژە بەرد، قەوزەی سەر بەرد،خەنە تیفک
خوارۆخ: زۆرخۆر، پڕخۆر
خەپلە: خڕخەپان، کولەباڵای قەڵەو
خەلەک: ئەڵقە
خەرەنگەز: مۆزەشینە، مێشەکەرانە، مێشێکی سەوزی گەورەیە بە ولاخی بەرزەوە دەدات
د:
داماو: بێنەوا، بەلەنگاز، بێچارە
دەڤەر: ناوچە، ئاقار، شوێن، جێ
دێرکەوتن: دواکەوتن
دلپاقژ: دڵپاك، بێ فڕو فێڵ، بێ گزی
دەربار: دیوەخان و بارەگای پاشا
دەهری : زۆر تووڕە
داگەڕان: هاتنە خوارەوە
دڵنەواز : دڵگیر، مایەی دڵخۆشی
دلۆڤان: بە بەزەیی، دڵنەرم، میرەبان
دیدەوانی: ئێشکگرتن (بە تایبەتی ئێشکی سەر قەڵات و بورجان)
داپیرە: دایە گەورە، نەنك
دەلیڤە: دەرفەت ، هەل
درەخت: دار
دەرباریيان: دەست وپێوەندانی دیوەخان و بارەگای پاشایەتی
دڕوو: دڕك، چقڵ، دڕی
دڵڕەش: بێ بەزەیی، ستەمکار، دڵرەق، ڕکوونی
دامە: مۆر
دنگ: دینگ، ئامرازی چەڵتووك کوتان
دەڵەکدان: پاڵنان
دڕدۆنگ: دوودڵ، بە گومان
دوونیەتی: خوێڕیەتی، بچووکی
دەڵەچە: مەرایی کەر، ماستاوچی
دۆنکی: داردەستی حەسحەسی ناو بازاڕ
دیرۆکنووس: مێژوو نووس
دەڕەڤی: هەڵەهات، رایدەکرد
دەرۆزە: گەدایی، سواڵ

داشۆ: کاکە، براگەورە
دەهری : زۆر تورە
دەخەبتن : خەبات دەکەن
دۆغری : راست ، دروست
داغان : رووخان، وێرانکردن
دەغوول: دەسبڕ،خاپینۆك، فێڵباز، گزیکار
دوئێل: مبارەزە
دۆتمام: کیژەمام، ئامۆزا (بۆ کچ)
دەسەنە: بەخشین،
دوڕ: ناوەند، ناوەڕاست
دێر، درەنگ، جێگەی رەبەنانی فەڵە
دەست قلْپ: ماڵ بەفیڕۆدەر
دەستە خوشک: دۆستی خۆشەویستی ژن بۆ ژن
دارکرۆک: دارکوتکە، دارکونکەرە
دەرەک: پۆلیسی دەرێی شار
ڕ:
رەقسین: سەما، هەڵپەڕین
ڕنەك: قەشەو
ڕدێن: ریش
روندك: فرمێسك، رونتك، ئەسر، ئەسرین
رۆحانی: پیاوی ئاینی
راز: نهێنی
ڕەژوو: زوخاڵ ، خەڵوز
ڕك : کووڕ، ڕژد
رابوون: هەستان
ڕازان: ڕاکشان، پاڵکەوتن، خەوتن، نووستن
رۆخانە: روبار، چۆم، چێم، ڕوو
ڕند: جوان، خوشیك، خوشکۆك
رمووده: ئالوودە، هۆگر
رادەست: خۆ بە دەستەوەدان
رەند: مێرخاس، مەرد، پیاوانە
رەقیب: نەیار، خەنیم
ریسك: مغامەرە
ریوەڵە: بچکۆلەی لاواز، بێ نموود
رۆنیشت: دانیشت
رووپامایی: مەرایی، دەڵەچەیی، بن ریشەیی
رامووسان: ماچ

ڕەهەنە: ڕەهەندە، عەودالْ ، ئاوارە، چۆڵگەڕ
ڕەبەن: سەڵت، زوگورت، ڕاهب
ڕەبەنیتە: راهبە، ژنە فەڵەی تەرکە دنیا، ڕەبەنی ژن
ڕاوگە: جێگەی ڕاو وشکار
ڕێڤینگ: ڕێبوار، ڕێوی
ز:
زڕکیژ: کچی مێرد بۆ باوەژن، یان کچی ژن بۆ باوەپیارە
زێدە: زیادە
زەلام: گەورە، ناقۆلاو تەژە
زار: دەم، دەو
زورییەت: وەچەو نەوەو نەتیرە
زێد: زاگە
زاگە: زێد، شوێنی لە دایکبوون، مەفتەن
زوخاڵ: ڕەژوو، خەڵووز
زگڕەش: ڕکوونی، بوغزن، کینە لە دڵ
زەوجین: زەماوەند
زڤڕینەوە: گەڕانەوە
زەیسان: زەیستان، ژنی تازە زاو
زەیەوان: زێوان، نیگابانی گۆڕ و گۆڕستان
زرانی: ئەژنۆ
زارۆك : بچیكان ، مندالان
زەردەکەن: بزە، زەردەخەنە
زەروو: زالو
زیانۆك: بە زیان، زەرەردەر، زیاندەر
زگورد: زگورت، ڕەبەن، پیاوێک ژنی نەهێنابێ
ژ:
ژێوان: پەشیمان
ژارخەن: پێکەنینی ژەهراوی
ژارۆ: داماو، فەقیر، بەسەزمان
ژنەوتن: بیستن، ژنەفتن
س:
سەرزەنشت: سەرکۆنە، لۆمە
سەڵت: ڕەبەن، بێ ژن و منداڵ، عازەب
سەندەڵ: قاپقاپ، تەقتەقیلە
سپڵە: پێنەزان، بێ ئەمەك، بێ وەفا، نمەك حەرام
سۆز: پەیمان، بەڵێن
ستران: گۆرانی، قام، لاوك، لاوژە، کلام

ستێران: ئەستێرە، ئەستێران
سپێدە: بەرەبەیان
سەوزەزار: مێرگ، مێرگوزار، چەمەنزار
سەمت: لا، ئالی، رەخ
سەربوردە: بەسەرهات، سەرگوزەشتە، سەربهورد
سەرگوروشتە: سەربوردە،
سخێف: جنێو
سەختگیر:توند و بەزەبت و رەبت
سیوات: خوێنەواری
سائەقڵ: شێتۆکە
سەربۆز: سەر ماش و برنج
سیاناو: قوڕاو
سێوی: هەتیوو، منداڵی بێ داك و باب
سیکتر: دەرکردن، تڕۆکردن
سونگی: قەمە
سەهەندە: بزۆز، نەسرەوت، زرینگ، ئاژاوەچی
سێبەندی: بێ شەرم و حەیا،
سابرێن: نێری، تەگە
سەرۆ: ئیلهام، سرووش
سازڤان: مۆزیکوان
سەرناڤ: ناونیشان
ستان: شار، پارێزگا
ستاندار: پارێزگار،متەسەڕیف
ساردخانە: مەیتخانە
سۆل:پێڵاوی سووکەڵەی بێ پانییە ،نەعل
سەردولکە: گۆرانی هەڵگوتن بە مردوودا
ساڤالۆك: منداڵی تازەزاوی جوانکیلە
سەلبەند: رێگەی بە بەرد فەرشکراو
سیسەم: تەختە خەو، تەختە بەن
سوێ: ئازار، ژان
سیخار: زوقم
ساقەتە: لاسکی گیا
سوتلی: قەپاتمە، ژنی بێ مارەیی بۆ ڕابواردن
سەدەم: هۆ، سۆنگە
ش:
شڕندە: ژنی دەمدرێژی شەڕانی بێحەیا
شڕپۆش: شڕۆڵە، بێ بەرگ و بار

شەیپور: بۆقی، کەڕەنا
شام: شیو، شیڤ، خواردنی ئێواران
شکەفت: ئەشکەوت
شکەستەنی: ناسك، شتێ زوو بشکێ
شتاقیان، هیچیان، کەسیان
شنگ: هێز، تاقەت، توانا
شەقاو: هەنگاو
شلینگ: پارەیەکە
شاپ: شەق
شەکەت: ماندوو، هیلاك
شوورە: دیوار
شەڕبار: پڕشەڕ، شەڕانی
شەنگوڵ: بە دەماخ، کەیف خۆش
شەبەیخوون: پەلامارو هێرشی شەوانە
شەلاق: شەلاخ، قامچی
شەم: مۆم، شەمالك
شەمدان: مۆمدان، شەمان، جێگەی مۆم
شۆڤار:زمان شڕ، نێوان تێکدەر، جاسووس
شوو: مێرد ، هاوسەری ژن
شەکەت: ماندوو. هیلاك
شاشك: مێزەر، پێچی مێزەر، شاشیك
شیرەت: راوێژ، ئامۆژگاری
شیرەتکار: راوێژکار
شادەتنامە: کارنامەی خوێندن
شۆخی : سوعبەت ، گاڵتە
شیڤ: شێو، شام، نانی شێوان، نانی ئێوارە
شێلەو بێلە: فێڵ و تەڵەکە
شەواك: گەمژە، گێلۆکە
شەمایل: وێنەی گەورە پیاوانی ئاینی ومەزەبی، ئیکۆنە
شیان: توانین
شەوەکی: بەرەبەیان، شەبەقی
شیبا: نەرمە بای شەوانە
شەوات: ئاگر بەربوونەوە
ع:
عاسا: دار عاسا، داردەست
عەیار: زیتەڵ، زۆرزان
عەبەنووس: دارێکی رەش و رەق و بەنرخە

عەیان: دیار، ئاشکرا، لەبەرچاو
عەگید: ئازا، پاڵەوان، جامێر
غ:
غاڕ: ئەشکەوت
غوڕابی خەو: شیرنە خەو، خەوی قورس
غەوارە: غەریبە، بێگانە
ف:
فەرمایشت: فەرموودە، قسە
فەرخە: بێچوە مەل و جانەوەران
فشقیات: حەنەك، گاڵتەوگەپ، ئاخافتنی بێ تام
فراڤین: نیوەرۆژە، خواردنی نێوەڕۆ
فەرسەخ: فەرسەق
فڕناخ: لووت بەرز، بە دەعیە، روحزل
فاما: فامیدە، تێگەییشتوو، زیرەك
ڤالا: بەتاڵ، خاڵی، پووك، ئاواڵە، کراوە
فەڕەنگی: ئەوروپایی
ڤەمراندن: کوژاندنەوەی ئاگر، تەمراندن
ق:
قالیچە: مافووری بچووك
قرمز: سوور
قەڕاڵ: پاشا
قەڕاڵنشین: پاشانشین، ئیمپراتۆریەت
قورباقە: بۆق
قاوەڵتی: تاشتی، بەرقلیان، نانی بەیانی، تێشت، قاوەتوون
قووچانی: هەڵهات
قشتیلە: بچووکی جوانکیلە
قالۆر: قاوغ
قاپ: قاچ
قاوغ: قەپێلك، قاپۆرە
قوشقی: تووڕە، وەرەز، سڵ ، رەوەك
قەرقەشە: تەشقەڵە، شەرو ناخۆشی
قۆپی: زەڵکاوی قامیشەڵان
قەڵەمرەو: سنوور و کەوشەنی ژێر دەسەڵاتی کەسێك یان دەوڵەتێك
قوو: باڵندەیەکە لە قاز سپی ترو زلترە
قەڵایی:کانزایەکی سپی نەرمە مسی پێ سپی دەکەنەوە
قژاوڵە: تاق تاقکەرە
قاوش: هۆڵ، شوێنی نووستنی بە کۆمەڵ

قەساس: سزا، تۆڵە
قەرەبەخت: بەخت رەش، بەدبەخت، نەگبەت
قامك: پەنجە، ئەنگوست، پل، كلك
قامبێژ: گۆرانی بێژ
قەساو: قەساب
قەلەزراو: ترسنۆك
قەتاندن: بەسەربردن، گوزەراندن، بەڕێكرن
قاقڕ:زەوی رووتەن كە گیای لێ نەڕوێ
قومات:بابۆڵەی ساوا تێوە پێچان
قاشوانێ: گۆبازی، قاشوان
قەپاتمە: سۆیتەلی، ژنی بێ مارەیی بۆ رابواردن
قەموور: كووڕ، پشت كۆم
قەستە سەر: دوژمنی زۆر سەرسەخت، خەتەر
قەبە : گەورە
قۆشەن: لەشكر
قرێر: بڕیار، قەرار
قەوماو: بویەر، رووداو
قاوەتوون: تاشت، تێشت، قاوەڵتی، نانی بەیانی
قیڕات: گەرماپێو
قەڵبەزەن: تەزویرچی پارە
قڕێژە بەرد: خەنە تیلكە،وردە شینایی پێكەوە نووساوی سەر بەردان
ك:
كوت ومت: ەقاودەق
كوانگە: كوانوو، ئاگردان
كارمامز: بەچكە ئاسك
كودەڵە: بێچووە بەراز
كوختە: كۆخ، خانووی چكۆلەو خراپ
كوڵكە: موو، توك
كولۆ: كوللە
كەچڕەوی: لە ڕێ لادان، تەحریفیەت
كەوەیی: شینكی، شینباو، خۆڵەمێشی
كێوە: بۆ كوێ
كەپەك: سۆس
كۆمەك: یارمەتی، هاریكاری
كلۆر: ناوبەتاڵ
كوریژگە: كوڕی بچووك
كەپوو: لووت، دفن

کەونارا: زۆرکۆن، شوێنەوار
کەسك: سەوز
کۆمیدی: پێکەنیناوی
کامکردن: نەوس تکان
کەزی: پرچ، زلف
کڵاوخود: کڵاوی ئاسنینی شەڕڤان
کڵاوقژ: پۆڕی دەسکرد
کەرب: رق و کینە
کان: مەعدەن
کێوستان: کۆسار، کۆجاڕ
کۆڵۆنی: موهاجیرنشین، نشیمەن، موستەعمەرە
کەمدوو: کەم قسە
کۆسار: کۆجاڕ، کێوستان
کەوی: ماڵی، دەستەمۆ
کەڤر: بەرد
کەڤرۆك: بەردەڵان
کەندەکار: کەسێك کە لە دار نەخش دەکەنێ
کێشکچی: پاسەوان، نیگابان
کۆ : سڵ، سڵکردنەوە
کەپوو : لووت، دفن
کارگە : وەرشە
کەرپووچ : خشتی سوورەوەکراو
کوند: بوەکوێرە، کوندە پەپوو، بایەقوش
کەودەن: گەوج
کاژستان: بێشەی دارکاژان
کرێت: ناشیرین، کاری خراپ
کەتواری: ریالیستی، واقیعی
کەوشەن : مەرز، سنوور ، ئاقار، تخووب
کنوکۆ : چوونە بنج و بناوان ، تۆژینەوە
کسۆك: سەگ
کەستەك:سندە گڵ، کلۆ قوڕی وشکەوە بوو
کۆشیار: چالاك، پڕکۆشش
کینەکێش: ڕك هەڵگر، ڕکونی
کەت: تەختەخەو
کەرەمکە: بفەرموو
کەوە رۆژ: رۆژی بێ هەتاو، سپییە ڕۆژ
کۆما: کۆمەڵێك

کەڵەباب: کەڵەشێر، دیکل
کسۆک: سەگ، توتکە سەگ
کۆڵاشدم: دووپشک
گ:
گۆساخ: چاوقایم، رووقایم
گەدا: پارسەك، سواڵکەر، دەرۆزەکەر
گورزە: باقەی گەورە
گەرەکمە: دەمەوێ ، دەخوازم
گەمە: یاری، وازی، کایە
گەنج: زێرو زیو، ماڵی دنیا
گەردنبەند: ملوانکە
گازکردن: بانگکردن
گۆرین: یارۆ، ناڤبری
گوند: دێ، ئاوایی
گومناو: ناوبزر، نەناسراو
گۆزینگ : قولەپێ
گەڵۆز: ناولینگ
گول: گەڕ و گول
گاگۆز: پۆڵکە
گارد: پاسەوانی تایبەت
گۆنگ : ئاڵۆز
گەنگەشە: موناقەشە
گووراو : مەخلووق
گووفەك: زبڵدان، سەرانگوێلك
گازی: بانگکردن
گرۆز: وڕکن
گڵکۆ: گۆڕ، ئارامگە
گمێز: پێشاو
گاڵدان، دنەدان
گازن: گلەیی، گازاندە
ل:
لە کەیفان: لە خۆشیان
لە بیلادەوە: لە ئیجادەوە، لە بنەرەتەوە
لیرەوار: دارستان، جەنگەڵ، بێشەڵان
لاپرەسەن: فزوڵ، فزوڵی
لۆسە: باری
لەزگ بوو: خەریك بوو، وەخت بوو

لـێ: بـەڵام
لێبڕا: بڕیاری دا
لۆسە: باریە
لاق: قاچ، لنگ
لـەزکرن: خێراکردن، پەلـەکردن
لایدە: بێگانە
لـەهەنبـەر: بـەرانبـەر
لـێ : بـەڵام
لـەیستۆك : بووکەشووشە، بووکەڵـە
لـەگەز : مـەتـەڵ
لـەش بـەبار: نـەخۆش
لـەگین:رەنگە، لـەوەیە
لـەوتاوە : پیس بووە
لـەز : خێرا ،پەلـە
لـەبڕ : یەکسەری، بـەقۆنتـەرات
لاشەڕ : بێوەی، سەلامـەت ، دوورە شەڕ
لاکەوە : لاچۆ ، برۆ کەنار
لـە نك: لـە کن، لـە جـەم، لـە دەف، لـەلا
لـەگام: چـەورە، زگ لـەوەڕێن
لێژگە: لێژایی، نشێو
لالۆ: برای دایک، خاڵـە، خاڵۆ
لـەیزتۆک: ئامێری گەمە
م:
موغازە: فرۆشگە، دوکان
مێریڤان: دلۆڤان، میهرەبان
مشوور: تـەگبیر، بـەخـەم کردن
مژوول: سەرقاڵ، سەرگەرم
مڵ وموش: مڵومۆ، گەران و بۆنکردنـی زەمین بۆ پەیداکردنـی خواردن
مۆڵ: زۆر، فرە، زەحف
مژمژە: مـەساسە
میرغـەزەب: جـەلاد
مـەزرا: کێڵگە
مقاش: ماشە
مـەگیرانـی: بێزوو
مـەرزو بۆ: وڵات، نیشتمان
مقـەوا: کارتۆن
مـەنهۆڵ: زێراب

مەزڵ: قۆناغ، جێی مەبەست
میرەبان : دلۆڤان ، میهرەبان
ماڵبات: خانەوادە ، بنەماڵە
مدارا :سەبرو حەوسەڵە ، دڵڕاگرتنی دۆست و ئەحباب
مووبەق : ئاشخانە
موغەیری: موغاری، بوغاری، کوانووی نێو دیوار
منجڕ :نەژنەو ،سوور لەسەر شتێك
مسكێن : رەعییەت، بەرحوكمی ئاغا
مەعلان : پسپۆڕ ، لێزان
مخابن: بە داخەوە
مراك : كەوچك ، كەچك
مینا، میناك: وەك، وەكو
مەخفەر: پۆلیسخانە، قەرەوڵخانە
مادونی: مۆڵەت، ئیجازە
مەرگی مفاجا: سەكتەی دڵ
مەحزەر: نووسینگەی مارەو تەڵاقان
مەژی : مێشك
مامۆژن: ئامۆژن، ژن مام
مراك: كەوچك، كەچك
مافور: قالی
مەتەرێز: مەتەرێس، سەنگەر
مامێر: ڕەبەنیتەی بەتەمەن
ماسێر: رەبەنیتەی گەنج
متوو: هۆگر
مرداو: قۆپی
مەكرۆ: مەكرباز، فێڵباز
ماڵنج: ماڵە
ن:
نەزاكەت: ئەدەب، سەلاری
نیگابان: پاسەوان
نەیجەزار: قامیشەڵان
نسیبەت: بەڵا، موسیبەت
نەترە: ورە
ناچیز: هیچ، زۆر كەم
نەژاد: رەگەز، رەچەڵەك، ئەسڵ
ناحەز: ناشیرین
نێچیرڤان : ڕاوچی

نشیمەن: بارەگا ، شوێنی دانیشتن
نەزاکەت : لوتف و ئەدەب
نك : کن ،لا، جەم ، دەف
ناڤبری : ناوبراو
نەژنەو :نەبیست، منجڕ
نووچە :هەواڵ، خەبەر
نمەد : لباد، نیوداشت: نە کۆن و نەتازە
نها : ئێستا، هەنووکە، نهوو
ناڤساڵ : میانە ساڵ
نووکە : هەنووکە ، نهو، نها، ئیستا
نەخاسما: بە تایبەتی
نوخان: ناخون، نینۆک
نەسرانی: فەڵە، مەسیحی
ناباب: ناباو، دژەباو، ناپەسند لە ڕووی کۆمەڵایەتییەوە
و:
وەمێنێ:بمێنێتەوە
وەکرد: کردەوە
وەشێرت: شاردەوە
وێنا: تەسەور
وار: هەوار، شوێن، مەڵبەن
واز : کراوە، پێچەوانەی داخراو
وێدەدەم: دەدەمێ
وەقف کردن : تەرخان کردن
وەردەوەدان : لە جارێ پتر کێڵان
وەردیان : زیندانەوان
وەشانخانە: بڵاوەخانە، دارالنشر
وەشانکار: بڵاوکەرەوە، ناشر
وڕاوە: وڕێنە
ودم:مومبارەکی، پیرزی
وشکەبار:میوەی وشکەوەکراو
وەکوژاندن : تەمراندن، کوژاندنەوە
وێمدە : بمدەیە
واز: ئیشتیاو ئارەزووی خواردن
وەزەن: ئازار
وشترالوك:حوشتر خۆرە، عاگول
وازوازی: دەمدەمی مجێز
ە:

هانکە هانك: هەناسە برکێ
هەژگ: لکەداری وشکەوە بوو، چڕوچیلکەی ئاوردوو
هەرۆگیڤ: هەرەشەو گورەشە
هەڵدێر: جێگەی زۆر بەرزو قیت لە شاخ و کێودا
هەزاربەهەزار: شاخی زۆر بەرزو عاسی
هەڵزنان: هەڵگەڕان بۆ سەرەوە
هایم: سەرگەردان، وێڵ
هەنبەر: بەرانبەر
هەترەش: زەندەق، زراو
هەنووکە: ئیستا، نها، نهوو
هۆشن: بەهۆش
هەتەر: مەودای حوکمی چاو
هۆڤی: کێوی، وەحشی
هۆدە: ژوور، ئۆتاغ، دیوو
هزرو هزرین : بیرو بیرکردنەوە
هەیڤ : مانگ
هەیڤەشەو: مانگە شەو
هەدا : سەبر ، حەوسەڵە
هەراوزەنا : هەراو هەنگامە
هەڕەمە : تێکەڵ و پێکەڵ، گەنم ودانەوێڵەی تێکەڵکراو
هاپۆ : مام
هەڵەشە :لەسەر، بێ ئەقڵ
هەرەت : تاف
هەتوان : مەرهەم ، مەڵحەم
هەڤڕك : ملەکەر، ململانێ، ڕکبەڕکێ
هەڕوو : هەڕە ، بڕۆ
هەنگێ : هەینێ ، ئەوسا
هەشتاو : پەلە ، لەز، خێرا
هاوکوف:دوو کەسی لە یەك ئاستی کۆمەڵایەتی
هاودەستی:هاوبەش لە کەین و بەینان
هەیڤۆك: هەیڤك، مانگیلە، مانگی یەك شەوە
هێورین: حەوانەوە
هاماج: ئۆتمۆسفیر
هەڵاوێردن: جیاکرنەوە
هاتە وەشاندن ، بڵاوکرایەوە
هزرڤان: بیرمەند، زانا
هەنیە: تەوێڵ، ناوچەوان

هەلاکەت: گیانەڵڵا، ئاویلکە، ئاوزینگ، حاڵی مردن
هەڵاژیان: ڕاکشان
هاژۆتن: لێخوڕین
هەڵماساو: ئاوساو
ی:
یاڵ: تووکی سەر ملی شێرو یەکسم
یەکهاوی: یەکجۆر، یەکدەست، بێگۆڕان
یارۆ : فڵان
یاتاخ : پێخەف ، نوێن
یەختە: خەسێنراو، گون دەرهێنراو
یونیفۆرم: جلکی فەرمی یەکچەشن